



DET KONGELIGE
FINANSDEPARTEMENT

Prop. 1 S

(2009–2010)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

FOR BUDSJETTÅRET 2010

Skatte-, avgifts- og tollvedtak



DET KONGELIGE
FINANSDEPARTEMENT

Prop. 1 S

(2009–2010)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

FOR BUDSJETTÅRET 2010

Skatte-, avgifts- og tollvedtak

*Tilråding fra Finansdepartementet av 9. oktober 2009,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Stoltenberg II)*

1 Hovedtrekk i skatte- og avgiftsopplegget for 2010

1.1 Hovedtrekk i skatte- og avgiftsopplegget

Regjeringens mål for skatte- og avgiftspolitikken er å sikre inntekter til fellesskapet, bidra til rettferdig fordeling og et bedre miljø, fremme sysselsettingen i hele landet og bedre økonomiens virkemåte.

Ved å bringe samlede skatter og avgifter tilbake til 2004-nivå har Regjeringen skapt rom for å styrke velferdsordningene og fellesgodene. Samtidig er fordelingsprofilen i skattesystemet bedret. Formuesskatten og arveavgiften er redusert for folk flest, mens de med store aksjeinntekter og høy formue har fått skjerpelser. Problemene med skattehull og skattefavorisering av aksjer og næringseiendom er kraftig redusert. Skattereformen 2006, som innebar at satsforskjellen mellom arbeids- og kapitalinntekter ble redusert, har redusert muligheten til å slippe unna en vesentlig andel av skatten ved å omgjøre arbeidsinntekter til kapitalinntekter. Økt minstefradrag har gitt lettelse til de med lave og midlere inntekter.

Regjeringen har styrket avgiftene som virkemiddel for å bedre miljøet. Samlet i perioden er miljø- og energirelaterte avgifter økt med drøyt 1,5 mrd. kroner. CO₂-avgiften er økt for innenriks luftfart, og det er innført NO_x-avgift som i hovedsak er erstattet med en avtale. I tillegg er grunnavgiften på fyringsolje, bensinavgiften og diesellavgiften økt. Store deler av de nasjonale utslippene av klimagasser er omfattet av EUs kvotedirektiv, og bedrifter og forbrukere står dermed overfor en pris på sine utslipp. Regjeringen har videre lagt om bilavgiftene i mer miljøvennlig retning. Engangsavgiften avhenger nå bl.a. av kjøretøyenes CO₂-utslipp, og årsavgiften har blitt differensiert etter bilenes miljøegenskaper. CO₂-utslippene fra nye personbiler har gått kraftig ned som følge av dette.

Regjeringen har også gjort mye for å redusere gebyrer som overstiger statens kostnader ved å produsere de aktuelle tjenestene. Samlet har Regjeringen redusert overprisede gebyrer med vel 550 mill. kroner i perioden.

De gode fordelings- og miljøegenskapene til skatte- og avgiftssystemet videreføres og styrkes i

Regjeringens forslag til budsjett for 2010. Blant annet forbedres formuesskatten ytterligere, miljøavgiftene styrkes, og det gjennomføres viktige tiltak for å bekjempe skatteunndragelser.

Formuesskatten forbedres

Regjeringen har gjort mye for å rette opp skjevheter i formuesskatten, men fortsatt gir de betydelige variasjonene i ligningsverdier av bolig som andel av omsetningsverdi (ligningsverdiandelen) opphav til en uholdbar forskjellsbehandling av boligeiere. Ligningsverdiandelene kan i dag variere fra nær null til over 30 pst. Eldre boliger i områder med spesielt sterk prisstigning (byer og sentrale strøk) har typisk de laveste ligningsverdiandelene. Men det er også store variasjoner innenfor byene. I Oslo er for eksempel gjennomsnittlig ligningsverdi for de som eier bolig, noe høyere i Stovner bydel enn i Frogner bydel, enda boligprisene er vesentlig høyere på Frogner enn på Stovner.

Regjeringen foreslår å rette opp de skjeve ligningsverdiene ved å innføre et nytt sjablonbasert system for å fastsette ligningsverdiene av boligeiendom. Fritidseiendommer, våningshus og bolig i utlandet omfattes ikke av forslaget. De nye ligningsverdiene settes lik boligens areal multiplisert med en kvadratmetersats som tar hensyn til boligens geografiske beliggenhet (bydel, kommune og spredtbygd eller tettbygd strøk), areal, alder og boligtype (enebolig, småhus og leilighet). For *primærboliger* (egen bolig) fastsettes kvadratmetersatsen til 25 pst. av beregnet omsetningsverdi per kvadratmeter, mens kvadratmetersatsen for *sekundærboliger*, dvs. boliger utover primærboligen som ikke defineres som nærings- eller fritidseiendom, fastsettes til 40 pst. av beregnet omsetningsverdi per kvadratmeter. Dagens ordning med en sikkerhetsventil videreføres, slik at skattyter etter klage kan få satt ned ligningsverdien til 30 pst. av dokumentert markedsverdi (60 pst. for sekundærbolig). I tillegg oppjusteres ligningsverdiene av fritidseiendommer med 10 pst.

Regjeringen foreslår å øke bunnfradraget i formuesskatten kraftig, fra 470 000 til 700 000 kroner (1,4 mill. kroner for ektepar). Videre fjernes primærboligen ved beregning av eventuelt formuestillegg i skattebegrensingsregelen for pensjonister og enslige forsørgere (med overgangsstonad). Samlet innebærer formuesskattepakken en netto skattelette på 760 mill. kroner.

Forslaget til ny metode vil innebære at systemet for verdsetting både blir mer korrekt og mer rettferdig. Verdsetting av ulike boliger vil i større grad gjenspeile den faktiske formuen, og det vil bidra til

mer rettferdig fordeling mellom ulike inntektsgrupper og mellom ulike regioner og bydeler. Den kraftige økningen i bunnfradraget sikrer at alle inntektsgrupper unntatt de med de høyeste inntektene får lettelse i gjennomsnitt, og lettelsene er størst for lavinntektsgruppene. Om lag 120 000 færre personer vil betale formuesskatt.

Om lag 760 000 personer vil få redusert skatt som resultat av forslaget, mens om lag 130 000 personer får økt skatt. For en tredel av disse er imidlertid skatteskjerpelsen mindre enn 500 kroner. Jo høyere nivået på skjerpelsen er, desto høyere er gjennomsnittlig bruttoinntekt. I den gruppen som får en skatteskjerpelse på mer enn 15 000 kroner, er den gjennomsnittlige bruttoinntekten på over 3 mill. kroner, mens gjennomsnittlig bruttoinntekt er om lag 300 000 kroner for dem som får en skattelettelse på mer enn 6 000 kroner.

I det nye systemet for å fastsette ligningsverdier av boligeiendom oppdateres kvadratmetersatsene årlig i takt med utviklingen i boligprisene. Det innebærer at formuesskatten vil øke i høykonjunkturer med kraftig boligprisvekst og reduseres i lavkonjunkturer med fallende boligpriser. Denne systemendringen styrker formuesskattens bidrag til automatisk å stabilisere norsk økonomi ved konjunktursvingninger.

Også ligningsverdiandelene for næringsseiendom har variert mye og gitt opphav til forskjellsbehandling. Derfor ble det i budsjettet for 2009 innført en ny metode for å fastsette ligningsverdier av næringsseiendom som leies ut. Metoden innebærer at det er etablert en klar sammenheng mellom ligningsverdien og eiendommens utleieverdi.

Samtidig signaliserte Regjeringen at den ville legge fram forslag i 2010-budsjettet om ny sjablonmetode for å fastsette ligningsverdier av næringsseiendom som *ikke* leies ut, basert på samme prinsipp som for utleid eiendom. Målet er å øke likebehandlingen av næringsseiendom uavhengig av utleie. Basert på selskapenes innrapportering av leieinntekter fra utleid næringsseiendom vil det bli utarbeidet satser for leieinntekter per kvadratmeter for ikke-utleid næringsseiendom. Kvadratmetersatsene differensieres geografisk og etter type næringsbygg så langt som de innrapporterte leieinntektene gir et godt statistisk grunnlag for dette. Ny ligningsverdi vil utgjøre 40 pst. av eiendommens anslåtte omsetningsverdi. Sikkerhetsventilen for næringsseiendom videreføres, slik at skattyter etter klage kan få satt ned ligningsverdien til 60 pst. av dokumentert omsetningsverdi.

Tiltak mot skatteunndragelser

Regjeringen prioriterer kampen mot skatte- og avgiftsunndragelser høyt. Store verdier unndras i dag fra fellesskapet. Dette undergraver solidariteten som finansieringen av de offentlige velferdsordningene i Norge bygger på. De som unndrar skatter og avgifter, velter byrdene over på lojale og lovlidige skattytere. Tiltak mot skatteunndragelser er derfor også et viktig ledd i arbeidet for en mer rettferdig fordeling.

For å bekjempe skatte- og avgiftsunndragelser har Regjeringen de siste fire årene styrket budsjettene til skatteetaten og toll- og avgiftsetaten. Samtidig har Norge vært aktiv i det internasjonale arbeidet mot skatteparadiser. I budsjettet for 2010 følger Regjeringen opp flere av forslagene fra Skatteunndragelsesutvalget. På grunn av at det er relativt kort tid siden utvalget leverte sin innstilling og den offentlige høringen ble avsluttet, har det ikke vært praktisk mulig å vurdere alle forslagene fra Skatteunndragelsesutvalget. De av utvalgets forslag som ikke fremmes i 2010-budsjettet, vil bli vurdert senere.

I 2010-budsjettet foreslår Regjeringen bl.a. å følge opp tiltak som retter seg mot bruken av kontante betalingsmidler. Svart omsetning skjer i stor utstrekning gjennom bruk av kontanter, og det er ønskelig at en større del av betalingsstrømmene skjer gjennom banker og andre finansinstitusjoner, slik at transaksjonene blir sporbare og dermed vanskeligere å skjule. For å bidra til dette foreslås det tiltak både overfor næringsdrivende og privatmarkedet samt tiltak mot brudd på deklareringsplikten for valuta og andre betalingsmidler. Det vises til nærmere omtale av de enkelte forslagene i avsnitt 2.5 i denne proposisjonen og Prop. 1 L (2009-2010) Skatte- og avgiftsopplegget 2010 mv. – lovendringer.

Avgiftsendringer som styrker miljøet

Arbeidet med å legge om bilavgiftene i mer miljøvennlig retning blir videreført i 2010. CO₂-utslippene fra nye personbiler er redusert fra 177 g/km i 2006 til 152 g/km i perioden januar-august 2009. Regjeringen har et mål om at gjennomsnittlig CO₂-utslipp fra førstegangsregistrerte personbiler skal være 120 g/km i 2012. For å framskynde nedgangen i CO₂-utslippene fra førstegangsregistrerte kjøretøy foreslås det at avgiftssatsene for kjøretøyenes CO₂-utslipp økes ytterligere fra 1. januar 2010. Denne økningen blir oppveid av lavere avgiftssatser for kjøretøyenes effekt. I tillegg vil drosjene ikke len-

ger få 60 pst. rabatt i engangsavgiften for kjøretøyenes CO₂-utslipp.

For å motvirke at gass konkurrerer ut mer miljøvennlige alternativer blir det innført en CO₂-avgift på innenlands bruk av gass til oppvarming i bygg fra 1. april 2010. Det blir samtidig innført en energiavgift på gass der satsene blir differensiert etter minstesatsene i EU. Omsetningspåbudet for biodrivstoff har bidratt til at biodiesel har blitt innblandet i ordinær diesel for å nå kravet om 2,5 pst. biodrivstoff i 2009. Statens inntekter fra dieselavgiften har blitt tilsvarende redusert. Fritaket for autodieselavgift for andel biodiesel blir derfor halvert i 2010 med sikte på endelig utfasing i 2011. Fra 1. juli 2009 ble det forbudt å deponere nedbrytbart avfall på fylling. Dette fører til at miljøkostnadene ved avfallsdeponering blir lavere enn tidligere, og avgiftssatsen ved deponering av avfall blir derfor redusert fra 1. januar 2010.

Merverdiavgiftsplikt på kultur og idrett

Regjeringens oppfølging av Kulturomsutvalgets forslag til momsplikt for kultur og idrett med 8 pst. sats er omtalt i avsnitt 3.2.2. I Regjeringens skisse til reform legges det opp til at scenekunst unntas fra avgiftsplikt, mens avgiftsplikten for idrett søkes avgrenset til den mest profesjonelle delen av idretten. Regjeringen vil fremme konkrete lovforslag på et senere tidspunkt med sikte på iverksettelse fra 1. juli 2010.

Sektoravgifter og gebyrer

For 2010 er det foreslått at sektoravgifter og overprisede gebyrer samlet sett blir redusert med 5 mill. kroner. Blant annet reduseres kystavgiften, og årsavgiften for havnesikkerhet blir avviklet.

Andre endringer i skatter og avgifter

Regjeringen foreslår enkelte andre endringer i skatter og avgifter:

- Ordningen med at arbeidstaker skattefritt kan finansiere egen PC ved trekk i bruttolønn, avvikles. Ordningen fjernes for nye avtaler mellom arbeidstaker og arbeidsgiver som inngås 13. oktober 2009 eller senere. Det gjøres ingen endringer i skattefritaket for privat bruk av utstyr finansiert av arbeidsgiver.
- Den skattefrie nettoinntekten for ektepar som kommer inn under skattebegrensingsregelen, økes med mer enn anslått lønnsvekst, til 206 700 kroner i 2010. Det sikrer at ektepar med kun minstepensjon fortsatt ikke skal betale

skatt på inntekten. Den skattefrie nettoinntekten for enslige lønnsjusteres. Dermed forblir også ensliges minstepensjon skattefri.

- Fristen for å betale tilleggsforskudd på skatt er i dag 30. april for lønnstakere og pensjonister og 31. mai for næringsdrivende. Fra 2010 innføres en felles frist, 31. mai.
- Fra 2010 vil andelshavere i nye boligselskap skattlegges for boligselskapets inntekter og formue fra overtagelsen av boligen. I dag skattlegges andelshaverne først når boligselskapet har ferdigstilt minst halvparten av boenhetene per 1. januar.
- Grensen for utskrivning av eiendomsskatt i sjøområdet trekkes ved grunnlinjene. Eiendomsskatt som er utskrevet for områder utenfor denne grensen, trappes ned gradvis slik at den er utfaset i 2012.
- Foretak som driver arbeidsutleie, skal fra 2010 betale avgift i den sone der hoveddelen av arbeidet utøves, selv når dette er en annen sone enn der virksomheten er registrert.
- Det gis unntak fra arbeidsgiveravgiftsplikt for ytelser til ansatte på skip på norsk kontinentalsokkel som faller utenfor folketrygdlovens anvendelsesområde.
- Avgiftene på tobakkvarer økes med 5 pst. reelt fra 1. januar 2010.
- Kompensasjonsordningen for avgifter for proviant til bruk om bord i fiske- og fangstfartøy i fjerne farvann endres til direkte fritak.

1.2 Provenyvirkninger av forslaget til skatte- og avgiftsendringer

Skatteløftet ble oppfylt ved framleggelsen av Nasjonalbudsjettet 2007. I forbindelse med senere budsjetter og tiltakspakken for å motvirke konsekvensene av det økonomiske tilbakeslaget er det gitt lettelse sammenlignet med 2007-budsjettet på til sammen 239 mill. kroner. Dette innebærer at det er rom for nye skatte- og avgiftsøkninger på 239 mill. kroner i 2010-budsjettet, jf. tabell 1.1.

Tabell 1.2 viser de beregnede provenyvirkningene av Regjeringens forslag til skatte- og avgifts- endringer for 2010.

Provenyvirkningene er beregnet i forhold til et referansesystem for 2010. Referansesystemet for skatt er basert på 2009-regler, men der alle inntektsgrenser i den generelle satsstrukturen er justert til 2010-nivå med anslått lønnsvekst fra 2009 til 2010 på 3,5 pst. Det innebærer at en skattyter uten særskilte fradrag mv. og med en årlig lønnsvekst på 3,5 pst. får samme gjennomsnittsskatt i referansesystemet for 2010 som i 2009. Særskilte fradrag og andre grenser i personbeskatningen er justert med anslått prisvekst fra 2009 til 2010 på 1,8 pst. I referansesystemet for avgiftene er alle mengdeavgifter justert med anslått prisvekst fra 2009 til 2010. Avgiftsbelastningen i referansesystemet blir dermed reelt sett uendret fra 2009 til 2010.

Tabell 1.1 Sammenhengen mellom skatteløftet og skatte- og avgiftsopplegget 2010. Negative tall betyr lettelser. Mill. kroner

	Påløpt
<i>Status for skatteløftet før 2010-budsjettet</i>	
Endring i nivå i Nasjonalbudsjettet 2009 sammenlignet med Nasjonalbudsjettet 2007	1
Lettelser i tiltakspakken, jf. St.prp nr. 37 (2008-2009)	-180
Lettelser i Revidert nasjonalbudsjett 2009 med provenyvirkning i 2009 og 2010	-60
Overheng knyttet til skatteløftet (rom for skatte- og avgiftsøkninger innenfor skatteløftet i 2010-budsjettet)	-239
<i>Nye skatte- og avgiftsendringer i budsjettet for 2010</i>	
Skatte- og avgiftsendringer med provenyvirkning i 2010, jf. tabell 1.2	-77
Skatte- og avgiftsendringer med provenyvirkning i 2009, 2011 og 2012	30
Sum nye skatte- og avgiftsøkninger i 2010-budsjettet	-47
Avvik fra skatteløftet som følge av skatte- og avgiftsopplegget for 2010	-286

Kilde: Finansdepartementet.

Tabell 1.2 Anslåtte provenyvirkninger av skatte- og avgiftsopplegget for 2010. Negative tall betyr lettelser. Anslagene er regnet i forhold til et referansesystem for 2010. Mill. kroner

	Påløpt	Bokført
Inntektsskattegrunlaget for personer	542	448
Avvikle bruttotrekkordningen for hjemme-PC ¹	150	150
Øke skattefri nettoinntekt i skattebegrensningsregelen for pensjonister	-100	-80
Innføre kildeskatt på pensjoner mv.	230	185
Nominell videreføring, samspillsvirkninger og avrundning	262	193
Formuesskattepakke	-760	-385
Innføre nye, mer treffsikre systemer for å fastsette ligningsverdier av bolig og nærings- eiendom som ikke leies ut. Øke ligningsverdiene av fritidseiendom med 10 pst. Øke bunnfradraget til 700 000 kroner	-450	-135
Fjerne primærbolig fra formuestillegget i skattebegrensningsregelen	-310	-250
Næringsbeskatningen	0	-20
Avvikle arbeidsgiveravgift på kontinentalsokkelen ²	0	-20
Miljø-, energi- og bilavgifter	155	140
Innføre CO ₂ - og energiavgift på naturgass og LPG ³	40	35
Redusere avgiftssatsen for avfall til deponi	-130	-120
Styrke CO ₂ -komponenten i engangsavgiften	0	0
Fjerne lav sats på CO ₂ -komponenten i engangsavgiften for drosjer	50	45
Fase ut fritaket for autodieselavgiften for biodiesel	195	180
Andre skatte- og avgiftsendringer	-9	53
Samordne fristene for å innbetale tilleggsforskudd til 31. mai	-6	-6
Utvide momsplikt på kultur- og idrettsområdet fra 1. juli 2010	-250	-168
Øke avgiftene på tobakkvarer med 5 pst. utover prisjustering	250	230
Endre fritak fra avgifter ved proviantering til fiske og fangst i fjerne farvann	-3	-3
Sektoravgifter og overprisede gebyrer	-5	-5
Fjerne vederlag fra TV2	-29	-29
Øke Kredittilsynets sektoravgift	41	41
Avvikle årsavgiften for havnesikkerhet	-15	-15
Øke kontroll- og tilsynsavgiften for akvakultur	10	10
Gjennomføre endringer i sektoravgifter til Lotteri- og stiftelsestilsynet	0	0
Redusere kystavgiften	-12	-12
Samlede nye skatte- og avgiftsendringer i 2010	-77	231

¹ Innstrammingen gjelder bare nye avtaler, dvs. avtaler som inngås 13. oktober 2009 eller senere. Ordningen blir dermed faset ut over flere år. Samlet innstramming utgjør 450 mill. kroner.

² Endringen foreslås innført fra 2009 og har derfor ingen påløpt virkning i 2010.

³ Iverksettes fra 1. april 2010. Kompensasjoner til berørte næringer over budsjettets utgiftsside er trukket fra.

Kilde: Finansdepartementet.

Tabell 1.3 Bokførte skatte- og avgiftsinntekter fordelt på kapittel og post

Kap.	Post	Betegnelse	Regn- skap 2008	Budsjettanslag 2009		
				Saldert budsjett	Anslag NB 2010	Forslag 2010
5501		Skatter på formue og inntekt	192 906	187 100	185 550	173 450
5506	70	Avgift på arv og gaver	1 973	2 200	2 200	1 400
5507		Skatt og avgift på utvinning av petroleum ...	241 483	252 600	168 400	121 300
5508	70	Avgift på utslipp av CO ₂ i petroleumsvirksomheten på kontinentalsokkelen	3 392	2 400	2 500	2 500
5509	70	Avgift på utslipp av NO _x i petroleumsvirksomhet på kontinentalsokkelen	292	0	0	0
5511	70	Toll	2 088	2 228	2 000	2 033
	71	Auksjonsinntekter fra tollkvoter	53	85	85	87
5521	70	Merverdiavgift	190 684	205 000	184 000	189 600
5526	70	Produktavgift på alkoholholdige drikkevarer	10 799	11 474	11 331	11 927
5531	70	Avgift på tobakkvarer	7 299	7 618	7 584	8 218
5536	71	Engangsavgift på motorvogner mv.	18 942	18 800	15 400	16 000
	72	Årsavgift	7 978	8 304	8 350	8 600
	73	Vektårsavgift	355	374	350	360
	75	Omregistreringsavgift	2 119	2 315	2 200	2 270
	76	Avgift på bensin	7 862	7 755	7 645	7 464
	77	Avgift på mineralolje til framdrift av motorvogn (autodieselavgift)	7 216	8 355	7 612	8 541
5537	71	Avgift på båtmotorer	299	351	139	146
5541	70	Forbruksavgift på elektrisk kraft	6 319	6 574	7 015	7 382
5542	70	Avgift på mineralolje (grunnavgift fyringsolje)	1 233	1 260	1 246	1 311
	71	Avgift på smøreolje mv.	96	100	86	91
	72	Avgift på gass (energiavgift)	0	0	0	13
5543	70	CO ₂ -avgift	4 450	4 662	4 558	4 823
	71	Svovelavgift	92	78	88	93
5546	70	Avgift på sluttbehandling av avfall	697	715	477	252
5547	70	Avgift på trikloreten	2	2	1	1
	71	Avgift på tetrakloreten	2	3	1	1
5548		Miljøavgift på klimagasser				
	70	Hydrofluorkarboner (HFK) og perfluorkarboner (PFK)	249	270	228	240
5549	70	Avgift på utslipp av NO _x	340	50	68	72
5550	70	Miljøavgift plantevernmiddel	72	65	65	65
5551	70	Avgift knyttet til andre undersjøiske naturforekomster enn petroleum	2	1	1	1
5555	70	Avgift på sjokolade og sukkervarer	1 090	1 150	1 136	1 196
5556	70	Produktavgift på alkoholfrie drikkevarer mv.	1 068	1 686	1 605	1 739
5557	70	Avgift på sukker mv.	194	196	199	209
5559		Avgift på drikkevareemballasje				
	70	Grunnavgift på engangsemballasje	730	780	790	832
	71	Miljøavgift på kartong	211	210	215	226
	72	Miljøavgift på plast	91	88	99	104

Tabell 1.3 forts.

Kap.	Post	Betegnelse	Regn- skap 2008	Budsjettslag 2009		
				Saldert budsjett	Anslag NB 2010	Forslag 2010
	73	Miljøavgift på metall	141	152	199	209
	74	Miljøavgift på glass	53	56	53	56
5565	70	Dokumentavgift	5 334	6 390	4 300	4 500
5583	70	Avgifter i telesektoren	186	203	193	198
		Sektoravgifter ¹	1 251	1 243	1 254	2 021
5700	71	Trygdeavgift	84 228	87 600	88 400	89 900
	72	Arbeidsgiveravgift	121 722	127 300	127 500	131 400
Sum skatter, avgifter og inntekter til folketrygden, statsbudsjettet			925 589	957 793	845 124	800 831

¹ Dette er en samlepost for sektoravgifter under de ulike departementene, se tabell 1.6 for en nærmere oversikt. Posten inkluderer også avviklede avgifter.

Kilde: Finansdepartementet.

Tabell 1.3 viser anslagene på bokførte skatte- og avgiftsinntekter for 2010 samt tall for de to foregående årene, fordelt på kapittel og post.

Tabell 1.4 viser bokførte provenyvirkninger som følge av nye forslag til regelendringer for 2010, fordelt på kapittel og post. Det er et avvik mellom bokførte nye skatte- og avgiftsøkninger i 2010 i ta-

bell 1.2 og tabell 1.4 på 3 mill. kroner som følge av at berørte næringer kompenseres ved innføring av avgift på naturgass og LPG. Provenyet av å innføre avgift på naturgass og LPG er i henhold til operasjonaliseringen av skatteløftet ført netto, dvs. brutto avgiftsproveny fratrukket kompensasjoner.

Tabell 1.4 Anslåtte bokførte virkninger av skatte- og avgiftsopplegget for 2010 fordelt på kapittel og post. Regnet i forhold til referansesystemet for 2010. Mill. kroner

Kap.	Post	Betegnelse	Mill. kroner 2010-budsjettet
5501		Skatter på formue og inntekt ¹	11
5506	70	Avgift på arv og gaver	9
5507		Skatt og avgift på utvinning av petroleum	0
	71	Ordinær skatt	0
	72	Særskatt	0
	74	Arealavgift mv.	0
5508	70	Avgift på utslipp av CO ₂ i petroleumsvirksomheten på kontinentalsokkelen	0
5511	70	Toll	0
	71	Auksjonsinntekter fra tollkvoter	0
5521	70	Merverdiavgift	-171
5526	70	Produktavgift på alkoholholdige drikkevarer	0
5531	70	Avgift på tobakkvarer	230
5536	71	Engangsavgift på motorvogner mv.	45
	72	Årsavgift	0
	73	Vektårsavgift	0
	75	Omregistreringsavgift	0
	76	Avgift på bensin	0
	77	Avgift på mineralolje til fremdrift av motorvogn (autodieselavgift)	180
5537	71	Avgift på båtmotorer	0
5541	70	Forbruksavgift på elektrisk kraft	0
5542	70	Avgift på mineralolje (grunnavgift fyringsolje)	0
	71	Avgift på smøreolje mv.	0
	72	Avgift på gass (energiavgift)	13
5543	70	CO ₂ -avgift	25
	71	Svovelavgift	0
5546	70	Avgift på sluttbehandling av avfall	-120
5547	70	Avgift på trikloreten	0
	71	Avgift på tetrakloreten	0
5548	70	Miljøavgift på klimagasser	0
5549	70	Avgift på utslipp av NO _x	0
5555	70	Avgift på sjokolade og sukkervarer	0
5556	70	Produktavgift på alkoholfrie drikkevarer mv.	0
5557	70	Avgift på sukker mv.	0
5559		Avgift på drikkevareemballasje	0
	70	Grunnavgift på engangsemballasje	0
	71	Miljøavgift på kartong	0
	72	Miljøavgift på plast	0
	73	Miljøavgift på metall	0
	74	Miljøavgift på glass	0
5565	70	Dokumentavgift	0
5583	70	Avgifter i telesektoren	0
		Gebyrer	0
		Sektoravgifter ²	-5
5700	71	Trygdeavgift	-1
	72	Arbeidsgiveravgift	18
Sum endringer i skatter, avgifter og inntekter til folketrygden, statsbudsjettet			234

¹ Virkningen gjelder for staten og kommunesektoren. Det vises til avsnitt 2.6 for omtale av de kommunale skatteøkene.

² For spesifikasjon av hvilke sektoravgifter som endres, vises det til tabell 1.2.

Kilde: Finansdepartementet.

1.3 Fordeling av offentlige skatte- og avgiftsinntekter

Tabell 1.5 gir en samlet oversikt over hovedgruppene av skatter og avgifter og hvilken del av offentlig sektor som mottar inntektene fra hver hovedgruppe. De samlede skatte- og avgiftsinntektene er anslått til 932 mrd. kroner i 2009, hvorav om lag 85 pst. tilfaller staten, knapt 13 pst. kommunene og drøyt 2 pst. fylkeskommunene.

Det meste av kommunenes og fylkeskommune-

nes skatteinntekter kommer fra inntekts- og formuesskatt fra personlige skattytere. Av statens skatte- og avgiftsinntekter kommer om lag 33 pst. fra merverdiavgift, særavgifter og toll. Om lag 27 pst. kommer fra personlige skattytere, mens om lag 22 pst. er inntekts- og formuesskatt fra etterskuddspliktige samt arbeidsgiveravgift i Fastlands-Norge. Om lag 15 pst. av statens inntekter i 2009 kommer fra skatter og avgifter i petroleumssektoren. Andre skatter og avgifter utgjør om lag 3 pst.

Tabell 1.5 Påløpte skatter og avgifter fordelt på skattekreditorer. Anslag for 2009. Mrd. kroner

	Stat	Kommune	Fylke	I alt
<i>Personlige skattytere</i>	211,8	111,9	21,5	345,2
Skatt på alminnelig inntekt	101,1	103,9	21,5	226,5
Toppskatt	18,6	-	-	18,6
Trygdeavgift	87,6	-	-	87,6
Formuesskatt	4,5	8,0	-	12,5
<i>Bedrifter (etterskuddspliktige)</i>	45,0	1,3	0,2	46,6
Inntektsskatt (medregnet kraftverk)	44,7	1,3	0,2	46,2
Formuesskatt	0,3	-	-	0,3
<i>Eiendomsskatt</i>	-	6,3	-	6,3
<i>Arbeidsgiveravgift</i>	127,6	-	-	127,6
<i>Avgifter</i>	263,5	-	-	263,5
Merverdiavgift	176,5	-	-	176,5
Særavgifter og toll	87,0	-	-	87,0
<i>Petroleum</i>	120,1	-	-	120,1
Skatt på inntekt	116,1	-	-	116,1
Avgift på utvinning mv.	4,0	-	-	4,0
<i>Andre skatter og avgifter</i>	22,3	0,7	-	23,0
Trygde- og pensjonspremier, andre stats- og trygderegnskaper	18,9	-	-	18,9
Skatt på utbytte til utenlandske aksjonærer	1,5	-	-	1,5
Andre skatter og avgifter	1,9	0,7	-	2,6
Samlede skatter og avgifter	790,3	120,2	21,8	932,3
Herav direkte skatter	526,8	120,2	21,8	668,8

Kilde: Finansdepartementet.

1.4 Gebyrer og sektoravgifter

Statlig myndighetsutøvelse finansieres normalt ved ordinære bevilgninger over statsbudsjettet. På enkelte områder dekkes imidlertid de statlige utgifterne helt eller delvis inn gjennom innkreving av gebyrer eller sektoravgifter.

Gebyrer skal være betaling for konkrete, statlige myndighetshandlinger overfor enkeltpersoner eller virksomheter, og et nytt gebyr skal derfor ikke kunne settes høyere enn statens kostnad ved å utføre den aktuelle handlingen. Eksisterende gebyrer som overstiger kostnadene for de statlige myndighetshandlingene de skal finansiere, innebærer en fordekt beskatning. Det er et mål for Regjeringen å redusere slike gebyrer til et nivå som tilsvarer tjenestens produksjonskostnader. Som en oppfølging av dette er overprisede gebyrer redusert med vel 550 mill. kroner siden 2007. Blant annet er gebyrene for tvangsforretninger satt ned med 230 mill.

kroner og passgebyret for barn og voksne er kraftig redusert. Nedsettelsen i 2008 av passgebyret for voksne fra 990 kroner til 450 kroner ga et provenyutap på over 200 mill. kroner.

Sektoravgifter er øremerket for å finansiere bestemte formål. De kan likevel betraktes som vanlige skatter og avgifter fordi betaling av dem ikke motsvares av konkrete gjenytelser fra staten. Sektoravgifter er fastsatt med hjemmel i lov. Dette til forskjell fra særavgifter, som fastsettes av Stortinget for ett år av gangen, jf. Grl. § 75 bokstav a. De statlige gebyrene og sektoravgiftene er nærmere omtalt i de enkelte departementenes fagproposisjoner.

For å tydeliggjøre skillet mellom gebyrer og sektoravgifter, og for å synliggjøre at sektoravgifter er en form for skattlegging, ble sektoravgifter fra og med budsjettåret 2007 ført opp i egen kapitelliste under skatter og avgifter i statsbudsjettet. Enkelte ordninger som tidligere ble benevnt som ge-

Tabell 1.6 Anslåtte bokførte inntekter fra sektoravgifter. Mill. kroner

Kap.	Post	Regnskap 2008	Saldert budsjett 2009	Forslag 2010
5568	Sektoravgifter under Kultur- og kirke departementet	43	43	18
	71 Årsavgift, stiftelser	15	14	18
	72 Inntektsuavhengig vederlag TV2	28	29	0
5572	Sektoravgifter under Helse- og omsorgsdepartementet	236	182	175
	70 Legemiddelomsetningsavgift	138	66	66
	71 Vinmonopolavgift	36	51	44
	72 Avgift utsalgssteder utenom apotek	6	4	4
	73 Legemiddelkontrollavgift	57	60	60
5575	Sektoravgifter under Fiskeri- og kystdepartementet	61	55	705
	70 Kontroll- og tilsynsavgift akvakultur	7	8	18
	71 Kontrollavgift fiskeflåten	28	23	24
	72 Årsavgift havnesikkerhet	16	15	0
	73 Årsavgift Merkeregisteret	10	10	10
	74 Sektoravgifter under Kystverket	0	0	654
5576	Sektoravgifter under Landbruks- og matdepartementet	766	700	731
	70 Avgifter i matforvaltningen	629	595	606
	71 Totalisatoravgift	137	105	125
5578	Sektoravgifter under Miljøvern departementet	0	11	98
	70 Sektoravgifter under Svalbard Miljøvernfond	0	11	11
	71 Jeger- og fellingsavgifter	0	0	70
	72 Fiskeravgifter	0	0	16
5580	Sektoravgifter under Finansdepartementet	197	246	287
	70 Kredittilsynet, bidrag fra tilsynsenhetene	197	246	287
5582	Sektoravgifter under Olje- og energidepartementet	0	7	7
	70 Bidrag til kulturminnevern	0	7	7
Sum sektoravgifter		1 303	1 243	2 021

Kilde: Finansdepartementet.

byrer, er også omdefinert til sektoravgifter og budsjetteres nå under disse kapitlene. Tabell 1.6 viser anslag på bokførte inntekter fra sektoravgifter fordelt etter kapittel og post. Tallene er avrundet til nærmeste hele mill. kroner.

Forslag til endringer

I statsbudsjettet for 2010 foreslår Regjeringen endringer i sektoravgifter som gir et samlet provenytnap på 5 mill. kroner. Sektoravgiften knyttet til inntektsuavhengig vederlag fra TV2 avvikles fra og med 2010 ettersom statens avtale med TV2 utgår ved kommende årsskifte. Dette gir et provenytnap på 29 mill. kroner. På Fiskeri- og kystdepartementets område foreslås det å avvikle årsavgiften for havnesikkerhet og å redusere kystavgiften under Kystverket fra 34 til 30 pst. Disse to forslagene gir lettelse på henholdsvis 15 og 12 mill. kroner. På den annen side legges det opp til å øke Kredittilsynets sektoravgift med 41 mill. kroner og kontroll- og tilsynsavgiften knyttet til akvakultur med 10 mill. kroner. De foreslåtte endringene inngår i skatte- og avgiftsopplegget, jf. tabell 1.2.

Det er i tillegg enkelte andre endringer i tabellen over sektoravgifter som ikke påvirker skatte- og avgiftsopplegget, men som i sum fører til at budsjetterte sektoravgifter øker sterkt fra 2009 til 2010. Under Kultur- og kirke departementet legges det opp til å øke årsavgiften fra stiftelser med om lag 5 mill. kroner, mot tilsvarende reduksjon i refusjonene fra Norsk Tipping og Norsk Rikstoto på kap. 3305. Kystverkets avgifter og jeger- og fiskeravgiftene, som tidligere stod oppført som gebyrer på hhv. Fiskeri- og kystdepartementets og Miljøverndepartementets budsjett, omgjøres fra 2010 til sektoravgifter under kapitlene 5575 og 5578. Disse endringene bidrar isolert sett til å øke statens inntekter fra sektoravgifter med 740 mill. kroner. Med virkning fra og med 2010-budsjettet blir dessuten miljøavgiften på plantevernmidler og sektoravgiften knyttet til Bergvesenet omgjort til særavgifter og legges på nye budsjettkapitler. Se omtale i avsnitt 3.25.

2 Direkte skatter og avgifter til folketrygden

2.1 Innledning

I dette kapitlet omtales Regjeringens forslag til endringer i direkte skatter samt avgifter til folketrygden.

Alle skattepliktige, både personer og selskap, ilegges en flat skatt på 28 pst. på alminnelig inntekt. For personer består alminnelig inntekt av alle typer skattepliktige inntekter fratrukket fradragsberettigede utgifter som gjeldsrenter mv. samt minstefradrag i lønns- og pensjonsinntekt. Personfradrag trekkes fra ved beregning av skatt på alminnelig inntekt. Alminnelig inntekt for selskap er skattepliktig overskudd. Skatten på alminnelig inntekt for personer anslås til om lag 227 mrd. kroner i 2009, mens skatt på overskudd i selskap utenom petroleumssektoren anslås til om lag 47 mrd. kroner, jf. tabell 1.5.

Personinntekt er grunnlaget for toppskatt og trygdeavgift og beregnes kun for personlige skattytere. Personinntekten omfatter inntekt fra arbeid og pensjon uten fradrag av noen art. Selvstendig næringsdrivende (enkeltpersonforetak) skattlegges etter skjermingsmetoden. Den uskjermede delen av inntekten beskattes som personinntekt. Trygdeavgiften i 2009 er 3 pst. for pensjonsinntekter, 7,8 pst. for lønnsinntekter og næringsinntekter fra primærnæringer og 11 pst. for andre næringsinntekter. Toppskatten i 2009 er 9 pst. i trinn 1 og 12 pst. i trinn 2. Inntektene fra trygdeavgiften anslås til om lag 88 mrd. kroner, mens inntektene fra toppskatten anslås til om lag 19 mrd. kroner i 2009.

Progresjonen i inntektsbeskatningen er ivare tatt gjennom bunnfradrag (personfradrag, særskilt fradrag i arbeidsinntekt og minstefradrag) og toppskatt. Dette innebærer at skattytere med høy personinntekt normalt betaler forholdsvis mer i inntektsskatt enn personer med lav personinntekt.

Skattytere med forsørgeransvar for ektefelle samt enslige forsørgere skattlegges i klasse 2 og får dermed dobbelt personfradrag.

Formuesskatten er en del av den samlede skattleggingen av kapital. Alle personlige skattytere er skattepliktige for nettoformue over 470 000 kroner i 2009. Ektefeller betaler formuesskatt dersom deres

samlede nettoformue overstiger 940 000 kroner. Inntektene fra formuesskatten anslås til om lag 12 mrd. kroner for personlige skattytere i 2009.

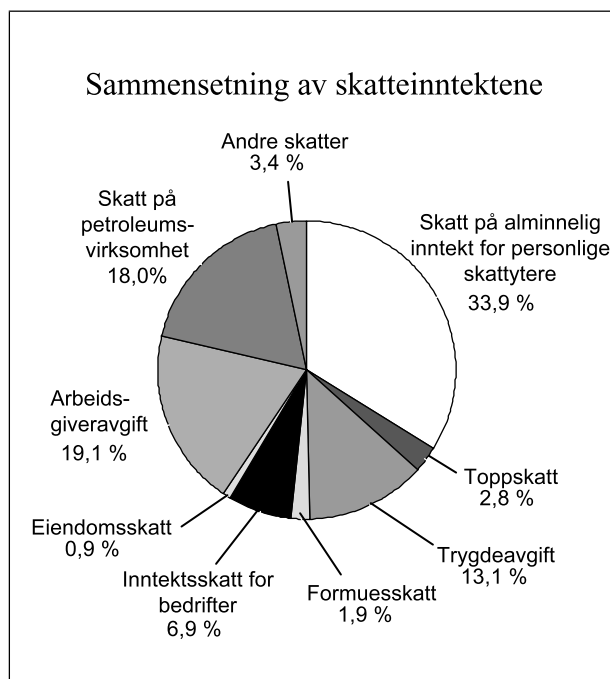
Som hovedregel betales det arbeidsgiveravgift av lønn og annen godtgjørelse til ansatte. I 2009 anslås inntektene fra arbeidsgiveravgiften til om lag 128 mrd. kroner.

Petroleumssektoren skattlegges etter særskilte regler. Samlede skatter og avgifter fra petroleumssektoren anslås til om lag 120 mrd. kroner i 2009.

Kommunene har anledning til å ilegge eiendomsskatt på boliger, fritidseiendommer, forretningsbygg, industribygg, lager og grunn (tomter mv.). Samlet proveny fra eiendomsskatten anslås til om lag 6 mrd. kroner i 2009.

Samlede direkte skatter utgjør anslagsvis 669 mrd. kroner i 2009, eller om lag 72 pst. av de samlede skatte- og avgiftsinntektene.

Figur 2.1 viser fordelingen av ulike skattearter som andel av samlede direkte skatter. Om lag 25 pst. av alle direkte skatter er skatt på bedrifter og



Figur 2.1 Påløpte skatter fordelt på skatteart. Anslag for 2009. Prosent av samlede direkte skatter

Kilde: Finansdepartementet.

petroleumsvirksomhet, 37 pst. er inntektsskatt på personer inkludert toppskatt, mens trygde- og arbeidsgiveravgift utgjør om lag 32 pst. Formues- og eiendomsskatt utgjør om lag 3 pst. av samlede direkte skatter.

Tabell 2.1 viser forslagene til skattesatser og beløpsgrenser for 2010. Tabellen viser også reglene

for 2009 og endringene i pst. fra 2009 til 2010. Ved lønns- eller prisjustering fra 2009 til 2010 blir de generelle fradragene og beløpsgrensene avrundet. Oppjusteringen kan derfor avvike noe fra de anslåtte lønns- og prisvekstene på hhv. 3,5 pst. og 1,8 pst., jf. tabell 2.1. For øvrig vises det til forslag til skattevedtak i denne proposisjonen.

Tabell 2.1 Skattesatser og beløpsgrenser 2010

	2009- regler	Forslag 2010	Endring 2009-2010
<i>Skatt på alminnelig inntekt</i>			
Personer ¹	28 pst.	28 pst.	–
Bedrifter	28 pst.	28 pst.	–
<i>Toppskatt</i>			
<i>Trinn 1</i>			
Innslagspunkt	441 000 kr	456 400 kr	3,5 pst.
Sats ²	9,0 pst.	9,0 pst.	–
<i>Trinn 2</i>			
Innslagspunkt	716 600 kr	741 700 kr	3,5 pst.
Sats.....	12,0 pst.	12,0 pst.	–
<i>Trygdeavgift</i>			
Nedre grense for å betale trygdeavgift	39 600 kr	39 600 kr	–
Opptrappingssats.....	25,0 pst.	25,0 pst.	–
<i>Sats</i>			
Lønnsinntekt.....	7,8 pst.	7,8 pst.	–
Primærnæringsinntekt	7,8 pst.	7,8 pst.	–
Annen næringsinntekt	11,0 pst.	11,0 pst.	–
Pensjonsinntekt mv.....	3,0 pst.	3,0 pst.	–
<i>Arbeidsgiveravgift</i>			
Sone I.....	14,1 pst.	14,1 pst.	–
Sone Ia ³	14,1 pst.	14,1 pst.	–
Sone II	10,6 pst.	10,6 pst.	–
Sone III.....	6,4 pst.	6,4 pst.	–
Sone IV	5,1 pst.	5,1 pst.	–
Sone IVa	7,9 pst.	7,9 pst.	–
Sone V	0,0 pst.	0,0 pst.	–
<i>Maksimale effektive marginale skattesatser</i>			
Lønnsinntekt ekskl. arbeidsgiveravgift	47,8 pst.	47,8 pst.	–
Lønnsinntekt inkl. arbeidsgiveravgift	54,3 pst.	54,3 pst.	–
Pensjonsinntekt	43,0 pst.	43,0 pst.	–
Primærnæringsinntekt	47,8 pst.	47,8 pst.	–
Annen næringsinntekt	51,0 pst.	51,0 pst.	–
Utbytte og uttak ⁴	48,2 pst.	48,2 pst.	–

Tabell 2.1 forts.

	2009- regler	Forslag 2010	Endring 2009-2010
<i>Personfradrag</i>			
Klasse 1	40 800 kr	42 210 kr	3,5 pst.
Klasse 2 ⁵	81 600 kr	84 420 kr	3,5 pst.
<i>Minstefradrag i lønnsinntekt</i>			
Sats.....	36,0 pst.	36,0 pst.	–
Nedre grense.....	4 000 kr	4 000 kr	–
Øvre grense ⁶	70 350 kr	72 800 kr	3,5 pst.
<i>Minstefradrag i pensjonsinntekt</i>			
Sats.....	26,0 pst.	26,0 pst.	–
Nedre grense.....	4 000 kr	4 000 kr	–
Øvre grense	58 900 kr	60 950 kr	3,5 pst.
<i>Særskilt fradrag i arbeidsinntekt⁷</i>	31 800 kr	31 800 kr	–
<i>Særfradrag for alder og uførhet mv.</i>	19 368 kr	19 368 kr	–
<i>Skattebegrensningsregelen for pensjonister⁸</i>			
Avtrappingssats	55,0 pst.	55,0 pst.	–
<i>Skattefri nettoinntekt</i>			
Enslig.....	109 850 kr	113 700 kr	3,5 pst.
Ektepar.....	198 150 kr	206 700 kr	4,3 pst.
<i>Formuestillegget</i>			
Sats.....	1,5 pst.	1,5 pst.	–
Grense	200 000 kr	200 000 kr	–
<i>Særskilt fradrag i Finnmark og Nord-Troms</i>			
Klasse 1	15 000 kr	15 000 kr	–
Klasse 2	30 000 kr	30 000 kr	–
<i>Sjømannsfradraget</i>			
Sats.....	30,0 pst.	30,0 pst.	–
Øvre grense	80 000 kr	80 000 kr	–
<i>Fiskerfradraget</i>			
Sats.....	30,0 pst.	30,0 pst.	–
Øvre grense	150 000 kr	150 000 kr	–
<i>Særskilt fradrag i næringsinntekt for jordbruk mv.</i>			
Inntektsuavhengig fradrag.....	54 200 kr	54 200 kr	–
Sats utover inntektsuavhengig fradrag.....	32,0 pst.	32,0 pst.	–
Maksimalt samlet fradrag	142 000 kr	142 000 kr	–
<i>Særfradrag for store sykdomsutgifter</i>			
Nedre grense.....	9 180 kr	9 180 kr	–
<i>Maksimalt årlig fradrag for innbetaling til individuell pensjonsordning</i>			
	15 000 kr	15 000 kr	–

Tabell 2.1 forts.

	2009- regler	Forslag 2010	Endring 2009-2010
<i>Fradragsrett for reiser mellom hjem og arbeid</i>			
Sats per km	1,50 kr	1,50 kr	–
Nedre grense for fradraget	13 700 kr	13 700 kr	–
<i>Maksimalt fradrag for gaver til frivillige organisasjoner</i>			
	12 000 kr	12 000 kr	–
<i>Maksimalt fradrag for innbetalt fagforeningskontingent mv.</i>			
	3 600 kr	3 660 kr	1,7 pst.
<i>Boligsparing for ungdom under 34 år (BSU)</i>			
Sats for skattefradrag	20,0 pst.	20,0 pst.	–
Maksimalt årlig sparebeløp	20 000 kr	20 000 kr	–
Maksimalt samlet sparebeløp i ordningen	150 000 kr	150 000 kr	–
<i>Foreldrefradrag for legitimerede utgifter til pass og stell av barn</i>			
<i>Øvre grense</i>			
Ett barn	25 000 kr	25 000 kr	–
Tillegg per barn utover det første	15 000 kr	15 000 kr	–
<i>Formuesskatt ⁹</i>			
<i>Kommune</i>			
Innslagspunkt	470 000 kr	700 000 kr	48,9 pst.
Sats	0,7 pst.	0,7 pst.	–
<i>Stat</i>			
Innslagspunkt	470 000 kr	700 000 kr	48,9 pst.
Sats	0,4 pst.	0,4 pst.	–
<i>Arveavgift</i>			
<i>Innslagspunkt</i>			
Trinn 1	470 000 kr	470 000 kr	–
Trinn 2	800 000 kr	800 000 kr	–
<i>Satser</i>			
<i>Barn og foreldre</i>			
Trinn 1	6 pst.	6 pst.	–
Trinn 2	10 pst.	10 pst.	–
<i>Andre mottakere</i>			
Trinn 1	8 pst.	8 pst.	–
Trinn 2	15 pst.	15 pst.	–
<i>Aksjerabatt ¹⁰</i>	40 pst.	40 pst.	–
<i>Lønnsfradraget i skjermingsmetoden for enkeltpersonforetak</i>			
	15,0 pst.	15,0 pst.	–
<i>Avskrivningssatser</i>			
Saldogruppe a (kontormaskiner o.l.)	30 pst.	30 pst.	–
Saldogruppe b (ervertet forretningsverdi)	20 pst.	20 pst.	–
Saldogruppe c (vogntog, lastebiler, busser, varebiler mv.)	20 pst.	20 pst.	–
Saldogruppe d (personbiler, maskiner og inventar mv.)	20 pst.	20 pst.	–
Saldogruppe e (skip, fartøyer, rigger mv.)	14 pst.	14 pst.	–
Saldogruppe f (fly, helikopter)	12 pst.	12 pst.	–

Tabell 2.1 forts.

	2009- regler	Forslag 2010	Endring 2009-2010
Saldogruppe g (anlegg for overføring og distribusjon av el. kraft og elektroteknisk utrustning i kraftforetak) ..	5 pst.	5 pst.	–
Saldogruppe h (bygg og anlegg, hoteller mv.) ¹¹	4 (8) pst.	4 (8) pst.	–
Saldogruppe i (forretningsbygg)	2 pst.	2 pst.	–
Saldogruppe j (tekniske installasjoner i forretningsbygg og andre næringsbygg)	10 pst.	10 pst.	–

¹ For skattytere i Nord-Troms og Finnmark er satsen 24,5 pst.

² For skattytere i Nord-Troms og Finnmark er satsen 7 pst. i trinn 1.

³ I sone Ia skal det betales arbeidsgiveravgift med en sats på 10,6 pst. inntil differansen mellom det foretaket faktisk betaler i arbeidsgiveravgift og det foretaket ville ha betalt i arbeidsgiveravgift med en sats på 14,1 pst., er lik fribeløpet. I 2010 er fribeløpet 530 000 kroner per foretak. For veitransportforetak i sone Ia er fribeløpet 265 000 kroner.

⁴ Inkludert 28 pst. selskapskatt.

⁵ Skattytere med forsørgeransvar for ektefeller samt enslige forsørgere skattlegges i klasse 2.

⁶ Summen av minstefradraget i lønnsinntekt og minstefradraget i pensjonsinntekt begrenses oppad til øvre grense i minstefradraget i lønnsinntekt, dvs. 72 800 kroner med forslaget.

⁷ Skattyter som kun har lønnsinntekt, får det høyeste av minstefradraget i lønnsinntekt og det særskilte fradraget i arbeidsinntekt.

⁸ Skattebegrensingsregelen gjelder også enslige forsørgere, men kun dersom de mottar overgangsstonad.

⁹ Innslagspunktene er for enslige skattytere. For ektefeller, som lignes under ett for felles formue, er innslagspunktene det dobbelte av hva tabellen viser.

¹⁰ Rabatten gjelder ikke-børsnoterte aksjer og andeler i ansvarlige selskap og komandittselskap. Rabatten begrenses til et arveavgiftsgrunnlag for slike aksjer og andeler på 10 mill. kroner per mottaker.

¹¹ Bygninger med en enkel konstruksjon og som antas å ha en kommersiell levealder under 20 år, kan avskrives med 8 pst.

Kilde: Finansdepartementet.

2.2 Skatt på lønnstakere og pensjonister

2.2.1 Toppskatt

I 2009 betales det 9 pst. toppskatt på personinntekter (arbeids- og pensjonsinntekter) i intervallet 441 000 til 716 600 kroner (trinn 1) og 12 pst. toppskatt på personinntekter over 716 600 kroner (trinn 2).

Satsene i toppskatten ble redusert i 2006 som et ledd i skattereformen. Et mål med skattereformen var å få en mer lik skatt på aksjeinntekter og arbeidsinntekter, slik at det ikke lenger skulle være like lønnsomt å drive skattetilpasning med sikte på å få arbeidsinntekter skattlagt som aksjeinntekter. Etter at delingsmodellen er erstattet med skjermingsmetoden, er det ingen formelle begrensninger når det gjelder å ta arbeidsinntekt ut som aksjeinntekt. For å unngå endringer som øker den skattemessige forskjellsbehandlingen av arbeids- og kapitalinntekter, og dermed incentivene til å drive skattetilpasning, foreslår Regjeringen å holde satsene og innslagspunktene i toppskatten reelt uendret. Det innebærer at innslagspunktene justeres med anslått lønnsvekst til 456 400 kroner i trinn 1 og 741 700 kroner i trinn 2.

Det vises til forslag til § 3-1 i Stortingets skattevedtak for inntektsåret 2010.

2.2.2 Standardfradrag

Bunnfradragene bidrar til en progressiv inntektsbeskatning ved at de reduserer gjennomsnittsskatten relativt mer for lave inntekter enn for høye inntekter. Dagens inntektsskattesystem har to generelle bunnfradrag: minstefradraget og personfradraget. Regjeringen foreslår at disse fradragene justeres med om lag anslått lønnsvekst.

Minstefradrag

Minstefradraget fastsettes som en andel av inntekten med en øvre og nedre grense. Det skilles mellom minstefradrag for lønnsinntekt og minstefradrag for pensjonsinntekt. For lønnsinntekt er satsen 36 pst. og øvre grense 70 350 kroner i 2009. Den nedre grensen er det såkalte lønnsfradraget, som er 31 800 kroner i 2009.

Minstefradraget for pensjonsinntekt er noe lavere enn minstefradraget for lønnsinntekt. I 2009 er satsen 26 pst., nedre grense 4 000 kroner og øvre grense 58 900 kroner.

Minstefradraget for lønnsinntekter og minstefradraget for pensjonsinntekter samordnes for skattytere som har både lønns- og pensjonsinntekter, slik at samlet fradrag ikke kan overstige øvre grense i minstefradraget for lønnsinntekter, dvs. 70 350 kroner i 2009.

Regjeringen foreslår at satsene i minstefradraget holdes uendret, og at de øvre grensene i minstefradraget oppjusteres med anslått lønnsvekst til 72 800 kroner for lønnsinntekt og til 60 950 kroner for pensjonsinntekt.

Det foreslås å holde lønnsfradraget på 31 800 kroner nominelt uendret fra 2009 til 2010.

Det vises til forslag til § 6-1 i Stortingets skattevedtak for inntektsåret 2010.

Personfradrag

Personfradraget er et generelt bunnfradrag i alminnelig inntekt, det vil si at det gis i alle inntekter (lønns-, pensjons-, kapital- og næringsinntekter). Enslige forsørgere og ektepar der den ene ektefellen er hjemmeværende eller har lav arbeidsinntekt, skattlegges i klasse 2 og får dermed dobbelt personfradrag. I 2007 ble om lag 7 pst. av personlige skattytere lignet i klasse 2. Av disse var om lag 57 pst. enslige forsørgere. Regjeringen foreslår at personfradragene oppjusteres til 42 210 kroner i klasse 1 og 84 420 kroner i klasse 2.

Det vises til forslag til § 6-3 i Stortingets skattevedtak for inntektsåret 2010.

2.2.3 Særskilte regler for trygdede

Pensjonister og andre personer med trygdeytelser blir i utgangspunktet skattlagt likt med andre personlige skattytere. Viktige unntak sikrer imidlertid at pensjonister betaler mindre skatt enn lønnstakere med samme inntekt. For det første er trygdeavgiften på pensjonsinntekt 3 pst., mens den er 7,8 pst. på lønnsinntekt. For det andre får alders- og uførepensjonister et særfradrag i alminnelig inntekt på opptil 19 368 kroner i 2009. For det tredje gjelder en særskilt skattebegrensningsregel for pensjonister, jf. nedenfor. Tidsbegrenset uførestønad regnes ikke som pensjon og skattlegges som lønn. Ytelsen gir imidlertid rett til særfradrag etter reglene for uførepensjonister. Rehabiliterings- og attføringspenger regnes heller ikke som pensjon og skattlegges i sin helhet som lønn.

Pensjonister med midlere og lave inntekter og formuer sikres en skattereduksjon gjennom *skattebegrensningsregelen*, jf. skatteloven § 17-1. AFP-pensjonister, enslige forsørgere med overgangsstønad og personer med alderspensjon fra folketrygden skattlegges etter skattebegrensningsregelen dersom dette gir lavere skatt enn ordinære skatteregler. Uførepensjonister kan skattlegges etter skattebegrensningsregelen dersom ervervsevnen er redusert med minst 2/3. Ved utgangen av 2008 hadde om lag 87 pst. av uførepensjonistene så lav ervervs-

evne. Skattebegrensningsregelen gjelder ikke motakere av rehabiliterings- og attføringspenger og tidsbegrenset uførestønad.

Med 2009-regler innebærer skattebegrensningsregelen at en nettoinntekt på 109 850 kroner for enslige og 198 150 kroner for ektepar er skattefri. Nettoinntekten beregnes som brutto lønns-, pensjons-, nærings- og kapitalinntekt fratrukket minstefradrag og eventuelle andre fradragsberettigede utgifter med tilknytning til erverv av inntekten. Andre fradrag, som særfradrag, inngår ikke. I tillegg blir et formuestillegg lagt til inntekten. I 2009 er formuestillegget 1,5 pst. av nettoformue over 200 000 kroner. Fordelen av skattebegrensningsregelen avtrappes ved at inntekter over skattefri nettoinntekt skattlegges med 55 pst.

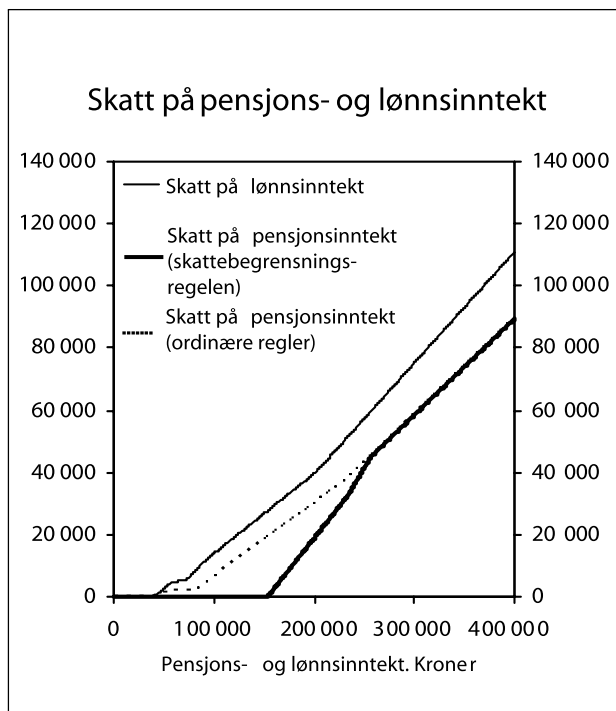
Trygdeoppjøret 2009 innebar en økning i minstepensjonen fra 1. mai 2009. Regjeringen har i tillegg forpliktet seg til en ytterligere økning i minstepensjonen slik at den fra 1. mai 2010 blir 2 G for enslige og 1,85 G for gifte minstepensjonister.

Regjeringen foreslår at den skattefrie nettoinntekten for enslige som kommer inn under skattebegrensningsregelen, justeres med anslått lønnsvekst til 113 700 kroner i 2010. Den skattefrie nettoinntekten for ektepar økes noe utover anslått lønnsvekst til 206 700 kroner for å sikre at grensen for å betale skatt også i 2010 blir høyere enn minstepensjonsnivået for minstepensjonistektepar. Endringen anslås å redusere provenyet i 2010 med om lag 100 mill. kroner påløpt og 80 mill. kroner bokført.

Det vises for øvrig til forslag til § 6-4 i Stortingets skattevedtak for inntektsåret 2010.

Tabell 2.2 viser minstepensjon og grenser for skatt etter skattebegrensningsregelen for enslige alderspensjonister og alderspensjonistektepar med gjeldende regler og forslag til endring for 2010. Forslaget innebærer at en enslig pensjonist som kun har pensjonsinntekt, og ikke har fradrag utover standardfradrag eller nettoformue over 200 000 kroner, kan ha en pensjonsinntekt på om lag 153 650 kroner i 2010 uten å betale skatt. Til sammenligning vil en enslig lønnstaker med 153 650 kroner i lønn betale om lag 27 700 kroner i skatt i 2010.

Pensjonistektepar vil med de foreslåtte grensene ikke betale skatt dersom samlet brutto pensjonsinntekt er under om lag 279 300 kroner. Et ektepar med 279 300 kroner i samlet lønn vil betale om lag 48 150 kroner samlet i skatt med foreslåtte 2010-regler. Eksemplet forutsetter at inntekten er likt fordelt mellom ektefellene.



Figur 2.2 Beregnet skatt på pensjonsinntekt for enslige alderspensjonister sammenlignet med skatt på lønnsinntekt for lønnstakere i klasse 1.¹ Forslag til 2010-regler. Kroner

¹ Det er lagt til grunn at skattyterne ikke har andre inntekter enn lønn og pensjon, og at pensjonistene ikke har nettoformue over 200 000 kroner. Skattyterne har heller ingen andre fradrag enn standardfradrag.

Kilde: Finansdepartementet.

Figur 2.2 viser beregnet skatt på pensjonsinntekt for enslige alderspensjonister og på lønnsinntekt for lønnstakere i klasse 1 med Regjeringens forslag til skatteregler for 2010. Figuren illustrerer at pensjonister på alle inntektsnivåer betaler lavere skatt enn lønnstakere. Figuren viser også hva enslige alderspensjonister ville betalt i skatt uten skattebegrensningsregelen. Enslige alderspensjonister (uten formue over 200 000 kroner, uten andre inntekter enn pensjon og uten andre fradrag enn standardfradrag) vil med Regjeringens forslag betale skatt etter ordinære regler dersom pensjonsinntekten overstiger om lag 257 300 kroner.

Det anslås at vel 50 pst. av pensjonistene med avtalefestet pensjon (AFP) og alderspensjon vil bli skattlagt etter skattebegrensningsregelen i 2010. Av disse vil anslagsvis 82 pst. betale inntektsskatt, mens anslagsvis 18 pst. ikke vil betale skatt. Om lag 56 pst. av uførepensjonistene vil bli skattlagt etter skattebegrensningsregelen i 2010. Av disse vil anslagsvis 79 pst. betale inntektsskatt, mens anslagsvis 21 pst. ikke vil betale skatt.

Tabell 2.2 Minstepensjon og grenser for skatt etter skattebegrensningsregelen. 2009-regler og forslag til endringer for 2010. Kroner

	2009	Forslag 2010
Enslig alderspensjonist		
Skattefri nettoinntekt	109 850	113 700
Innslag for betaling av skatt ¹	148 446	153 649
Ut av skattebegrensningsregelen ²	247 806	257 290
Alderspensjonistektepar³		
Skattefri nettoinntekt	198 150	206 700
Innslag for betaling av skatt ¹	267 770	279 324
Ut av skattebegrensningsregelen ²	468 823	489 736
Memo:		
Gjennomsnittlig G	72 006	74 526 ⁴
<i>Minstepensjon for hele året:</i>		
Enslig	141 132	148 307
Ektepar ⁵	260 662	274 256

¹ Sum av grense for skattefri nettoinntekt og minstepfradrag.

² Gitt ett fullt særfradrag for alder.

³ Begge ektefeller antas å ha lik pensjon.

⁴ Beregningsteknisk justert i takt med anslått lønnsvekst på 3,5 pst.

⁵ Begge ektefellene er minstepensjonister.

Kilde: Finansdepartementet.

Det foreslås at *særfradraget for alder og uførhet mv.* på 19 368 kroner holdes nominelt uendret fra 2009 til 2010. Pensjonister med særfradrag får dermed en reell skatteskjerpelse på opptil om lag 190 kroner i 2010. Å holde særfradraget nominelt uendret får kun virkning for dem som har så høy inntekt eller formue at de ikke skatlegges etter skattebegrensningsregelen.

Departementet viser til Ot.prp. nr. 20 (2008-2009) Om lov om endringer i skatteloven mv. (kjeldeskatt på pensjonar mv.), der det ble foreslått at pensjonsutbetalinger fra norske pensjonsinstitusjoner skulle være skattepliktige også for personer som ikke er skattemessig bosatt i Norge. I tråd med odelstingsproposisjonen foreslås kildeskattesatsen satt til 15 pst. av pensjonsutbetaling fastsatt etter skatteloven kapittel 12, jf. forslaget til Stortingets skattevedtak § 3-5 nytt fjerde ledd første punktum. Endringen anslås å øke provenyet med om lag 230 mill. kroner påløpt og 185 mill. kroner bokført i 2010.

Av hensyn til EØS-avtalens krav til likebehandling mellom innenlandske og visse grensekryss-

ende situasjoner er personer bosatt i annen EØS-stat på visse vilkår gitt rett til å skattlegges etter skattelovens alminnelige regler. I forslaget til skattevedtak § 3-5 nytt fjerde ledd andre punktum foreslås det presisert at den som velger å få sitt skattegrunnlag fastsatt på denne måten, også skal skattlegges etter satsene som gjelder for skattlegging etter skattelovens alminnelige regler.

2.2.4 Avvikle bruttotrekkordningen for hjemme-PC

Kjernen i hjemme-PC-ordningen er at fordel ved privat bruk av arbeidsgivers datautstyr utplassert i arbeidstakers hjem er skattefritak. Dette skattefritaket, som gjelder utstyr finansiert av arbeidsgiver, påvirkes ikke av endringen nedenfor.

I tillegg til ovennevnte skattefritak kan skattyter finansiere den utplasserte PC-en ved trekk i bruttolønn (bruttotrekkordningen). Skattyter slipper da å betale skatt på lønn som brukes til å finansiere PC-en. Hjemme-PC-ordningen ble innført av Jagland-regjeringen og begrunnet med et ønske om å bygge opp den alminnelige IT-kompetansen. Ifølge undersøkelsen Norsk mediebarometer 2008 hadde 90 pst. av befolkningen tilgang til PC i hjemmet. Tilsvarende andel for de yrkesaktive var 96 pst. Dette tilsier at de fleste yrkesaktive har opparbeidet seg kompetanse på bruk av generelle IT-løsninger. Bruttotrekkordningen bidrar derfor nå i begrenset grad til generell kompetanseheving, og framstår først og fremst som en statlig subsidie til fornyelse av IT-utstyr i hjemmet.

Anslagsvis 88 000 personer inngår hvert år avtaler med finansiering av hjemme-PC ved bruttotrekk. Mange bedrifter tilbyr sine ansatte en slik ordning, og det gjør også en rekke kommuner.

Det er bare personer i arbeidsforhold som kan dra nytte av ordningen. Den favoriserer dem med høye inntekter, som har høyest marginalsatt og lettest kan inngå slike avtaler med arbeidsgiver. Med gjeldende toppskatt og arbeidsgiveravgift subsidieres PC-er med inntil 54,3 pst. Det er lite statistikk som viser inntektene til brukere av bruttotrekkordningen. En undersøkelse utført av TNS Gallup på oppdrag av IKT-Norge i 2005 viste at personer som hadde inngått bruttotrekksavtale, hadde brutto husholdningsinntekter på i overkant av 600 000 kroner i gjennomsnitt, dvs. noe over gjennomsnittet i Norge på 522 000 kroner i 2005.

I 2006 ble bruttotrekkordningen strammet inn ved at det ble fastsatt en øvre grense på 10 000 kroner for en vanlig avtale med 3 års varighet. Subsidielementet i ordningen er dermed fortsatt betydelig. I og med at begrunnelsen for ordningen er

sterkt svekket, vil Regjeringen oppheve adgangen til å gjennomføre bruttolønntrekk med virkning for avtaler som inngås 13. oktober 2009 eller senere. Det vises også til at Sverige har strammet betydelig inn i sin bruttotrekkordning fra 2007 ved å innføre et skattepliktig inntektspåslag. Regjeringen vil gi en overgangsregel slik at bruttotrekkadgangen opprettholdes for avtaler som ble inngått før 13. oktober 2009. Trekkadgangen etter 12. oktober 2009 bortfaller likevel for tidligere inngåtte avtaler som forlenges eller på annen måte utvides etter dette tidspunktet.

Regjeringen foreslår som nevnt ingen endringer i skattefritaket for privat bruk av utstyr finansiert av arbeidsgiver. Arbeidsgivere kan dermed fortsatt utplassere hjemme-PC hos ansatte som har tjenstlig behov for dette, uten at det utløser skatteplikt.

Det antas at de fleste bruttotrekkavtalene løper over tre år, og den samlede skatteutgiften for ordningen anslås til 450 mill. kroner per år. Provenyøkningen av forslaget anslås derfor til 150 mill. kroner påløpt og bokført i 2010. I tillegg anslås en påløpt provenyøkning på 30 mill. kroner i 2009, 150 mill. kroner i 2011 og 120 mill. kroner i 2012.

2.2.5 Beskatning av andelshavere i nye boligselskap

Inntekt og formue i boligselskap fordeles på andelshaverne og skattlegges hos disse. I nye boligselskap skjer det først fra og med det inntektsår boligselskapet har ferdigstilt minst halvparten av boenhetene per 1. januar. Renteutgifter mv. som påløper før dette tidspunktet, blir akkumulert og fordelt over en periode på 4 år.

Norsk Boligbyggelag (NBBL) har pekt på at dagens regler forskjellsbehandler andelshavere og selveiere i samme situasjon. Denne forskjellsbehandlingen bør fjernes, og Regjeringen foreslår derfor å oppheve disse reglene. Dette medfører at andelshaverne skattlegges for boligselskapets inntekter og formue fra overtagelsen av boligen. Forslaget antas ikke å ha administrative konsekvenser eller provenyvirkning av betydning. Det vises til Prop. 1 L (2009-2010) Skatte- og avgiftsopplegget 2010 mv. – lovendringer.

2.2.6 Samordne fristene for betaling av tilleggsforskudd

Etter dagens ordning er fristen for å betale tilleggsforskudd på skatt 30. april for lønnstakere og pensjonister og 31. mai for næringsdrivende. Denne forskjellen skyldes de tilsvarende fristene for å le-

vere selvangivelsen. Det kan i en del tilfeller være uklart hvorvidt enkelte skattytere driver næring. Skatteetaten har dermed i praksis ikke mulighet til i tide å fastslå sikkert hvilken frist som gjelder for disse skattyterne. Det kan derfor oppstå usikkerhet om betaling av tilleggsforskudd har skjedd innen fristen. Regjeringen foreslår derfor en felles frist, 31. mai. Provenytapet anslås til 6 mill. kroner.

2.2.7 Andre grenser og fradrag

Det legges opp til å lønnsjustere viktige grenser i personskattesystemet, herunder øvre grenser i minstefradraget, personfradraget og innslagspunktene i toppskatten. Dette innebærer en økning av disse grensene på 3,5 pst. Fradraget for fagforeringskontingent prisjusteres.

Enkelte beløpsgrenser mv. i personskattesystemet holdes nominelt uendret. Det gjelder bl.a. nedre grense for minstefradraget i lønnsinntekt, nedre grense for betaling av trygdeavgift, det særskilte fradraget i Finnmark og Nord-Troms, fisker- og sjømannsfradraget, det særskilte fradraget for landbruk mv., særfradraget for store sykdomsutgifter, maksimalt årlig sparebeløp i BSU, satser og nedre grense i fradraget for reiser mellom hjem og arbeid samt innslagspunktene i arveavgiften. Nominell videreføring av disse beløpsgrensene mv. anslås å øke provenyet med 262 mill. kroner påløpt og 193 mill. kroner bokført i 2010. Når det gjelder særfradraget for store sykdomsutgifter, er det til skattyters gunst at grensen holdes uendret.

2.3 Skatt på formue

2.3.1 Innledning

Formuesskatten spiller en sentral rolle i fordelingspolitikken. Formuesskatt utgjør et viktig supplement til inntektsbeskatningen, og balanserer den samlede skattingen av kapital og arbeid. En annen begrunnelse for å ha formuesskatt er hensynet til samfunnsøkonomisk effektivitet, som tilsier at beskatningen bør fordeles på flest mulig skattegrunnlag med lave skattesatser.

Samlet proveny fra formuesskatten anslås til om lag 12,8 mrd. kroner i 2010 med framskrevne 2009-regler. Med 2009-regler anslås 745 000 personer å betale formuesskatt i 2010, dvs. 20 pst. av skattyterne. Fordelingsvirkningene av formuesskatten er illustrert i tabellene 2.3 og 2.4. Tabell 2.3 viser gjennomsnittlig formuesskatt fordelt etter bruttoinntekt. Personer med mer enn 3 mill. kroner i bruttoinntekt ville med dagens regler fått en gjennomsnittlig formuesskatt på om lag 590 000 kroner i 2010. Anslagsvis en tredel av provenyet fra formuesskatten ville kommet fra denne gruppen, som utgjør om lag 7 200 personer. Tabell 2.4 viser fordelingen av formuesskatten etter nettoformue. De med mer enn 100 mill. kroner i nettoformue ville i gjennomsnitt betalt om lag 4,2 mill. kroner i formuesskatt i 2010. Samlet sett ville denne gruppen, dvs. om lag 700 personer, måtte betalt om lag 3,1 mrd. kroner i formuesskatt. En fjerning av formuesskatten ville mer enn halvert skatten for dem med nettoformue over 100 mill. kroner.

Beregningene bak tabell 2.3 og tabell 2.4 er utført på skattemodellen LOTTE. Modellen bygger på data om sammensetningen av inntekt og formue i befolkningen i 2007, som er sjablonmessig framskrevet til 2010. Det understrekes at beregningene er usikre og må tolkes med forsiktighet, spesielt fordi formuesverdier på bl.a. børsnoterte aksjer er betydelig redusert det siste året. Dette påvirker ikke minst formuesskatten og berører særlig høyinntektsgruppene, som eier mesteparten av aksjene.

Regjeringen har gjort mye for å styrke formuesskattens fordelingsegenskaper og treffsikkerhet. Blant annet er aksjerabatten og 80-prosentregelen (som ga nedsatt skatt for skattytere med høy skattepliktig formue relativt til alminnelig inntekt) fjernet. I tillegg er ligningsverdiene av både bolig, fritidsbolig og næringseiendom økt gjennom prosentvise oppjusteringer for å ta hensyn til økte markedsverdier. For næringseiendom som leies ut, er systemet for verdsetting vesentlig forbedret ved at formuesverdien fra og med 2009 beregnes med utgangspunkt i leieinntektene. Samtidig bidrar lav verdsetting og sikkerhetsventiler på 30 pst. for bolig- og fritidseiendom og 60 pst. for næringseiendom fortsatt til at formuesskatten begrenses for disse formuesobjektene. Figur 2.3 viser hvordan den effektive skattesatsen på ulike typer formue er økt fra 2005 til 2009.

Tabell 2.3 Anslåtte fordelingsvirkninger av formuesskatten med framskrevne 2009-regler. Fordelt etter bruttoinntekt. 2010

Bruttoinntekt inkl. skattefrie ytelser. Kroner	Antall personer (andel personer i pst.)	Gjennomsnittlig skatt. Kroner	Herav formues- skatt. Kroner	Formues- skatt i pst. av brutto- inntekt	Andel av samlet formues- skatt. Pst.
0 – 150 000	618 200 (16,4)	5 800	400	0,5	1,7
150 000 – 200 000	373 600 (9,9)	16 900	900	0,5	2,6
200 000 – 250 000	362 800 (9,6)	31 500	1 200	0,5	3,4
250 000 – 300 000	350 400 (9,3)	49 700	1 400	0,5	3,9
300 000 – 350 000	363 600 (9,7)	67 700	1 500	0,5	4,2
350 000 – 400 000	366 400 (9,7)	84 700	1 400	0,4	4,1
400 000 – 450 000	322 200 (8,6)	101 300	1 500	0,4	3,9
450 000 – 500 000	254 500 (6,8)	119 700	1 800	0,4	3,7
500 000 – 600 000	307 800 (8,2)	148 600	2 500	0,5	6,1
600 000 – 750 000	210 000 (5,6)	198 800	4 100	0,6	6,7
750 000 – 1 mill.	131 600 (3,5)	280 000	6 900	0,8	7,1
1 mill. – 2 mill.	88 900 (2,4)	467 000	20 200	1,6	14,1
2 mill. – 3 mill.	9 400 (0,3)	914 700	71 900	3,0	5,3
Over 3 mill.	7 200 (0,2)	2 742 500	588 900	9,0	33,3
I alt	3 766 400 (100)	93 400	3 400	0,9	100,0

Kilder: Statistisk sentralbyrås skattemodell LOTTE og Finansdepartementet.

Tabell 2.4 Anslåtte fordelingsvirkninger av formuesskatten med framskrevne 2009-regler. Fordelt etter nettoformue. 2010

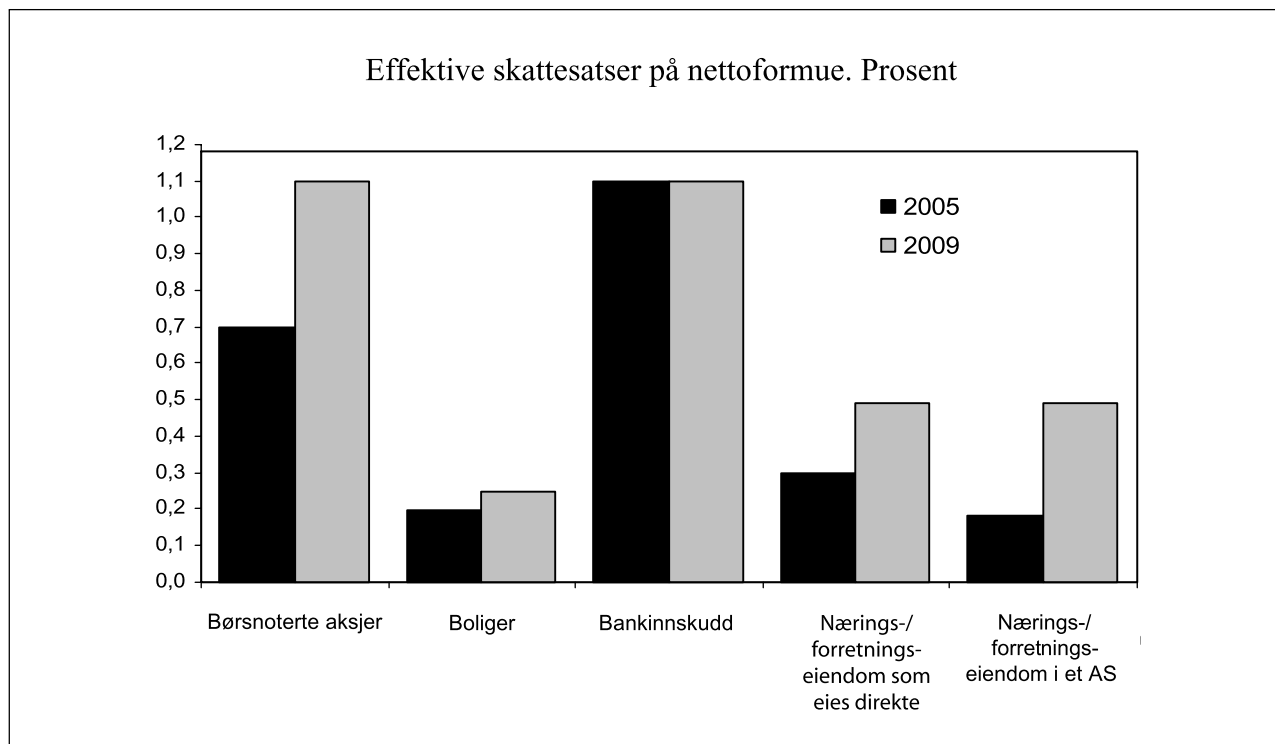
Nettoformue. Mill. kroner	Antall personer	Gjennom- snittlig skatt. Kroner	Herav formues- skatt. Kroner	Andel av samlet formues- skatt. Pst.
Negativ formue	1 566 000	98 800	0	0
0 – 0,5	1 456 500	58 000	100	0,9
0,5 – 1	381 900	93 900	1 900	5,6
1 – 5	328 700	154 100	13 300	34,1
5 – 10	20 600	406 200	66 500	10,7
10 – 50	10 700	873 000	198 100	16,5
50 – 100	1 300	2 011 800	744 800	7,8
Over 100	700	7 646 000	4 171 800	24,3
I alt	3 766 400	93 400	3 400	100

Kilder: Statistisk sentralbyrås skattemodell LOTTE og Finansdepartementet.

Utvidelsene av formuesskattegrunnlaget har blitt kombinert med en kraftig økning av bunnfradragene. For enslige skattytere er bunnfradraget tredoblet (til 470 000 kroner), mens det er mer enn femdoblet for ektepar (til 940 000 kroner). Dette har bidratt til at anslagsvis 900 000 personer betaler mindre formuesskatt i 2009 sammenlignet med 2005, og om lag 400 000 personer slipper formuesskatt sammenlignet med i 2005. Gjennom disse endringene har Regjeringen oppnådd en mer ønsket

profil på formuesskatten, ved at noen få med store reelle formuer betaler mer skatt, mens mange med små formuer betaler mindre. I avsnitt 5.4 i denne proposisjonen gjøres det nærmere rede for fordelingsvirkningene av skatteoppleggene i perioden 2006-2009.

Dagens formuesskatt har likevel fortsatt svakheter, ikke minst når det gjelder ligningsverdiene av bolig. Ligningsverdiene av bolig som andel av omsetningsverdi (ligningsverdiandelene) kan vari-



Figur 2.3 Effektive skattesatser på ulike typer formue i 2005 og 2009. Prosent

Kilde: Finansdepartementet.

ere med mange hundre prosent og gi forskjeller i formuesskatten på flere tusen kroner for sammenlignbare boliger. For eksempel kan nye, relativt rimelige boliger ha betydelig høyere ligningsverdiandel enn dyre, eldre boliger i attraktive områder i byene. Tilsvarende er ligningsverdiene for ikke-utleid næringsseiendom i mange tilfeller svært lave, og i en god del tilfeller lik null.

Den skjeve verdsettingen av eiendom svekker treffsikkerheten og fordelingsegenskapene til formuesskatten fordi skatten kan reduseres ved å plassere midlene i skattegunstige formuesobjekter. Reglene oppmuntrer til å investere mer i denne typen formuesobjekter enn det som er samfunnsøkonomisk lønnsomt. Noe av den kraftige veksten i boligpriser fra 1993 og fram til i dag skyldes den svært gunstige skattemessige behandlingen av bolig som investerings- og formuesobjekt. Tilsvarende har den gunstige formuesverdsettingen av næringsseiendom bidratt til en kraftig prisvekst innenfor næringsseidomssegmentet.

Også Fordelingsutvalget peker på at dagens skjeve og vilkårlige ligningsverdier av bolig i formuesskatten er svært uheldig, jf. NOU 2009: 10. Formuesskatten er et mindre effektivt virkemiddel i fordelingspolitikken når den enkeltes formuesskatt avhenger av hvordan formuen er plassert, og i mindre grad av reelle verdier. Utvalget gir videre uttrykk for at dagens ligningsverdier gjør det svært

attraktivt å investere i boliger som verdsettes lavt, noe som gir lavere verdiskaping for samfunnet fordi ressursene ikke brukes der de kaster mest av seg. Utvalget peker på at det er betydelige muligheter til å styrke fordelingsvirkningene av skattesystemet gjennom å erstatte dagens ligningsverdier med nye boligtakstverdier basert på anslåtte markedsverdier.

Regjeringen foreslår på denne bakgrunn følgende endringer i formuesskatten, som samlet gir lettelser på 760 mill. kroner:

- Det innføres et nytt system for å fastsette ligningsverdier av boligeiendom. Fritidseiendom, våningshus og bolig i utlandet omfattes ikke av forslaget. Det etableres en sjablon for kvadratmeterpriser som varierer med boligens geografiske beliggenhet, alder, størrelse og type (enebolig, småhus eller leilighet). Sjablonen baserer seg på prisstatistikk for omsatte boliger og oppdateres årlig. Denne systemendringen sikrer at ligningsverdiene vil endre seg i takt med boligprisene.
- For *primærboliger* fastsettes kvadratmetersatsen til 25 pst. av anslått omsetningsverdi per kvadratmeter. Sikkerhetsventilen, som innebærer at skattyter etter klage kan få nedsatt ligningsverdien til 30 pst. av markedsverdi, videreføres uendret for primærboliger. For såkalte *sekundærboliger*, dvs. boliger utover primærboli-

gen som ikke defineres som nærings- eller fritidseiendom, fastsettes kvadratmetersatsen til 40 pst. av anslått omsetningsverdi per kvadratmeter. For sekundærboliger foreslås samme sikkerhetsventil som for næringseiendom, dvs. 60 pst. av markedsverdi.

- Ligningsverdien av fritidseiendommer oppjusteres med 10 pst.
- I dag inngår ligningsverdien av bolig, i likhet med andre formueskomponenter, i beregningen av formuestillegget i skattebegrensningsregelen for pensjonister mv. Det foreslås at primærbolig fjernes fra formuestillegget i skattebegrensningsregelen.
- Det innføres en ny verdsettingsmetode for ikke-utleid næringseiendom, basert på samme prinsipp som for utleid næringseiendom. Med utgangspunkt i selskapenes innrapportering av leieinntekter fra utleid næringseiendom utarbeides det satser for leieinntekter per kvadratmeter for ikke-utleid næringseiendom. I utgangspunktet skal kvadratmetersatsene differensieres etter geografi og bygningstype, men de endelige eiendomskategoriene vil fastsettes i forskrift. Sikkerhetsventilen, som innebærer at skattyter etter klage kan få nedsatt ligningsverdien til 60 pst. av markedsverdi, videreføres.
- Bunnfradraget i formuesskatten økes fra 470 000 kroner til 700 000 kroner (1 400 000 kroner for ektepar).

Endringene bidrar til å styrke formuesskattens gode fordelingsvirkninger, jf. avsnitt 2.3.4.

2.3.2 Svakheter med dagens system for å fastsette ligningsverdier av bolig

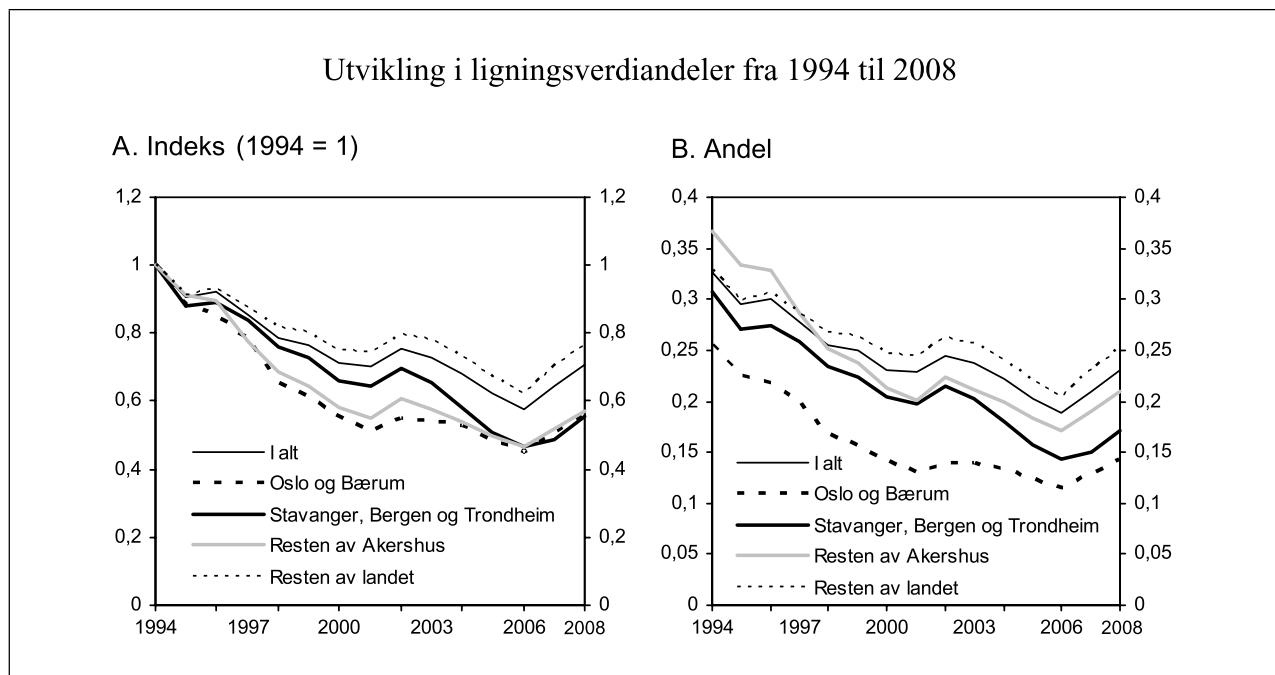
Behovet for en omlegging

Etter gjeldende regler fastsettes ligningsverdien av bolig når bygget er nyoppført, og normalt settes den til om lag 30 pst. av eiendommens kostpris for ny bygning og grunn. I tillegg gjelder en egen regel om at ligningsverdien ikke skal overstige 30 pst. av markedsverdien (sikkerhetsventilen). Ligningsverdien er dermed i utgangspunktet betydelig lavere enn markedsverdien. Ligningsverdiene endres ikke i forbindelse med omsetning, men ved generelle, prosentvise justeringer. Gjeldende regler er nærmere beskrevet i Prop. 1 L (2009-2010) Skatte- og avgiftsopplegget 2010 mv. – lovendringer.

Manglende oppjustering av ligningsverdiene kombinert med høy vekst i boligprisene over flere år, har ført til at forskjellen mellom ligningsverdier og omsetningsverdier har økt betydelig. Figur 2.4 viser utviklingen i ligningsverdiene som andel av omsetningsverdien for selveierboliger fra 1994 til og med 2008.

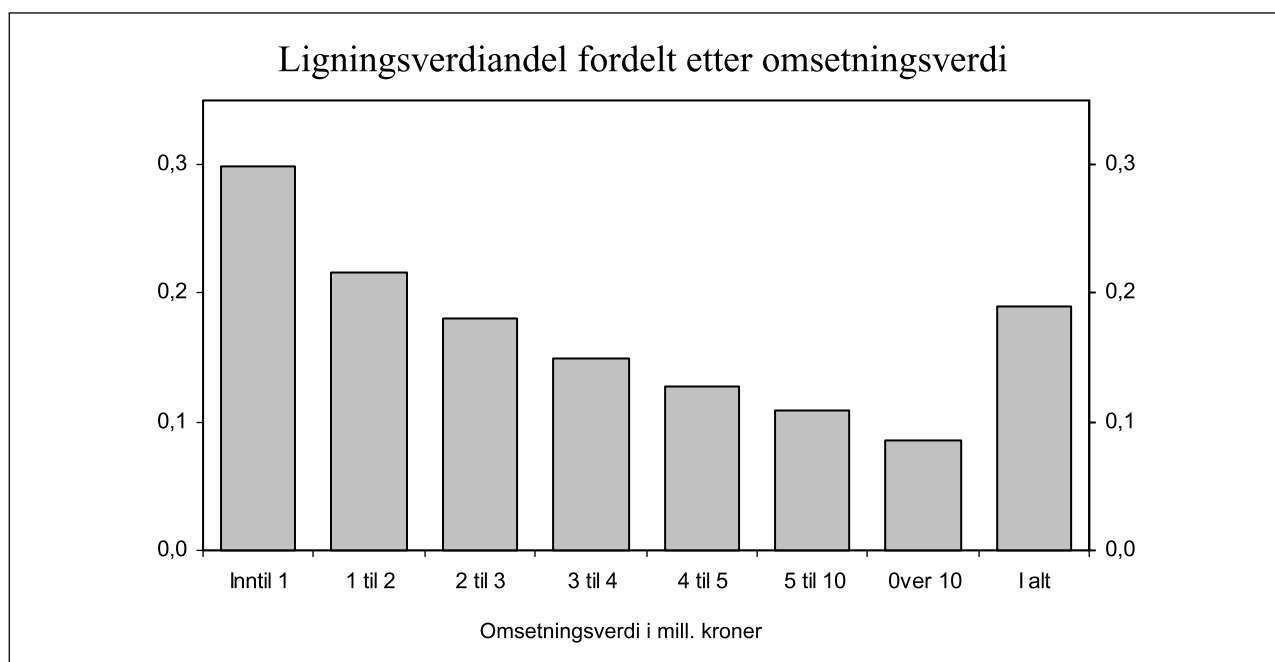
Prisveksten har vært særlig sterk i sentrale strøk, noe som har bidratt til å forsterke forskjellene i ligningsverdiandeler mellom by og land. Ifølge Statistisk sentralbyrås boligprisstatistikk har prisene om lag femdoblet seg i de store byene i perioden 1993-2009. I resten av landet har prisene «bare» tredoblet seg i samme periode. Til sammenligning er ligningsverdiene blitt oppjustert med 130 pst. over perioden. Dermed har også ligningsverdiene av bolig i gjennomsnitt blitt svært lave, anslagsvis 20 pst. av omsetningsverdi i 2007. I 1994 utgjorde ligningsverdiene i gjennomsnitt om lag 33 pst. av omsetningsverdiene.

Det er en klar sammenheng mellom høy markedsverdi og lav ligningsverdiandel. Figur 2.5 viser gjennomsnittlig ligningsverdiandel fordelt etter faktisk omsetningsverdi for eneboliger omsatt i 2007, og illustrerer at ligningsverdiandelen faller systematisk med omsetningsverdien.



Figur 2.4 Utviklingen i forholdet mellom ligningsverdi og omsetningsverdi (ligningsverdiandel) i ulike geografiske områder. Indeks (1994=1) og andel

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Finansdepartementet.



Figur 2.5 Forholdet mellom ligningsverdi og omsetningsverdi (ligningsverdiandel) for omsatte eneboliger i 2007. Fordelt etter omsetningsverdi i 2007

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Finansdepartementet.

Ifølge omsetningsstatistikken for 2007, dvs. omsatte boliger på Finn.no, hadde om lag 5 pst. av alle omsatte eneboliger en ligningsverdi som var lavere enn 5 pst. av omsetningsverdien. Av disse igjen hadde om lag 20 pst. en ligningsverdi som var lavere enn 2 pst. Blant omsatte leiligheter i 2007 hadde om lag 7 pst. en ligningsverdi som var lavere enn 5 pst. av omsetningsverdien, jf. figur 2.6 C. Dersom omsetningsstatistikken for eneboliger i 2007 er representativ for alle eneboliger i Norge, hadde anslagsvis 12 000 eneboliger en ligningsverdiandel lavere enn 2 pst. i 2007.¹

De store skjevhetene i ligningsverdier mellom boliger med høye og lave reelle verdier, mellom nye og eldre boliger og mellom by og land skaper en uholdbar forskjellsbehandling i skattleggingen. Det er urimelig at for eksempel en gammel leilighet til 5 mill. kroner med ligningsverdi på 2 pst. av boligens omsetningsverdi gir en maksimal formuesskatt på 1 100 kroner, mens en nyere leilighet til 2 mill. kroner med en ligningsverdiandel på 25 pst. kan gi inntil fem ganger så høy formuesskatt.

For å styrke formuesskattens legitimitet er det nødvendig at de store skjevhetene i formuesverdsettingen av bolig rettes opp. Samtidig er det ikke tilstrekkelig å justere formuesverdiene med en proSENTSATS, slik det har blitt gjort i de senere årenes budsjetter, jf. figur 2.4. For en bolig som i dag har en ligningsverdiandel på 8 pst., noe som ikke er uvanlig, må ligningsverdien øke med hele 275 pst. for at ligningsverdien skal utgjøre 30 pst. av omsetningsverdien. En så stor økning i ligningsverdiene på kort sikt anses ikke som aktuelt, blant annet fordi det ville innebære en urimelig administrativ byrde for skattyterne og skattemyndighetene i forbindelse med bruk av sikkerhetsventilen. På denne måten forsterker de relativt små, prosentvise økningene i ligningsverdi dagens forskjeller. Fortsatt formuesbeskatning av bolig krever derfor etter Regjeringens syn at systemet for verdsetting av bolig-eiendom endres slik at ligningsverdiene blir mer ensartede.

Vilkårligheten i dagens ligningsverdier gir dårligere ressursbruk

Med dagens regler for verdsetting av bolig investerer mange velstående personer i boliger med lav formuesverdi for å slippe unna eller redusere formuesskatten. Særlig vil eiendomsinvesteringer kombinert med gjeldsopptak kunne redusere for-

muesskatten vesentlig. Dette, sammen med den manglende inntektsbeskatningen av bolig, kan dermed gi en betydelig skattefordel sammenlignet med å ha pengene i bank eller å investere i aksjer.

At lav verdsetting av bolig i formuesskatten gir sterke incentiver til å investere i bolig framfor i andre formuesobjekter, er illustrert i tabell 2.5. Tabellen viser skattebesparelsen i form av både formuesskatt og inntektsskatt ved å investere i bolig framfor i aksjer eller bankinnskudd. Det er lagt til grunn at det investeres en nettoformue på 4 mill. kroner. Boligen som det investeres i, antas å ha en ligningsverdi på 15 pst. av omsetningsverdien, noe som tilsvarer om lag gjennomsnittlig ligningsverdiandel for eneboliger med en markedsverdi rundt 4 mill. kroner i 2007, jf. figur 2.5. For enkelhets skyld er det videre lagt til grunn at avkastningen på investeringene er den samme for bolig, børsnoterte aksjer og banksparing. Avkastningen settes til 3 pst., som også antas å være skjermingsrenten før skatt. Når en forutsetter at avkastningen på aksjer er lik skjermingsrenten før skatt, blir utlignet inntektsskatt den samme for investering i aksjer og banksparing. Tabellen viser også hva avkastningen etter skatt vil være dersom boligen i tillegg ilegges kommunal eiendomsskatt. Det finnes ingen oversikt over gjennomsnittlig kommunal eiendomsskatt for boliger til 4 mill. kroner. I beregningene er det derfor skjønnsmessig lagt til grunn at eiendomsskatt utgjør det dobbelte av gjennomsnittlig eiendomsskatt på en enebolig på 120 kvadratmeter.²

Eksemplet i tabell 2.5 viser at en investering på 4 mill. kroner i bolig framfor i aksjer gir om lag 37 400 kroner i spart formuesskatt. Dersom en også inkluderer manglende inntektsskatt på bolig, vil skattebesparelsen nær dobles.

Som det framgår av figur 2.5, har boliger med høyere markedsverdi enn 4 mill. kroner i gjennomsnitt en lavere ligningsverdiandel enn 15 pst. I 2007 hadde boliger som ble omsatt for over 10 mill. kroner, en gjennomsnittlig ligningsverdiandel på om lag 8 pst. Det er mao. mulig å «spare» vesentlig mer i formuesskatt enn det som framgår av dette eksemplet. Personer som ønsker å tilpasse seg bort fra formuesskatten, vil typisk ha incentiver til å investere i nettopp slike boliger.

I lys av den sterke formuesveksten de senere årene er det grunn til å tro at stadig flere har valgt å investere oppspart formue i en ekstra bolig, som for eksempel benyttes til utleie. Tall departementet har innhentet fra Skattedirektoratet over utviklingen i

¹ Ifølge Statistisk sentralbyrås boligstatistikk var det om lag 1,2 mill. eneboliger, 500 000 leiligheter og 400 000 rekkehus/tomannsboliger i 2009.

² Dette er den typeboligen som benyttes i KOSTRA-systemet for å kunne sammenligne nivået på eiendomsskatten mellom ulike kommuner.

Tabell 2.5 Eksempel på skattebesparelse i bolig sammenlignet med investering i børsnoterte aksjer og bankinnskudd. 2009-regler

	Bolig, ligningsverdiandel 15 pst.	Bolig, ligningsverdiandel 15 pst. Inkl. eiendomsskatt	Børsnoterte aksjer	Bankinnskudd
Investert beløp	4 mill. kroner	4 mill. kroner	4 mill. kroner	4 mill. kroner
Skattemessig ligningsverdi	600 000	600 000	4 000 000	4 000 000
Avkastning før skatt	120 000	120 000	120 000	120 000
Skatt på kapitalinntekt	0	0	33 600	33 600
Maksimal formuesskatt (1,1 pst.)	6 600	6 600	44 000	44 000
Kommunal eiendomsskatt	0	4 376	0	0
Skatt i alt	6 600	10 976	77 600	77 600
Avkastning etter skatt. Pst.	2,84	2,73	1,06	1,06

¹ Det er lagt til grunn at investeringen er i egen bolig, hvor den beregnede avkastningen ikke skatlegges etter at fordelsskatten ble avvirket fra 2005.

Kilde: Finansdepartementet.

antallet personer som eier mer enn én bolig, tyder på dette. Fra 2001 til 2007 økte antallet personer som eier mer enn en bolig, med om lag 12 pst. til om lag 113 000 personer. Denne tendensen skaper økt press i boligmarkedet og kan drive prisene oppover. Det kan også være grunn til å tro at investeringer i boliger utover primærboligen særlig kan gå på bekostning av investeringer i næringsvirksomhet.

2.3.3 Forslag til ny metode for å fastsette ligningsverdien av boliger

Ny metode for å fastsette ligningsverdier

De skjeve ligningsverdiene av bolig kan etter Regjeringens vurdering bare rettes opp ved å fastsette nye ligningsverdier. En ordinær taksering av den enkelte bolig ville imidlertid være svært kostbar, ta lang tid, og ikke nødvendigvis gi en riktig markedsverdi. Nye verdsettelsesregler må derfor baseres på sjabloner.

Erfaringene fra tidligere regjeringers forsøk på å oppnå «millimeterrettferdighet» ved å lage svært detaljerte sjablonmodeller, dvs. som sikrer at like boliger behandles likt i enhver dimensjon, herunder utsikt, om boligen har garasje, tomtestørrelse mv., har vist at det i praksis er svært vanskelig å lage et «perfekt» system. Det bør likevel ikke stå i veien for å rydde opp og sikre vesentlig større grad av likebehandling enn i dag. Regjeringen foreslår derfor at det innføres en forenklet verdsetting med utgangspunkt i observerte boligpriser per kvadratmeter og boligens areal. På den måten løser en da

gens problem med at generelle prosentvise justeringer av ligningsverdiene over tid skaper store og vilkårlige skjevheter. Forslaget er dermed robust overfor endringer i boligprisene.

Det er lagt stor vekt på at et nytt verdsettningssystem skal være enkelt, og at kvadratmetersatsene skal fastsettes med utgangspunkt i noen få kjennetegn som ifølge statistisk analyse av boligprisene har størst betydning for omsetningsverdien. Ifølge Statistisk sentralbyrås analyser er de mest sentrale kjennetegnene boligens type (enebolig, småhus eller leilighet), størrelse, geografisk beliggenhet (bydel, kommune og grad av tettbebyggelse) og alder. Det nye systemet vil være svært enkelt for skattyterne å forholde seg til, og vil kun kreve en engangsrapportering av boligens areal, alder og ev. boligtype, jf. nærmere omtale i Prop. 1 L (2009-2010) Skatte- og avgiftsopplegget 2010 mv. – lovendringer.

Det legges opp til å skille mellom boligen eieren bor i selv (primærboligen), og boliger eieren ikke bor i og som ikke defineres som nærings- eller fritidseiendom, såkalte sekundærboliger. For primærboliger skal kvadratmetersatsen utgjøre 25 pst. av den beregnede kvadratmeterprisen, dvs. at en sikter mot en ligningsverdi tilsvarende 25 pst. av boligens omsetningsverdi. For sekundærboliger skal kvadratmetersatsen utgjøre 40 pst. av den beregnede kvadratmeterprisen. Høyere ligningsverdier for boliger utover primærboligen er etter Regjeringens syn et godt kompromiss mellom hensynet til å unngå investeringsvridninger og hensynet til å holde skatleggingen av folks hjem moderat. En sats på 40 pst. av beregnet kvadratmeterpris for se-

kundærbolig vil harmonere godt med verdsettningen av næringseiendom, som fra 2010 vil ligge på 40 pst. av omsetningsverdien både for utleid og ikke-utleid næringseiendom.

Forslaget vil redusere forskjellene i ligningsverdiandeler betydelig, og dermed gi stor grad av likebehandling sammenlignet med dagens regler. Det vil fungere godt for de fleste boliger å fastsette ligningsverdier med utgangspunkt i omsetningsverdier per kvadratmeter. Lav markedsverdi i distriktskommuner vil gjenspeiles i omsetningsverdiene, og forslaget vil dermed gi en vesentlig mer rettferdig fordeling av formuesskattebyrden mellom by og land enn i dag. Men siden forslaget nødvendigvis er sjablonbasert, vil det ikke treffe like godt i alle tilfeller. Det vil være enkeltboliger som fortsatt får en lavere ligningsverdi enn ønskelig, og enkeltboliger som får for høy verdi. For å sikre at ingen får en urimelig høy ligningsverdi videreføres sikkerhetsventilen, noe som innebærer at boligeierne kan kreve å få nedsatt ligningsverdien til 30 pst. av dokumentert markedsverdi. For sekundærboliger foreslås tilsvarende sikkerhetsventil som for næringseiendom, dvs. at ligningsverdien kan kreves nedsatt til 60 pst. av dokumentert markedsverdi.

Ideelt sett burde det også vært innført nye regler for å fastsette ligningsverdien av våningshus og fritidsbolig, siden skjevheten i ligningsverdiene for disse eiendomstypene trolig er minst like stor som for ordinære boliger. Det finnes imidlertid per i dag ikke god nok statistikk over omsetningsverdien av våningshus og fritidsboliger til å kunne lage et tilsvarende sjablonsystem for disse. Ettersom forslaget i gjennomsnitt innebærer en viss økning av ligningsverdiene av bolig (fra 20 pst. til 25 pst. av markedsverdi), bør imidlertid også ligningsverdiene av fritidsbolig økes noe for å bidra til likebehandling av boliger og fritidsboliger. Det foreslås på denne bakgrunn å oppjustere ligningsverdiene av fritidsbolig med 10 pst. Økningen må ses i sammenheng med at også eiere av fritidsboliger vil få glede av den store økningen i bunnfradraget i formuesskatten.

Regjeringen foreslår at det innføres følgende arealbaserte verdsettingsregler for bolig fra 2010:

- Nye ligningsverdier beregnes for alle boliger unntatt fritidsbolig, våningshus og bolig i utlandet. Ligningsverdier beregnes som en kvadratmetersats multiplisert med boligens areal.
- Kvadratmetersatsene baseres på Statistisk sentralbyrås boligformuesberegning. Kvadratme-

tersatsene differensieres med hensyn til geografisk plassering, boligtype, alder og areal. Inndelingen av landet i soner gjøres så detaljert som boligprisstatistikken gir grunnlag for. Relativt få observasjoner (omsetninger) i enkeltkommuner vil gjøre det nødvendig å slå sammen kommuner når statistikken skal benyttes til å beregne nye ligningsverdier. Særlig i distriktene vil det være aktuelt med større soner. I de store byene vil det derimot være nødvendig med en finere inndeling for å fange opp vesentlig prisvariasjon. Det vil også tas hensyn til at kvadratmeterprisen vil variere mellom tettbygd og spredtbygd strøk innenfor en sone.

- For primærboliger fastsettes kvadratmetersatsen til 25 pst. av beregnet omsetningsverdi per kvadratmeter. Sikkerhetsventilen settes til 30 pst. av markedsverdi. For sekundærboliger fastsettes kvadratmetersatsen til 40 pst. av beregnet omsetningsverdi per kvadratmeter, med en sikkerhetsventil på 60 pst. av markedsverdi. Dette er samme sikkerhetsventil som benyttes for næringseiendom. Markedsverdi kan dokumenteres gjennom takst/verdivurdering eller observerbar markedsverdi.
- Kvadratmetersatsene vil bli oppdatert årlig i takt med prisutviklingen på bolig. En årlig justering av ligningsverdiene vil ikke framstå som en skjerpelse (lettelse) i skatteopplegget, men kun som en justering i referansesystemet på tilsvarende måte som inntekstgrenser mv. justeres med anslått lønnsvekst. Endringer i nivået på formuesskatt på bolig må eventuelt skje gjennom vedtak om endret andel av kvadratmeterprisen som skal benyttes.

Boks 2.1 Statistisk sentralbyrås metode for beregning av boligpriser

Statistisk sentralbyrå arbeider med å forbedre grunnlaget for å beregne markedsverdien av norske boliger. I den forbindelse har Statistisk sentralbyrå estimert prisfunksjoner som brukes til å utlede gjennomsnittlige kvadratmeterpriser for grupper av boliger. Datagrunnlaget for beregningene er alle boliger markedsført og omsatt på Finn.no i en bestemt tidsperiode. Disse opplysningene er supplert med informasjon fra matrikkelen. Prisfunksjonene avhenger av følgende variabler:

Geografisk sone

Geografisk sone tilsvarer oftest kommune. Få observasjoner (omsetninger) noen steder i landet har imidlertid gjort det nødvendig å slå sammen enkelte kommuner for å fastsette geografisk sone. I Oslo har det vært nødvendig med en finere inndeling pga. stor prisvariasjon. Her tilsvarer den geografiske sonen en samling av bydeler.

Areal

Arealbegrepet som benyttes er P-Rom (primære rom). Dette er blitt et standard arealbegrep i annonser og salgsoppgaver.

Alder

Det tas i prisfunksjonen utgangspunkt i byggeår, dvs. at det for eksempel ikke tas hensyn til graden av vedlikehold i aldersbegrepet. Det deles inn i 4 alderskategorier: Under 10 år, 10–19 år, 20–34 år og over 34 år gammel.

Boligtype

Det lages separate prisfunksjoner for eneboliger, småhus og leiligheter. Dette gjøres bl.a. fordi det er naturlig med en ulik soneinndeling for disse boligtypene.

Tettbygd/spredtbygd strøk

Boliger fordeles etter bostedsstrøk, dvs. om boligen befinner seg i et tettbygd eller spredtbygd strøk. Tettbygde strøk er de områdene som omfattes av tettsteder etter SSBs definisjon, og spredtbygde strøk er alle områder utenfor.

Prisfunksjonen ser slik ut:

$$P = \alpha + \beta_1 \ln(\text{areal}) + \beta_2(\text{sone}) + \beta_3(\text{alder}) + \beta_4(\text{tett/spredt}) + \varepsilon$$

der P tilsvarer kvadratmeterprisen til boligen. Koeffisientene (α og β 'ene) i prisfunksjonen beregnes ut ifra datamaterialet. Geografisk sone, alder og tett/spredt er klassifiseringsvariabler, dvs. at de enten får verdi 1 eller 0 avhengig om den gitte karakteristikken eksisterer eller ikke. Det velges en klasse som referanseverdi for hver av klassifiseringsvariablene som får priskoeffisient lik 0.

Prisfunksjonen er lineær i alle variabler bortsett fra i arealvariabelen som har et tilhørende logaritmisk ledd. Koeffisienten foran arealleddet vil alltid være negativ fordi den marginale verdien av hver kvadratmeter faller jo større boligen er. Men størrelsen på den marginale verdien vil også variere med arealet. Den logaritmiske funksjonsformen gir en god tilnærming fordi en endring i arealet har stor betydning for kvadratmeterprisen dersom boligen allerede er nokså liten, mens en endring i arealet har mindre å si dersom boligen er veldig stor.

For å finne boligens ligningsverdi multipliserer man kvadratmeterprisen fra prisfunksjonen med $0,25 \times (\text{areal})$ dersom boligen er primærbolig, mens kvadratmeterprisen multipliseres med $0,4 \times (\text{areal})$ dersom boligen er sekundærbolig.

Prisfunksjonene vil bli oppdatert årlig, slik at ligningsverdiene av bolig følger utviklingen i markedsverdiene. Tabell 2.6 viser noen eksempler på beregnet kvadratmeterpris og ligningsverdi for en 15 år gammel enebolig (primærbolig) på 130 kvadratmeter i ulike deler av landet.

For mer detaljert informasjon om variablene, se Prop. 1 L (2009-2010) Skatte- og avgiftsopplegget 2010 mv. – lovendringer. Statistisk sentralbyrås arbeid med beregning av boligformue er nærmere dokumentert i SSB-notat nr 2009/53.

Tabell 2.6 Eksempler på beregnet kvadratmeterpris og ligningsverdi for en 15 år gammel enebolig (primærbolig) på 130 kvm. i ulike deler av landet

Fylke	Sone	Tett-/spredtbygd strøk	Beregnet kvm-pris	Ny ligningsverdi
Oslo	Frogner		40 642	1 320 878
Oslo	Grorud		25 045	813 976
Finnmark	Alta	tett	19 140	622 049
		spredt	18 150	589 874
Troms	Tromsø	tett	24 483	795 704
		spredt	20 909	679 549
Nordland	Bodø	tett	20 121	653 929
		spredt	17 900	581 747
Nord-Trøndelag	Stjørdal	tett	16 841	547 333
		spredt	15 044	488 931
Sør-Trøndelag	Trondheim	tett	22 088	717 851
		spredt	20 086	652 786
Møre og Romsdal	Ålesund	tett	17 831	579 497
		spredt	16 476	535 460
Sogn og Fjordane	Sogndal	tett	15 377	499 759
		spredt	12 167	395 434
Hordaland	Bergen	tett	23 798	773 420
		spredt	22 420	728 635
Rogaland	Stavanger	tett	26 737	868 964
		spredt	26 514	861 717
Vest-Agder	Kristiansand	tett	21 437	696 693
		spredt	20 572	668 580
Aust-Agder	Arendal	tett	15 236	495 181
		spredt	14 810	481 336
Telemark	Porsgrunn	tett	15 685	509 761
		spredt	14 957	486 101
Buskerud	Drammen	tett	19 030	618 482
		spredt	17 512	569 147
Oppland	Lillehammer	tett	17 905	581 909
		spredt	16 116	523 767
Vestfold	Tønsberg	tett	20 101	653 278
		spredt	19 623	637 743
Østfold	Fredrikstad	tett	17 408	565 753
		spredt	17 260	560 943
Akershus	Bærum	tett	31 971	1 039 070
		spredt	30 515	991 750
Hedmark	Hamar	tett	17 724	576 028
		spredt	15 756	512 068

Kilder: Finansdepartementet og Statistisk sentralbyrå.

Endring i ligningsverdier med nytt system

Figur 2.6 viser hvordan fordelingen av ligningsverdiandeler (ligningsverdi som andel av omsetningsverdi) for eneboliger og leiligheter endres med Regjeringens forslag. Figuren er basert på opplysninger om omsetningsverdier og ligningsverdier for boliger omsatt på Finn.no. Den nye ligningsverdien for den enkelte bolig er anslått med utgangspunkt i de foreløpige, differensierte kvadratmeterprisene som er beregnet av Statistisk sentralbyrå, jf. boks 2.1. Det legges til grunn at alle boligene er primærboliger da det ikke er mulig å identifisere boliger som benyttes til sekundærboliger. De endelige kvadratmetersatsene vil gi en mindre variasjon i ligningsverdiandeler med det nye systemet enn det som framgår av figur 2.6. Men figuren viser likevel at det nye systemet for ligningsverdier av bolig vil bli vesentlig bedre enn dagens system.

Figur 2.6 viser at variasjonen i dag er stor, og at de nye ligningsverdiene vil ha en mindre spredning enn dagens ligningsverdier, spesielt i de største byene. Det vil fortsatt være noe variasjon i ligningsverdiene, men dette må en akseptere i et sjablon-system som av praktiske grunner ikke kan ta hensyn til spesielle kjennetegn ved boligene som utsikt, standard mv. I figurene kommer variasjonen til uttrykk ved at noen boliger får en ligningsverdiandel under 20 pst., mens noen boliger får en ligningsverdi som andel av omsetningsverdi over 30 pst. Den stiplede linjen i figur 2.6 viser hvor mange som er over 30 pst. (sikkerhetsventilen). Figurene viser imidlertid tydelig at variasjonen og vilkårligheten i dagens ligningsverdier vil bli kraftig redusert. Gitt at omsatte boliger i 2007 gjenspeiler fordelingen av omsetningsverdi og ligningsverdier for alle boliger i landet, kan endringene for eneboliger og leiligheter med det nye systemet oppsummeres slik:

- Knappt noen av *eneboligene* får en ligningsverdiandel under 15 pst. med det nye systemet for formuesverdsetting (kun 2,2 pst.). Med dagens system har drøyt 40 pst. av eneboligene en ligningsverdiandel under 15 pst.
- Om lag 56 pst. av alle eneboligene får en ligningsverdiandel mellom 20 og 30 pst., mot kun 26 pst. med dagens ligningsverdier.
- I dag har om lag 44 pst. av eneboligene i de fire største byene en ligningsverdiandel under 10 pst. Denne andelen reduseres til 1,5 pst. Om lag 64 pst. av eneboligene i de fire største byene vil få en ligningsverdiandel mellom 20 og 30 pst., mot kun 10 pst. med dagens ligningsverdier.
- I dag har nesten 45 pst. av alle *leilighetene* en lig-

ningsverdiandel under 15 pst. Denne andelen reduseres til kun 2 pst.

- Om lag 66 pst. av leilighetene får en ligningsverdiandel mellom 20 og 30 pst., mens det i dag er kun 26 pst. som ligger i dette intervallet.
- I dag har om lag 32 pst. av leilighetene i de fire største byene en ligningsverdi under 10 pst. Denne andelen reduseres til null. Om lag 67 pst. av leilighetene i de fire største byene vil få en ligningsverdi mellom 20 og 30 pst., mot kun 19 pst. med dagens ligningsverdier.

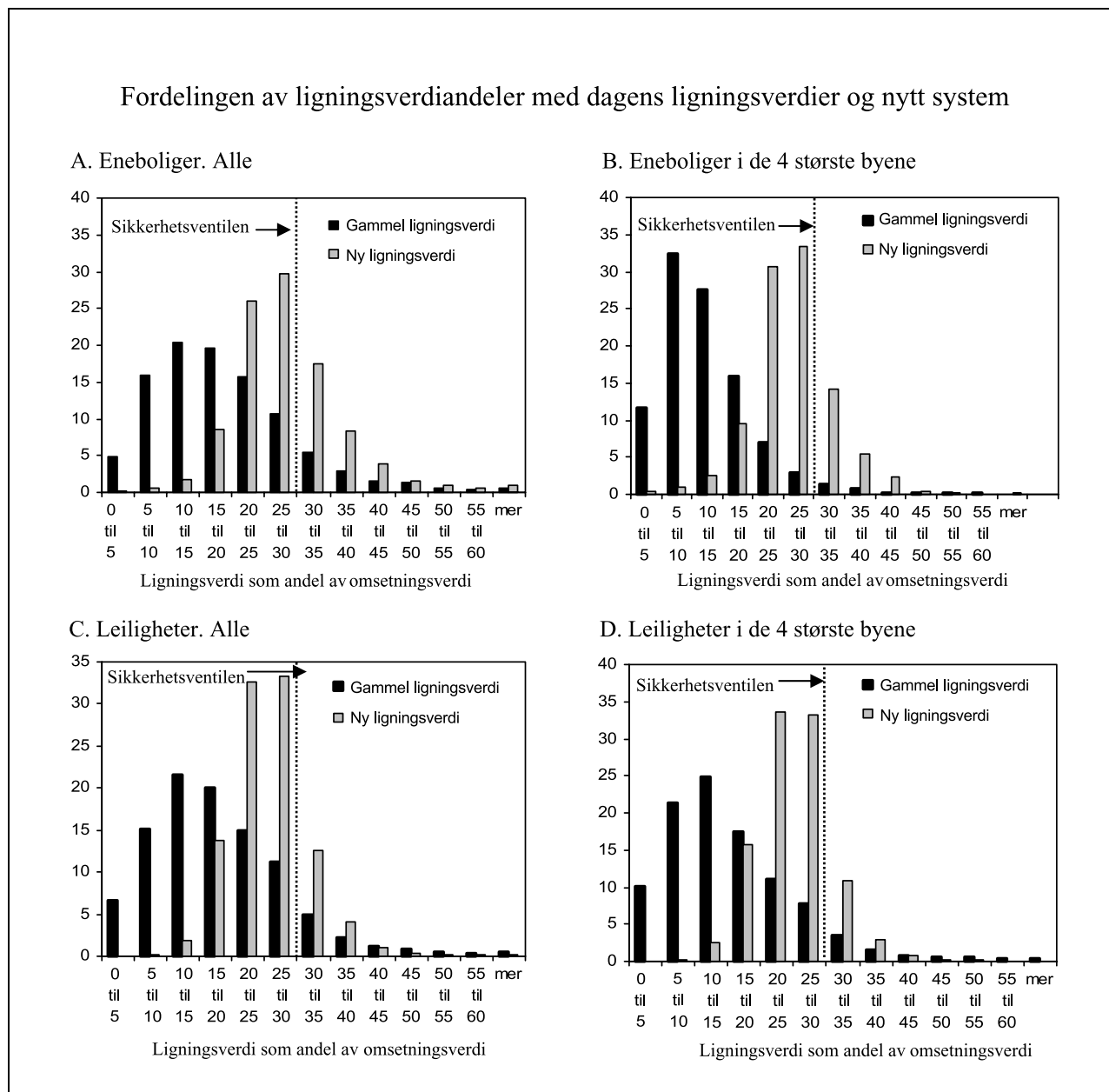
Resultatene over viser at Regjeringens forslag sikrer langt større grad av samvariasjon mellom omsetningsverdier og ligningsverdier. Korrelasjonskoeffisienten, som er et mye brukt mål på graden av samvariasjon mellom to variabler (i dette tilfellet ligningsverdi og omsetningsverdi), øker fra 0,45 til 0,85 for enebolig og fra 0,36 til 0,86 for leiligheter.³

Anslagsvis 33 pst. av eneboligene og 18 pst. av leilighetene får en ligningsverdiandel over 30 pst. De fleste av disse ligger imidlertid i intervallet 30–35 pst. Den relativt store andelen må dessuten ses i sammenheng med at kvadratmetersatsene som benyttes i analysen, er foreløpige.

Arbeidet med å utvikle kvadratmeterpriser har vist at geografisk beliggenhet er den absolutt viktigste variabelen for å forklare prisforskjeller mellom boliger. Hvor finfordelt soneinndelingen kan bli, er nødvendigvis begrenset av omfanget på omsetningsstatistikken. I områder hvor det sjelden omsettes boliger, vil det heller ikke finnes statistikk om omsetningsverdier. Følgelig er det også umulig å lage en egen geografisk sone for slike områder. For disse områdene må en bruke opplysninger om omsetningsverdier mv. for boliger i tilgrensende områder, noe som kan gi en mindre treffsikker kvadratmeterpris i de områdene en mangler omsetningsstatistikk for. Statistisk sentralbyrå arbeider fortløpende med å forbedre soneinndelingene til sine boligprisstatistikker.

Eneboliger med lav omsetningsverdi er overrepresentert blant boligene som får en høy ligningsverdiandel. Blant de boligene som får en ny beregnet ligningsverdiandel over 35 pst., dvs. om lag 16 pst. av alle omsatte eneboliger i 2007, hadde om lag 30 pst. en faktisk omsetningsverdi under 1 mill. kroner i 2007. Til sammenligning ble kun 6 pst. av alle omsatte eneboliger omsatt til under 1 mill. kroner i 2007. Som påpekt skyldes dette at et system

³ Positiv korrelasjon foreligger når en økning i størrelsen av den ene variabelen gjennomgående svarer til en økning av den andre. Med en korrelasjonskoeffisient på 1 er det en perfekt sammenheng mellom variablene.



Figur 2.6 Fordeling av gammel og ny ligningsverdi som andel av omsetningsverdi (ligningsverdiandel) for omsatte boliger i 2007

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Finansdepartementet.

basert på gjennomsnittlige omsetningsverdier nødvendigvis ikke vil treffe for nedslitte eneboliger og/eller boliger med en svært ukurant beliggenhet. Statistikken viser også at om lag 20 pst. av eneboligene som får en ligningsverdiandel over 35 pst., også med dagens system har en ligningsverdiandel over 35 pst. At eierne av disse boligene ikke har krevd å få satt ned ligningsverdien til 30 pst. av markedsverdien (sikkerhetsventilen), skyldes trolig at de ikke betaler formuesskatt.

Leiligheter er i større grad enn eneboliger konsentrert i tettbygde strøk, og er mer homogene enn eneboligene. Følgelig gir den nye metoden for å

fastsette ligningsverdier også mindre spredning for leiligheter enn for eneboliger. Men som vist i figur 2.6, vil også en del leiligheter få en ny, beregnet ligningsverdi som overstiger 30 pst. av omsetningsverdien (sikkerhetsventilen).

Økningen i antall boliger med ligningsverdi over 30 pst. av omsetningsverdi illustrerer behovet for å videreføre sikkerhetsventilen, slik at en unngår urimelige utslag i enkelttilfeller. Sikkerhetsventilen må ses som en integrert del av det nye verdsettningssystemet, jf. Prop. 1 L (2009-2010) Skatte- og avgiftsopplegget 2010 mv. – lovendringer.

2.3.4 Virkninger av endringene i formuesskatten

Samlet sett anslås forslagene til grunnlagsutvidelser i formuesskatten å gi en brutto innstramming på om lag 1,3 mrd. kroner. Regjeringen foreslår at provenyet av innstrammingen og ytterligere netto lettelse på 760 mill. kroner benyttes til å øke bunnfradraget til 700 000 kroner (1 400 000 kroner for ektepar), og til å fjerne primærbolig ved beregningen av formuestillegget i skattebegrensningsregelen. Fjerningen av primærbolig fra formuestillegget må ses i sammenheng med at dagens skjeve og vilkårlige ligningsverdier isolert sett også bidrar til at beregnet skatt gjennom skattebegrensningsregelen blir vilkårlig og skjev, jf. avsnitt 2.2.3 for en nærmere beskrivelse av skattereglene for pensjonister, herunder formuestillegget i skattebegrensningsregelen.

Fordelingsvirkninger av forslaget

Proveny- og fordelingsvirkningen av Regjeringens forslag til nytt system for formuesverdsetting av bolig, prosentvis oppjustering av ligningsverdiene av fritidseiendom, økt bunnfradrag og fjerning av bolig fra formuestillegget i skattebegrensningsregelen, er anslått ved hjelp av Statistisk sentralbyrås skattemodell LOTTE. Beregningene er som nevnt usikre, både fordi modellen er basert på et utvalg av skattytere og fordi datagrunnlaget er framskrevet fra 2007 til 2010.

Departementet vil også peke på at fordelingsvirkningene av forslaget trolig er sterkere enn det som framgår av tabellene nedenfor, ettersom det i begrenset grad har vært mulig å ta hensyn til at en del personer eier flere boliger. Det har dermed heller ikke vært mulig å inkludere virkningene av høyere verdsetting av sekundærboliger.

Forslaget innebærer at antall personer som betaler formuesskatt reduseres betydelig. Det anslås at om lag 625 000 personer vil betale formuesskatt i 2010 med forslaget, mens anslagsvis 745 000 personer anslås å betale formuesskatt med en videreføring av dagens regler i 2010, dvs. i referansesystemet for 2010. Ifølge LOTTE vil om lag 615 000 personer få redusert formuesskatt, mens om lag 155 000 får økt formuesskatt. Forslaget sett under ett gir i alt 760 000 personer en skattelettelse. Blant disse får en del personer lettelse utelukkende som følge av at bolig tas ut av formuestillegget i skattebegrensningsregelen. Om lag 130 000 personer får en skatteskjerpelse. For en tredel av disse er imidlertid skatteskjerpelsen mindre enn 500 kroner. Jo større skjerpelsen er, desto høyere er gjennom-

snittlig bruttoinntekt. I den gruppen som får en skatteskjerpelse på mer enn 15 000 kroner, er den gjennomsnittlige bruttoinntekten på over 3 mill. kroner. Til sammenligning er gjennomsnittlig bruttoinntekt om lag 300 000 kroner for dem som får en skattelettelse på mer enn 6 000 kroner.

Tabell 2.7 viser endringen i skatt av Regjeringens forslag for henholdsvis alle personer og kun de som berøres av forslaget. Tabellen viser at opplegget har gode fordelingsvirkninger. Kun personer med bruttoinntekt over 3 mill. kroner får gjennomsnittlige skjerpelser. Resten av skattyterne får gjennomsnittlige lettelse. De samlede lettelsene er størst for personer med lav bruttoinntekt. Personer med en bruttoinntekt lavere enn 350 000 kroner får redusert skatten med anslagsvis 650 mill. kroner. Skattelettelsen for sistnevnte gruppe skyldes både økningen av bunnfradraget og fjerningen av bolig fra formuestillegget. I tillegg vil enkelte få lavere ligningsverdi av bolig med de nye verdsettingsreglene. Forslaget om å fjerne formue knyttet til primærboligen ved beregning av formuestillegget i skattebegrensningsregelen vil gi en isolert lettelse til alle minstepensjonister mv. som omfattes av formuestillegget i skattebegrensningsregelen, og som har bolig. Fjerningen av bolig fra formuestillegget kombinert med økningen i bunnfradraget vil samlet sett redusere skattleggingen av minstepensjonister med over 100 mill. kroner. Pensjonister (ekskl. minstepensjonister) anslås samlet sett å betale om lag 560 mill. kroner mindre i skatt enn i dag, jf. tabell 2.8.

Som vist i figur 2.4, har den kraftige veksten i boligprisene ført til at forskjellen mellom markedsverdi og ligningsverdi har blitt relativt større i sentrale strøk enn i mindre tettbygde strøk, hvor prisveksten har vært mindre. Men det er også store variasjoner innenfor byene. Dette illustreres av særskilte beregninger departementet har fått utført for Oslo. For eksempel viser statistikk for 2007 at gjennomsnittlig ligningsverdi for de som eier bolig, er noe høyere i Stovner bydel enn i Frogner bydel, enda boligprisene er vesentlig høyere på Frogner enn på Stovner. En oppretting av ligningsverdiene vil dermed gi en viss omfordeling mellom personer i formuesskatteposisjon i ulike bydeler i Oslo, hvor skatteskjerpelsen særlig vil tilfalle personer i noen få vestlige bydeler. Dette skyldes både at det er mange flere med positiv nettoformue i disse bydelene, og at svært lave ligningsverdiandeler er særlig utbredt her. Samlet for Oslo anslås kun 8 pst. av skattyterne å få skatteendringer av en viss størrelsesorden (over 2 000 kroner i skjerpelse eller lettelse). Om lag 300 personer i Oslo anslås å få skjerpelse over 15 000 kroner. Denne gruppen har

Tabell 2.7 Anslått endring i skatt av forslaget. Hhv. alle personer og kun de som berøres. 2010

Bruttoinntekt. 1000-kroner	Antall	Gjennom- snittlig endring i skatt for alle		Antall personer som berøres	Gjennom- snittlig endring i skatt for alle personer som berøres.	
		Endring i skatt. Alle personer. Mill. kroner	personer. Kroner		Endring i skatt. Alle personer som berøres. Mill. kroner	personer som berøres. Kroner
0 – 150	618 200	-64	-100	88 500	-64	-720
150 – 200	373 600	-174	-470	110 500	-174	-1 570
200 – 250	362 800	-184	-510	114 800	-184	-1 600
250 – 300	350 400	-129	-370	101 100	-129	-1 270
300 – 350	363 600	-97	-270	84 100	-97	-1 150
350 – 400	366 400	-74	-200	71 400	-74	-1 040
400 – 450	322 200	-61	-190	59 900	-61	-1 020
450 – 500	254 500	-48	-190	49 800	-48	-960
500 – 600	307 800	-68	-220	67 300	-68	-1 020
600 – 750	210 000	-56	-270	53 200	-56	-1 060
750 – 1000	131 600	-42	-320	41 000	-42	-1 030
1000 – 2000	88 900	-30	-340	37 600	-30	-810
2000 – 3000	9 400	-2	-260	5 400	-2	-460
3000 og over	7 200	2	310	5 800	2	380

Kilde: Statistisk sentralbyrås skattemodell LOTTE.

Tabell 2.8 Anslått endring i skatt av forslaget. Hhv. alle pensjonister, (ekskl. minstepensjonister) og minstepensjonister. 2010

Bruttoinntekt. 1000-kroner	Antall pensjonister, ekskl. minste- pensjonister	Gjennom- snittlig endring i skatt for		Antall minste- pensjonister	Gjennom- snittlig endring i skatt for alle minste- pensjonister.	
		Endring i skatt. Pensjonister, ekskl. minste- pensjonister. Mill. kroner	personer, ekskl. minste- pensjonister. Kroner		Endring i skatt. Alle minste- pensjonister. Mill. kroner	minste- pensjonister. Kroner
0 – 150	54 800	-13	-230	96 900	-37	-390
150 – 200	172 200	-112	-650	82 300	-54	-660
200 – 250	212 500	-158	-750	16 200	-11	-710
250 – 300	165 500	-103	-630	4 900	-3	-580
300 – 350	108 900	-65	-600	2 000	-1	-670
350 – 400	62 100	-38	-620	700	-1	-700
400 – 500	54 200	-37	-680	600	-1	-850
500 og over	39 600	-34	-850	700	0	-710

Kilde: Statistisk sentralbyrås skattemodell LOTTE.

en gjennomsnittsinntekt på over 4,3 mill. kroner, og må antas å være en gruppe som har nytt særlig godt av dagens skattefavourisering gjennom urime-
lig lave ligningsverdier. En verdsetting som i større grad gjenspeiler den faktiske formuen vil dermed bidra til en mer rettferdig fordeling både mellom ulike regioner og mellom ulike bydeler.

Eksempler på endring i skatt og ligningsverdi

Det foreslåtte nivået på bunnfradraget sikrer at bo-
lig i de fleste tilfeller ikke vil gi formuesskatt der-
som eieren ikke har annen formue. For eksempel
vil et ektepar uten gjeld eller annen formue kunne
ha en bolig med omsetningsverdi opp til 4,7 mill.
kroner (maksimalgrensen på 30 pst. av omset-

ningsverdi) uten å komme i formuesskatteposisjon, mens enslige kan ha en bolig med en omsetningsverdi på over 2,3 mill. kroner. Gitt verdsetting til 25 pst., som er gjennomsnittet og det en sikter mot med nytt system, kan omsetningsverdiene for hhv. et ektepar og en enslig uten gjeld eller annen formue være 5,6 mill. kroner og 2,8 mill. kroner før de utløser formuesskatt. Mange vil også ha noe gjeld på boligen slik at de kan ha omsetningsverdier langt over dette uten å komme i formuesskatteposisjon.

Endringen i skatt for hhv. en enslig, et ektepar og en minstepensjonist (som skattlegges etter skattebegrensingsregelen), er illustrert med noen eksempler i tabell 2.9. Eksempelene viser hva skatteendringen vil bli for en bolig med omsetningsverdi på 2 mill. kroner (4 mill. kroner for ekteparet) og ulike nivåer på ligningsverdien som andel av omset-

ningsverdi i dag. Det er lagt til grunn at alle er i formuesskatteposisjon, og at de vil dra full nytte av økningen i bunnfradraget. I minstepensjonisteksemplet er det lagt til grunn at fjerningen av primærbolig i formuestillegget får full virkning.

Gitt disse forutsetningene vil enslige som i dag har en bolig med en ligningsverdiandel lik gjennomsnittet (20 pst.), få en lettelse med Regjeringens forslag. Det skyldes at økningen i bunnfradraget mer enn oppveier økningen i ligningsverdi. Et ektepar vil få desto større lettelse med tilsvarende ligningsverdiandel, mens en minstepensjonist også vil få lettelse dersom ligningsverdiandelen er lik 10 pst. Dette følger av at ligningsverdien av primærbolig fjernes i formuestillegget. Lettelser vil bli større jo høyere den opprinnelige ligningsverdiandelen er.

Tabell 2.9 Eksempler på skatteendring med forslaget til nye ligningsverdier, økt bunnfradrag og endring i formuestillegget for hhv. enslige, ektepar og en enslig minstepensjonist som eier en bolig (primærbolig) med omsetningsverdi på 2 mill. kroner (4 mill. kroner for ekteparet) og som er i formuesskatteposisjon. Kroner

	Enslig	Ektepar	Enslig minstepensjonist som skattlegges etter skattebegrensingsregelen
<i>Ligningsverdi som andel av omsetningsverdi, 10 pst.</i>			
Ligningsverdi av bolig etter gjeldende regler	200 000	400 000	200 000
Ny ligningsverdi av bolig	500 000	1 000 000	500 000
Økt bunnfradrag	230 000	460 000	230 000
Endring i formuesskatt	770	1 540	770
Redusert skatt i skattebegrensingsregelen	0	0	-1 650
Samlet endring i skatt	770	1 540	-880
<i>Ligningsverdi som andel av omsetningsverdi, 20 pst.</i>			
Ligningsverdi av bolig etter gjeldende regler	400 000	800 000	400 000
Ny ligningsverdi av bolig	500 000	1 000 000	500 000
Økt bunnfradrag	230 000	460 000	230 000
Endring i formuesskatt	-1 430	-2 860	-1 430
Redusert skatt i skattebegrensingsregelen	0	0	-3 300
Samlet endring i skatt	-1 430	-2 860	-4 730
<i>Ligningsverdi som andel av omsetningsverdi, 30 pst.</i>			
Ligningsverdi av bolig etter gjeldende regler	600 000	1 200 000	600 000
Ny ligningsverdi av bolig	500 000	1 000 000	500 000
Økt bunnfradrag	230 000	460 000	230 000
Endring i formuesskatt	-3 630	-7 260	-3 630
Redusert skatt i skattebegrensingsregelen	0	0	-4 950
Samlet endring i skatt	-3 630	-7 260	-8 580

Kilde: Finansdepartementet.

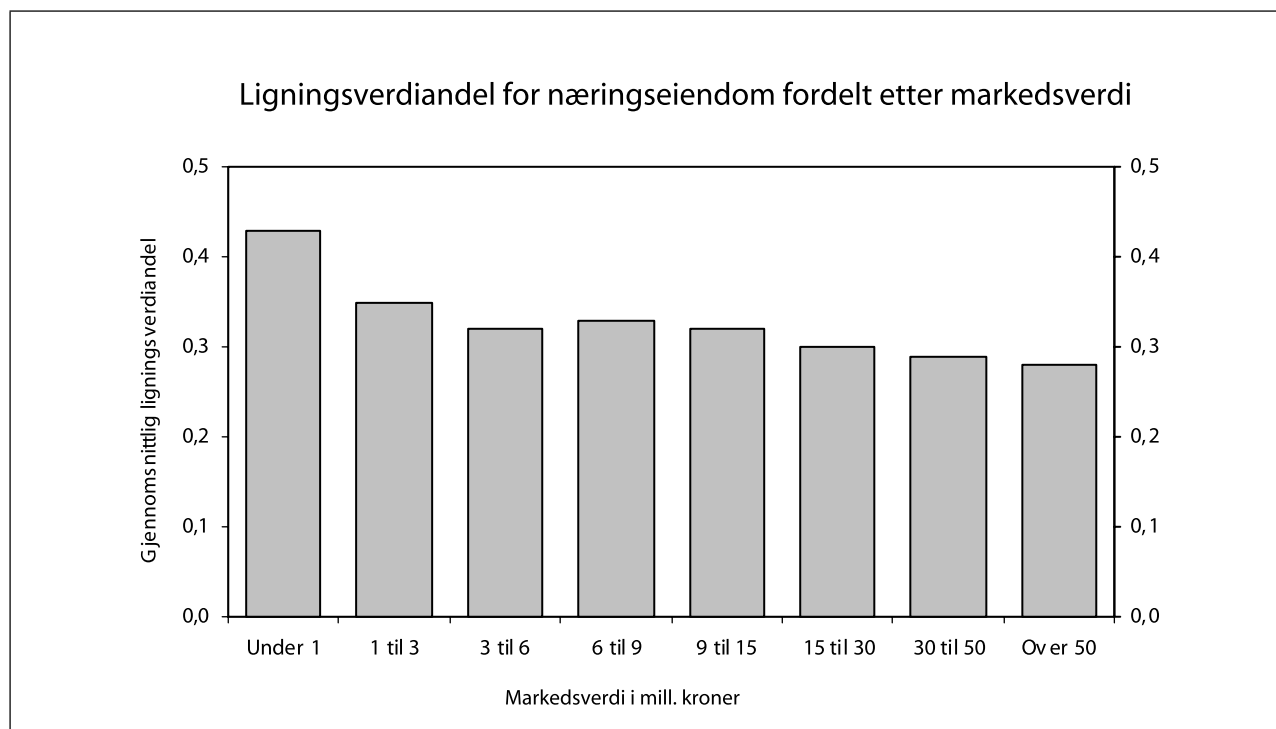
2.3.5 Ny metode for å formuesverdsette næringsseidendom som ikke leies ut

Ligningsverdiene av utleid næringsseidendom fastsettes fra 2009 til 40 pst. av nåverdien av den faste, periodevise utleieinntekten. Den nye metoden er nærmere omtalt i Ot.prp. nr 1 (2008-2009) Skatte- og avgiftsopplegget 2009 – lovendringer. At formuesverdien beregnes med utgangspunkt i en nåverdimetode, er ikke et nytt prinsipp i skattesystemet. Metoden benyttes bl.a. til å fastsette ligningsverdien av skog og eiendomsskattegrunnet for kraftanlegg.

Det nye systemet for å fastsette ligningsverdier av utleid næringsseidendom ble innført fordi ligningsverdiene av næringsseidendom som andel av markedsverdi var skjeve og forholdsvis lave i gjennomsnitt, anslagsvis 25 pst. av markedsverdiene. Mange utleide næringsseidommer hadde en ligningsverdi vesentlig under dette, og det var ikke uvanlig at ligningsverdien manglet helt eller var satt til én krone. Varierende prisvekst for ulike typer næringsseidendom og i ulike områder av landet hadde ført til at skjevheten i formuesverdiene mellom ulike typer næringsseidendom og mellom næringsseidommer i by og land var blitt svært stor.

Tall fra innrapporterte skjemaer våren 2009 for utleid næringsseidendom viser at anslagsvis 1 pst. av næringsseidommene hadde en ligningsverdi i 2007 som var satt til null eller én krone. Med den nye metoden fikk disse eiendommene for 2008 i gjennomsnitt tildelt en ny ligningsverdi på snaut 4,5 mill. kroner. Mao. anslås den gjennomsnittlige markedsverdien av disse eiendommene å være drøyt 11 mill. kroner. Figur 2.7 viser hvordan ligningsverdiens andel av anslått markedsverdi (ligningsverdiandelene) varierer med markedsverdien av eiendommen. Tendensen er at ligningsverdiandelen er lavere jo høyere markedsverdien er på eiendommen. Det er uheldig at skattesystemet favoriserer dyre næringsseidommer på denne måten. Dette illustrerer hvor viktig det var å få på plass et system for å fastsette nye ligningsverdier av utleid næringsseidendom.

Det var ikke mulig å fastsette ligningsverdiene av ikke-utleid næringsseidendom på samme måte som for utleid næringsseidendom. Det skyldtes manglende informasjon om hvor store inntekter eiendommen ville gitt om den hadde vært leid ut til markedsleie. For likevel å sikre en viss likebehandling mellom utleid og ikke-utleid næringsseidendom, ble ligningsverdiene økt med 60 pst. for ikke-utleid næringsseidendom. Denne oppjusteringen ble anslått



Figur 2.7 Gjennomsnittlig ligningsverdiandel i 2007 etter markedsverdi for utleid næringsseidendom i aksjeselskaper. Markedsverdi i mill. kroner

Kilder: Skattedirektoratet og Finansdepartementet.

å øke ligningsverdien som andel av markedsverdi (ligningsverdiandelen) for ikke-utleid næringseiendom fra 25 til 40 pst. i gjennomsnitt, dvs. til det samme gjennomsnittlige nivået som for utleid næringsseiendom. En slik generell oppjustering av ligningsverdiene kan imidlertid ikke rette opp skjevheten og vilkårligheten i ligningsverdier blant ikke-utleid næringseiendom. Mange næringseiendommer som ikke leies ut, mangler fortsatt en ligningsverdi eller den kan være ubetydelig sammenlignet med eiendommens markedsverdi.

Sikkerhetsventilen for næringseiendom ble redusert fra 80 pst. til 60 pst. i 2009. Sikkerhetsventilen innbærer at skattyter etter klage kan få satt ned ligningsverdien til 60 pst. av dokumentert markedsverdi.

Regjeringen mener det er svært uheldig at en rekke næringseiendommer som ikke leies ut, fortsatt har svært lav ligningsverdi, og dermed kan gi vesentlig lavere formuesskatt enn tilsvarende eiendommer som leies ut. Forskjellene i ligningsverdier vil dessuten kunne øke over tid fordi ligningsverdiene av utleid næringseiendom automatisk vil følge utviklingen i leieverdiene, mens eventuelle endringer i ligningsverdiene av ikke-utleid eiendom fastsettes administrativt. Videre vil dagens forskjellige regler for å fastsette ligningsverdier av utleid og ikke-utleid næringseiendom kunne påvirke lønnsomheten av å eie kontra å leie næringseiendom. Hensynet til likebehandling og et velfungerende marked for næringseiendom tilsier derfor at det innføres et nytt system for å fastsette ligningsverdier av ikke-utleid næringseiendom som sammenfaller godt med dagens metode for å fastsette ligningsverdier av utleid næringseiendom.

På denne bakgrunnen varslet Regjeringen i St.prp. nr. 1 (2008-2009) Skatte-, avgifts- og tollvedtak at den fram mot budsjettet for 2010 ville jobbe med sikte på å legge fram et slikt forslag. Det ble pekt på at et nytt system for å fastsette ligningsverdier av ikke-utleid næringseiendom trolig ville kunne utformes med utgangspunkt i bl.a. informasjonen om utleieverdier som det nye verdsettingssystemet for utleid næringseiendom ville gi.

Regjeringen foreslår at det fra og med 2010 innføres en ny verdsettingsmetode for ikke-utleid næringseiendom, basert på samme prinsipp som for utleid eiendom. Grunnlaget for formuesverdsettingen er eiendommens areal multiplisert med en fastsatt kvadratmetersats. I utgangspunktet vil kvadratmetersatsene variere med hensyn til eiendommens geografiske beliggenhet og type eiendom, og fastsettes med utgangspunkt i innrapporterte leieinntekter fra utleid næringseiendom. Den nye ligningsverdien av en ikke-utleid næringseiendom vil

utgjøre 40 pst. av eiendommens anslåtte markedsverdi.

Det vises til Prop. 1 L (2009-2010) Skatte- og avgiftsopplegget 2010 mv. – lovendringer for en nærmere omtale av forslaget til en ny metode for verdsetting av ikke-utleid næringseiendom.

Ifølge Skattedirektoratet foreligger det om lag 40 000 rapporteringer for inntektsåret 2008 knyttet til utleid næringseiendom. Datamaterialet danner et godt utgangspunkt for å utarbeide et sjablonssystem for å verdsette ikke-utleid næringseiendom, og departementet er i gang med dette arbeidet.

Det legges opp til en relativt grov inndeling av næringseiendom på grunnlag av beliggenhet og eiendomstype (eiendomskategorier) ut fra hva datamaterialet gir et godt statistisk grunnlag for. Etter forslaget skal kvadratmetersatsene for hver eiendomskategori oppdateres hvert år.

Med det relativt store datamaterialet for utleide næringseiendommer er det klart at treffsikkerheten i fastsettingen av ligningsverdier vil bli vesentlig bedre enn med dagens regler. Samtidig er det uunngåelig at en sjablonmetode vil gi for høy eller for lav ligningsverdi for en del eiendommer sett i forhold til faktisk markedsverdi. Sikkerhetsventilen vil hindre urimelige utslag i enkelttilfeller fordi den sikrer at ingen eiendommer behøver å få en ligningsverdi høyere enn 60 pst. av markedsverdi.

En tilsiktet virkning av forslaget vil være at en del næringseiendommer vil få økt ligningsverdien betydelig. Det følger av at disse eiendommene tidligere har hatt svært lav ligningsverdi. På den andre siden vil en del eiendommer få redusert ligningsverdien som følge av at de i dag har en ligningsverdi over 40 pst., jf. at ligningsverdien økte sjablonmessig med 60 pst. fra 2008 til 2009. I sum anslås det at forslaget ikke vil ha nevneverdige provenyvirknninger.

Forslag til utfyllende forskriftsregler om verdsetting av ikke-utleid næringseiendom, herunder inndeling i eiendomskategorier, vil bli sendt på alminnelig høring tidlig i 2010.

2.4 Næringsbeskatningen

2.4.1 Eiendomsskatt i sjøområdet

Eigedomsskattelova har i dag ingen særlig regulering av hvor langt ut i sjøområdet adgangen til å skrive ut eiendomsskatt strekker seg. I statsbudsjettet for 2009 ble det derfor varslet at Finansdepartementet ville sende på høring et forslag for å avklare eigedomsskattelovas virkeområde i sjøterritoriet. Departementet foreslo at grensen trekkes

ved grunnlinjene, og at endringen gis virkning fra og med skatteåret 2009. Grunnlinjene trekkes som rette linjer mellom de ytterste skjær ved lavvann, tvers over fjordmunnninger. Høringsforslag ble sendt på høring 20. oktober 2008, med høringsfrist 2. desember 2008.

Næringsorganisasjonene som representerer foretak som har rørledninger, kabler mv. i sjøområdet, og selskap som driver næringsvirksomhet i sjøområdet, har under høringen stilt seg bak forslaget om at grensen for eiendomsskatt i sjøområdet trekkes ved grunnlinjene. De fleste kommunene, samt Kommunenes Sentralforbund (KS), er kritiske til forslaget, og mener grensen må være territorialgrensen, som trekkes 12 nautiske mil ut fra grunnlinjene. Videre anførte flere kommuner at høringsforslaget fører til en betydelig svekkelse av inntektsmulighetene til kommunene, og at staten må kompensere dette tapet.

Ifølge tall fra Oljeindustriens Landsforening (OLF) for 2006 skrev 21 kommuner ut eiendomsskatt på petroleumsinstallasjoner i sjøområdet på til sammen om lag 50 mill. kroner. Fastsettelse av grensen for utskrivning av eiendomsskatt i sjøområdet ved grunnlinjene vil kunne gi et provenytap for kommunene på om lag 35 mill. kroner fra eiendomsskatt fra petroleumsvirksomheten. På grunn av fradragsrett i inntektsskatten og Statens direkte økonomiske engasjement (SDØE) er det staten som bærer det vesentlige av eiendomsskattekostnadene i petroleumssektoren. I tillegg vil noen kommuner få redusert eiendomsskatt fra sjøkabler for overføring av elektrisk kraft og telekommunikasjon, noe som er anslått til om lag 1 mill. kroner.

Selv om eidegdomsskattelova ikke har hatt en særlig regulering av hvor langt ut i sjøområdet adgangen til å skrive ut eiendomsskatt strekker seg, og spørsmålet må anses som uavklart, har flere kommuner skattlagt ledningssystemer for petroleumssektoren, de fleste helt ut til territorialgrensen. Slike installasjoner til havs vil i de fleste tilfeller ha liten tilknytning til kommunene. Det må ha vært påregnelig for kommunene at disse inntektene kunne falle bort som følge av en lovendring eller en lovavklaring.

I tillegg utvidet flere kommuner sjøområdet hvor de skriver ut eiendomsskatt i 2004, da territorialgrensen ble utvidet fra fire nautiske mil til 12 nautiske mil. Forholdet til eiendomsskatten ble ikke vurdert i denne sammenheng. Deler av inntektstapet skriver seg derfor fra skatteinntekter som kommunene har hatt i noen få år.

De reduserte skatteinntektene må ses i sammenheng med at kommunene nå får et klart rettslig grunnlag for å skrive ut eiendomsskatt ut til grunn-

linjene, og at kommunene fra og med skatteåret 2009 kan skrive ut eiendomsskatt på (flytende) oppdrettsanlegg i sjøområdet. Det vises også til at kommunene vil beholde i størrelsesorden 30 pst. av det samlede provenyet på 50 mill. kroner fra eiendomsskatt i sjøområdet, dvs. fra installasjoner som ligger innenfor grunnlinjene. Videre har flere av de berørte kommunene med inntekter fra eiendomsskatt på undervannsinnetninger frie inntekter, inkludert eiendomsskatt og konsesjonskraft, godt over landsgjennomsnittet. Virkningene for kommunesektoren samlet sett må derfor anses begrenset.

I høringen har det ikke framkommet nye momenter som tilsier at forslaget bør justeres. Regjeringen foreslår, i samsvar med høringsforslaget, at grensen for utskrivning av eiendomsskatt i sjøområdet trekkes ved grunnlinjene. Endringen foreslås å tre i kraft med virkning fra og med skatteåret 2010. Videre foreslås det en overgangsregel for kommuner som for skatteåret 2009 skrev ut eiendomsskatt på anlegg og installasjoner i sjøområdet mellom grunnlinjene og territorialgrensen. Overgangsregelen gir en gradvis nedtrapping av den eiendomsskatten kommunene har skrevet ut i slike områder, slik at den er utfaset i 2012.

Det vises til nærmere omtale i Prop. 1 L (2009-2010) Skatte- og avgiftsopplegget 2010 mv. – lovendringer.

2.4.2 Skattefradrag for kostnader til forskning og utvikling

Innledning

Skattefradrag for næringslivets kostnader til forskning og utvikling (Skattefunn) ble innført for små og mellomstore foretak fra 1. januar 2002, og for alle foretak fra 1. januar 2003. Skattefunn er et regelstyrt virkemiddel, hvor foretakene selv velger ut støtteberettigede prosjekter. Alle prosjekter som tilfredsstillt kravene i lov og forskrift, gir rett til skattefradrag etter de samme kriteriene. Formålet er å stimulere næringslivets egen FoU-innsats. Regjeringen vil videreføre ordningen.

Skattefradragets størrelse beregnes og avgrenses etter nærmere regler i skatteloven § 16-40 med tilhørende forskrift. Fra 1. januar 2009 er fradraggrunnlaget per foretak maksimalt 5,5 mill. kroner for egenutført FoU, og maksimalt 11 mill. kroner for summen av egenutført FoU og innkjøp fra godkjente FoU-institusjoner. Norges forskningsråd godkjenner innholdet i prosjektene ut fra forskriftens FoU-definisjon, men stiller ikke nærmere krav til tema eller formål. Videre er det et vilkår at kostnadene som medtas i fradraggrunnlaget, er attes-

Tabell 2.10 Skattefradrag for FoU-kostnader, hovedtall

Inntektsår	Fradrag iht. budsjett i godkjente prosjekter Mill. kroner	Herav faktisk til fradrag Pst.	Faktiske fradrag (skatteoppgjøret) Mill. kroner	Herav utbetalt utover utlignet skatt Pst.	Antall foretak med fradrag eller utbetaling
2002 ¹	781	89	696	82	1 884
2003	1 566	82	1 282	78	3 394
2004	1 787	77	1 384	77	3 651
2005	1 687	72	1 215	75	3 180
2006	1 539	74	1 141	74	2 804
2007 ²	1 402	70	977	76	2 411
2008 ²	1 386	72 ³	1 000 ³		

¹ Ordningen omfattet bare små og mellomstore foretak.

² Maksimal timesats innført fra 1.1.2007. I mange prosjekter som ble godkjent i 2006 eller tidligere, er kostnader og skattefradrag oppgitt høyere enn det som vil følge av den nye reglen. Den reelle gjennomføringsgraden i 2007 og 2008 er derfor noe høyere enn pst. faktisk til fradrag.

³ Anslag.

Kilder: Norges forskningsråd, Skattedirektoratet og Finansdepartementet.

tert av revisor. Ligningsmyndighetene kontrollerer oppgitte kostnader og fradrag ift. regelverket for Skattefunn og samlet offentlig støtte til foretaket ift. statsstøtteregulverket. Dersom skattefradraget er høyere enn utlignet skatt for skattyteren, blir det overskytende beløpet utbetalt fra staten ifm. skatteoppgjøret.

Anvendelse og omfang

Mange foretak gjennomfører FoU-prosjekter som gir skattefradrag. Tabell 2.11 viser antall foretak som har benyttet ordningen. I 2007 var det vel 2 400 foretak som fikk slikt fradrag eller utbetaling. Antall foretak er redusert for hvert år siden 2004. Samtidig har det vært en vekst i gjennomsnittlig støttebeløp per foretak fra 379 000 kroner i 2004 til 405 000 kroner i 2007.

Tabellen viser også utviklingen i skatteutgiften (tapte skatteinntekter), både ut fra budsjett i godkjente prosjekter og faktiske fradrag ved skatteoppgjøret. Næringslivet mottok 977 mill. kroner i støtte gjennom Skattefunn for inntektsåret 2007, en reduksjon på 14 pst. fra 2006. Reduksjonen skyldes i hovedsak at det ble innført et tak på timesatsen for egne ansatte.

Videre framkommer hvor stor del av støtten som er utbetaling utover utlignet skatt. Utbetalinger utgjør 76 pst. av det samlede støttebeløpet for inntektsåret 2007. Det viser at ordningen i hovedsak benyttes av foretak utenfor skatteposisjon. Skattefunn fungerer dermed i det vesentlige som en tilskuddsordning.

Forskningsrådet har godkjent om lag 3 500 prosjekter som vil være fradragsberettigede ved skatteoppgjøret for 2008 dersom de ble gjennomført med det omsøkte FoU-innholdet. Foretakene har budsjettert disse prosjektene til om lag 8,3 mrd. kroner i alt. Erfaringsmessig blir kostnadene og følgelig skattefradraget en del mindre enn oppgitt på søknadstidspunktet. For prosjekter som er godkjent i 2006 og tidligere, må skattefradraget også korrigeres for innføring av maksimal timesats fra 2007. På dette grunnlaget anslås skatteutgiften til om lag 1 mrd. kroner for inntektsåret 2008.

Tilgangen av nye søknader i 2009 var per 1. september noe mindre enn året før. Prosjektene ser imidlertid ut til å være en del større i gjennomsnitt enn tidligere. Skatteutgiften anslås til om lag 1,1 mrd. kroner påløpt i 2009 (bokført i 2010).

Finansdepartementets vurdering

Regjeringen la i januar 2009 fram St.prp. nr. 37 (2008 – 2009) Om endringer i statsbudsjettet 2009 med tiltak for arbeid. Som en del av Tiltakspakken ble ordningen med skattefradrag for FoU utvidet med virkning fra 1. januar 2009. Taket på beregningsgrunnlaget for egenutført FoU ble hevet fra 4 til 5,5 mill. kroner, mens taket for innkjøp fra godkjent FoU-institusjon ble hevet fra 8 til 11 mill. kroner. Regjeringen foreslår å videreføre de nye beløpsgrensene for inntektsåret 2010.

Flere tiltak for bedre økonomistyring i Skattefunn er gjennomført fra 2007, bl.a. er fradragsgrunnlaget for eget FoU-personell (lønn og indirekte kostnader) begrenset til 500 kroner per time og

maksimalt 1850 timer årlig per person. Av hensyn til stabilitet og tillit til ordningen er det nødvendig med god økonomistyring slik at misbruk unngås. Departementet vil derfor følge opp arbeidet med å bedre økonomistyringen.

2.5 Tiltak mot skatteunndragelser

Regjeringen prioriterer kampen mot skatte- og avgiftsunndragelser høyt. Store verdier unndras i dag fra fellesskapet. Dette undergraver solidariteten som finansieringen av de offentlige velferdsordningene i Norge bygger på. De som unndrar skatter og avgifter, velter byrdene over på lojale og lovlydige skattytere. Tiltak mot skatteunndragelser er derfor også et viktig ledd i arbeidet for en mer rettferdig fordeling.

For å bekjempe skatte- og avgiftsunndragelser har Regjeringen de siste fire årene styrket budsjettene til skatteetaten og toll- og avgiftsetaten og fremmet lovendringer. Samtidig har Norge vært aktiv i det internasjonale arbeidet mot skatteparadis. I budsjettet for 2010 følger Regjeringen opp en rekke av forslagene fra Skatteunndragelsesutvalget, jf. NOU 2009: 4 *Tiltak mot skatteunndragelser*. De av utvalgets forslag som ikke fremmes nå, vil bli vurdert senere.

Regjeringen foreslår tiltak som retter seg mot bruken av kontante betalingsmidler. Svart omsetning skjer i stor utstrekning gjennom bruk av kontanter, og det er ønskelig at en større del av betalingsstrømmene skjer gjennom banker og andre finansinstitusjoner, slik at transaksjonene blir sporbare og dermed vanskeligere å skjule. For å bidra til dette foreslås det tiltak både overfor næringsdrivende og privatmarkedet, samt tiltak mot brudd på deklareringsplikten for valuta og andre betalingsmidler.

For å redusere bruken av kontanter foreslås det å nekte fradragrett for kostnader som ikke er betalt via bank, hvis beløpet er over 10 000 kroner. Forslaget omfatter både nektelse av inntektsfradrag etter skatteloven og fradrag for inngående avgift etter merverdiavgiftsloven.

Videre foreslås det at den som kjøper tjenester eller varer sammen med tjenester, skal kunne bli gjort medansvarlig for skatt og merverdiavgift som er unndratt av den som leverer tjenesten. Forslaget gjelder omsetning der kjøpesummen overstiger 10 000 kroner og kjøperen ikke har betalt via bank.

Betalingsmidler over 25 000 kroner som føres ut eller inn av Norge, skal deklarerer hos tollmyndighetene. For å bedre etterlevelsen av deklareringsplikten foreslår Regjeringen at tollmyndighe-

tene ved brudd på deklareringsplikten skal få adgang til å ilegge et overtredelsesgebyr på inntil 30 pst. av beløpet som ikke er deklarerert.

I tillegg foreslår Regjeringen å følge opp Skatteunndragelsesutvalgets forslag om

- å gi Økokrim en utvidet adgang til å videreformidle opplysninger om mistenkelige transaksjoner mottatt etter hvitvaskingsloven til skatteetaten og toll- og avgiftsetaten,
- at revisor skal pålegges å sende revisors nummererte brev til den revisjonspliktige som begrunner hvorfor næringsoppgaven eller kontrolloppgaven ikke er underskrevet, i kopi til skattetaten,
- at skatte- og avgiftsmyndighetene skal kunne gi opplysninger til Tilsynsrådet for advokatvirksomhet,
- å lovfeste at skattyter skal opptre lojalt og aktsomt og innføre en tilsvarende bestemmelse om alminnelig opplysningsplikt som i ligningsloven i skatte- og avgiftslovgivningen for øvrig, og
- å presisere i ligningsloven at toårsfristen for endring av ligningen ikke gjelder i de tilfeller hvor skattyteren har unnlatt å gjøre ligningsmyndighetene oppmerksom på feil ved ligningen og skatteoppgjøret som han er, eller burde være, klar over.

Det vises til nærmere omtale av forslagene i Prop 1 L (2009-2010) Skatte- og avgiftsopplegget mv. – lovendringer.

2.6 Kommunale og fylkeskommunale skattører og fellesskatt for 2010

Fastsettingen av skattørene skjer innenfor et samlet opplegg for kommuneøkonomien, og må ses i sammenheng med skattereglene, utviklingen i skattegrunnlagene og fordelingen av inntektsveksten til kommunene og fylkeskommunene mellom rammeoverføringer og skatter.

I Kommuneproposisjonen 2010 ble det varslet at skattørene på vanlig måte fastsettes ved behandlingen av statsbudsjettet. I Kommuneproposisjonen 2009, som ble lagt fram i mai 2008, ble det signalisert at skattøren skal fastsettes slik at skatteinntektene for kommunesektoren vil utgjøre 45 pst. av de samlede inntektene. Skatteinntekter utgjorde 47 pst. av de samlede inntektene i kommuneforvaltningen i 2008. For 2009 anslås skatteandelen til 44 pst. Dette må ses i sammenheng med at rammeoverføringene til kommunesektoren ble økt både i forbindelse med tiltakene i St.prp. nr. 37 (2008-2009) i januar og i Revidert nasjonalbudsjett 2009. I den fi-

nanspolitiske tiltakspakken ble også kommunesektoren kompensert med økte rammeoverføringer for det reelle inntektsbortfallet knyttet til lavere anslåtte skatteinntekter. Usikkerhet knyttet til den videre økonomiske utviklingen og kommunesektorens behov for sikre inntekter tilsier at skatteandelen ikke økes vesentlig i 2010.

Etter en samlet vurdering foreslår Regjeringen å holde kommunale og fylkeskommunale skattører uendret fra 2009 til 2010. Skatteinntektenes andel av kommunesektorens samlede inntekter anslås med dette å bli noe redusert fra 2009 til 2010. Reduksjonen skyldes forvaltningsreformen, som innebærer at fylkeskommunene fra 1. januar 2010 blir tilført noen nye oppgaver, bl.a. knyttet til riksveier. Økningen i fylkeskommunenes inntekter som følge av forvaltningsreformen bevilges som rammetilskudd og økt momskompensasjon, og medfører dermed isolert sett at skattens andel av samlede inntekter for fylkeskommunene vil bli noe redusert. Dersom de økte rammeoverføringene knyttet til forvaltningsreformen holdes utenom, anslås skatteandelen å øke noe fra 2009 til 2010.

Tabell 2.11 Maksimalskattørene for personlige skattytere i 2009 og 2010. Prosent

	2009	2010
Kommuner	12,80	12,80
Fylkeskommuner	2,65	2,65
Fellesskatt til staten	12,55	12,55
Alminnelig inntekt	28,00	28,00

Kilde: Finansdepartementet.

2.7 Trygdeavgift og andre avgifter til folketrygden (kap. 5700 post 71 og 72)

2.7.1 Trygdeavgift m.m.

Næringsinntekt ilegges en trygdeavgift på 11 pst., mens satsen er 7,8 pst. på lønnsinntekt. I primærnæringene betaler den enkelte næringsdrivende 7,8 pst. trygdeavgift. Den formelle satsen er imidlertid 11 pst. også her, som for annen næringsinntekt. Mellomlegget dekkes av en særskilt produktavgift i fiskerinæringen, jf. nedenfor, og av staten over jordbruksavtalen for jord- og skogbruksnæringene. Den høyere satsen for selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene skyldes at det ikke ilegges arbeidsgiveravgift på næringsinntekt. Av pensjonsinntekt mv. betales det en trygdeavgift på 3 pst.

Den nedre grensen for å betale trygdeavgift er

etter gjeldende regler 39 600 kroner. Deretter trappes trygdeavgiften opp med 25 pst. av lønnsinntekten mellom 39 600 kroner og 57 558 kroner. Fordi det ikke blir innkrevd skatt dersom samlet skatt er under 100 kroner, og trygdeavgiften utgjør 25 pst. av lønnsinntekten, er nedre grense for å betale skatt i praksis 40 000 kroner. Dette omtales gjerne som «frikortgrensen».

Produktavgiften i fiskerinæringen skal dekke forskjellen mellom høy sats og mellomsats for trygdeavgiften. Med forslaget for 2010 er forskjellen mellom høy sats og mellomsats 3,2 prosentpoeng. Videre skal produktavgiften dekke arbeidsgiveravgift på hyre, en kollektiv medlemspremie til yrkesskadetrygd (0,2 pst. av inntekten), de faktiske utgiftene som folketrygden har i forbindelse med frivillig tilleggstrygd for sykepenger, samt utgifter i forbindelse med stønad til arbeidsledige i næringen. Regjeringen foreslår i tråd med tilråding fra Fiskeri- og kystdepartementet av 4. september 2009 at produktavgiftssatsen fastsettes til 2,9 pst. i 2010. I brevet fra Fiskeri- og kystdepartementet heter det bl.a.:

«Fiskeri- og kystdepartementet har innhentet prognose på førstehandsverdi og pensjonsgivende inntekt fra Fiskeridirektoratet. NAV har kommet med opplysninger om utviklingen i kostnadene ved kollektiv tilleggstrygd til sykepenger for fiskere, mens Garantikassen for fiskere har opplyst om utviklingen i utbetalingene av arbeidsledighetstrygd for fiskere så langt i år, og gitt prognose for 2010.

Følgende størrelser ligger til grunn ved fastsetting av nivået på produktavgiften for 2010:

	Mill. kroner
Førstehandsverdi som det skal betales produktavgift av	12 200,0 mill. kr
Dette gir en pensjonsgivende inntekt på	4 701,0 mill. kr

Fiskeri- og kystdepartementet vil legge til grunn følgende prognoser for ytelser produktavgiften skal dekke i 2010.

Andel medlemsavgift (3,2 pst. av inntekt)	150,4 mill. kr
Yrkesskadetrygd (0,2 pst. av inntekt)	9,4 mill. kr
Dagpenger ved arbeidsledighet	29,0 mill. kr
Kollektiv tilleggstrygd for syketrygd	166,6 mill. kr
Totalt	355,4 mill. kr

Avgiftssatsen for 2009 er på 2,8 %, og det ble ikke vurdert som nødvendig å justere satsen i fm revidert nasjonalbudsjett (RNB). Foreløpige regnskapstall og prognoser for resten av året, viser at avgiftssatsen for hele 2008 skulle vært 2,9 %. Prognosene som lå til grunn for vurderingene i fm RNB ser derfor så langt ut til å holde (jf. brev til Finansdepartementet av 4. mai 2009).

Beregning ut fra prognosene for 2010 tilsier at riktig sats på produktavgiften vil være 2,9 % for 2010, som er en oppgang på 0,1 prosentpoeng sammenlignet med satsen for 2009. Økningen skyldes i hovedsak forventninger om høyere utbetalinger av syketrygd.»

Det vises til forslag til Stortingets vedtak om produktavgift til folketrygden for fiskeri-, hval- og selfangstnæringen for 2010.

2.7.2 Ny teknisk utforming av Stortingets vedtak om fastsetting av avgifter mv. til folketrygden

Innledning

I de senere årene er mange regler om arbeidsgiveravgift blitt tilføyd i Stortingets årlige vedtak om avgifter til folketrygden. Disse reglene er alle plassert i en og samme bestemmelse, § 1, som dermed er blitt svært omfangsrik. Reglene er følgelig blitt vanskelig tilgjengelige, og departementet foreslår derfor å dele opp bestemmelsen og redigere stoffet slik at det blir lettere tilgjengelig.

Bakgrunn

Stortingets årlige vedtak om fastsetting av avgifter mv. til folketrygden har over tid fått en uhensiktsmessig struktur. Vedtaket er ordnet i tre paragrafer, § 1 om arbeidsgiveravgift, § 2 om trygdeavgift og § 3 om forskriftsfullmakt. Som følge av de svært omfattende reglene om differensiert arbeidsgiveravgift, er § 1 blitt svært lang og uoversiktlig.

Fra å være delt på bokstavene a-f i vedtaket for 1999, er § 1 i vedtaket for 2009 delt på bokstavene a-m. De nyere bokstavene g, i, j og k er igjen delt i ledd. Bokstavene g og k har tre ledd hver, og bokstav i og j har fire ledd hver. Bokstav j første ledd er igjen delt i nr. 1 og nr. 2. Paragrafen er således inndelt i inntil 3 nivåer; først bokstaver, deretter ledd, deretter nr. Hvert av disse nivåene er igjen delt inn i strekpunkter, for eksempel inneholder bokstav f ti strekpunkter, bokstav g første ledd inneholder tolv strekpunkter, og bokstav j første ledd nr. 2 inneholder fire strekpunkter.

Departementets vurderinger og forslag

Etter departementets vurdering vil det være hensiktsmessig å fordele teksten på flere paragrafer, slik at man unngår å måtte dele den ene paragrafen i så mange undernivåer.

Regelen om full arbeidsgiveravgiftssats er i gjeldende § 1 plassert i bokstav h, og reglene om hvor virksomheten anses å drives, er plassert i bokstav i. I det nye forslaget gis disse viktige bestemmelsene en mer sentral plassering.

Reglene om hvilke satser som gjelder, er i gjeldende vedtak fordelt på de fleste bokstavene i § 1. Også reglene om hvilke områder som hører hjemme i hvilke soner, er fordelt på mange bokstaver. I det nye forslaget tilstrebes en samlet plassering av regler som hører sammen.

Ved en ny struktur på vedtaket videreføres alle nåværende regler i vedtaket, da det ikke er tilsiktet noen materielle endringer som følge av den nye strukturen. Vedtaket kan dermed ikke bli vesentlig kortere enn før. Ved å omredigere vedtaksteksten som foreslått, oppnår en likevel at denne blir mer lesbar og lettere tilgjengelig.

I forslaget til ny vedtakstekst er paragrafen om arbeidsgiveravgift delt i fem paragrafer. De viktige reglene om hvor virksomheten anses å drives, står i § 1. Kommunenes fordeling på de ulike sonene er plassert i § 2. Reglene om satser for sonene står i § 3, herunder regelen om 0-sats på Svalbard. Særreglene om avgiftssats for stålproduksjon og skipsverft står i § 4. Særregelen om produkter som ikke omfattes av EØS-avtalen, plasseres i § 5.

Som følge av disse endringene forskyves gjeldende vedtaks §§ 2 og 3 om trygdeavgift og forskriftsfullmakt til §§ 6 flg.

I forslaget er også gjeldende § 2 om trygdeavgift splittet noe opp, i § 6 om trygdeavgift av pensjon mv., § 7 om trygdeavgift av lønnsinntekt mv. og § 8 om trygdeavgift av næringsinntekt mv.

Regelen om forskriftsfullmakt er plassert i § 9 i forslaget. Sammen med denne plasseres regelen fra nåværende § 1 bokstav m om at det er satsen på 14,1 pst. som skal legges til grunn for arbeidsgiveravgift fastsatt i kgl.res. med hjemmel i denne bestemmelsen.

Det vises til forslag til Stortingets vedtak om fastsetting av avgifter mv. til folketrygden for 2010.

2.7.3 Soneplassering for arbeidsgiveravgift i virksomhet som driver med utleie av arbeidskraft

Innledning

Reglene om differensiert arbeidsgiveravgift kan utnyttes av virksomheter som driver arbeidsutleie. Foretak som er arbeidsgiver, anses i utgangspunktet å drive virksomhet i den kommunen hvor foretaket er registrert, jf. § 1 bokstav i første ledd i Stortingets vedtak om fastsetting av avgifter mv. til folketrygden for 2009. Virksomheter med innleide arbeidstakere kan tilpasse seg dette ved å etablere administrasjonskontor med begrenset aktivitet i tiltakssonen, mens de utleide arbeidstakerne arbeider i andre soner. Dermed nyter virksomheten godt av 0-satsen for arbeidsgiveravgift, selv om arbeidstakerne i det alt vesentlige arbeider utenfor tiltakssonen.

Dette er en uønsket avgiftsmessig tilpasning. Departementet foreslår derfor at slike typer virksomheter fra og med 2010 skal betale avgift i den sonen hvor hoveddelen av arbeidstakerens arbeid utføres i løpet av avgiftsterminen, dersom dette er en annen sone enn der hvor virksomheten er registrert.

Bakgrunn

Regelen om at arbeidsgiveren anses for å drive virksomhet i den kommunen hvor foretaket er registrert, ble innført i trygdeavgiftsvedtaket som ledd i statsbudsjettet for 2007.

Tidligere avgjorde arbeidstakers bosted hvilken sats differensiert arbeidsgiveravgift skulle beregnes etter. ESAs retningslinjer tillater imidlertid bare støtte til virksomheter i kommuner innenfor et nærmere angitt geografisk virkeområde. Derfor ble ordningen med differensiert arbeidsgiveravgift lagt om slik at en nå i stedet baserer seg på hvor virksomheten er lokalisert.

Da dette nye lokaliseringskriteriet ble innført, ble det i forarbeidene gitt uttrykk for at reglene skulle endres dersom det ble behov for å forhindre uønskede tilpasninger, jf. St. prp. nr. 1 (2006-07) Skatte-, avgifts- og tollvedtak, avsnitt 2.5.2.6:

«Departementet vil følge nøye med på hvordan avgiftsvedtaket fungerer i praksis og gjennomføre regelendringer der det er behov for å dempe opp for uønsket tilpasning. Dette kan for eksempel være aktuelt i tilfeller av arbeidsutleie.»

Departementets vurderinger og forslag

Erfaringene til nå viser at det er behov for å forhindre uønskede tilpasninger til lokaliseringskriteriet når det gjelder arbeidsutleie. Det har vist seg at virksomheter utnytter ordningen med sonefastsettelse etter registreringsadresse for å spare arbeidsgiveravgift.

Det kan skje ved at en virksomhet som driver arbeidsutleie, lovlig kan oppnå 0-sats for alle arbeidstakerne dersom et administrasjonskontor med aktivitet legges i 0-satsområdet, selv om arbeidstakerne er utleid til arbeidsgivere med virksomhet i andre avgiftssoner.

Etableringen av administrasjonskontor i tiltakssonen bidrar ikke til å skape nevneverdig aktivitet der, men virkningen er likevel at arbeidsgiveravgiften får 0-sats for de utleide arbeidstakerne, i motsetning til avgift for andre arbeidstakere på de samme arbeidsplassene utenfor tiltakssonen. Når etableringen av administrasjonskontoret i 0-satssonen har en viss realitet, vil skattemyndighetene vanskelig kunne ty til gjennomskjæring i disse sakene, selv om virksomheten reelt sett utøves andre steder. I en bindende forhåndsuttalelse kom således Skattedirektoratet nylig til at det er innenfor tilpansningsmulighetene som følger av avgiftsvedtaket for inntektsåret 2009, at et selskap skiller ut en del av sin arbeidsutleievirksomhet i et eget aksjeselskap med administrasjon lokalisert på et sted i nullsonen. Slik tilpasning gir dermed ikke grunnlag for ulovfestet gjennomskjæring.

Målet med regionalt redusert arbeidsgiveravgift er å opprettholde og styrke bosettingen i de svakere regionene i Norge, ved å stimulere sysselsetting i disse regionene. Dette målet tilsier at faktisk sysselsetting i sentrale, folkerike regioner bør holdes utenfor avgiftslem্পningen, selv om forholdet er organisert som arbeidsutleie fra et kontor lokalisert i 0-satssone eller lavsatssone.

Etter departementets vurdering bør derfor avgiftsvedtaket endres. Det bør hindres at arbeidsutleieforetak med virkning for arbeidsgiveravgiften kan registreres i 0-sone eller lavavgiftssone når mesteparten av arbeidstakernes arbeid utføres andre steder i landet. Regelverket som fastsetter hvilken sonesats som skal benyttes ved arbeidsutleie, bør derfor endres.

Regelverket inneholder allerede en særregel om sonefastsetting av avgiftssats for såkalt ambulerende virksomhet, jf. § 1 bokstav i tredje ledd i 2009-vedtaket. Dette kan for eksempel være foretak innen transportbransjen og bygg- og anleggsbransjen. Dersom en arbeidstaker i slik ambulerende virksomhet utfører mer enn halvparten av sitt ar-

beid i en annen sone enn der hvor arbeidsgiverens virksomhet er registrert, ev. som underenhet, er det avgiftssatsen i denne andre sonen som skal benyttes ved avgiftsberegning av denne ansattes lønn, istedenfor avgiftssatsen i registreringssonen.

Departementet foreslår på denne bakgrunn at det skal gjelde en tilsvarende særregel ved arbeidsutleie som den regelen som gjelder for såkalt ambulerende virksomhet. Det betyr at man også ved arbeidsutleie skal betale avgift i sonen hvor hoveddelen av arbeidstakerens arbeid utføres, når dette er en annen sone enn der foretaket er registrert. Det vises til forslag til en slik regel i § 1 fjerde ledd i forslaget til nytt vedtak. Regelen vil være fordelaktig for arbeidsgivere med registrering i høyavgiftssone, men som sender arbeidstakere på lengre oppdrag i 0-sonen eller en lavavgiftssone.

Det vises til forslag til Stortingets vedtak om fastsetting av avgifter mv. til folketrygden for 2010.

2.7.4 Arbeidsgiveravgift på kontinentalsokkelen

Personer bosatt utenfor Norge, og som arbeider på utenlandske spesialskip på norsk kontinentalsokkel og i norsk territorialfarvann, faller utenfor folketrygdlovens anvendelsesområde og kan ikke bli medlem av norsk folketrygd. Det skal likevel svares arbeidsgiveravgift for lønn mv. til slike personer dersom skipene driver virksomhet i tilknytning til leting eller utvinning av undersjøiske petroleumsforkomster, slik at de er omfattet av petroleumsskatteloven.

Departementet foreslår å gi unntak fra arbeidsgiveravgiftsplikt for ytelser til ansatte på skip tilknyttet petroleumssektoren som faller utenfor folketrygdlovens anvendelsesområde. Endringen foreslås med virkning fra og med inntektsåret 2009. På skjønnsmessig grunnlag anslås provenytapet til 20 mill. kroner påløpt i 2009 og bokført i 2010. Det vises til nærmere omtale i Prop. 1 L (2009-2010) Skatte- og avgiftsopplegget 2010 mv. – lovendringer.

3 Indirekte skatter

3.1 Innledning

Indirekte skatter omfatter merverdiavgift, særavgifter og toll. Særavgiftene og merverdiavgiften utgjør mer enn én tredel av de samlede skatte- og avgiftsinntektene fra Fastlands-Norge. Hovedtrekkene i avgiftsopplegget omtales i kapittel 1, mens dette kapitlet gir en nærmere omtale av de enkelte avgiftene. Toll er omtalt i kapittel 4.

Merverdiavgift er en generell avgift på innenlands omsetning av varer og tjenester. Det beregnes også merverdiavgift ved import og ved uttak av varer og tjenester fra avgiftspliktig virksomhet. Den generelle avgiftssatsen er på 25 pst. I tillegg er det en redusert sats på 14 pst. for matvarer og en lav sats på 8 pst. for persontransport mv., kinoforestillinger, overnatting mv. og NRKs allmenkringkastingsvirksomhet. Flere tjenesteområder er imidlertid utenfor merverdiavgiftsloven, bl.a. finansielle tjenester, helsetjenester og en rekke tjenester innenfor kultur og idrett. For nærmere omtale av kultur- og idrettstjenester, se avsnitt 3.2.2. Virksomheter som er utenfor merverdiavgiftsloven skal betale merverdiavgift på anskaffelser til virksomheten, men skal ikke beregne utgående merverdiavgift på vederlaget for tjenesten. I tillegg har enkelte virksomheter såkalt nullsats, dvs. at virksomheten har full fradragsrett for inngående merverdiavgift selv om det ikke beregnes utgående merverdiavgift på omsetningen.

Merverdiavgiften skal beregnes i alle omsetningsledd. Retten til å fradragføre inngående merverdiavgift ved kjøp av varer og tjenester medfører at avgiften ikke belastes de avgiftspliktige virksomhetene i omsetningskjeden. Merverdiavgiften er derfor i hovedsak en beskatning av forbruk.

Særavgiftene legges på bestemte varer mv. Til forskjell fra merverdiavgiften, som beregnes i alle omsetningsledd og ved innførsel, beregnes de fleste særavgiftene i utgangspunktet kun i ett ledd. Mens merverdiavgiften først og fremst har til hensikt å finansiere offentlige utgifter, benyttes noen av særavgiftene også som virkemiddel for å prise eksterne effekter, f.eks. knyttet til bruk av helse- og miljøskadelige produkter.

Særavgiftene og merverdiavgiftssatsene fastsettes av Stortinget ved plenarvedtak for ett år av gangen i medhold av Grunnloven § 75 bokstav a. Vurderingen av avgiftssatsene inngår i den årlige budsjettbehandlingen. Av plenarvedtakene om særavgiftene framgår også bestemmelser om fritak mv. Bestemmelser om oppkreving, kontroll mv. er gitt i egne forskrifter med hjemmel i særlover som f.eks. lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter og lov 19. juni 1959 nr. 2 om avgifter vedrørende motorkjøretøyer og båter. For merverdiavgiften framgår bestemmelsene om fritak, unntak, oppkreving mv. av lov 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift. Stortinget vedtok 19. juni 2009 ny merverdiavgiftslov, jf. Ot.prp. nr. 76 (2008-2009) Om lov om merverdiavgift (merverdiavgiftsloven). Den nye merverdiavgiftsloven trer i kraft fra 1. januar 2010, se også forslag til stortingsvedtak om merverdiavgift for budsjetterminen 2010 og omtale av dette i avsnitt 3.1.1.

Tabell 3.1 viser gjeldende satser for merverdiavgiften og særavgiftene samt forslag til satser for 2010. Alle særavgiftssatser er i utgangspunktet justert opp med 1,8 pst. fra 2009 til 2010 for å ta hensyn til forventet prisstigning. Små avvik fra dette skyldes avrundinger.

Tabell 3.1 Avgiftssatser for 2009 og foreslåtte satser for 2010

Avgiftskategori	Gjeldende sats	Forslag 2010	Endring i pst.
<i>Merverdiavgift, pst. av omsetningsverdien¹</i>			
Generell sats	25	25	-
Redusert sats	14	14	-
Lav sats	8	8	-
<i>Avgift på alkoholholdige drikkevarer</i>			
Brennevinsbaserte drikkevarer over 0,7 vol.pst., kr/vol.pst. og liter	6,07	6,18	1,8
Annen alkoholholdig drikk fra 4,7 til og med 22 vol.pst., kr/vol.pst. og liter	3,96	4,03	1,8
Annen alkoholholdig drikk over 0,7 til og med 4,7 vol.pst., kr/liter			
a) 0,0-0,7 vol.pst.	0,00	0,00	-
b) 0,7-2,7 vol.pst.	2,71	2,76	1,8
c) 2,7-3,7 vol.pst.	10,23	10,41	1,8
d) 3,7-4,7 vol.pst.	17,72	18,04	1,8
<i>Avgift på tobakkvarer</i>			
Sigarer, kr/100 gram	198	212	7,1
Sigaretter, kr /100 stk.	198	212	7,1
Røyketobakk, kr/ 100 gram	198	212	7,1
Snus, kr/100 gram	77	82	6,5
Skrå, kr/100 gram	77	82	6,5
Sigarettpapir, kr/100 stk.	3,02	3,23	7,0
<i>Engangsavgift på kjøretøy</i>			
Personbiler mv. Avgiftsgruppe a ²			
Egenvekt, kr/kg			
første 150 kg	35,04	35,67	1,8
neste 250 kg	76,37	77,74	1,8
neste 100 kg	152,76	155,51	1,8
resten	177,65	180,85	1,8
Motoreffekt, kr/kW			
første 65 kW	127,44	55,10	-56,8
neste 25 kW	531,00	481,00	-9,4
neste 40 kW	1 274,39	1 297,33	1,8
resten	2 654,98	2 702,77	1,8
CO ₂ -utslipp, kr per g/km			
første 120 g/km ³	-500,00	-609,00	21,8
neste 20 g/km	526,00	725,00	37,8
neste 40 g/km	531,00	731,00	37,7
neste 70 g/km	1 486,78	1 704,00	14,6
resten	2 500,00	2 735,00	9,4
Varebiler klasse 2. Avgiftsgruppe b ⁴			
pst. av personbilavgift	22	22	-
Campingbiler. Avgiftsgruppe c ⁵			
pst. av personbilavgift	22	22	-
Beltebiler. Avgiftsgruppe e			
pst. av verdiavgiftsgrunnlaget	36	36	-
Motorsykler. Avgiftsgruppe f			
Stykkavgift	10 101	10 283	1,8

Tabell 3.1 forts.

Avgiftskategori	Gjeldende sats	Forslag 2010	Endring i pst.
Motoreffektavgift, kr/kW			
første 11 kW	0	0	-
resten	449,51	457,60	1,8
Slagvolumavgift, kr/cm³			
første 125 cm ³	0	0	-
neste 775 cm ³	34,69	35,31	1,8
resten	76,08	77,45	1,8
Snøscootere. Avgiftsgruppe g			
Egenvekt, kr/kg			
første 100 kg	14,23	14,49	1,8
neste 100 kg	28,48	28,99	1,8
Resten	56,93	57,95	1,8
Motoreffekt, kr/kW			
første 20 kW	37,97	38,65	1,8
neste 20 kW	75,90	77,27	1,8
resten	151,80	154,53	1,8
Slagvolum, kr/cm³			
første 200 cm ³	2,98	3,03	1,7
neste 200 cm ³	5,93	6,04	1,9
resten	11,86	12,07	1,8
Drosje. Avgiftsgruppe h⁶			
pst. av personbilavgift	40	40	-
Veteranbiler. Avgiftsgruppe i			
Kr	3 326	3 386	1,8
Minibusser. Avgiftsgruppe j⁷			
pst. av personbilavgift	40	40	-
Årsavgift, kr/år			
Bensinbiler og diesalbiler med fabrikkmontert partikkelfilter ...	2 740	2 790	1,8
Diesalbiler uten fabrikkmontert partikkelfilter	3 185	3 245	1,9
Campingtilhengere	1 025	1 045	2,0
Motorsykler	1 675	1 705	1,8
Traktorer, mopeder mv.	390	395	1,3
Vektårsavgift, kr/år	varierer	varierer	1,8
Omregistreringsavgift	varierer	varierer	1,8
Bensinavgift, kr/liter			
Svovelfri ⁸	4,46	4,54	1,8
Lavsvovlet ⁹	4,50	4,58	1,8
Autodieselavgift, kr/liter			
Svovelfri ¹⁰	3,50	3,56	1,7
Lavsvovlet ¹¹	3,55	3,61	1,7
Avgift på båtmotorer, kr/hk	147,81	150,50	1,8
Avgift på elektrisk kraft, øre/kWh			
Generell sats	10,82	11,01	1,8
Redusert sats	0,45	0,45	-

Tabell 3.1 forts.

Avgiftskategori	Gjeldende sats	Forslag 2010	Endring i pst.
<i>Grunnavgift på fyringsolje mv.</i>			
Mineralolje, kr/liter	0,870	0,886	1,8
Mineralolje i treforedlingsindustrien, produksjon av fargestoffer og pigmenter, kr/liter	0,124	0,126	1,6
<i>Smøreoljeavgift, kr/liter</i>	1,77	1,80	1,7
<i>Energiavgift på gass</i>			
Til oppvarming			
Naturgass, kr/Sm ³	-	0,05	-
LPG, kr/kg	-	0,00	-
Til andre formål			
Naturgass, kr/Sm ³	-	0,10	-
LPG, kr/kg	-	0,37	-
<i>CO₂-avgift</i>			
Petroleumsvirksomhet, kr/liter el. Sm ³	0,46	0,47	2,2
Mineralolje, kr/liter	0,57	0,58	1,8
Mineralolje i innenriks luftfart, kr/liter	0,67	0,68	1,5
Mineralolje i treforedlings-, sildemel- og fiskemelindustrien, kr/liter	0,29	0,30	3,4
Bensin, kr/liter	0,84	0,86	2,4
Naturgass, kr/Sm ³	0,49	0,51	4,1
LPG, kr/kg	0,64	0,65	1,6
<i>Svovelaavgift, kr/liter</i>	0,074	0,075	1,4
<i>Avgift på utslipp av NO_x, kr/kg</i>	15,85	16,14	1,8
<i>Avgift på sluttbehandling av avfall</i>			
Avgift på deponering av avfall, kr/tonn	447	275	-38,5
Avgift på avfall som deponeres med dispensasjon fra deponiforbudet, kr/tonn	447	455	1,8
Anlegg for forbrenning av avfall, kr/utslippsenhet	varierer	varierer	1,8
CO ₂ -avgift på avfall til forbrenning, kr/tonn	62,35	63,47	1,8
<i>Avgift på helse- og miljøskadelige kjemikalier</i>			
Triklloreten, kr/kg	60,96	62,06	1,8
Tetrakloreten, kr/kg	60,96	62,06	1,8
<i>Miljøavgift på klimagassene HFK og PFK</i>			
Kr/tonn CO ₂ -ekvivalenter	204,99	208,68	1,8
<i>Avgift på sjokolade mv., kr/kg</i>	17,29	17,60	1,8
<i>Avgift på alkoholfrie drikkevarer</i>			
Ferdigvare, kr/liter	2,71	2,76	1,8
Konsentrat (sirup), kr/liter	16,53	16,83	1,8
<i>Sukkeravgift, kr/kg</i>	6,70	6,82	1,8
<i>Avgift på drikkevareemballasje, kr/stk.</i>			
Grunnavgift, engangsemballasje	1,00	1,02	2,0

Tabell 3.1 forts.

Avgiftskategori	Gjeldende sats	Forslag 2010	Endring i pst.
Miljøavgift			
a) Glass og metall	4,88	4,97	1,8
b) Plast	2,95	3,00	1,7
c) Kartong og papp	1,22	1,24	1,6
Dokumentavgift, pst. av salgsverdi	2,5	2,5	-

¹ Endring i merverdiavgift er oppgitt i prosentpoeng.

² Gruppe a: Personbiler, varebiler klasse 1 og busser under 6 meter med inntil 17 seteplasser. For kjøretøy der CO₂-utslipp ikke er oppgitt, brukes slagvolum som avgiftskomponent.

³ Det gis fradrag pr. gram under 120 g/km, ved utslipp under 120 g/km.

⁴ Gruppe b: Varebiler klasse 2. Endring oppgitt i prosentpoeng.

⁵ Gruppe c: Campingbiler. Endring oppgitt i prosentpoeng.

⁶ Gruppe h: Drosje og transport av funksjonshemmede. 100 pst. for CO₂-komponenten. Endring oppgitt i prosentpoeng.

⁷ Gruppe j: Busser under 6 meter med inntil 17 sitteplasser, hvorav minst 10 er montert i fartsretningen. Endring oppgitt i prosentpoeng.

⁸ Bensin som har et svovelinnhold på 10 ppm eller lavere.

⁹ Bensin som har et svovelinnhold mellom 10 ppm og 50 ppm.

¹⁰ Diesel som har et svovelinnhold på 10 ppm eller lavere.

¹¹ Diesel som har et svovelinnhold på mellom 10 ppm og 50 ppm.

Kilde: Finansdepartementet.

3.1.1 Tekniske endringer i avgiftsvedtakene

Nytt merverdiavgiftsvedtak

Etter Grunnloven § 75 bokstav a skal pålegg om skatt, avgifter og toll besluttes for ett år av gangen av Stortinget i plenum. Stortingets plenarvedtak om merverdiavgift (merverdiavgiftsvedtaket) er dermed grunnleggende for plikten til å beregne og betale merverdiavgift. Det vanlige er at skatte- og avgiftssatsene står i de årlige plenarvedtakene, mens de nærmere reglene om grunnlaget for beregningen av skattene og avgiftene står i lov og forskrifter. Reglene om grunnlaget er i realiteten en del av plenarvedtakene slik at tidsbegrensningen på ett år også gjelder for lovene. Skatte- og avgiftslovgivningen får bare anvendelse i kraft av den årlige henvisningen (fornyelsesmekanismen) i plenarvedtakene.

Gjeldende plenarvedtak om merverdiavgift inneholder merverdiavgiftssatsene, områdene for de reduserte satsene og en forskriftsfullmakt. Merverdiavgiftsloven har ingen bestemmelser om reduserte satser eller områdene for disse.

Ny merverdiavgiftslov ble vedtatt 19. juni 2009 og skal tre i kraft 1. januar 2010. I loven kapittel 5 er det innarbeidet et eget kapittel om satser og områdene for disse. Det er lagt til grunn at loven i stor utstrekning vil være en gjentakelse av merverdiavgiftsvedtaket, jf. Ot.prp. nr. 76 (2008-2009) Om lov om merverdiavgift (merverdiavgiftsloven) avsnitt 5.4, men at et slikt kapittel vil bidra til å gjøre regelverket mer brukervennlig og oversiktlig.

Utkast til nytt merverdiavgiftsvedtak ble sendt på høring sammen med utkast til ny merverdiavgiftslov. Høringsinstansene hadde ikke merknader til utkastet. Bortsett fra enkelte språklige endringer og tekniske justeringer, er departementets forslag til vedtak hovedsakelig i overensstemmelse med høringsutkastet.

Vedtaket § 1 angir vedtakets saklige virkeområde og forholdet til merverdiavgiftsloven. Den alminnelige satsen følger av § 2 mens den reduserte satsen for næringsmidler framkommer av § 3. Områdene for den lave satsen på 8 pst. framkommer av § 4. Bestemmelsen viser til de aktuelle paragrafene i merverdiavgiftsloven kapittel 5. Henvisningen er stikkordsmessig. Når vedtaket § 4 første ledd bokstav b viser til utleie av rom i hotellvirksomhet mv. som nevnt i merverdiavgiftsloven § 5-5, vises det dermed ikke bare til utleie av rom som nevnt i § 5-5 første ledd, men også f.eks. tjenester som nevnt i § 5-5 tredje ledd og formidling som nevnt i § 5-5 fjerde ledd.

En lovfesting av området for de reduserte satsene gjør det unødvendig med en egen forskriftsfullmakt i merverdiavgiftsvedtaket.

Avgiftsvedtakenes fritaksbestemmelser

En rekke avgiftsvedtak har fritak for varer som innføres, utføres eller leveres til eller fra en produsents eller importørs lager. Departementet foreslår en språklig forenkling og samordning av bestemmelsene og at fritaket for returvarer plasseres i et eget punkt i paragrafene.

Departementet foreslår også enkelte andre språklige og redaksjonelle endringer i fritaksbestemmelsene, bl.a. at disse i større grad harmoniseres og får et enhetlig preg. Enkelte fritaksbestemmelser foreslås samlet. Dette gjelder for eksempel fritaket for andel biodrivstoff i CO₂-avgiftsvedtaket som i dag står i egen paragraf.

Fritaksbestemmelsen i gjeldende CO₂-avgiftsvedtak omfatter både generelle fritak, fritak for mineralolje og fritak for bensin. Bestemmelsen er omfattende og foreslås splittet opp.

Avgiftsvedtakenes fullmaktsbestemmelser

Avgiftsvedtakene har ulike forskriftsfullmakter, bl.a. til å gi forskrift om avgrensning av avgiftsplikten, om avgrensning og vilkår for fritak og om grunnlaget for avgiften og avrunding av avgiftsbeløpene. Departementet foreslår at fullmaktene til å gi forskrift om avgrensning av avgiftsplikten og til å gi forskrift om grunnlaget for avgiften tas inn i én bestemmelse, samt at slik fullmakt tas inn der den mangler.

Den del av gjeldende alkoholavgiftsvedtak § 1 tredje ledd annet punktum, som gir hjemmel til å gi forskrift om den avgiftspliktige alkoholstyrken, foreslås fjernet som overflødig.

Etter gjeldende tobakkavgiftsvedtak § 7 kan det gis forskrift om avgrensning og utfylling av § 1 og § 2. Vedtaket § 1 gir hjemmel til å gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten og § 7 er dermed overflødig på dette punkt. Vedtaket § 2 gjelder erstatningsvarer. Departementet foreslår at det presiseres i § 2 at det kan fattes både enkeltvedtak og forskrift om at erstatningsvarer er avgiftspliktige. Dermed kan § 7 utgå.

Avgiftsvedtakene gir departementet fullmakt til å gi forskrift om avrunding av avgiftsbeløpene. Slike regler er fastsatt med hjemmel i skattebetalingsloven. Fullmakten i avgiftsvedtakene foreslås derfor ikke videreført.

Andre tekniske endringer

Departementet foreslår enkelte mindre endringer i avgiftsvedtakenes ordlyd, paragrafenes rekkefølge mv. Forslagene innebærer ikke materielle endringer.

3.2 Merverdiavgift mv. (kap. 5521 post 70)

3.2.1 Merverdiavgift på finansielle tjenester

Omsetning og formidling av finansielle tjenester er unntatt fra den generelle merverdiavgiftsplikten, jf. merverdiavgiftsloven 2009 § 3-6 (merverdiavgiftsloven 1969 § 5 b første ledd nr. 4). Dette innebærer at det ikke skal beregnes (utgående) merverdiavgift ved omsetning av finansielle tjenester. Motstykket er at det ikke foreligger fradragsrett for (inngående) merverdiavgift på anskaffelser til bruk i slik virksomhet.

Bakgrunn for unntaket er først og fremst knyttet til at det er vanskelig å fastsette et egnet grunnlag for avgiftsberegningen, herunder identifisere og måle merverdien for finansinstitusjonens tjenester.

I St.prp. nr. 1 (2008-2009) Skatte-, avgifts- og tollvedtak ble følgende uttalt:

«Departementet mener dagens regelverk på dette området er uheldig både i forhold til prinsippene bak merverdiavgiftssystemet og fordi omfanget av unntaket er uklart etter dagens regelverk. På denne bakgrunn vil departementet vurdere dagens regelverk nærmere, bl.a. i lys av forslaget til modernisering av regelverket i EU. Siktemålet er å klargjøre dagens rettstilstand på området og eventuelt utvide avgiftsgrunnlaget.»

Behovet for en klargjøring av merverdiavgiftsunntaket for finansielle tjenester skyldes at unntaket reiser flere tolknings- og avgrensingsproblemer. Dette gjelder bl.a. for formidling av finansielle tjenester (herunder formidling av forsikring), og for sammensatte tjenester og tjenester som isolert sett er avgiftspliktige. Dette bidrar til at regelverket både er uforutsigbart, og dessuten kan lede til uheldige avgiftstilpasninger.

Når det gjelder sammensatte og tilknyttede tjenester innebærer unntaket at det i hvert enkelt tilfelle må vurderes konkret om det foreligger selvstendige tjenester, eller om den tilknyttede tjenesten er av en slik karakter at den er en integrert del av den finansielle hovedytelsen, og således unntatt fra avgiftsplikt. Denne vurderingen byr i praksis på store utfordringer så vel hos de avgiftspliktige som hos avgiftsmyndighetene, og dette vises bl.a. gjennom pågående rettssaker knyttet til såkalte corporate finance-tjenester.

I Norge er merverdiavgiftsunntaket for finansielle tjenester i stor grad bygget opp på samme måte som tilsvarende unntak i EU, selv om det meget omfattende merverdiavgiftsregelverket i EU ikke

er bindende for Norge gjennom EØS-avtalen. Blant annet fordi virksomhet i denne sektoren lett kan flytte på seg, og for at norske finansinstitusjoner skal ha tilnærmet samme rammevilkår som finansinstitusjoner i andre land i EØS-området, er det norske regelverket på området lagt tett opp til regelverket i EU.

Merverdiavgiftslovgivningen i EU er langt på vei harmonisert, og medlemslandene er forpliktet til å gjøre unntak for finansielle tjenester i sin nasjonale merverdiavgiftslovgivning, jf. Rådets direktiv 2006/112/EF (merverdiavgiftsdirektivet) artikkel 135 bokstav a til f hvor det er en detaljert liste over de transaksjoner hvor det ikke skal beregnes merverdiavgift. Til tross for at listen er relativt utfyllende har den reist mange tolkningsspørsmål, og EF-domstolen har ofte blitt spurt av de nasjonale domstolene om å tolke direktivteksten. Flere av tolkningsspørsmålene skyldes at ordlyden i direktivet passer dårlig for dagens situasjon, og dette har bl.a. medført at praktiseringen av unntaket har utviklet seg forskjellig i de ulike EU-landene.

Kommisjonen la i november 2007 fram et forslag om bl.a. å modernisere og presisere gjeldende unntak for finansielle tjenester (COM/2007/746). Siktemålet med dette er at unntaket skal praktiseres likt i medlemslandene, skape større forutsigbarhet for aktørene i dette markedet og redusere de administrative kostnadene for både de avgiftspliktige og avgiftsmyndighetene.

Kommisjonens forslag om å presisere det gjeldende unntaket for finansielle tjenester er ikke vedtatt, men dette kan forventes å skje i løpet av kort tid. Departementet vil framover følge nøye med på dette arbeidet. Departementet anser at det er hensiktsmessig å avvente resultatene fra denne prosessen før en eventuelt utarbeider forslag om regelverksendringer.

3.2.2 Oppfølging av Kulturmomsutvalgets utredning

Bakgrunn og innledning

I St.prp. nr. 1 (2008-2009) Skatte-, avgifts- og tollvedtak gjorde Finansdepartementet nærmere rede for den videre oppfølging av Kulturmomsutvalgets utredning (NOU 2008: 7). I denne proposisjonen ble det bl.a. uttalt (side 55):

«I høringsrunden har Finansdepartementet mottatt et stort antall høringsuttalelser som er nyttige innspill i det videre arbeidet. En eventuell omlegging av merverdiavgiftsregelverket på kultur- og idrettsområdet vil kreve en grundig vurdering, og det er flere spørsmål knyttet til

Kulturmomsutvalgets forslag som må avklares nærmere. Det gjelder både med hensyn til de økonomiske konsekvensene for ulike aktører og den mer tekniske utformingen av nye regler. Finansdepartementet mener utvalget, sammen med innspillene i høringsrunden, har lagt et godt grunnlag for det videre arbeidet. Regjeringen tar sikte på å komme tilbake til saken i statsbudsjettet for 2010.»

Med dette utgangspunktet har Regjeringen vurdert Kulturmomsutvalgets forslag om en bred utvidelse av merverdiavgiftsgrunnlaget på kultur- og idrettsområdet. En bred utvidelse av avgiftsgrunnlaget på kultur- og idrettsområdet har etter departementets mening mange fordeler. En utvidelse reiser imidlertid flere vanskelige spørsmål. Innslaget av frivillig virksomhet som ikke egner seg for avgiftsplikt er stort innen idretten. Regjeringen ønsker en større grad av skjerming av breddeidretten enn det utvalget la opp til. Selv etter utvalgets forslag til et bredere merverdiavgiftssystem gjenstår det unntak som gjør at merverdiavgiftsregelverket innen kulturområdet ville blitt komplisert for kunstnere og artister å forholde seg til. Regjeringen ser derfor behov for å foreta visse justeringer av Kulturmomsutvalgets forslag. I denne proposisjonen blir det derfor gitt en skisse til en omlegging av merverdiavgiftsregelverket på kultur- og idrettsområdet. Regjeringen vil på et senere tidspunkt komme tilbake med konkrete forslag til lovendringer etter at det har vært gjennomført en høring. Nedenfor gis det en nærmere beskrivelse av skisse til omlegging og den videre prosessen.

Sammenhengen mellom oppfølgingen av Kulturmomsutvalget og økt støtte til frivillig sektor

I St.prp. nr. 1 (2008-2009) Skatte-, avgifts- og tollvedtak ble det varslet at Regjeringen ønsker å trappe opp støtten til frivillig sektor med opp mot 1 mrd. kroner over noen år. Det ble videre bl.a. uttalt (side 55):

«(...) Økt støtte kan gis på ulike måter. Et av alternativene som har vært foreslått, og som også ble varslet utredet i Soria Moria-erklæringen, er å omgjøre dagens kompensasjonsordning for frivillige organisasjoner til en varig, generell og rammestyrte ordning som kan trappes opp gjennom gradvise bevilgningsøkninger. I tillegg er det naturlig å vurdere om økt støtte bør skje mer direkte til utvalgte prioriterte områder innenfor frivillig sektor.

I forbindelse med opptrappingen av støtten til frivillig sektor i de enkelte statsbudsjettene, vil Regjeringen også ta stilling til hvordan støt-

ten skal fordeles mellom ulike virkemidler innenfor statsbudsjettet».

Som ledd i dette arbeidet varslet Regjeringen i juni 2009 en ny, generell og rammestyrte ordning for merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner. Det tas sikte på at ordningen skal tre i kraft 1. januar 2010 og at den skal trappes opp med 1 mrd. kroner fram til 2014. En arbeidsgruppe under ledelse av Kultur- og kirkedepartementet med øvrig deltakelse fra Lotteri- og stiftelsestilsynet, Nærings- og handelsdepartementet, Frivillighet Norge og Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komite (NIF) skal utarbeide en detaljert løsning for den nye ordningen. Om Kultur- og kirkedepartementets forslag til løsning vises det til omtalen i Prop. 1 S (2009-2010) Kultur- og kirkedepartementet.

En generell, rammestyrte kompensasjonsordning til frivillig sektor er en ordning på statsbudsjettets utgiftsside og ligger utenfor merverdiavgiftssystemet. Likevel bør utformingen av denne ordningen ses i sammenheng med oppfølgingen av Kulturmommsutvalgets innstilling.

Organisasjoner som vil bli omfattet av den generelle og rammestyrte kompensasjonsordningen, vil få deler av sine merverdiavgiftskostnader dekket gjennom denne ordningen. En utvidet merverdiavgiftsplikt på kultur- og idrettsområdet innebærer at de nye merverdiavgiftspliktige virksomhetene får rett til å trekke fra inngående merverdiavgift på anskaffelser til bruk i virksomheten, og vil dermed unngå merverdiavgiftskostnadene. Samtidig må det beregnes utgående merverdiavgift med en sats på 8 pst. på de nye avgiftspliktige tjenesteområdene. Frivillige organisasjoner som enten allerede er merverdiavgiftspliktige etter dagens regelverk eller som vil bli omfattet av den foreslåtte utvidede merverdiavgiftsplikten, kan dermed fradragføre merverdiavgiftskostnadene på sine innkjøp. Disse organisasjonene vil da være avskåret fra å kreve kompensasjon gjennom den nye generelle momskompensasjonsordningen for anskaffelser som er fradragberettiget etter merverdiavgiftsloven.

Kort om Kulturmommsutvalgets anbefalinger og høringsrunden

Kulturmommsutvalget anbefalte en bred utvidelse av merverdiavgiftsgrunnlaget på kultur- og idrettsområdet. Forslaget innebærer at adgangsbilletter til kultur- og idrettsarrangementer og rett til å utøve idrettsaktiviteter ilegges utgående merverdiavgift med en sats på 8 pst. Etter forslaget skal inngangspenger til bl.a. teater, museum, konserter, festiva-

ler, sirkus, fornøylesparker, opplevelsessentra og idrettsarrangementer avgiftsberegnes, forutsatt at det drives næringsvirksomhet og de øvrige vilkårene for avgiftsplikt er oppfylt. Det samme vil gjelde for vederlaget for bruk av treningssentre, svømmehaller, salg av startkontingent til turskirenn, spillerbetaling for å benytte golfbane mv. Samtidig får berørte aktører full fradragrett for inngående avgift på anskaffelser til slik virksomhet.

For å skjerme frivillige organisasjoner fra den utvidede merverdiavgiftsplikten, foreslo Kulturmommsutvalget at den særskilte registreringsgrensen for veldedige og allmenntilgittige organisasjoner skulle økes fra 140 000 til 300 000 kroner, og at det mellom disse grensene skulle være frivillig å la seg registrere.

I høringsrunden var flere høringsinstanser positive til utvalgets anbefalinger, men flere var også negative. Særlig aktører innen musikkbransjen var kritiske til forslaget. Flere av disse mente at utvalgets beregninger var mangelfulle, at de ville tape på en slik endring og at de ikke ønsket å bli omfattet av merverdiavgiftsregelverket. Treningssentrene var også imot forslaget. NIFs prinsipielle standpunkt var at frivillige ikke-fortjenestebaserte aktører ikke skal belastes merverdiavgift på sine innkjøp, men kunne likevel under visse forutsetninger subsidiært støtte forslaget om en bred merverdiavgiftsplikt med en sats på 8 pst. og fullt fradrag. NIF foretrakk også at den særskilte minstegrensen for registrering for veldedige og allmenntilgittige organisasjoner, herunder idrettslag, ble økt til 500 000 kroner. For en nærmere omtale av høringsuttalelsene vises det til St.prp. nr. 1 (2008-2009) Skatte-, avgifts- og tollvedtak (side 58-59).

Finansdepartementets foreløpige vurderinger

Kulturmommsutvalgets forslag om en bred utvidelse av merverdiavgiftsgrunnlaget på kultur- og idrettsområdet har etter Finansdepartementets mening mange fordeler. Forslaget innebærer at dagens merverdiavgiftsunntak for adgangsbilletter til kultur- og idrettsarrangementer og unntaket for rett til å utøve idrettsaktiviteter oppheves. Formålet med merverdiavgiften er å finansiere offentlig virksomhet og overføringer, og dette gjøres mest effektivt ved å ha en mest mulig generell merverdiavgift. En generell merverdiavgift bidrar dessuten til at avgiften i liten utstrekning påvirker sammensetningen av produksjon og forbruk. Forslaget om en bred merverdiavgiftsplikt er derfor en god systemteknisk løsning, og er også i samsvar med Skatteutvalgets anbefalinger i NOU 2003: 9 om å ha et bredere merverdiavgiftsgrunnlag.

Et bredt merverdiavgiftsgrunnlag gir også betydelige forenklinger sammenlignet med dagens regelverk. Forenklingene knytter seg særlig til at dagens problemer for delt virksomhet med fordeling av anskaffelser innenfor eller utenfor merverdiavgiftsloven vil begrenses. Kulturmomsutvalget uttalte om dette (side 182 i NOU 2008: 7):

«(...) Utvalget viser særlig til forenklinger knyttet til fordelingen av inngående merverdiavgift. Ved en breddemodell vil en rekke virksomheter gå fra å drive delvis merverdiavgiftspliktig virksomhet til å drive utelukkende merverdiavgiftspliktig virksomhet. Dette vil etter utvalgets mening i stor grad kunne fjerne fordelingsproblematikken for inngående avgift som mange virksomheter står overfor etter gjeldende regelverk. Alle anskaffelser vil etter utvalgets anbefalte modell i utgangspunktet kunne henføres til en avgiftspliktig virksomhet, og man vil dermed få fullt fradrag for all inngående avgift (...)»

Finansdepartementet slutter seg til disse betraktningene.

I likhet med Kulturmomsutvalget mener Finansdepartementet at et bredt merverdiavgiftsgrunnlag med få avgrensingsproblemer vil være robust over tid. Et merverdiavgiftssystem på kultur- og idrettsområdet som i utgangspunktet innebærer likebehandling av alle virksomheter, vil trolig ikke utsettes for et like stort press for endringer. Et bredere merverdiavgiftssystem vil også i mindre grad åpne for uheldige og uønskede tilpasninger fra virksomheter som ser seg tjent med den ene eller andre avgiftsrettslige status.

Kulturmomsutvalget har foreslått en økning i registreringsgrensen for veldedige og allmenntilrette organisasjoner fra 140 000 til 300 000 kroner i årlig avgiftspliktig omsetning. Finansdepartementet viser til at nivået på registreringsgrensen i merverdiavgiftsloven i prinsippet bør bygge på en avveining mellom administrative kostnader og effektivitetstap i beskatningen ved å ha mange virksomheter utenfor systemet. I tillegg kommer eventuelt provenytap. Finansdepartementet ser behovet for å skjerme mindre frivillige organisasjoner fra utvidelsen av merverdiavgiftsgrunnlaget på kultur- og idrettsområdet, og forslaget synes derfor å balansere de ulike hensynene på en god måte. Det må imidlertid antas at en så lav beløpsgrense som 300 000 kroner ikke i tilstrekkelig grad vil skjerme mindre og mellomstore idrettslag fra avgiftsplikt. Finansdepartementet mener derfor at det på idrettsområdet er nødvendig med ekstra skjerming for å sikre at bare den mest profesjonelle delen av idretten, herunder treningssentrene, blir avgiftspliktig.

Kulturmomsutvalget anbefalte at det ved en bred utvidelse av avgiftsplikten skal anvendes en merverdiavgiftssats på 8 pst. Finansdepartementet mener i utgangspunktet at den ordinære satsen på 25 pst. skal gjelde mest mulig generelt, men at det er en bedre løsning å utvide merverdiavgiftsgrunnlaget med en sats på 8 pst. enn at området fortsatt er unntatt fra avgiftsplikt. Det er derfor nærliggende å følge Kulturmomsutvalgets anbefaling om bruk av den reduserte satsen på 8 pst. på de tjenester som blir omfattet av merverdiavgiftsutvidelsen.

På denne bakgrunn støtter Finansdepartementet Kulturmomsutvalgets forslag om en bred avgiftsplikt. På enkelte sentrale punkter er det imidlertid nødvendig å gjøre endringer i forslaget fra Kulturmomsutvalget. Disse endringene beskrives nærmere nedenfor.

Kulturmomsutvalgets forslag innebærer at inngangspenger til bl.a. opera, teater, konserter, festivaler, annen scenekunst, museer, gallerier, fornyelsesparker og opplevelsessentra blir merverdiavgiftspliktig med en sats på 8 pst. Innenfor disse kulturområdene legger Finansdepartementet imidlertid opp til vesentlige endringer i forhold til Kulturmomsutvalgets forslag.

I høringsrunden har deler av musikkbransjen (artister, konsertarrangører mv.) pekt på at merverdiavgift på inngangspenger til konserter vil ha store negative konsekvenser ved høyere priser og lavere besøk, og at forslaget vil forsterke konkurransevridningene mellom de som mottar offentlig støtte og private aktører som i liten grad mottar støtte. Dessuten påpeker en del aktører økte administrative byrder av avgiftsplikt.

Selv etter Kulturmomsutvalgets forslag til et bredere merverdiavgiftssystem, gjenstår det enkelte kompliserte sider ved utvalgets forslag til merverdiavgiftsregelverk for artister. Dette henger sammen med at Kulturmomsutvalget ikke har foreslått å fjerne det eksisterende unntaket for kunstnerisk framføring av åndsverk og formidling av slike tjenester, f.eks. for musikere og skuespilleres vederlag/honorarer ved opptreden. Utvalgets forslag vil således innebære at artister som selv står som arrangør av konserter blir fullt ut avgiftspliktige for bl.a. billettsalg. Når artister derimot selv ikke arrangerer, men mottar honorar fra konsertarrangører for å opptre, vil ovennevnte unntak medføre at honoraret ikke blir avgiftspliktig. Samtidig vil det da heller ikke være fradragsrett for inngående merverdiavgift for anskaffelser til slik virksomhet. En slik rettstilstand vil gi opphav til uønskede tilpasninger og føre til et komplisert regelverk for artister ved opptreden på festivaler, konserter og ved annen kunstnerisk framføring på scenen.

Finansdepartementet har derfor kommet til at det ikke er aktuelt å foreslå at den utvidede merverdiavgiftsplikten skal omfatte omsetning av billetter til musikkfestivaler, konserter og fri scenekunst som stand-up. Disse aktivitetene har mange felles trekk med annen scenekunst som bl.a. teater, opera, dans og revy. Et skille i merverdiavgiftsplikten mellom ulike former for scenekunst vil medføre en rekke kompliserte avgrensningsspørsmål. Etter Finansdepartementets vurderinger vil det heller ikke være mulig eller forsvarlig å praktisere et system hvor eksempelvis en forestilling i et etablert teater blir avgiftspliktig, mens uavhengige teaterforestillinger blir unntatt. Det må legges til grunn at like tjenester beskattes likt uavhengig av om de utføres i en etablert scenekunstinstitusjon eller ikke. Derfor legger Finansdepartementet til grunn for det videre arbeidet at også annen scenekunst, som etter gjeldende rett er unntatt fra merverdiavgiftsplikten, fortsatt skal holdes utenfor merverdiavgiftsområdet.

Finansdepartementet arbeider således med å legge fram en mer begrenset reform på kulturområdet hvor det tas sikte på å innføre merverdiavgiftsplikt med en sats på 8 pst. på bl.a. inngangspenger til utstillinger i museer og gallerier, samt adgang til fornøylesparker og opplevelsessentra.

Når det gjelder en utvidelse av merverdiavgiftsgrunnlaget til å omfatte også bl.a. inngangsbilletter til utstillinger i museer, viser Finansdepartementet til at museene vil få et enklere regelverk å forholde seg til. På tilsvarende måte mener Finansdepartementet at forholdene ligger til rette for å utvide merverdiavgiftsgrunnlaget til også å omfatte adgang til fornøylesparker og opplevelsessentra.

Det følger av Kulturomsutvalgets forslag at gjeldende unntak for inngangsbilletter til idrettsarrangementer og rett til å utøve idrettsaktiviteter oppheves. Det vil eksempelvis si at vederlaget for bruk av treningssentre, svømmehaller, salg av startkontingent til turskirenn og spillerbetaling for å benytte golfbane mv. avgiftsbelegges. Samtidig får berørte aktører full fradragsrett for inngående avgift på relevante anskaffelser til slik virksomhet.

For å skjerme frivilligheten foreslo som nevnt Kulturomsutvalget at den særskilte registreringsgrensen for veldedige og allmenntilgode organisasjoner skulle økes fra dagens 140 000 til 300 000 kroner, og at det mellom disse grensene skulle gjelde en frivillig registreringsordning.

Idrettsområdet kjennetegnes ved at tilbudene er basert på en stor grad av frivillig innsats. Blant annet på grunn av innspill i høringen har Finansdepartementet kommet til at idrettslag som i hovedsak er basert på frivillige/ulønnede aktiviteter fort-

satt bør unntas fra merverdiavgiftsplikten. I høringsrunden var det prinsipale standpunkt fra NIF at frivillige, ikke-fortjenestebaserte aktører skal slippe merverdiavgiftskostnader ved sine innkjøp. De kunne likevel subsidiært støtte forslaget om en bred avgiftsplikt med en sats på 8 pst. og fullt fradrag. NIF foretrakk også at den særskilte minstegrensen for registrering for veldedige og allmenntilgode organisasjoner, herunder idrettslag, ble økt til 500 000 kroner.

Etter departementets vurderinger nås ikke målet om at den frivillige delen av idretten skal skjermes dersom en minstegrense for registrering settes på et så lavt nivå som 300 000 kroner. Finansdepartementet legger derfor opp til en særskilt avgrensning for idretten som skal sikre at bare den mest profesjonelle delen av idretten blir omfattet av merverdiavgiftsutvidelsen. Dette gjelder bl.a. aktører som driver treningssentre og golfanlegg samt de deler av idretten som har stor publikumstilstrømning og store billettinntekter. Departementet vil vurdere ulike skjermingsalternativer. Et alternativ kan være å introdusere en høyere minstegrense for registrering som knyttes til kun avgiftspliktige billettinntekter fra idrettsarrangementer.

Mange idrettslag, som har store anleggskostnader, ønsker fradragsrett for inngående merverdiavgift. En slik fradragsrett vil følge av en avgiftsplikt for omsetning. Finansdepartementet arbeider derfor med utformingen av et fleksibelt system for idrettslag som omfattes av skjermingen. En nærliggende løsning kan være å tillate frivillig registrering som innebærer merverdiavgiftsplikt med 8 pst. for de nye tjenestene og tilhørende fradragsrett. Det må imidlertid stilles krav til en eventuell frivillig registreringsordning for å unngå at idrettslag går ut og inn av merverdiavgiftsregisteret fra et år til et annet avhengig av hva som til enhver tid er lønnsomt.

En forutsetning for merverdiavgiftsplikt er at de generelle vilkårene om at det drives næringsvirksomhet og at omsetningen overstiger registreringsgrensen er oppfylt. Siden idrettsområdet i stor grad består av små idrettslag mv., som har omsetning som vil være under registreringsgrensen, vil et stort antall etter en slik omlegging fortsatt ikke bli omfattet av merverdiavgiftsloven. Videre antas det at kravet til næringsvirksomhet kan gjøre at flere aktører innen idretten ikke blir omfattet av merverdiavgiftsplikten. Spørsmålet om dette vilkåret er innfridd må vurderes konkret i det enkelte tilfellet. For idrettslag som ikke blir omfattet av merverdiavgiftsloven, vises det til omtalen ovenfor av den generelle, rammestyrte kompensasjonsordningen for frivillig sektor.

Utvidelsen av merverdiavgiftsgrunnlaget på kultur- og idrettsområdet er en stor og krevende reform, og vil omfatte mange nye avgiftspliktige som vil måtte forholde seg til merverdiavgiftslovgivningens omfattende plikter. På enkelte områder legges det opp til andre løsninger enn hva som ble foreslått av Kulturmomsutvalget, bl.a. ved at scenekunst unntas og at større del av breddeidretten skjermes fra merverdiavgiftsplikten. Dette gjør at aktørene som blir berørt av forslaget bør få mulighet til å uttale seg før selve lovforslaget legges fram for Stortinget. I den sammenheng vil Finansdepartementet understreke at det gjenstår flere avgrensningsspørsmål, herunder detaljene knyttet til hvordan skjermingen på idrettsområdet bør utformes for å oppnå en mest mulig effektiv og fleksibel skjerming. Det er derfor viktig at berørte aktører blir involvert i det pågående arbeidet ved å få muligheter til å komme med sine innspill. Det er bl.a. viktig med en god dialog med idretten for å få en god skjerming. Finansdepartementet legger derfor opp til å sende saken på høring før et lovforslag sendes til Stortinget.

Det er praktisk nødvendig både for aktørene som blir omfattet av en utvidet merverdiavgiftsplikt og for skatteetaten å ha en viss tid fra Stortinget fatter lovvedtak til lovendringene iverksettes. Finansdepartementet tar sikte på å legge fram et lovforslag, slik at Stortinget gis tilstrekkelig tid til å treffe lovvedtak med mulig ikrafttredelse fra 1. juli 2010. En tidligere ikrafttredelse anser Finansdepartementet som ikke praktisk mulig.

Enkelte virksomheter som vil bli avgiftspliktige fra 1. juli 2010 og som skal sette i gang utbygginger og store investeringer vil få fradragrett for anskaffelser fra 1. juli. Behovet for overgangsordninger vil bli vurdert. Finansdepartementet vil komme tilbake til dette spørsmålet i forbindelse med konkrete lovforslag.

På usikkert grunnlag er det foreløpig anslått at et forslag slik det er skissert kan gi et provenytnap på om lag 500 mill. kroner i årsvirkning. Anslaget vil avhenge av den konkrete utformingen av forslaget. Ved iverksettelse fra 1. juli anslås påløpt provenytnap til 250 mill. kroner og bokført provenytnap til om lag 170 mill. kroner i 2010. Provenytnapet motsvares av en tilsvarende gevinst for kultur- og idrettssektoren og for de som kjøper billetter til deres arrangementer. Det forslås å budsjettere med et slik provenytnap i merverdiavgiftsinntektene kapittel 5521 post 70 i budsjettet for 2010. Skatteetatens administrative kostnader er på usikkert grunnlag anslått til 8 mill. kroner årlig.

Finansdepartementet vil komme tilbake til Stor-

tinget med et konkret lovforslag slik at utvidet avgiftsplikt kan innføres fra 1. juli 2010.

3.3 Avgift på alkohol (kap. 5526 post 70)

Ved siden av å skaffe staten inntekter, har alkoholavgiftene som mål å begrense alkoholforbruk som bidrar til helsemessige og sosiale problemer. På den annen side vil høye avgifter på alkohol kunne føre til grensehandel, hjemmebrenning og smugling. Dette svekker kontrollen med forbruket og innebærer tap av avgiftsinntekter.

Avgiften på alkoholholdige drikkevarer omfatter brennevinsbaserte drikkevarer over 0,7 volumprosent, annen alkoholholdig drikk fra 4,7 til og med 22 volumprosent, og annen alkoholholdig drikk til og med 4,7 volumprosent. Den første avgiftsgruppen omtales stort sett som brennevin, mens de øvrige omtales som henholdsvis vin og øl.

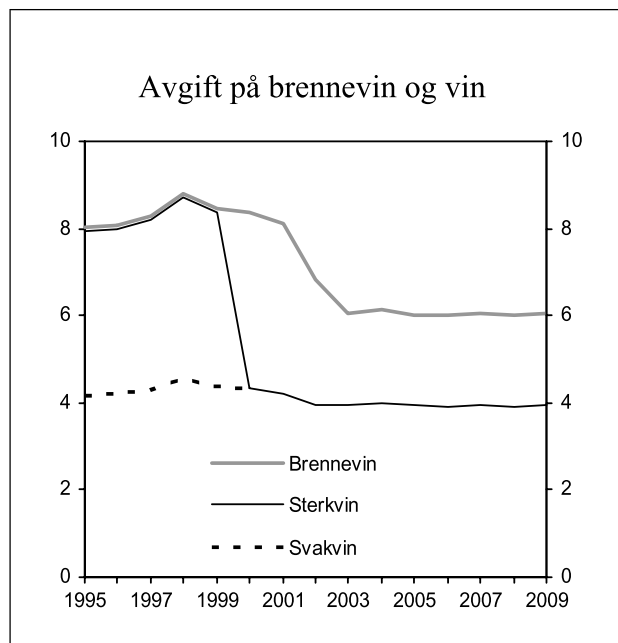
Avgiftene på brennevin og vin avhenger av alkoholinnholdet. Svakvin, sterkvin og øl over 4,7 volumprosent avgiftsbelegges likt når de har samme alkoholstyrke, mens brennevin avgiftslegges høyere per volumprosent og liter enn de øvrige alkoholholdige drikkevarene.

Avgiftsvedtaket § 1 angir de avgiftspliktige produktene og satsene. Regjeringen foreslår at avgiftene på alkoholholdige drikkevarer prisjusteres for 2010, se forslag til avgiftsvedtak § 1.

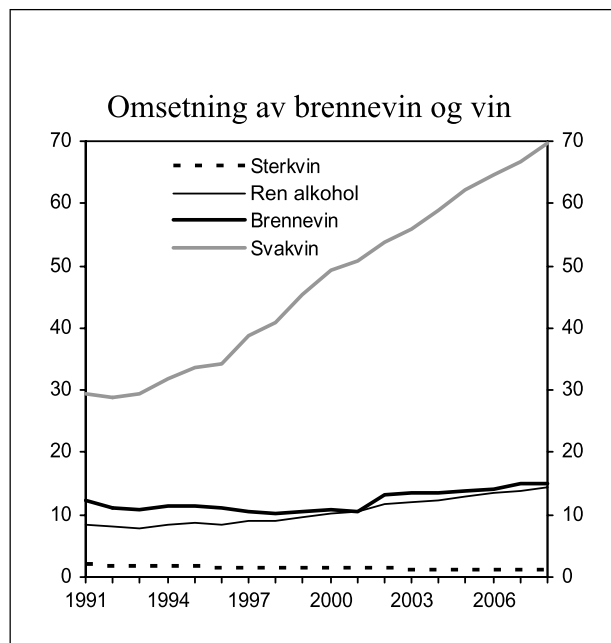
Avgift på brennevin og vin mv.

Figur 3.1 viser utviklingen i reelt avgiftsnivå for brennevin, sterkvin og svakvin fra 1995 til 2009. Det går fram av figuren at etter en økning i begynnelsen av perioden, har avgiftene gått reelt ned eller vært stabile siden 1998. Fra 1. januar 2000 ble avgiften på sterkvin redusert til samme nivå som avgiften på svakvin. Avgiften på brennevin ble redusert med i overkant av 25 pst. reelt i perioden fra 2001 til 2003. Avgiften på vin ble redusert med drøyt 6 pst. reelt fra 2001 til 2002.

I 2004 ble alkoholavgiftene lagt om, slik at alle brennevinsbaserte drikkevarer ble behandlet avgiftsmessig likt. Dette førte til en avgiftsøkning for brennevinsbasert rusbrus og brennevinsbasert sterkvin. Vin, rusbrus og sterkvin som ikke er brennevinsbasert, var upåvirket av denne avgiftsendringen.



Figur 3.1 Utvikling i reelt avgiftsnivå for brennevin, sterkvin og svakvin i perioden 1995-2009. 2009-kroner per volumprosent og liter
Kilder: Finansdepartementet og Statistisk sentralbyrå.



Figur 3.2 Registrert omsetning av brennevin og vin i perioden 1991-2008. Mill. liter
Kilde: Vinmonopolet.

Figur 3.2 viser registrert omsetning av brennevin og vin fra 1991 til 2008. Det framgår at salget av brennevin har økt gjennom hele perioden med unntak av de første årene på 1990-tallet. Økningen de siste årene skyldes trolig avgiftsreduksjonen i 2002 og 2003 og oppmerksomheten rundt metanolholdig smuglersprit. Salget av brennevin i 2008 lå om lag 20 pst. høyere enn salget i 1991. Salget av svakvin er mer enn doblet i perioden og øker stadig. Salget av sterkvin har vært avtakende eller stabilt gjennom hele perioden, med unntak av et oppsving i 2000 da avgiften ble redusert. Figur 3.2 viser også at den registrerte omsetningen av brennevin og vin målt i ren alkohol, har økt siden 1991.

Figur 3.2 viser omfanget av den registrerte omsetningen av brennevin og vin innenlands, dvs. salg gjennom Vinmonopolet og serveringssteder. I tillegg foregår det uregistrert forbruk i form av avgiftsfritt salg (tax free), grensehandel, smugling og hjemmeproduksjon. Omfanget av dette er usikkert.

Avgiftsberegning av vin

I St.prp. nr. 1 (2008-2009) Skatte-, avgifts- og tollvedtak ble det gitt en omtale av måling av administrative byrder av særavgiftene og det ble bl.a. varslet at en skulle vurdere en noe grovere inndeling av alkoholavgiftene. Vin- og brennevinsimportørenes forening (VBF) har foreslått å endre alkoholavgiften slik at vin avgiftslegges i intervaller, og ikke

slik som i dag med alkoholprosent per liter. Begrunnelsen er administrative lettelsener knyttet til avgiftsberegningen/-innkrevingen. VBF hevder at importørene bruker mye ressurser på å beregne og rapportere nøyaktig alkoholstyrke i vinen, samt samle data for en rekke individuelle vinmerker og årganger.

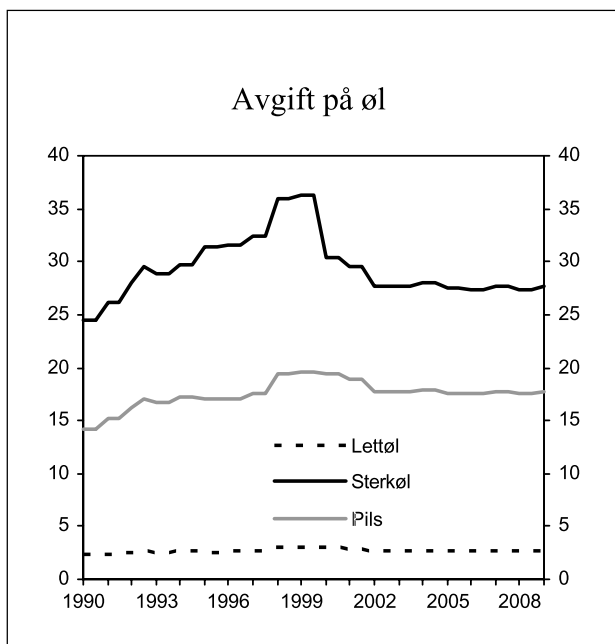
Helse- og omsorgsdepartementet mener at gjeldende avgiftsberegning gir riktige prisincentiver til forbrukeren om å velge alkoholsvake viner og frarår endring ut i fra alkoholpolitiske hensyn. Helse- og omsorgsdepartementet mener at det heller ikke er påvist tilstrekkelige sterke administrative grunner for endring. Helse- og omsorgsdepartementet viser bl.a. til at gjeldende praksis tillater avvik med inntil 1,0 volumprosent mellom alkoholinnhold merket på flasken og faktisk alkoholinnhold. Det vil si at dersom en vin er merket med 12,0 volumprosent alkohol, mens det faktiske innholdet ligger i intervallet 11,0 volumprosent til 13,0 volumprosent alkohol, er det ikke nødvendig å merke vinen på nytt. Merkingen på flasken vil bli lagt til grunn for avgiftsberegningen. I praksis tas det derfor allerede i en viss utstrekning hensyn til svingninger i alkoholinnholdet.

Finansdepartementet slutter seg til Helse- og omsorgsdepartementets vurdering og foreslår derfor ingen endringer for avgiftsberegning av vin.

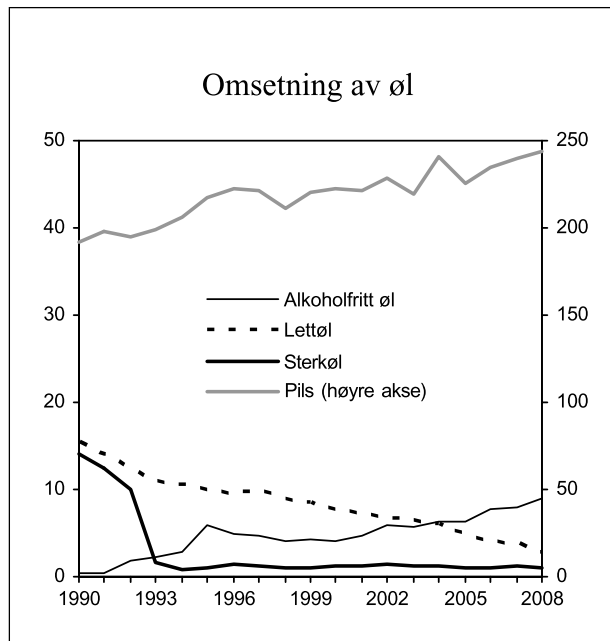
Avgift på øl mv.

Sterkøl (øl med alkoholstyrke over 4,7 volumprosent alkohol) blir avgiftslagt på samme måte som vin, jf. omtale ovenfor. Alkoholfritt øl (øl med alkoholinnhold t.o.m. 0,7 volumprosent) er avgiftslagt etter regelverket for alkoholfrie drikkevarer. Det vises til forslag til avgiftsvedtak § 1, se omtale i avsnitt 3.18. Fra 1. januar 2009 ble avgiften på alkoholfrie drikkevarer oppjustert til samme nivå som avgiften på lettøl (øl med 0,7 til 2,7 volumprosent alkohol), se omtale i avsnitt 3.18. Denne avgiftsøkningen omfattet i utgangspunktet ikke alkoholfritt øl, da slikt øl i all hovedsak produseres uten å tilsette sukker eller søtstoff.

Figur 3.3 viser utviklingen i avgiftssatsene på øl fra 1990 til 2009. For lettøl (øl med 0,7 til 2,7 volumprosent alkohol) har det reelle avgiftsnivået vært tilnærmet uendret i perioden. For pils (øl med 3,7 til 4,7 volumprosent alkohol) var det en reell avgiftsøkning tidlig på 1990-tallet og i 1998. I 2002 ble avgiften på øl satt ned med like mye som for vin, dvs. med drøyt 6 pst. reelt. Deretter har det reelle avgiftsnivået vært omtrent uendret. Avgiften for sterkøl (øl med alkoholinnhold over 4,7 volumprosent) ble forholdsvis kraftig redusert da det ble innført et felles avgiftsnivå med vin i forbindelse med budsjettet for 2000.



Figur 3.3 Utvikling i reelt avgiftsnivå på øl i perioden 1990-2009. 2009-kroner per liter
Kilder: Finansdepartementet og Statistisk sentralbyrå.



Figur 3.4 Registrert omsetning av øl i perioden 1990-2008. Mill. liter

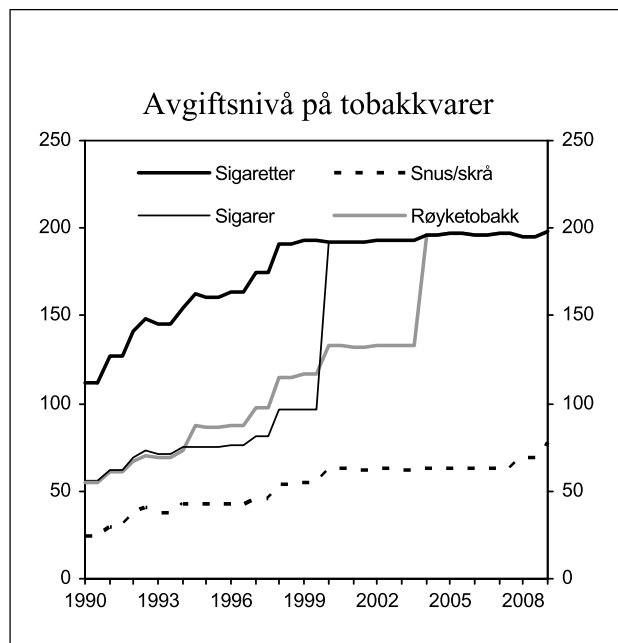
Kilde: Bryggeri- og drikkevareforeningen.

Figur 3.4 viser utviklingen i omsetning av øl i perioden 1990 til 2008. Av figuren går det fram at omsetningen av lettøl har sunket. Omsetningen av alkoholfritt øl har økt svakt de siste årene. Det selges langt mer pils enn lettøl, alkoholfritt øl og sterkøl. Omsetningen av pils var 27 pst. høyere i 2008 enn i 1990. Omsetningen av sterkøl er betydelig redusert siden 1990. Den største nedgangen kom i 1993, da salg av sterkøl ble overført til Vinmonopolet.

Gjeldende avgiftsvedtak § 1 annet ledd presiserer at det skal betales avgift for alkoholvarer som ved kjøp eller som gave innføres med samtykke gitt i medhold av alkohollovgivningen. Ved endring av alkoholloven i 2009 ble tidligere forbud mot privat innførsel av alkoholholdig drikk opphevet, og det er ikke lenger vilkår om slikt samtykke, jf. Ot.prp. nr. 53 (2008-2009) Om lov om endringer i lov 2. juni 1989 nr. 27 om omsetning av alkoholholdig drikk m.v. (opphevelse av forbudet mot privat innførsel av alkoholholdig drikk). Det følger videre av tollforskriften § 5-1-21 at det ikke gis fritak for alkoholvarer som gave. Avgiftsvedtaket § 1 annet ledd er derfor unødvendig og foreslås ikke videreført.

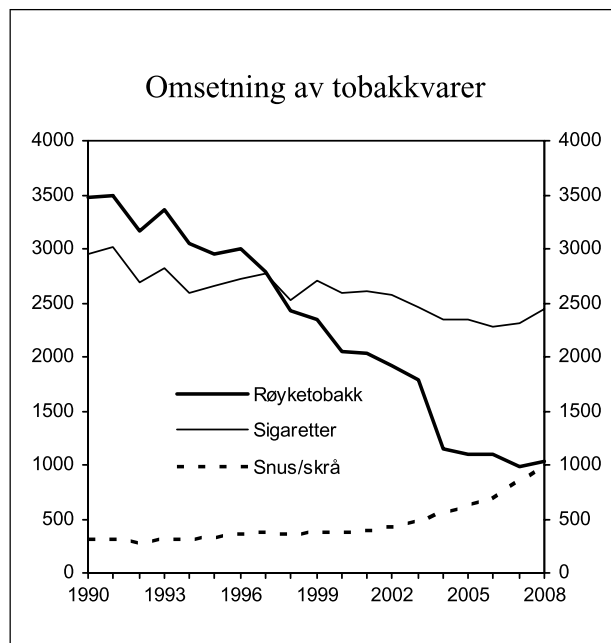
3.4 Avgift på tobakkvarer (kap. 5531 post 70)

Avgiften på tobakkvarer er en kvantumsavgift som er delt inn i seks avgiftsgrupper: sigarer, sigaretter, røyketobakk, snus, skrå og sigarettpapir/hylser.



Figur 3.5 Utvikling i reelt avgiftsnivå for tobakkvarer i perioden 1990-2009. 2009-kroner per 100 gram/stk.

Kilder: Finansdepartementet og Statistisk sentralbyrå.



Figur 3.6 Registrert omsetning av sigaretter, røyketobakk, snus og skrå i perioden 1990-2008. 1000 kg

Kilde: Tobakkindustriens felleskontor.

Tabell 3.1 viser avgiftssatsene for tobakkvarer i 2009 og de foreslåtte satsene for 2010.

Figur 3.5 viser utviklingen i de reelle avgiftssatsene på tobakkvarer fra 1990 til 2009. I løpet av perioden har det reelle avgiftsnivået økt betydelig for alle tobakkproduktene. Avgiften på sigarer ble økt til samme nivå som sigaretter fra 1. juli 2000. Fra 1. januar 2004 ble avgiften på røyketobakk økt med 45 pst., slik at avgiften ble like høy som for sigaretter. De siste årene er tobakkavgiftene prisjustert, med unntak av avgiften på snus og skrå som ble økt med 10 pst. utover prisjustering i 2008 og 2009.

Figur 3.6 viser utviklingen i salg av tobakkvarer fra 1990 til 2008. Det går fram av figuren at det har vært en langt større reduksjon i salg av røyketobakk enn i salg av sigaretter gjennom perioden. Etter 1998 har omsetningen av sigaretter vært høyere enn omsetningen av røyketobakk. Omsetningen av snus og skrå har økt etter 1993, og økningen de siste årene har vært kraftig. Samlet sett har utviklingen i tobakkforbruket vist en nedadgående trend helt siden 1990, og omsetningen er i dag nesten 35 pst. lavere enn i 1990. De siste årene har imidlertid omsetningen økt svakt. Fra 2007 til 2008 økte samlet omsetning med om lag 7 pst.

Figur 3.6 viser omfanget av den registrerte omsetningen av tobakkvarer. I tillegg til den registrerte omsetningen foregår det uregistrert omsetning i form av grensehandel, avgiftsfritt salg (tax free) og smugling. Tall fra Statens institutt for rusmiddel-

forskning (SIRUS) indikerer at det uregistrerte forbruket av sigaretter og røyketobakk er om lag 40 pst. av totalforbruket.

For å skaffe staten inntekter og begrense de helsemessige problemene som tobakken forårsaker, foreslås det å øke avgiftene på alle tobakkvarer med 5 pst. reelt i 2010, se forslag til avgiftsvedtak § 1. Det anslås at avgiftsøkningen vil gi et merproveny på 250 mill. kroner påløpt og 230 mill. kroner bokført i 2010.

3.5 Motorvognavgiftene (kap. 5536)

3.5.1 Innledning

Regjeringen har i budsjettene for 2007, 2008 og 2009 foreslått endringer i engangsavgiften, årsavgiften og vrakpanten for å stimulere til endringer i sammensetningen av bilparken som kan redusere globale og lokale utslipp fra veitrafikken. Innføringen av en CO₂-komponent i engangsavgiften fra 2007 og økningen av denne i 2009 har ført til en vesentlig reduksjon i gjennomsnittlig CO₂-utslipp fra nye førstegangsregistrerte kjøretøy, jf. avsnitt 3.5.3.

Regjeringen vil fortsette omleggingen av motorvognavgiftene i miljøvennlig retning. Det foreslås derfor å endre satsene i CO₂-komponenten for ytterligere å stimulere til kjøp av lavutslippsbiler og for å gjøre kjøp av bil med høyt CO₂-utslipp mindre

attraktivt. Økningen av satsene i CO₂-komponenten oppveies av reduksjoner av de laveste satsene i effektkomponenten slik at omleggingen blir proveny-nøytral på kort sikt.

Motorvognavgiftene omfatter seks avgifter. Avgiftene har til dels ulik begrunnelse og formål. Avgiftene kan deles inn i to hovedgrupper, bruksavhengige og ikke-bruksavhengige avgifter. De bruksavhengige avgiftene er avgiftene på bensin og diesel. Nivået på de bruksavhengige avgiftene skal i prinsippet være slik at brukeren stilles overfor de veibruks-, kø-, ulykkes- og miljøkostnadene som bruk av bil medfører. De øvrige motorvognavgiftene (engangsavgift, årsavgift, vektårsavgift og omregistreringsavgift) er ikke-bruksavhengige og er hovedsakelig fiskalt begrunnet.

3.5.2 Utredning av veiavgift for tunge kjøretøy

Bilbrukere bør stilles overfor de eksterne marginale kostnadene som bilkjøring medfører (ulykker, kø, støy, miljøskadelige utslipp og veislitasje). I prinsippet bør bilavgiftssystemet ta hensyn til at disse kostnadene varierer langs mange dimensjoner. De eksterne marginale kostnadene knyttet til kø og støy vil avhenge av hvor man kjører og av når på døgnet man kjører. De eksterne marginale kostnadene ved lokale utslipp vil variere med motorteknologi. I tillegg vil ulempene ved disse utslippene verdsettes ulikt avhengig av om utslippene skjer i byer og tettsteder eller i mer spredtbygde strøk. Drivstoffavgifter vil generelt ikke kunne ta hensyn til slike variasjoner i de eksterne marginale kostnadene.

En treffsikker avgift bør ta hensyn til hvor langt man kjører, når man kjører og hvor man kjører. Avgiften må i tillegg være knyttet til en del karakteristika ved kjøretøyet, som bl.a. drivstofftype og -forbruk, motorteknologi og vekt med dagens teknologi. En slik avansert form for veiavgift vil være teknisk mulig for all veitrafikk. Et slikt system vil også likebehandle utenlandske og norskregistrerte kjøretøy. Praktiske hensyn gjør det imidlertid lite realistisk å innføre et slikt system for hele kjøretøyparken, men det kan være aktuelt for tunge kjøretøy.

Særagiftsutvalget (NOU 2007: 8) foreslo at ulike systemer for veiprising, både for personbiler og nyttetransport, utredes nærmere med sikte på å oppnå løsninger som kan gjennomføres raskt. Høringsinstansene var også positive til forslaget. En interdepartemental arbeidsgruppe om bilavgifter, som avga sin innstilling til Finansdepartementet 20. september 2007, mente også at det kunne være grunnlag for å vurdere veiprising/kilometeravgift

for tungtransporten. På denne bakgrunn ble det i St.prp. nr. 1 (2008-2009) Skatte-, avgifts- og tollvedtak varslet at Finansdepartementet ville starte en prosess hvor det utredes veiprising for tunge kjøretøy.

Etter en utlyst konkurranse våren 2009 er SINTEF i samarbeid med Møreforskning Molde valgt til å gjennomføre utredningen. Utredningen skal vurdere de teknologiske mulighetene for en treffsikker veiavgift for tunge kjøretøy, samt anslå hvilke eksterne marginale kostnader bruk av tunge kjøretøy medfører. Departementet har også etablert en referansegruppe for å følge utredningsarbeidet. I gruppen deltar berørte departementer, direktorater, næringsorganisasjoner og arbeidstakerorganisasjoner. Utredningen skal ferdigstilles medio juni 2010.

Veiavgiften for tunge kjøretøy vil ha enkelte fellesstrekk med den tidligere kilometeravgiften som ble avløst av autodieselavgiften og vektårsavgiften fra 1. september 1993. Veiavgiften for tunge kjøretøy må derfor ses i sammenheng med bl.a. autodieselavgiften og vektårsavgiften. Hensikten med en eventuell avgiftsomlegging vil være å gi et mer treffsikkert avgiftssystem, ikke å øke den samlede avgiftbelastningen for transportnæringen. Basert på resultatet av utredningen vil det bli vurdert om det på et senere tidspunkt skal fremmes et forslag om veiavgift for tunge kjøretøy.

3.5.3 Engangsavgift på motorvogner mv. (kap. 5536 post 71)

Engangsavgiften har først og fremst til hensikt å skaffe staten inntekter. Avgiften beregnes på grunnlag av mest mulig objektive kriterier og skal også ivareta hensynet til miljø og sikkerhet. I tillegg skal kostnadene ved å administrere avgiften holdes på et lavest mulig nivå. Gjennom en progressiv satsstruktur er det også lagt vekt på fordelingshensyn.

Engangsavgiften betales ved førstegangsregistrering i det sentrale motorvognregisteret. Den pålegges alle biler unntatt lastebiler og busser med lengde over 6 meter og med mer enn 17 seteplasser. De avgiftspliktige kjøretøyene er delt inn i 9 avgiftsgrupper med til dels ulike satser og/eller beregningsgrunnlag.

For kjøretøy i avgiftsgruppe a (hovedsakelig personbiler) beregnes engangsavgiften som hovedregel på grunnlag av kjøretøyenes CO₂-utslipp, motoreffekt og egenvekt. For kjøretøy i gruppe a som ikke omfattes av plikten til å dokumentere drivstofforbruk eller CO₂-utslipp, beregnes avgiften på grunnlag av slagvolum som alternativ til CO₂-utslipp. Slag-

volumkomponenten har forskjellige satser avhengig av om kjøretøyet er bensindrevet eller ikke.

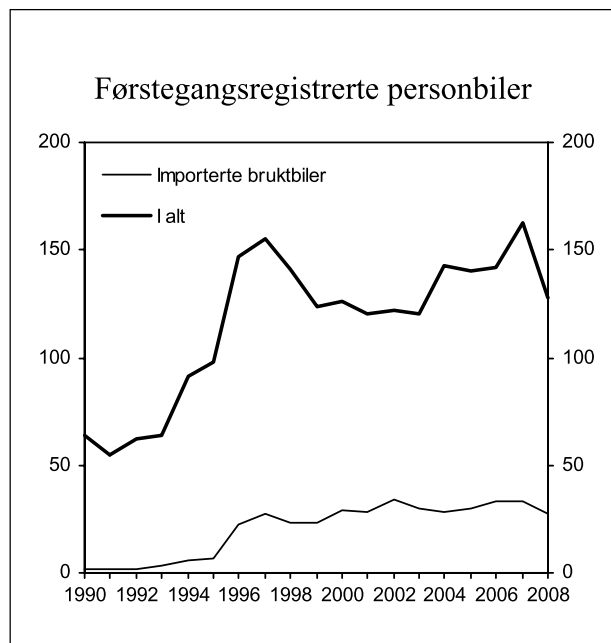
For kjøretøy i avgiftsgruppene b, c, h og j (varebiler klasse 2, campingbiler, drosjer og minibusser) beregnes engangsavgiften som en prosentvis andel av avgiften i avgiftsgruppe a. I avgiftsgruppe e (beltebiler) beregnes avgiften på grunnlag av tollverdien. For kjøretøy i avgiftsgruppe f (motersykler) benyttes slagvolum og motoreffekt som beregningsgrunnlag, sammen med en stykkavgift. I avgiftsgruppe g (beltemotersykler) beregnes engangsavgiften ut fra kjøretøyenes slagvolum, motoreffekt og egenvekt. Kjøretøy i avgiftsgruppe i (veteranbiler) ilegges kun en stykkavgift.

Det er til dels store forskjeller i avgiftsnivået mellom de ulike avgiftsgruppene. Avgiftssatsene er gjengitt i tabell 3.1 og framgår av avgiftsvedtaket § 2.

Utvikling i registrerte kjøretøy

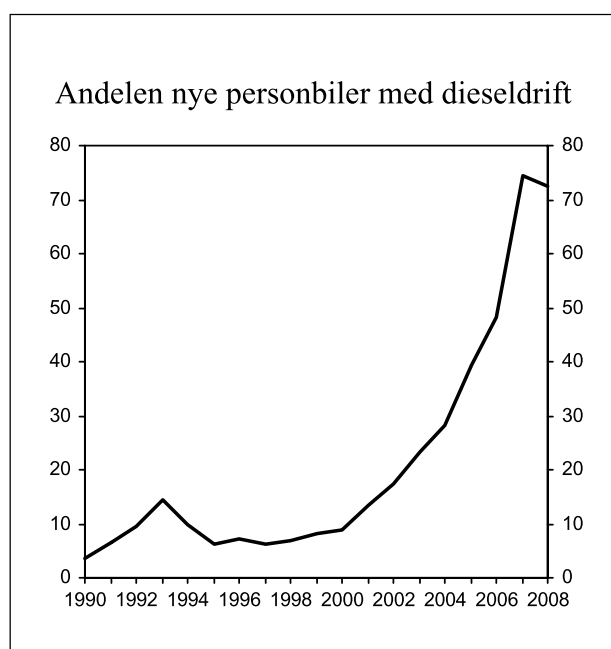
Figur 3.7 viser at antall førstegangsregistrerte personbiler i perioden 1990-2008 har variert betydelig over tid. Antallet førstegangsregistreringer lå relativt stabilt rundt 120 000 biler i begynnelsen av 2000-tallet. Deretter steg antallet til over 140 000 biler årlig i årene 2004-2006, og videre til over 162 000 personbiler i 2007. I 2008 falt antallet førstegangsregistrerte personbiler til 128 000. Dette kan både forklares med at antallet førstegangsregistrerte personbiler var historisk høyt i 2007, og at finanskrisen bidro til at folk ble mer tilbakeholdne med å anskaffe seg nye biler. I de åtte første månedene av 2009 har antallet førstegangsregistreringer blitt redusert med om lag 25 pst. sammenlignet med tilsvarende periode i 2008. Utviklingen i juni og august 2009 tyder imidlertid på en viss oppgang i antallet førstegangsregistreringer.

Figur 3.8 viser hvor stor andel av nye førstegangsregistrerte personbiler som er dieselmotorer. Denne andelen har økt kraftig de siste årene, og i 2007 var nesten 75 pst. av nye personbiler som ble solgt i Norge, dieselmotorer. Økningen i salget av dieselmotorer i 2007 må bl.a. ses i sammenheng med omleggingen av engangsavgiften fra 1. januar 2007. I 2008 falt denne andelen til 72,4 pst., og i de første åtte månedene av 2009 har andelen sunket ytterligere til 71,3 pst.



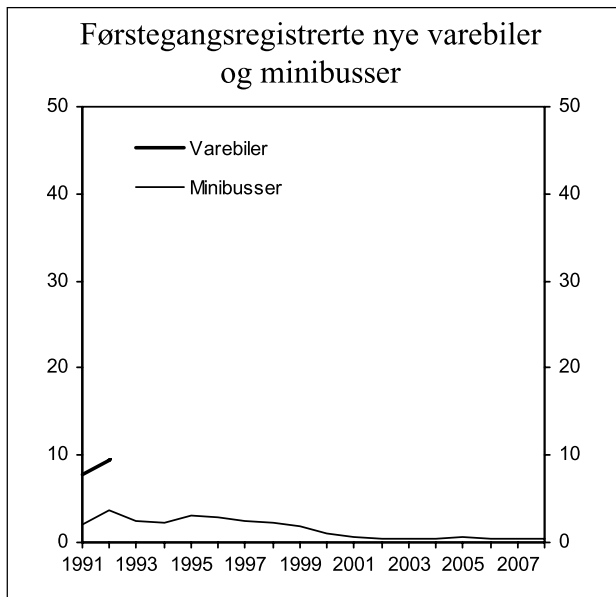
Figur 3.7 Antall førstegangsregistrerte personbiler. 1990-2008. Antall i 1 000

Kilde: Opplysningsrådet for veitrafikken.



Figur 3.8 Andel førstegangsregistrerte nye personbiler med dieseldrift. 1990-2008. Prosent

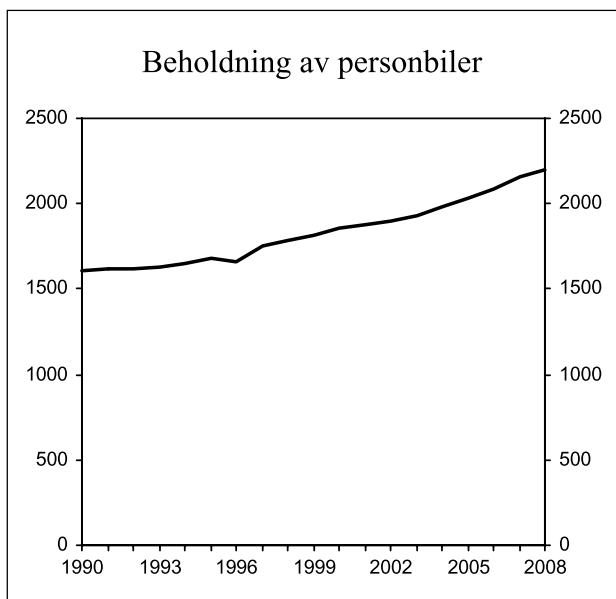
Kilde: Opplysningsrådet for veitrafikken.



Figur 3.9 Antall førstegangsregistrerte nye varebiler og minibusser 1991-2008. Antall i 1 000
Kilde: Opplysningsrådet for veitrafikken.

Figur 3.9 viser at antallet nye førstegangsregistrerte varebiler økte fra i overkant av 21 000 i 2002, til en topp i 2007 på over 45 000. I de åtte første månedene i 2009 har antallet førstegangsregistrerte varebiler gått ned med 41 pst. fra samme periode i 2008. Den kraftige nedgangen skyldes i hovedsak tilbakeslaget i økonomien som følge av finanskrisen.

Figuren viser også utviklingen i antall nye førstegangsregistrerte minibusser, som det er registrert svært få av de senere årene.



Figur 3.10 Beholdning av personbiler. 1990-2008. Antall i 1 000
Kilde: Opplysningsrådet for veitrafikken.

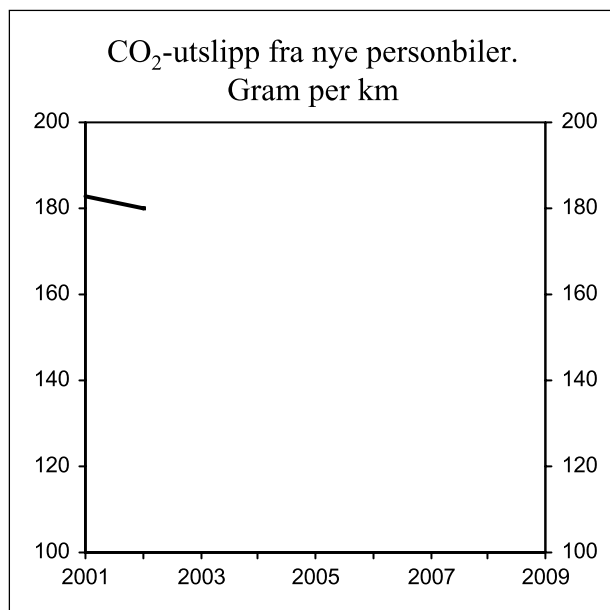
Figur 3.10 viser at beholdningen av personbiler har vokst relativt jevnt siden 1990. Nedgangen i beholdningen av personbiler i 1996 skyldes at mange eldre biler ble vraket som følge av ordningen med midlertidig forhøyet vrakpant dette året. Denne ordningen har trolig ikke hatt noen varig virkning på beholdningen av biler.

Stadig flere velger biler med lavt CO₂-utslipp, jf. figur 3.11. På tross av en kraftig reduksjon i antallet førstegangsregistreringer, økte antallet kjøretøy med CO₂-utslipp på 120 gram eller lavere med om lag 21 pst. fra 2007 til 2008. I årets åtte første måneder ble det registrert om lag 7 300 nye biler med utslipp på 120 g/km eller lavere. Dette er en økning på 44 pst. i forhold til samme periode i fjor.

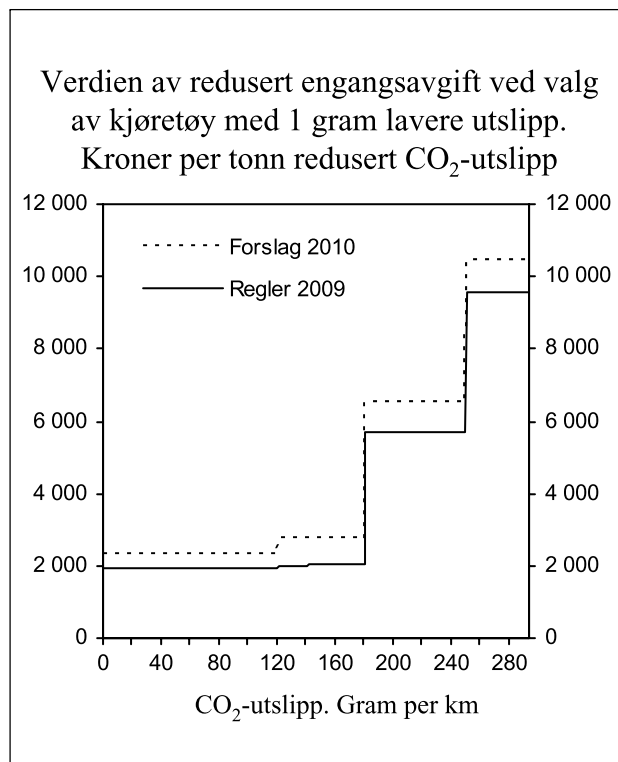
Endringer i engangsavgiften i 2010

Med virkning fra 1. januar 2007 ble engangsavgiften lagt om ved at CO₂-utslipp som hovedregel erstattet slagvolum som et av beregningsgrunnlagene. Fra 1. januar 2009 ble det innført et fradrag i engangsavgiften for kjøretøy med CO₂-utslipp under 120 g/km. Det ble også innført en ekstra høy sats for kjøretøy med utslipp over 250 g/km. Også de øvrige satsene i CO₂-komponenten ble økt.

Regjeringen har et mål om at gjennomsnittlig CO₂-utslipp i nybilparken skal være 120 g/km i 2012. Avgiftsendringene som er gjennomført etter 2006 har bidratt til vesentlig lavere utslipp. Gjennomsnittlig CO₂-utslipp fra nye kjøretøy er redusert fra 177 g/km i 2006 til 152 g/km i perioden januar



Figur 3.11 Utvikling i årlig gjennomsnittlig CO₂-utslipp fra nye personbiler fra 2001 til perioden januar til august 2009. Gram per km
Kilde: Opplysningsrådet for veitrafikken.



Figur 3.12 Verdien av redusert engangsavgift ved valg av kjøretøy med 1 gram lavere utslipp.

Kroner per tonn redusert CO₂-utslipp

Kilder: Finansdepartementet og Opplysningsrådet for veitrafikken.

til august 2009, jf. figur 3.11. Utviklingen gjennom 2009, med et gjennomsnittlig utslipp på 147 g/km i august, kan tyde på at gjennomsnittet kan falle ytterligere. Bilprodusentene har for tiden sterkt fokus på produksjon av biler med lavere utslipp. Dette er nødvendig for bl.a. å oppfylle EUs krav om gjennomsnittlige CO₂-utslipp hos bilprodusentene på 130 g/km i 2012.

CO₂-komponenten har styrket incentivene til å kjøpe biler med lave CO₂-utslipp betydelig. Figur 3.12 viser hva man kan spare av avgifter ved å velge en bil med 1 gram lavere utslipp (marginal avgiftsbesparelse), for eksempel ved å velge en bil med utslipp på 149 g/km i stedet for 150 g/km. Avgiftsbesparelsen er målt i kroner per tonn CO₂, og er beregnet ved å se på bilens utslipp over levetiden. Det er på bakgrunn av informasjon fra Opplysningsrådet for vegtrafikken (OFV) lagt til grunn at bilens levetid er 19,4 år og at gjennomsnittlig kjørelengde i løpet av bilens levetid er 261 900 km.

Marginal avgiftsbesparelse avhenger av satsene i CO₂-komponenten og av satsen i fradraget for kjøretøy med CO₂-utslipp under 120 g/km. Besparel-

sen er den samme om man får 500 kroner mer i fradrag i avgiften, eller om man betaler 500 kroner mindre i avgift.

Verdien av reduksjonen i engangsavgiften ved å velge en bil med 1 gram lavere CO₂-utslipp per km viser seg å være mellom om lag 1 900 kroner og 9 500 kroner per tonn CO₂ i 2009. Dette er langt over den gjeldende kvoteprisen på CO₂ på om lag 130 kroner per tonn CO₂, jf. omtale i avsnitt 3.11. Kjøretøyenes vekt er dessuten sterkt positivt korrelert med CO₂-utslippene. Indirekte kan derfor også den progressive vekt-komponenten gi incentiver til å kjøpe biler med lav vekt og mindre utslipp.

I utgangspunktet er CO₂-avgiftene på drivstoff et presist virkemiddel for å redusere CO₂-utslippene fra bilparken. Regjeringen mener at hensynet til lave klimagassutslipp fra bilparken likevel kan forsvare høye satser i CO₂-komponenten i engangsavgiften. Det er f.eks. grunn til å tro at konsumentene ikke fullt ut tar hensyn til framtidige drivstoffkostnader når de anskaffer seg bil. Høyere satser i CO₂-komponenten kan korrigere slik atferd.

For å bidra til ytterligere reduksjon av CO₂-utslippene i nybilparken, foreslår Regjeringen å øke fradraget i CO₂-komponenten med 100 kroner og å øke de andre satsene i CO₂-komponenten med om lag 190 kroner reelt i 2010. Dette vil øke incentivene til kjøp av biler med lavere utslipp i alle segmenter.

Med et stort fradrag for kjøretøy med lave CO₂-utslipp kan samlet beregnet engangsavgift bli negativ. Etter engangsavgiftsforskriften kan ikke avgiften settes lavere enn avgiften på veterankjøretøy. Vedtaket foreslås endret i tråd med forskriften, slik at avgiften ikke kan bli lavere enn veteranbilavgiften.

Samtidig foreslås det lettelse i effekt-komponenten ved at satsen i 1. trinn reduseres med 58 pst. og satsen i 2. trinn reduseres med 11 pst. reelt. Samlet sett er det anslått at endringen av CO₂- og effekt-komponenten er provenynøytral på kort sikt. På grunn av at biler med lavt utslipp normalt også har lav effekt, vil også dette virke som en ekstra avgiftsstimulans til disse bilene.

Forslag til avgiftsstruktur i engangsavgiften framgår av tabell 3.2. Satsene for slagvolum, som hovedsakelig gjelder for import av biler uten CO₂-målinger, foreslås økt forholdsmessig like mye som satsene i CO₂-komponenten.

Tabell 3.2 Regjeringens forslag til endrede satser i engangsvavgiften for 2010 og gjeldende satser 2009. Kroner

CO ₂ -utslipp (g/km)	0-120	121-140	141-180	181-250	Over 250
Gjeldende satser	-500	526,00	531,00	1 486,78	2 500,00
Forslag til satser	-609	725,00	731,00	1 704,00	2 735,00
Motoreffekt (kw)	0-65	66-90	91-130	Over 130	
Gjeldende satser	127,44	531,00	1 274,39	2 654,95	
Forslag til satser	55,10	481,00	1 297,33	2 702,77	
Slagvolum (cm ³)	0-1200	1201-1800	1801-2200	Over 2200	
<i>Bensindrevne</i>					
Gjeldende satser	13,61	35,63	83,80	104,68	
Forslag til satser	13,85	46,14	108,30	116,82	
<i>Ikke bensindrevne</i>					
Gjeldende satser	10,43	27,32	64,25	80,25	
Forslag til satser	10,62	37,68	88,40	91,95	

¹ Fradraget som nå foreslås økt til 609 kroner per gram utslipp under 120 g/km, gis kun til kjøretøy med utslipp under 120 g/km. Kilde: Finansdepartementet.

Forslaget innebærer en reell lettelse på 100 kroner per gram CO₂-utslipp under 120 gram per km. Med lettelsene i effektkomponenten innebærer dette at eksempelvis en bil med en effekt på 65 kW og et utslipp på 100 g/km, vil få en samlet reell lettelse på om lag 6 850 kroner. Kjøretøy med lavere utslipp vil få større samlede lettelser, mens kjøretøy med større utslipp normalt vil få mindre lettelser. Kjøretøy med utslipp over 153 g/km vil få en innstramning i engangsvavgiften, selv når de oppnår maksimal lettelse gjennom endringene i effektkomponenten.

Etter hvert som gjennomsnittlig CO₂-utslipp går ned, vil forslaget til nye satser i engangsvavgiften gi et provenyutap. Regjeringen mener likevel at disse endringene er nødvendige for å nå Regjeringens mål om gjennomsnittlig CO₂-utslipp på 120 g/km fra nyregistrerte biler i 2012. Nyregistrerte biler i dag har en forventet levetid på om lag 19 år, slik at miljøgevinsten gjennom reduserte utslipp fra nyregistrerte biler i 2010 vil ha betydning i mange år framover.

Engangsvavgift for drosjer

Personbiler mv. som ved førstegangs registrering blir registrert som drosje skal betale 40 pst. av engangsvavgiften for personbiler. Opphører bruken som drosje innen tre år etter registrering, må avgift tilbakebetales forholdsmessig. Ordningen med at drosjer ilegges kun 40 pst. av ordinær engangsvavgift er bl.a. motivert ut fra at kjøretøy som brukes i næring i utgangspunktet ikke bør ilegges fiskale

avgifter. Ettersom drosjer også kan benyttes som alternativ til personbiler betales en prosentandel av engangsvavgiften for personbiler.

En konsekvens av redusert engangsvavgift, herunder redusert CO₂-komponent, er at avgiften i mindre grad stimulerer til kjøp av drosjer med lave CO₂-utslipp enn hva som er tilfelle for personbiler. For i større grad å stimulere til kjøp av lavutslippsbiler i drosjenæringen, foreslår Regjeringen at personbiler som registreres som drosjer, skal ilegges avgift etter samme satser i CO₂-komponenten som personbiler. Fradraget på 60 pst. i vekt- og effektkomponenten foreslås uendret. Drosjer som får beregnet avgift etter slagvolum i stedet for etter CO₂-utslipp, vil etter forslaget bli ilagt avgift etter samme satser for slagvolum som personbiler.

Dette kan innbære merutgifter for drosjeeiere som ikke tilpasser seg avgiftsendringene. På den annen side vil forslaget gi en lettelse ved kjøp av drosjer med CO₂-utslipp under 120 g/km. I gjennomsnitt er endringen anslått å utgjøre en innstramning på vel 30 000 kroner per drosje. Mye tyder imidlertid på at drosjeeiere generelt sett kommer meget godt ut av dagens avgiftssystem. Forslaget anslås å øke inntektene i engangsvavgiften med om lag 50 mill. kroner påløpt og om lag 45 mill. kroner bokført i 2010.

Avgrensning av varebil klasse 2

Bilimportørens Landsforening/Bilimportørens servicekontor (BIL) har foreslått å fjerne den avgiftsmessige definisjonen av varebiler, og heller

legge til grunn den kjøretøYTEKNISKE definisjonen også i avgiftsmessig sammenheng. Kombinert med dette foreslo BIL å fjerne muligheten for å statusendre varebiler til personbiler. Forslaget, som bl.a. vil innebære at det såkalte kassekravet opphører, begrunnes med at gjeldende system gir uheldige incentiver ved at noen velger å anskaffe tyngre og mindre miljøvennlige kjøretøy enn det næringsmessige behovet tilsier.

Siden varebiler brukes i næring er avgiften i dag 22 pst. av engangsavgiften for personbiler. Denne avgiftsforskjellen innebærer at også andre brukergrupper, ut fra avgiftsmessige hensyn, anskaffer varebiler. For å begrense omfanget av dette, er det i tillegg til kravene for å oppnå kjøretøYTEKNISK status som varebil, innført særlige krav til lasterom, skillevegg og seter. En avvikling av de avgiftsmessige kriteriene kan bidra til større avgiftstilpasninger. Dette gjelder selv om muligheten til å endre status fra varebil til personbil fjernes.

I lys av at de særlige avgiftsmessige kravene hevdes å gi uheldige incentiver, har departementet bedt Toll- og avgiftsdirektoratet vurdere forslaget fra BIL og alternative modeller som kan ivareta de ulike hensyn best mulig. I sin foreløpige tilbakemelding peker direktoratet bl.a. på at den kjøretøYTEKNISKE varebildefinisjonen ikke uten videre egner seg i avgiftssammenheng, og at det også i framtiden kan være behov for å kunne endre status på kjøretøy. Overfor departementet er det også blitt opplyst at veimyndighetene for tiden jobber med å implementere EUs nye godkjenningsdirektiv for kjøretøy (R. dir 2007/46/EF), og at dette vil kunne få betydning for varebildefinisjonene. Departementet vil i samarbeid med Toll- og avgiftsdirektoratet derfor jobbe videre med denne problemstillingen.

Midlertidig innførsel av kjøretøy ved naturkatastrofer

Regjeringen varslet i St. meld. nr. 22 (2007-2008) Samfunnssikkerhet – samvirke og samordning en gjennomgang av de ulike regelsett for å kartlegge eventuelle hindringer for mottak og utsending av bistand i forbindelse med krisesituasjoner. Som et ledd i oppfølgingen har Justisdepartementet startet en prosess hvor de enkelte departementer på sine respektive ansvarsområder gjør en gjennomgang med sikte på å avdekke og eventuelt fjerne rettslige hindringer for mottak og utsending av bistand i forbindelse med krise. Finansdepartementet har på denne bakgrunn bedt Toll- og avgiftsdirektoratet gjennomgå det aktuelle regelverket. Direktoratet konkluderer i sin tilbakemelding med at det ikke foreligger slike hindringer, men anbefaler å kodifisere

gjeldende fritakspraksis knyttet til avgiftsfri innførsel og midlertidig bruk av utenlandsregistrert motorvogn i forbindelse med naturkatastrofer. Departementet deler denne vurderingen. Kodifiseringen vil bli gjennomført i forskrift.

Beregning av engangsavgiften for kjøretøy uten europeisk typegodkjenning

CO₂-komponenten som benyttes i avgiftsberegningen, baseres på opplysninger i motorvognregisteret. Disse data er igjen basert på den felleseuropeiske typegodkjenningen. For kjøretøy uten europeisk typegodkjenning, og for kjøretøy som ellers mangler relevante utslippsdata, gjelder slagvolum fremdeles som beregningsgrunnlag. Det er en viss sammenheng mellom slagvolum og utslipp av CO₂. Slagvolumkomponenten ble derfor ved omleggingen i 2007 utformet slik at avgiften, så langt mulig, avspeiler resultatet dersom CO₂-utslipp kunne legges til grunn.

For kjøretøy som er produsert og typegodkjent for det amerikanske markedet, er CO₂-utslippet målt etter en amerikansk standard. For disse kjøretøyene skal følgelig slagvolum benyttes som avgiftsgrunnlag. Dette gir i enkelte tilfeller høyere avgift enn dersom avgiftsberegningen hadde skjedd på bakgrunn av utslipp av CO₂.

At amerikanske, og andre lands utslippsstandarder ikke er likestilt med de europeiske, henger bl.a. sammen med at målingene etter de ulike standardene er basert på forskjellige testsykluser. Resultatene er derfor ikke direkte sammenlignbare. Selv om dette gjelder et begrenset antall kjøretøy, anser departementet det som ønskelig at også disse kjøretøyene i størst mulig utstrekning avgiftslegges på grunnlag av utslippsdata.

Kjøretøy som mangler europeisk typegodkjenning og europeiske utslippsdata, kan i utgangspunktet ikke godkjennes eller registreres for bruk i EU/EØS-området. I Norge enkeltgodkjennes disse bilene med hjemmel i en særnorsk unntaksbestemmelse i forskrift 4. oktober 1994 nr. 918 om tekniske krav og godkjenning av kjøretøy, deler og utstyr (kjøretøyforskriften) § 1-15. EUs nye godkjenningsdirektiv for kjøretøy (R. dir 2007/46/EF), som etter planen skal implementeres til neste år, vil begrense medlemslandenes mulighet til å enkeltgodkjenne kjøretøy betydelig. Dette vil særlig kunne ramme parallellimporten fra USA.

Det er nedsatt en arbeidsgruppe i EU som arbeider med å fastsette alternative krav ved enkeltgodkjenninger. Etter det departementet erfarer, vil bl.a. de amerikanske utslippstandardene bli vurdert i denne sammenheng. Arbeidet i EU antas å være

ferdig i første halvdel av 2010. Amerikanske og andre utslippstandarder som eventuelt likestilles med de europeiske, vil også gjelde i Norge. Utslppsdata vil i så fall bli lagt inn i motorvognregisteret og danne grunnlag for avgiftsberegningen.

Det framgår av avgiftsvedtaket § 3 at avgiftsberegningen skal skje på bakgrunn av CO₂-utslipp når drivstofforbruk og utslipp av CO₂ er dokumentert i forbindelse med godkjenningen av et kjøretøy i tråd med kjøretøyforskriftens kapittel 49. I motsatt fall skal slagvolum benyttes.

For enkelte kjøretøy uten europeisk typegodkjenning, kan det legges fram dokumentasjon som viser CO₂-utslipp målt etter europeisk standard. Gjeldende avgiftsvedtak er uklar på om avgiften i disse situasjonene kan beregnes på bakgrunn av utslipp. Toll- og avgiftsdirektoratet har foreslått at det i avgiftsvedtaket presiseres at avgiftsberegningen skal skje på bakgrunn av CO₂-utslipp dersom veimyndighetene godkjenner den framlagte dokumentasjonen. Departementet støtter denne vurderingen, og foreslår at avgiftsvedtaket endres i tråd med dette.

For å ta hensyn til den kommende tekniske revisjonen av kjøretøyforskriften som følge av EUs nye godkjenningsdirektiv, foreslås det at avgiftsvedtakets henvisning til kjøretøyforskriften endres til en generell henvisning til veimyndighetenes regelverk. Avgrensningen av hvilke kjøretøy som skal avgiftsberegnes etter henholdsvis CO₂-utslipp og slagvolum, vil framgå av dette regelverket.

Endringene antas ikke å få økonomiske eller administrative konsekvenser.

Vrakpantavgift

Oppsamlingssystemet for bilvrak skal sørge for innsamling og gjenvinning av kjøretøy. Ordningen ble iverksatt i 1978 og omfatter i dag bl.a. personbiler og campingbiler, snøscootere og minibusser. Oppsamlingssystemet skal gi en økonomisk motivasjon til å levere inn biler til vraking.

Vrakpantavgiften inngår i engangsavgiften, jf. avgiftsvedtaket § 2, og er i 2009 på 1 300 kroner. Ved levering av kjøretøy til vraking utbetales en vrakpant, som i 2009 er på 1 500 kroner per kjøretøy. For kjøretøy med tillatt totalvekt under 7 500 kg og høyest miljøkostnad knyttet til utslipp av NO_x og partikler, var vrakpanten midlertidig forhøyet til 5 000 kroner i 2008. Ordningen med midlertidig forhøyet vrakpant ble ikke videreført i 2009.

Det foreslås ingen endringer i vrakpantavgiften for 2010. Vrakpantordningen er beskrevet i Prop. 1 S (2009-2010) Miljøverndepartementet.

Tilbakebetaling av avgift ved bruksendring

Det gis fritak for engangsavgift dersom motorvogner brukes til et bestemt formål i en nærmere angitt periode. Avgift skal tilbakebetales fra eier til staten dersom bruken opphører før den fastsatte perioden er utløpt. For buss og drosje er det gitt nærmere regler om tilbakebetaling i gjeldende engangsavgiftsvedtak § 6 første ledd, samt i forskrift. I andre tilfeller er det gitt regler om tilbakebetaling kun i forskrift fastsatt med hjemmel i gjeldende avgiftsvedtak § 5 siste ledd. Departementet legger til grunn at § 6 første ledd er overflødig og kan oppheves. Forskriftshjemmelen i § 6 annet ledd foreslås videreført i forslaget til vedtak § 2 nytt siste ledd. Etter fullmakten kan det gis forskrift om tilbakebetaling av tilskuddsbeløp. Tilskuddsordningen for drosjer er opphørt og ordlyden i fullmakten foreslås justert i tråd med dette.

3.5.4 Årsavgift på motorvogner mv. (kap. 5536 post 72)

Årsavgiften er en fiskal avgift som pålegges ulike typer kjøretøy med tillatt totalvekt under 7 500 kg. Avgiften er delt inn i fire avgiftsgrupper med ulike satser, avhengig av type kjøretøy. Inndelingen er gitt i gjeldende avgiftsvedtak § 1 og er som følger (gjeldende satser i parentes):

1. Personbiler, varebiler, campingbiler, minibusser, kombinerte biler, lastebiler, trekkbiler med tillatt totalvekt fra og med 3 500 kg og årsprøvekjennermerker for kjøretøy (3 185 kroner for dieselkjøretøy uten fabrikkmontert partikkelfilter per år i 2009, 2 740 kroner for de øvrige kjøretøyene i denne klassen, samt årsprøvekjennermerker for kjøretøy),
2. campingtilhengere med egenvekt over 350 kg (1025 kroner per år i 2009),
3. motorsykler (1 675 kroner per år i 2009),
4. traktorer, mopeder, veterankjøretøy mv. (390 kroner per år i 2009).

Med virkning fra 1. januar 2008 ble årsavgiften miljødifferensiert, ved at dieselmotorer uten fabrikkmontert partikkelfilter fikk 430 kroner høyere årsavgift enn andre kjøretøy i avgiftsgruppe 1. Differensieringen ble i første rekke innført for å redusere utslipp av partikler.

Det foreslås at satsene i årsavgiften prisjusteres for 2010, se forslag til avgiftsvedtak § 1.

3.5.5 Vektårsavgift (kap. 5536 post 73)

Vektårsavgiften består av en vektgradert årsavgift og en miljødifferensiert årsavgift. Avgiften gjaldt tidligere alle kjøretøy og kombinasjoner av kjøretøy med tillatt totalvekt på 12 tonn og over, men fra 1. januar 2006 ble avgiften utvidet til å gjelde alle kjøretøy og kombinasjoner av kjøretøy med tillatt totalvekt på 7 500 kg og over.

1. Vektgradert årsavgift

Den vektgraderte årsavgiften er gradert etter kjøretøyets totalvekt, fjæringssystem og antall aksler. Denne graderingen er utformet slik at det tas hensyn til veislitasje.

2. Miljødifferensiert årsavgift

Den miljødifferensierte årsavgiften graderes ut fra vekt og utslippskrav kjøretøyene oppfyller. Utslippskravene følger kjøretøyforskriftens EURO-klassifisering, som stiller krav til maksimalt utslipp av bl.a. nitrogendioksider og partikler.

Det foreslås at satsene prisjusteres for 2010, se forslag til avgiftsvedtak § 1.

3.5.6 Omregistreringsavgift (kap. 5536 post 75)

Det skal ikke betales merverdiavgift ved omsetning av kjøretøy som tidligere har vært registrert her i landet (brukte kjøretøy). Det skal imidlertid betales en særavgift ved omregistrering av slike kjøretøy. Kjøretøyene som omfattes av avgiftsplikten er delt i fire grupper:

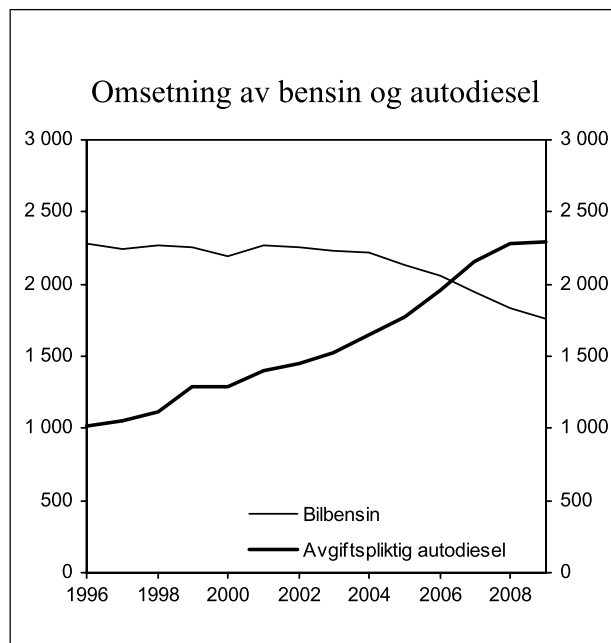
- Mopeder, motorsykler mv.
- Personbiler og busser
- Lastebiler, varebiler, kombinerte biler, campingbiler mv.
- Biltilhengere, semitrailere mv.

Avgiften er gradert etter vekt og alder. Det foreslås å prisjustere avgiftssatsene for 2010, se forslag til avgiftsvedtak § 1.

3.5.7 Avgift på bensin (kap. 5536 post 76)

Bensinavgiften ble innført i 1933 og har til hensikt å stille brukeren overfor de eksterne kostnadene knyttet til ulykker, kø, støy, veislitasje samt helse- og miljøskadelige utslipp til luft (eksklusive utslipp av CO₂) som bruk av bil medfører.

Avgiftsplikten omfatter bensin. Videre omfattes blandinger dersom bensin er hovedbestanddelen,



Figur 3.13 Omsetning av bensin og avgiftspliktig autodiesel i perioden 1996–2009. Mill. liter

Kilder: Norsk Petroleumsinstitutt, Statistisk sentralbyrå og Finansdepartementet.

og blandingen kan benyttes som motordrivstoff. Avgiftsplikten oppstår som hovedregel ved uttak fra godkjent lager eller ved innførsel.

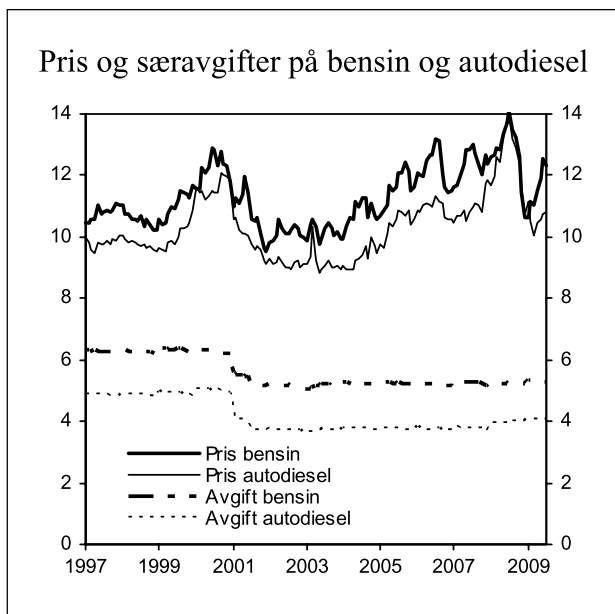
Det gis avgiftsfritak for bl.a. bensin som anvendes i fly, til tekniske og medisinske formål, i tilknytning til utnyttelse av naturforekomster i havområdene utenfor norsk territorialgrense samt i båter og snøscootere i veiløse strøk.

Avgiftssatsene i 2009 er 4,46 kroner per liter for svovelfri bensin (under 10 ppm svovel) og 4,50 kroner per liter for lavsvovlet (under 50 ppm svovel) og annen bensin.

Det foreslås å prisjustere avgiftssatsene for 2010, se forslag til avgiftsvedtak § 1.

Figur 3.13 viser utviklingen i omsetningen av bensin og avgiftspliktig autodiesel fra 1996 til 2009. Omsetningen av bensin var om lag uendret fram til 2004, men har falt hvert år siden 2002. Fra og med 2005 har fallet i omsetningen vært betydelig, og omsetningen av bensin er nå om lag 22 pst. lavere enn for 10 år siden. Denne utviklingen skyldes først og fremst overgang fra bensindrevne til dieseldrevne personbiler, jf. omtale under avsnitt 3.5.3 og figur 3.8.

Figur 3.14 viser utviklingen i gjennomsnittlig reell pris og særavgifter på bensin og autodiesel i perioden fra 1997 til 2009 målt i faste 2009-kroner. Realprisen på bensin økte i 1999 og 2000. Avgiftsreduksjonene i 2001 bidro til at prisene falt tilbake til det tidligere nivået. Fra 2004 har bensinprisen igjen økt fram mot pristoppen i juli 2008. Det siste året



Figur 3.14 Gjennomsnittlig utsalgspris og særavgiftssatser på bensin og avgiftspliktig autodiesel i perioden 1997-2009. 2009-kroner per liter

Kilder: Norsk Petroleumsinstitutt, Statistisk sentralbyrå og Finansdepartementet.

har det vært betydelige endringer i bensinprisene. Høsten 2008 falt prisen på bensin kraftig, men den har tatt seg betydelig opp igjen og i juli 2009 er prisen om lag 13 pst. lavere enn i juli 2008. Særavgiftene på bensin (bensinavgiften og CO₂-avgiften) ble redusert i 2001. Fra 2001 til 2008 var særavgiftene på bensin reelt uendret fram til bensinavgiften ble økt med 5 øre per liter fra 1. juli 2008. Etter dette har særavgiftene på bensin igjen blitt holdt reelt uendret.

Alternative drivstoff

De siste årene har det kommet en rekke alternativer til bensin og diesel på markedet, deriblant bioetanol, biodiesel, biogass, autogass (LPG), naturgass (CNG og NGL), hydrogen, hytan og elektrisitet. I tillegg tilbys noen av disse drivstoffene som blandingsprodukter. Omsetningen av alternative drivstoff er foreløpig begrenset, men økende.

Prinsipielt bør alle trafikanter betale avgift som tilsvarer de kostnadene de påfører samfunnet i form av ulykker, kø, støy, utslipp til luft og veislitasje. Det meste av kostnadene ved bruk av personbil er knyttet til ulykker, kø og støy. Dette er kostnader som i liten grad varierer med valg av drivstoff. Dette taler for at også alternative drivstoff, som i dag er avgiftsfrie, ilegges drivstoffavgifter.

I dette budsjettet foreslås det to avgiftsendrings-

ger som bidrar til at flere trafikanten blir stilt overfor de eksterne kostnadene veibruken medfører. Dette gjelder utfasing av fritaket for autodieselavgiften for biodiesel, jf. avsnitt 3.5.8 og innføring av energiavgift på naturgass og LPG, jf. avsnitt 3.10. Energiavgiften på naturgass og LPG vil også omfatte naturgass og LPG som benyttes som motorbrennstoff til motorvogner mv.

3.5.8 Avgift på olje til framdrift av motorvogn (autodieselavgift) (kap. 5536 post 77)

Autodieselavgiften avløste kilometeravgiften i 1993 og har, i likhet med bensinavgiften, til hensikt å stille brukeren overfor de eksterne kostnadene knyttet til ulykker, kø, støy, veislitasje samt helse- og miljøskadelig utslipp til luft (eksklusive utslipp av CO₂) som bruk av bil medfører.

Avgiftsplikten har hittil omfattet mineralolje til framdrift av motorvogn (autodiesel). Som mineralolje til framdrift av motorvogn anses all mineralolje som ikke er merket på det tidspunktet avgiftsplikten oppstår. Avgiftsplikten oppstår som hovedregel ved uttak fra godkjent lager eller ved innførsel. Merket olje kan benyttes i enkelte motorvogner, herunder traktorer, anleggsmaskiner og motorredskaper. Slik olje er ikke ilagt autodieselavgift, men ilegges grunnavgift på fyringsolje.

Figur 3.13 viser en sterk vekst i omsetningen av avgiftspliktig autodiesel. Omsetningen av avgiftspliktig autodiesel er nå om lag 80 pst. høyere enn for 10 år siden. Denne utviklingen skyldes først og fremst overgang fra bensindrevne til dieseldrevne personbiler, jf. omtale under avsnitt 3.5.3 og figur 3.8.

Figur 3.14 viser at realprisen på autodiesel økte i 1999 og 2000. Avgiftsreduksjonene i 2001 bidro til at prisene falt tilbake til det tidligere nivået. Fra 2004 har drivstoffprisene igjen økt. Prisøkningen på autodiesel var særlig sterk fra høsten 2007 og fram mot pristoppen i juli 2008. Siden sommeren 2008 har prisen på autodiesel blitt betydelig redusert og var i juli 2009 om lag 23 pst. lavere enn i juli 2008.

Særavgiftene på autodiesel ble redusert i 2001. Fra 2001 var særavgiftene på autodiesel reelt uendret fram til autodieselavgiften ble økt med 20 øre per liter fra 1. januar 2008 og med ytterligere 10 øre per liter fra 1. juli 2008. Etter dette har særavgiftene på autodiesel igjen blitt holdt reelt uendret.

Både Skatteutvalget (NOU 2003: 9) og Særavgiftsutvalget (NOU 2007: 8) har pekt på at det ikke synes å være faglige grunner for å skattlegge diesel lavere enn bensin, snarere tvert imot. I St.prp. nr. 1

(2006-2007) Skatte-, avgifts- og tollvedtak ble det signalisert at avgiftsforskjellen mellom bensin og autodiesel burde reduseres over tid. Dette ble fulgt opp ved at autodieselavgiften ble økt noe mer enn bensinavgiften i 2008. Forskjellen mellom bensinavgiften og autodieselavgiften utgjør i 2009 likevel 96 øre per liter.

Autodieselavgiften i 2009 er 3,50 kroner per liter for svovelfri autodiesel (under 10 ppm svovel) og 3,55 kroner per liter for annen autodiesel.

Det foreslås å prisjustere avgiftssatsene for 2010, se forslag til avgiftsvedtak § 1.

Utfasing av fritak for biodiesel

Innblandet biodiesel i mineralolje har i dag fritak for autodieselavgiften. Fra 1. april 2009 er det innført et påbud om at minst 2,5 pst. av drivstoffet i veitrafikken skal være biodrivstoff. I praksis vil påbudet oppnås ved en innblanding på 5 pst. biodiesel i ordinær autodiesel. Partene i Klimaforliket har blitt enige om å trappe opp omsetningspåbudet til 5 pst. fra 1. juli 2010. Det er omsetningspåbudet som i hovedsak styrer biodieselomsetningen, og fritaket for autodieselavgift for andel biodiesel i mineralolje vil derfor ikke lenger gi oljeselskapene incentiv til å øke innblandingen av biodiesel. Fritaket vil dermed ikke lenger bidra til å øke omsetningen av biodrivstoff, men vil generelt stimulere til økt bruk av all diesel som gir økte utslipp til luft, flere ulykker, mer kø, mer støy og mer veislitasje.

Innføringen av omsetningspåbudet har så langt bidratt til å redusere den effektive avgiften på autodiesel med om lag 5 pst. Regjeringen foreslår at denne avgiftsreduksjonen blir motvirket ved at fritaket for autodieselavgift for andel biodiesel i mineralolje fases ut over to år. Det foreslås halv dieselaavgiftssats for andel biodiesel i 2010, og fra 2011 vil avgiften for denne andelen være på samme nivå som dieselaavgift på ordinær diesel. Forslaget innebærer at den effektive avgiften på autodiesel i 2011 vil øke tilbake til nivået før omsetningspåbudet ble varslet, noe som betyr en økning på 17,5 øre per liter fra dagens nivå. Biodrivstoff bidrar ikke til økte nettoutslipp av CO₂. Det gis derfor fortsatt fritak for CO₂-avgift for andel biodiesel i oljen.

Bilkjøring ved bruk av ren biodiesel stiller samfunnet overfor kostnader i form av ulykker, kø, støy, utslipp til luft og veislitasje. Også brukere av ren biodiesel bør derfor pålegges autodieselavgift. Det foreslås at bruk av ren og høyinnblandet biodiesel til framdrift av motorkjøretøy får halv dieselaavgift i 2010, og at det fra 2011 betales full avgift på nivå med den ordinære satsen for bruk av biodiesel til framdrift av motorkjøretøy.

Utvidelsen av avgiftsplikten til også å omfatte biodiesel innebærer at både andelen innblandet biodiesel i mineralolje, samt ren biodiesel ilegges halv avgiftssats i 2010, jf. forslag til avgiftsvedtak § 1. Forslaget gjør det også nødvendig å endre avgiftens tittel til avgift på olje til framdrift av motorvogn (autodieselavgift), samt å tilpasse bestemmelser i avgiftsvedtaket til også å omfatte biodiesel. Fritaket i gjeldende avgiftsvedtak § 4 for andel av biodiesel i mineralolje, avvikles.

Merkesystemet bidrar til å skille olje som brukes til framdrift av motorvogner (som er omfattet av avgiftsplikten), fra olje som brukes til andre formål. Departementet vil vurdere hvorvidt merkesystemet også er egnet for toprissystemet som nå foreslås for biodiesel, eller om dette mer hensiktsmessig bør gjennomføres på annen måte, eksempelvis gjennom refusjon. Etter avgiftsvedtaket § 2 bokstav a kan fritak for avgiftsplikten gjennomføres på annen måte enn bruk av merket olje. Avgiftsvedtaket § 3 angir bruksområder hvor det kan benyttes merket olje. Departementet legger til grunn at de samme bruksområdene også skal kunne benytte biodiesel uten autodieselavgift, enten dette skjer gjennom merkesystemet eller ved at departementet etter § 2 angir en annen måte å gjennomføre fritaket på.

Med bakgrunn i mulighetene for avgiftsunndragelser med et toprissystem for autodiesel, er det gitt bestemmelser om avgiftsberegning ved urettmessig bruk av merket olje. Avgiftens størrelse beregnes ut fra kjøretøyets vekt, og utgjør inntil kr 100 000 for et kjøretøy med tillatt totalvekt over 20 000 kg. Som ledd i at autodieselavgiften nå foreslås utvidet til også å omfatte biodiesel, er det i Prop. 1 L (2009-2010) Skatte- og avgiftsopplegget 2010 mv. – lovendringer foreslått en endring i særavgiftsloven § 4 som åpner for at den særskilte avgiften ved urettmessig bruk av merket olje, også kan anvendes ved urettmessig bruk av avgiftsfri biodiesel. Nærmere bestemmelser om den særskilte avgiften ved urettmessig bruk av avgiftsfri biodiesel vil bli gitt i særavgiftsforskriften.

Den foreslåtte trinnvise utvidelsen av avgiftsgrunnlaget til å omfatte innblandet og ren biodiesel vil gi et merproveny på om lag 195 mill. kroner påløpt og 180 mill. kroner bokført i 2010.

3.6 Avgift på båtmotorer (kap. 5537 post 71)

Særavgiften på båtmotorer ble innført i 1978. Avgiften skal bl.a. bidra til å redusere støy og stor fart ved at den skal vri etterspørselen over til mindre motorer.

Avgiftsplikten omfatter båtmotorer (framdriftsmotorer) med minst ni hestekrefter, herunder motorer som er innmontert i båt. Avgiftsplikten oppstår som hovedregel ved uttak fra godkjent lager eller ved innførsel.

Det gis fritak for avgiften for bl.a. motorer som leveres til bruk i fartøy registrert i fiskebåtregisteret, fartøy registrert i skipsregisteret (med unntak av fritidsbåter) samt forsvarrets marinefartøy.

Avgiften er i 2009 på 147,81 kroner per hk. Det foreslås at avgiftssatsen prisjusteres for 2010, se forslag til avgiftsvedtak § 1.

I tillegg foreslås en teknisk endring i gjeldende avgiftsvedtak § 2 første ledd bokstav a for å rette opp en feil som oppstod i vedtaket for 2009. De redaksjonelle endringene som ble foretatt i 2009 var ikke ment å innebære noen materielle endringer i fritakene for båtmotoravgiften, jf. St.prp. nr. 1 (2008-2009) Skatte-, avgifts- og tollvedtak avsnitt 3.1.1. For at avgiftsvedtaket skal omfatte de samme fritakene som før 2009, foreslås det at det henvises til tolloven § 5-1 om flyttegods og arvegods i tillegg til dagens henvisning til fritak for reisegods, jf. forslag til avgiftsvedtak § 2 første ledd bokstav b.

Etter gjeldende avgiftsvedtak gis det fritak for båtmotorer som innføres til bruk i transportmidler i ervervsmessig virksomhet etter tolloven § 5-2. Fritaket kom inn i vedtaket for 2009 som en kodifisering av praksis. Tolloven § 5-2 omfatter imidlertid ikke båtmotorer og fritaket foreslås ikke videreført. Dette innebærer ingen materiell endring.

Etter gjeldende avgiftsvedtak § 2 første ledd bokstav d gis det fritak for vare av mindre verdi, jf. tolloven § 5-9. Fritaket er dermed ikke aktuelt for båtmotorer og foreslås ikke videreført.

Fritak ved levering av motor til registrerte fartøy

Etter forslag til avgiftsvedtak § 2 første ledd bokstav f er båtmotorer som leveres til bruk i fartøy registrert i skipsregisteret fritatt for avgift. Hensikten med fritaket er å skjerme næringslivet. Fritaket er nærmere regulert i særavgiftsforskriften § 3-15-3 hvor det framgår at fritaket bare gjelder fartøy registrert i Skipsregisteret (NOR) eller Norsk internasjonalt skipsregister (NIS). Siden fartøy registrert i andre EØS-lands registre ikke omfattes av fritaket, har det blitt reist spørsmål om forholdet til EØS-avtalen. Problemet er kun aktuelt i tilfeller der skip innføres til Norge samtidig som registrering i utenlandsk register opprettholdes, og antas derfor å ha begrenset praktisk betydning. Det er ingen grunn til å forskjellsbehandle fartøy registrert i norske og andre EØS-lands skipsregistre. Regelverket fore-

slås derfor endret i tråd med dette. Endringen vil bli gjennomført i forskrift.

3.7 Avgift på elektrisk kraft (kap. 5541 post 70)

Avgiften på elektrisk kraft ble innført i 1951. Forbruksavgiften på elektrisk kraft omfatter all elektrisk kraft som forbrukes i Norge, enten den er produsert innenlands eller importert. Den generelle avgiftssatsen er 10,82 øre per kWh i 2009.

Industri, bergverk og fjernvarmeproduksjon ilegges avgift med redusert sats på 0,45 øre per kWh. Etter EFTAs overvåkningsorgan (ESA) sitt vedtak 30. juni 2004 (149/04/COL) kan den reduserte satsen ikke settes lavere enn 0,5 euro per MWh fastsatt i nasjonal valuta per første virkedag i oktober i året før budsjettåret. Dette samsvarer med minstesatsene i EUs Rådskivedtak 2003/96/EF (energiskattedirektivet). ESAs godkjennelse gjelder fram til 30. juni 2014.

Næringsvirksomhet i tiltakssonen (Finnmark og kommunene Karlsøy, Kvæangen, Kåfjord, Lynge, Nordreisa, Skjervøy og Storfjord i Nord-Troms) er ilagt den reduserte satsen på 0,45 øre per kWh. Etter ESA sitt vedtak 10. oktober 2007 (447/07/COL) kan den reduserte satsen ikke settes lavere enn minstesatsene i energiskattedirektivet. ESAs godkjennelse gjelder fram til 31. desember 2011.

Leveranser til flere kraftintensive industriprosesser er fritatt for avgift. Disse prosessene er kjemisk reduksjon, elektrolyse, metallurgiske og mineralogiske prosesser. I praksis innebærer dette at produksjonsprosessene i metallindustrien, sementindustrien og deler av kjemisk råvareindustri ikke betaler avgift.

I utgangspunktet omfattes kraftkrevende prosesser i treforedlingsindustrien av den reduserte satsen på 0,45 øre per kWh. ESAs retningslinjer om miljøstøtte (miljøstøtteretningslinjene) åpner for fullt avgiftsfritak for energiintensive bedrifter dersom disse gjennomfører miljøtiltak som tilsvarer effekten av avgiftssatsen, f.eks. gjennom et energieffektiviseringsprogram. I regi av Olje- og energidepartementet er det derfor utarbeidet et program for energieffektivisering for treforedlingsbedrifter. Programmet er godkjent av ESA fram til 30. juni 2014. Norges vassdrags- og energidirektorat har etablert en søknadsprosedyre for treforedlingsbedrifter som ønsker å delta i programmet. Flere bedrifter har søkt om deltakelse og fått sin søknad godkjent. Disse bedriftene står for om lag 95 pst. av energiforbruket i treforedlingsindustrien. Årlig be-

sparelse av elektrisk energi som bedriftene legger opp til gjennom deltakelse i programmet er om lag 73 GWh.

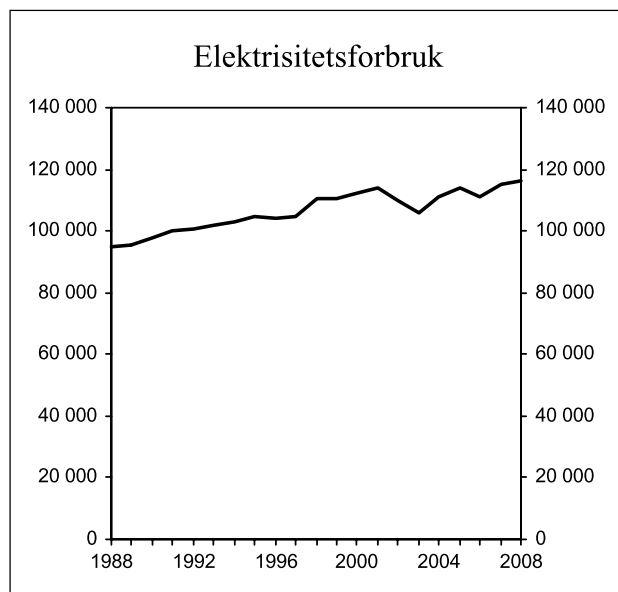
Det gis også avgiftsfritak for bl.a. elektrisk kraft som leveres veksthusnæringen, husholdninger og offentlig forvaltning i tiltakssonen samt til bruk til framdrift av tog, T-bane, trikk og trolleybuss.

Det foreslås at den generelle satsen prisjusteres for 2010, se forslag til avgiftsvedtak § 1.

Forbruk og priser

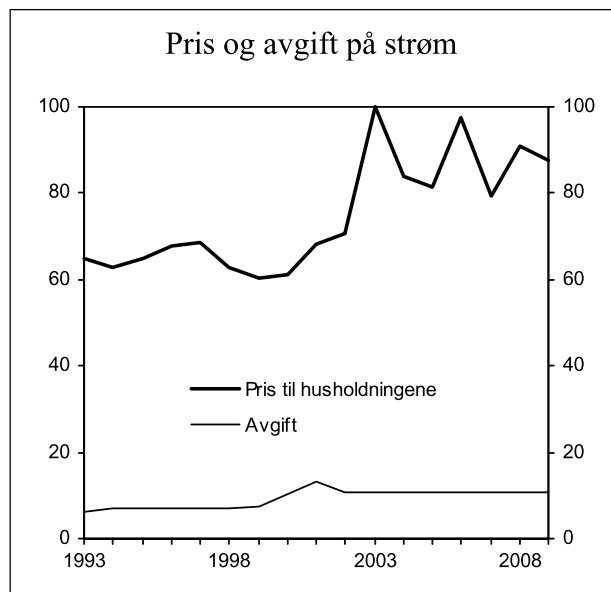
Foreløpige forbrukstall for 2008 viser at om lag 36 pst. av det totale nettoforbruket av elektrisk kraft er fritatt for el-avgift. Figur 3.15 viser totalt nettoforbruk av elektrisk kraft i perioden 1988 til 2008. I løpet av denne perioden har kraftforbruket økt med 22,5 pst., dvs. en gjennomsnittlig årlig vekst på 1 pst. Foreløpige tall antyder at forbruket i 2008 vil bli litt høyere enn i 2007. Fallet i forbruket i 2003 og 2006 må ses i sammenheng med høye strømpriser og økt bruk av andre energikilder, f.eks. fyringsolje.

Figur 3.16 viser utviklingen i gjennomsnittlig pris på elektrisitet til husholdninger inkludert nettleie og avgifter og utviklingen i den generelle avgiftssatsen. I perioden etter 2002 har kraftprisene til husholdningene variert betydelig. Etter siste pristopp i fjerde kvartal 2008 falt prisene i første halvdel av 2009. Likevel er gjennomsnittlig pris til husholdninger inkludert nettleie og avgifter i andre kvartal 2009 om lag 15,5 pst. høyere enn samme kvartal i 2008.



Figur 3.15 Totalt nettoforbruk av elektrisitet i perioden 1986-2008. GWh. Tallene for 2008 er foreløpige

Kilde: Statistisk sentralbyrå.



Figur 3.16 Gjennomsnittlig pris (inkludert nettleie, merverdiavgift og forbruksavgift) på elektrisk kraft for husholdninger og forbruksavgift på elektrisk kraft i perioden 1993-2009. 2009-øre per kWh

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Finansdepartementet.

Krav om tilbakeføring av ulovlig støtte

EFTAs overvåkningsorgan (ESA) fattet 30. juni 2004 vedtak om at industriens fritak for el-avgift var å anse som ulovlig offentlig støtte, jf. St.prp. nr. 63 (2003-2004) Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i Statsbudsjettet medregnet folketrygden 2004. Regjeringen brakte ESAs vedtak inn for EFTA-domstolen, jf. St.prp. nr. 1 (2004-2005) Skatte-, avgifts- og tollvedtak. EFTA-domstolen ga 21. juli 2005 ESA medhold i at industriens tidligere fritak for el-avgift var offentlig støtte og at støtte gitt i perioden 6. februar 2003 og fram 1. januar 2004 skal tilbakeføres til statskassen med renter.

Toll- og avgiftsdepartementet igangsatte i 2006 en kartlegging av om lag 10 500 potensielle støttemottakere. Vedtak om tilbakeføring av ulovlig støtte med om lag 126 mill. kroner inklusive renter ble fattet i 2007. Kravene gjaldt 65 bedrifter. Alle krav er nå tilbakeført i samsvar med EFTA-domstolens avgjørelse. Totalt er over 135 mill. kroner inklusive renter tilbakeført til statskassen.

3.8 Grunnavgift på fyringsolje mv. (kap. 5542 post 70)

Grunnavgiften på fyringsolje mv. ble innført i 2000. Avgiften ble begrunnet med at økningen i el-avgiften i 2000 ikke skulle bidra til en miljømessig uhel-

dig overgang fra bruk av elektrisitet til bruk av fyringsolje til oppvarming.

Avgiftsplikten omfatter mineralolje. Som mineralolje anses bl.a. parafin, fyringsparafin, gassolje, diesololje og fyringsolje. Avgiftsplikten oppstår som hovedregel ved uttak fra godkjent lager eller ved innførsel.

Den generelle avgiftssatsen i 2009 er 0,87 kroner per liter mineralolje.

Mineralolje som leveres til treforedlingsindustrien og produsenter av fargestoffer og pigmenter er i 2009 ilagt en lav sats på 0,124 kroner per liter mineralolje. Etter EFTAs overvåkningsorgan (ESA) sitt vedtak 16. juli 2008 (502/08/COL) kan den reduserte satsen for treforedlingsindustrien ikke settes lavere enn 15 euro per 1000 kg mineralolje fastsatt i nasjonal valuta per første virkedag i oktober i året før budsjettåret. Dette samsvarer med minstesatsen i EUs Rådskivediktiv 2003/96/EF (energiskattedirektivet). ESAs godkjennelse gjelder fram til 31. desember 2017.

Unntatt fra avgiftsplikten er flyparafin samt olje som pålegges autodieselavgift. Det gis fritak for avgiften for bl.a. mineralolje til bruk i skip i utenriks fart, gods- og passasjertransport i innenriks sjøfart, fiske og fangst i nære og fjerne farvann, anlegg på kontinentalsokkelen, forsyningsflåten samt silde- og fiskemelindustrien.

Det foreslås å prisjustere avgiftssatsene for 2010, se forslag til avgiftsvedtak § 1.

3.9 Avgift på smøreolje mv. (kap. 5542 post 71)

Særagiften på smøreolje ble innført i 1988. Avgiften skal bidra til å redusere uheldig disponering/forbrenning av spillolje («brukt» smøreolje) og dermed redusere skadevirkningene på helse og miljø.

Avgiftsplikten omfatter motor- og girsmøreoljer, industrielle smøreoljer, hydrauliske oljer, mineraloljebaserte smøreoljer samt tilsvarende produkter av annen opprinnelse. Avgiftsplikten oppstår som hovedregel ved uttak fra godkjent lager eller ved innførsel.

Avgiftssatsen i 2009 er 1,77 kroner per liter.

Det gis fritak for avgiften for bl.a. smøreolje som anvendes i utenriks fart, fiske og fangst i fjerne farvann, anlegg på kontinentalsokkelen, forsyningsflåten og i fly.

Miljøverndepartementet innførte i 1994 en ordning for refusjon av smøreoljeavgift for spillolje som leveres til godkjent innsamler. Refusjonsordningen administreres av Statens forurensningstil-

syn og er nærmere omtalt i Prop. 1 S (2009-2010) Miljøverndepartementet.

Det foreslås å prisjustere avgiftssatsen for 2010, se forslag til avgiftsvedtak § 1.

I tillegg foreslås en teknisk endring ved at fritaket for smøreolje som er påfylt kjøretøy mv. og som framgikk av avgiftsvedtaket for 2008 § 2 første ledd bokstav f, tas inn igjen i vedtaket, jf. forslag til vedtak § 2 første ledd bokstav m.

3.10 Energiavgift på naturgass og LPG (kap. 5542 post 72)

I forbindelse med budsjettet for 2007 ble det vedtatt å innføre CO₂-avgift på naturgass og LPG til oppvarming av bygg fra 1. juli 2007 med et fritak for gass som benyttes til annet enn oppvarming. EFTAs overvåkningsorgan (ESA) har konkludert med at fritaket ikke er i tråd med EØS-avtalens statsstøtte-regelverk, jf. vedtak 342/09/COL. ESA uttaler imidlertid at fritaket vil være i tråd med regelverket dersom alle betaler en avgift som minst tilsvarer minstesatsen i EUs energiskattedirektiv. For å sikre at den vedtatte CO₂-avgiften på naturgass og LPG kan iverksettes foreslås det derfor å innføre en energiavgift på gass som overstiger minstesatsene i EUs energiskattedirektiv (2003/96/EF).

EUs energiskattedirektiv er ikke innlemmet i norsk rett. Departementet legger imidlertid til grunn at innføring av EUs minstesatser på LPG og naturgass gjør at CO₂-avgiften kan godkjennes av ESA.

Minstesatsene i direktivet skiller mellom ulike formål og ulike energiprodukter. Det legges til grunn at satsene for brensel til bruk av oppvarming i industri følger energiskattedirektivets vedlegg I tabell C, mens det for gass til andre bruksområder foreslås en sats som tilsvarer den noe høyere satsen i energiskattedirektivets vedlegg tabell B. Det vises til forslag til avgiftsvedtak for 2010. Selskaper som har inngått statlige og fylkeskommunale avtaler om kjøp av persontransporttjenester vil bli kompensert for avgiftsøkningen.

Videre foreslås det at naturgass og LPG som leveres til bruk i jordbruk, herunder veksthusnæringen, fritas fra energiavgiften, da jordbruk ikke er en del av EØS-avtalen. Det samme gjelder bruk i prosessindustrien som ikke er omfattet av energiskattedirektivet, jf. avsnitt 3.7.

Forslag til avgiftsvedtak er utformet i tråd med øvrige særagiftsvedtak. Avgiften vil omfatte både gass som produseres innenlands og gass som importeres, jf. forslag til avgiftsvedtak § 1. Fritakene

er fastsatt i § 2. De nærmere regler om oppkreving av avgiften vil bli fastsatt i særavgiftsforskriften.

Det tas sikte på at avgiften iverksettes fra 1. april 2010, men på grunn av noe usikkerhet om ESAs samtykke gis departementet fullmakt til å bestemme tidspunktet for iverksettelse av avgiften, jf. forslag til avgiftsvedtak § 1. Forslaget er på usikkert grunnlag beregnet til å gi en netto provenyøkning på om lag 11 mill. kroner påløpt og 10 mill. kroner bokført. Energiavgiften iverksettes sammen med CO₂-avgiften på gass til bruk i oppvarming, jf. omtale i avsnitt 3.11.

3.11 CO₂-avgift (kap. 5508 post 70 og kap. 5543 post 70)

CO₂-avgiften på mineralske produkter ble innført i 1991 og ble i 1999 skilt ut i et eget avgiftsvedtak. Avgiftens formål er å bidra til kostnadseffektive reduksjoner av utslipp av klimagassen CO₂. Avgiftsplikten omfatter mineralolje og bensin og oppstår som hovedregel ved uttak fra godkjent lager eller ved innførsel.

Avgiften på utslipp av CO₂ i petroleumsvirksomheten på kontinentalsokkelen ble innført i 1991. Avgiftens formål er å redusere utslipp av klimagassen CO₂ fra petroleumsvirksomheten på kontinentalsokkelen.

CO₂-avgiften på mineralolje og bensin er hjemlet i vedtaket om CO₂-avgift på mineralske produkter, mens CO₂-avgiften på sokkelen er hjemlet i vedtaket om CO₂-avgift i petroleumsvirksomheten på kontinentalsokkelen. Avgiftene oppkreves etter henholdsvis lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter og lov 21. desember 1990 nr. 72 om avgift på utslipp av CO₂ i petroleumsvirksomhet på kontinentalsokkelen.

De ulike elementene i CO₂-avgiften er omtalt nedenfor.

CO₂-avgift på mineralolje

Som mineralolje anses bl.a. parafin, fyringsparafin, gassolje, dieselolje og fyringsolje.

Den generelle avgiftssatsen i 2009 er 0,57 kroner per liter mineralolje. For mineralolje til bruk i innenriks luftfart er avgiftssatsen 0,67 kroner per liter, mens avgiftssatsen for mineralolje til bruk i treforedlingsindustrien, sildemel- og fiskemelindustrien er 0,29 kroner per liter.

Det gis fritak for avgiften for produkter som leveres til bruk som gir kvotepliktige utslipp etter klimakvoteloven. Etter EFTAs overvåkningsorgan (ESA) sitt vedtak 16. juli 2008 (502/08/COL) kan

fritaket godkjennes så lenge de fritatte virksomhetene minimum ilegges en avgift på 15 euro per 1000 kg mineralolje fastsatt i nasjonal valuta per første virkedag i oktober i året før budsjettåret. Dette samsvarer med minstesatsen i EUs Rådskivedtak 2003/96/EF (energiskattedirektivet). ESAs godkjenning gjelder fram til 31. desember 2017.

Det gis i tillegg avgiftsfritak bl.a. for mineralolje som brukes i skip i utenriks fart, i fiske og fangst i fjerne og nære farvann samt i fly i utenriks fart.

Det foreslås å prisjustere avgiftssatsene for 2010, se forslag til avgiftsvedtak § 1 første ledd bokstav a.

CO₂-avgift på bensin

Avgiftsplikten omfatter bensin og blandinger der som bensin er hovedbestanddel og blandingen kan benyttes som motordrivstoff.

Avgiftssatsen i 2009 er 0,84 kroner per liter bensin.

Det gis fritak for avgiften for bl.a. bensin brukt i fly i utenriks fart og bensin gjenvunnet i VRU-anlegg (Vapour Recovery Unit).

Det foreslås å prisjustere avgiftssatsen for 2010, se forslag til avgiftsvedtak § 1 første ledd bokstav b.

CO₂-avgift på naturgass og LPG

I forbindelse med budsjettet for 2007 ble det vedtatt å innføre CO₂-avgift på gass til oppvarming av bygg fra 1. juli 2007. CO₂-avgiften på gass til oppvarming av bygg ble vedtatt som en generell avgift på gass med et fritak for gass som benyttes til annet enn oppvarming. Avgiften har i påvente av godkjenning fra EFTAs overvåkningsorgan (ESA) ikke blitt innført. I vedtak 23. juli 2009 (342/09/COL) har ESA konkludert med at fritaket ikke er i tråd med EØS-avtalens statsstøtteregulering, jf. omtale i avsnitt 3.10.

Innføring av energiavgift på naturgass og LPG gjør det mulig å innføre den vedtatte CO₂-avgiften på gass til oppvarming i budsjettåret 2009-2010.

Det foreslås at avgiftssatsene for CO₂-avgiften settes til samme nivå som for mineralolje når en regner avgiften som kroner per tonn CO₂. For 2010 tilsvarer dette avgiftssatser på 0,51 kroner per Sm³ naturgass og 0,65 kroner per kg LPG som tilsvarer henholdsvis 218 og 217 kroner per tonn CO₂.

Det tas sikte på at avgiften iverksettes 1. april 2010, men på grunn av noe usikkerhet om ESAs samtykke gis departementet fullmakt til å bestemme tidspunkt for iverksettelse av avgiften, se forslag til avgiftsvedtak II. Forslaget er på usikkert

grunnlag beregnet til å gi en provenyøkning på 28 mill. kroner påløpt og 25 mill. kroner bokført.

CO₂-avgiften i petroleumsvirksomheten

Avgiftssatsene i 2009 er 0,46 kroner per Sm³ gass og 0,46 kroner per liter olje eller kondensat.

Fra 2008 er CO₂-utslipp fra petroleumsvirksomheten i tillegg inkludert i kvotesystemet.

Det foreslås å prisjustere avgiftssatsene for 2010, se forslag til avgiftsvedtak første ledd bokstav a og b.

Tabell 3.3 Forslag til CO₂-avgiftssatser for 2010

	Kr per l/Sm ³ /kg	Kr per tonn CO ₂
Bensin	0,86	371
Mineralolje, høy sats	0,68	
– jetparafin		267
Mineralolje	0,58	
– lett fyringsolje, diesel		218
– tunge fyringsoljer		185
Mineralolje, redusert sats ...	0,30	
– lett fyringsolje, diesel		113
– tunge fyringsoljer		96
Innenlandsk bruk av gass ...		
– naturgass	0,51	218
– LPG	0,65	217
Kontinentalsokkelen	0,47	
– lett fyringsolje, diesel		177
– tunge fyringsoljer		150
– naturgass		201

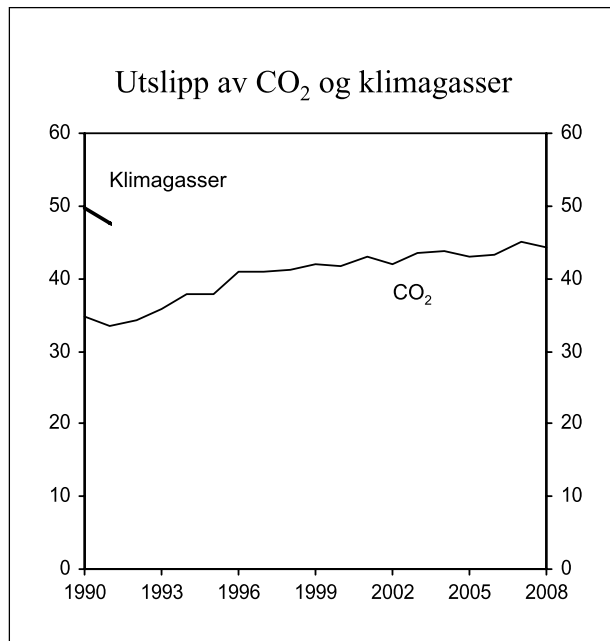
Kilder: Statistisk sentralbyrå og Finansdepartementet.

Utslipp av klimagasser

Etter Kyotoprotokollen skal Norge sørge for at klimagassutslippene i perioden fra 2008 til 2012 i gjennomsnitt ikke overskrider summen av de kvotene Norge ble tildelt i Kyotoprotokollen og de kvotene Norge skaffer via de såkalte Kyoto-mekanismene, herunder kjøp av godkjente utslippskvoter fra andre land.

I Kyotoprotokollen fikk Norge tildelt en årlig kvotemengde som i gjennomsnitt er 1 pst. høyere enn utslippene i 1990. Kvoteplikten gjelder samlet for 5-årsperioden under ett.

Foreløpige tall viser at de samlede norske klimagassutslippene var 53,8 mill. tonn CO₂-ekvivalenter i 2008. Dette er en reduksjon på 2,4 pst. fra 2007. I perioden 1990 til 2008 har utslippene økt med drøyt 8 pst. Det meste av veksten skjedde i perioden fram til 1999, mens utslippene etter dette har vært relativt stabile.



Figur 3.17 Utslipp av CO₂ og klimagasser samlet. 1990-2008. Mill. tonn CO₂-ekvivalenter

Tallene for 2007 og 2008 er foreløpige

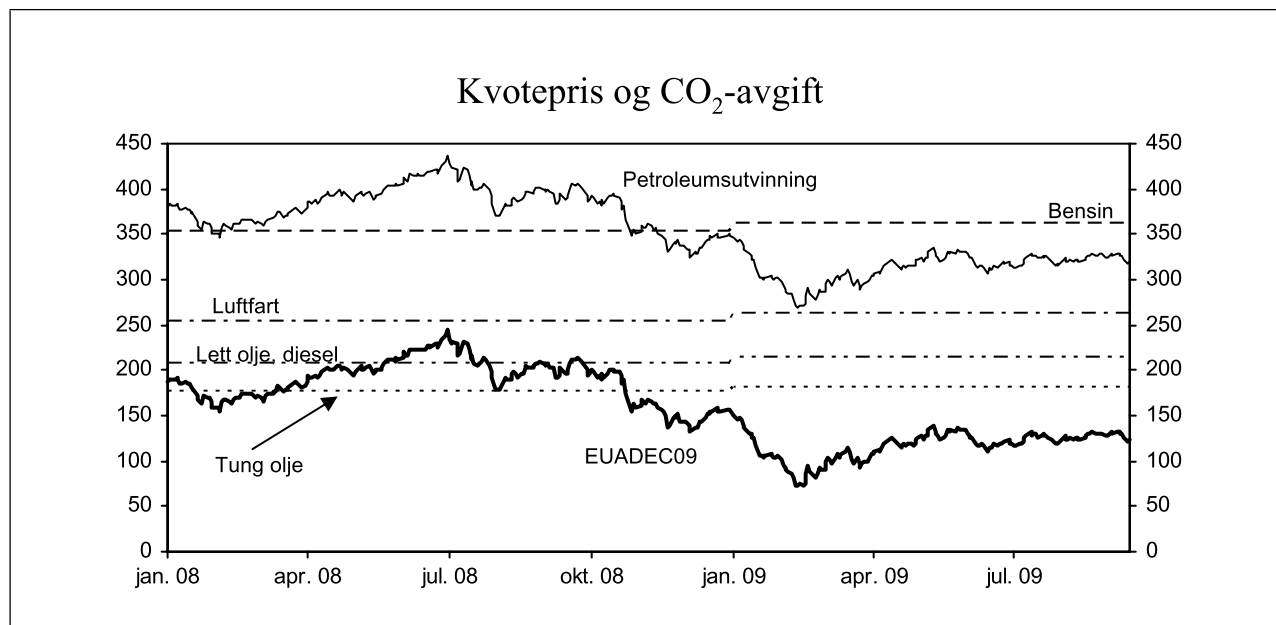
Kilder: Statistisk sentralbyrå og Statens forurensningstilsyn.

Kvotepriisen

EUs kvotedirektiv (2003/87/EF) etablerte fra og med 2005 et system for handel med klimagass-kvoter med formål å redusere EUs utslipp av klimagasser på en kostnadseffektiv måte. Handel med klimagass-kvoter startet opp i løpet av første halvår 2005.

Det har vært store variasjoner i prisen på kvoter med levering i andre handelsperiode (Kyoto-perioden 2008-2012). Prisen på kvoter med levering i desember 2009 (EUADEC09) har variert mellom 244 kroner per tonn CO₂ sommeren 2008 og 72 kroner per tonn CO₂ i februar 2008. Kvoter med levering i desember 2009 ble i august 2009 omsatt for om lag 130 kroner per tonn CO₂.

I figur 3.18 sammenlignes utviklingen i kvotepriisen med CO₂-avgiftssatsene. Kvotepriisen har hele tiden ligget vesentlig under CO₂-avgiften på bensin, men fluktuerte i 2008 rundt CO₂-avgiften på mineralolje. Første kvartal 2009 ble kvotepriisen betydelig redusert som følge av konjunkturedgangen. Den har senere tatt seg noe opp og ligget relativt stabilt rundt 130 kroner per tonn CO₂ de siste månedene fram til september. Petroleumsvirksomheten er siden 1. januar 2008 ilagt både CO₂-avgift og kvoteplikt. I store deler av 2008 var kvotepriisen høyere enn i 2007, og dermed fikk petroleumsvirksomheten også økte marginalkostnader ved CO₂-utslipp. I 2009 innebærer den foreløpige utviklingen i kvotepriisen at næringen har fått lavere marginalkostnader ved CO₂-utslipp.



Figur 3.18 Kvotepriiser (EUADEC09) og CO₂-avgift på ulike produkter og anvendelser. Kroner per tonn CO₂

Kilder: European Climate Exchange, Norges Bank og Finansdepartementet.

3.12 Svovelavgift (kap. 5543 post 71)

Svovelavgift på mineralske produkter ble innført i 1970 og ble i 1999 skilt ut i et eget avgiftsvedtak. Avgiften skal bidra til å redusere utslippene av svovel.

Avgiftsplikten omfatter mineralolje. Som mineralolje anses bl.a. parafin, fyringsparafin, gassolje, dieselolje og fyringsolje. Avgiftsplikten oppstår som hovedregel ved uttak fra godkjent lager eller ved innførsel.

Avgiftssatsen i 2009 er 7,4 øre per liter mineralolje for hver påbegynt 0,25 pst. vektandel svovel i olje som inneholder over 0,05 pst. vektandel svovel. Dette tilsvarer om lag 15,10 kroner per kg SO₂ for tungolje.

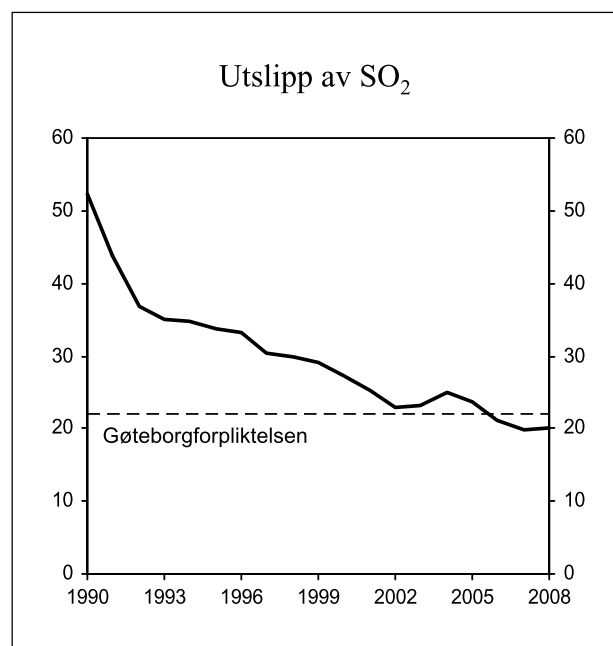
Det gis avgiftsfritak bl.a. for bruk av mineralolje i skip i utenriks fart, fiske og fangst i fjerne farvann og fly i utenriks fart. I tillegg kan hele eller deler av avgiften refunderes dersom utslippet av svovel til atmosfæren er mindre enn svovelinnholdet i de benyttede produktene skulle tilsi.

Det foreslås å prisjustere avgiftssatsen for 2010, se forslag til avgiftsvedtak § 1.

Utslipp av SO₂

Norge er i henhold til Gøteborgprotokollen av 1999 forpliktet til å redusere de årlige utslippene av svoveldioksid (SO₂) til maksimalt 22 000 tonn fra og med 2010. I de siste tiårene har det vært en markant nedgang i de norske utslippene av SO₂. Fore-

løpige tall viser at utslippene i 2008 var på 20 200 tonn, noe som er en reduksjon på 61 pst. siden 1990. Utslippene økte imidlertid med 500 tonn fra 2007 til 2008. Utslippene ligger dermed 1 800 tonn, eller om lag 8 pst., under utslippsforpliktelsen etter Gøteborgprotokollen. Utslippene har ligget under utslippsforpliktelsen hvert år siden 2006.



Figur 3.19 SO₂-utslipp. 1990-2008. 1000 tonn
Tall for 2007 og 2008 er foreløpige

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Statens forurensningstilsyn.

3.13 Avgift på utslipp av NO_x (kap. 5509 post 70 og kap. 5549 post 70)

Avgiften på utslipp av nitrogenoksider (NO_x) ble innført i 2007. Avgiftens formål er å bidra til kostnadseffektive reduksjoner i utslippene av NO_x og sammen med andre virkemidler bidra til å oppfylle Norges utslippsforpliktelse etter Gøteborgprotokollen. Avgiftsplikten omfatter utslipp av NO_x ved energiproduksjon fra

- framdriftsmaskineri med samlet installert motoreffekt på mer enn 750 kW,
- motorer, kjeler og turbiner med samlet installert innfyrt effekt på mer enn 10 MW, og
- fakler på offshoreinstallasjoner og anlegg på land.

Avgiftsplikten oppstår ved utslipp av NO_x. Avgiftssatsen i 2009 er 15,85 kroner per kg utslipp av NO_x.

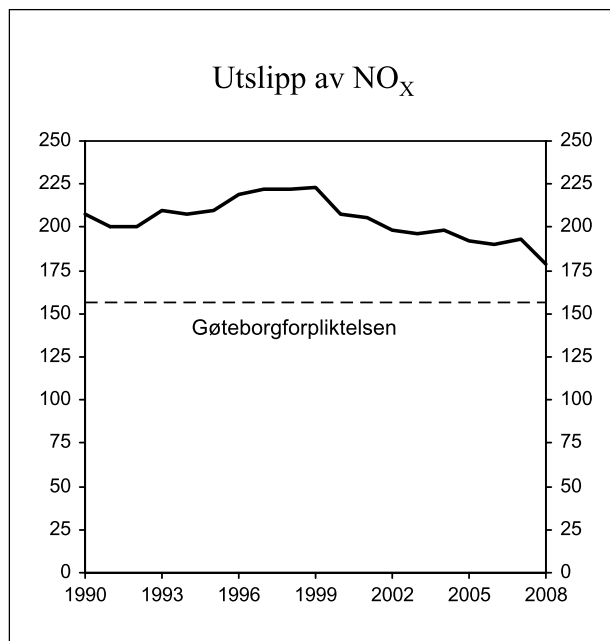
Det gis fritak for avgiften for bl.a. utslipp fra fartøy som går i direkte fart mellom norsk og utenlandsk havn, luftfartøy som går i direkte fart mellom norsk og utenlandsk lufthavn, fartøy som brukes til fiske og fangst i fjerne farvann samt utslippkilder omfattet av miljøavtale med staten om gjennomføring av NO_x-reduserende tiltak i samsvar med et fastsatt miljømål.

Miljøverndepartementet og 14 næringsorganisasjoner inngikk 14. mai 2008 en avtale som forplikter næringsorganisasjonene til å redusere de årlige utslippene med 30 000 tonn. Dette skjer ved at det gjennomføres utslippsreduserende tiltak i enkeltvirksomhetene som slutter seg til avtalen. Utslippsreduksjonene skal være fullt ut gjennomført innen utgangen av 2011. Avgiftsfritaket gjelder for 3 år og utløper 31. desember 2010. EFTAs overvåkningsorgan (ESA) godkjente 16. juli 2008 (501/08/COL) avgiftsfritaket for virksomheter som er omfattet av miljøavtalen som lovlig statsstøtte. Det vises til nærmere omtale av miljøavtalen i Prop. 1 S (2009-2010) for Miljøverndepartementet. Der framgår det at næringslivsorganisasjonene har oppfylt sine reduksjonsforpliktelser for 2008, og at avgiftsfritaket dermed er godkjent.

Det foreslås å prisjustere avgiftssatsen for 2010, se forslag til avgiftsvedtak § 1.

Utslipp av NO_x

Norge er i henhold til Gøteborgprotokollen av 1999 forpliktet til å redusere de årlige utslippene av NO_x til maksimalt 156 000 tonn fra og med 2010. De norske utslippene av NO_x økte fram til 1999, men har



Figur 3.20 NO_x-utslipp 1990-2008. 1 000 tonn

Tall for 2007 og 2008 er foreløpige.

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Statens forurensningstilsyn.

etter dette gått ned. Foreløpige utslippstall for 2008 viser at utslippene har blitt redusert med 14 pst. siden 1990. Utslippene av NO_x var i 2008 på 178 600 tonn. Dette er en reduksjon på 14 900 tonn siden 2007. Utslippene ligger dermed 22 600 tonn, eller 14 pst., over reduksjonsforpliktelsen etter Gøteborgprotokollen.

3.14 Avgift på sluttbehandling av avfall (kap. 5546 post 70)

Avgiften på sluttbehandling av avfall ble innført i 1999. Avgiften består av en avgift på deponering av avfall og en avgift på forbrenning av avfall. Avgiften skal prise miljøkostnadene ved sluttbehandling av avfall og dermed stimulere til økt gjenvinning og reduserte avfallsmengder. Forbrenningsavgiften skal i tillegg stimulere til utsortering av utslippsintensive avfallsfraksjoner og rensing av utslipp.

3.14.1 Avgift på deponering av avfall

Avgiftsplikten omfatter avfall levert til deponi. Det gis fritak for deponiavgiften for farlig avfall, avfall som innleveres til anlegg for ombruk, gjenvinning eller sortering for gjenvinning, avfall som består av uorganisk materiale og som legges på særskilt opplagsplass, avfall som er restavfall fra utnyttelse av returfiber i treforedlingsindustrien samt avfall som

består av forurensede jord- og løsmasser forurenset før 1. januar 1999.

I dag er avgiftssatsen for avfall til deponi differensiert etter om deponiet tilfredsstiller avfallsforskriftens krav til høy miljøstandard eller ikke. Fra 16. juli 2009 skal alle deponier drives i henhold til kravene i avfallsforskriften kapittel 9, og det vil ikke lenger være behov for å differensiere avgiftssatsen etter deponiets standard. Det foreslås derfor å oppheve den høye satsen på avfall til deponi med virkning fra 1. januar 2010.

Omlegging av deponiavgiften

Etter at forbudet mot å deponere biologisk nedbrytbart avfall trådte i kraft 1. juli 2009, vil utslippene av klimagasser og miljøgifter per tonn avfall bli redusert. Deponiavgiften, som ble innført for å prise miljøkostnadene ved deponering, bør justeres for å avspeile denne endringen. Det ble i Revidert nasjonalbudsjett 2009 gjort rede for Statens forurensingstilsyns (SFT) forslag til omlegging av deponiavgiften. SFTs forslag innebærer i hovedsak en utvidelse av avgiftsgrunnlaget til å omfatte uorganisk avfall med fritak for inert avfall og å redusere deponisatsen fra 447 til 209 kroner per tonn avfall. I tillegg anbefalte SFT å opprettholde dagens avgiftssats på 447 kroner for avfall som deponeres med dispensasjon fra deponiforbudet.

I finanskomitéens merknader til omtalen av forslaget, jf. Innst. S. nr. 355 (2008–2009) ber Finanskomitéens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti, Regjeringen vurdere en endring i avgiften slik at den bedre viser den faktiske miljøkostnaden ved deponering. Det samme flertallet ber i tillegg Regjeringen vurdere næringskonsekvensene av den foreslåtte avgiftsutvidelsen og komme tilbake med et konkret forslag i statsbudsjettet for 2010.

Finansdepartementet har vurdert næringskonsekvenser av omleggingen. Vurderingen er bl.a. basert på innspill fra SFT om forventede avfallsmengder for de ulike avfallsfraksjonene. Det vil være noe usikkerhet rundt disse avfallsmengdene og beregningene, særlig på grunn av store endringer i avfallsstrømmene i forbindelse med deponiforbudet. SFTs forslag om å redusere deponisatsen fra 447 til 209 kr og utvide avgiftsgrunnlaget til også å omfatte uorganisk ikke-inert avfall gir samlet sett en avgiftslettelse på om lag 75 mill. kroner. Det er beregnet at med dagens avfallssituasjon vil avgiftsutvidelsen øke kostnadene for avfallsforbrenningsanleggene med om lag 40 mill. kroner og for biobrenselsanleggene med om lag 15 mill. kroner. Denne merkostnaden kan tilsvare en økning i fjernvarmeprisen

med rundt 5 pst. for avfallsforbrenningsanleggene. For biobrenselsanleggene kan økningen bli noe høyere.

Ifølge SFT kan mengden aske/slagg fra avfallsforbrenningsanlegg som leveres til deponi, forventes å øke noe de kommende 4-5 årene som følge av deponiforbudet og økt avfallsforbrenning, og merkostnadene kan komme opp mot 50 mill. kroner om noen år. Andre sektorer som vil bli berørt er metallindustri, som får en anslått merkostnad på om lag 30 mill. kroner for innlevering av slag/aske til deponi. Dette er en beskjedent merkostnad for bransjen. Deponering av metall, asfalt, gips og uorganisk slam samt vannbasert borekaks kan også omfattes av avgiftsutvidelsen, men her antas næringskonsekvensene å være små.

På bakgrunn av omtalen i Revidert nasjonalbudsjett 2009 har Finansdepartementet mottatt flere innspill og synspunkter fra berørte parter. Utvidelsen av avgiftsgrunnlaget ville gitt økte kostnader for biobrensel- og avfallsforbrenningsanlegg som for tiden er i en vanskelig konkurransesituasjon, jf. omtale i avsnitt 3.14.2. Etter en helhetsvurdering foreslås det å beholde dagens virkeområde for sluttbehandlingsavgiften inntil videre.

Anslagene for miljøkostnadene ved deponering av avfall er usikre. Dette forsterkes i en situasjon hvor en nylig har innført et forbud mot deponering av avfall og hvor det er usikkerhet knyttet til sammensetningen av avfall som vil bli deponert. For ikke å undervurdere miljøkostnadene ved deponi og for å sikre et sterkt nok incentiv til gjenvinning, fremmes forslag om å redusere deponiavgiftssatsen til 275 kroner per tonn avfall fra 1. januar 2010. Det foreslås at dagens sats for avfall til deponi på 447 kroner per tonn prisjusteres og videreføres for biologisk nedbrytbart avfall som deponeres etter dispensasjon gitt fra forureningsmyndighetene. Forslagene som er innarbeidet i forslag til avgiftsvedtak § 2, gir et provenytnap på om lag 130 mill. kroner påløpt og om lag 120 mill. kroner bokført.

3.14.2 Avgift på forbrenning av avfall

Avgiften på forbrenning av avfall ble innført i 1999 samtidig med deponiavgiften. I 2004 ble forbrenningsavgiften lagt om fra en avgift basert på innlevert mengde avfall til en avgift direkte på utslipp. Forbrenning av avfall gir utslipp med både globale-, regionale- og lokale skadevirkninger på helse og miljø. Forbrenningsavgiften er basert på målinger av utslipp direkte fra anleggene. Dermed stimulerer avgiften både til rensing av utslipp, utsortering av miljøskadelige avfallsfraksjoner, materialgjen-

vinning og reduserte avfallsmengder fra husholdninger og næringsliv.

Avgiftsplikten omfatter utslipp av støv, gassene hydrogenfluorid (HF), hydrogenklorid (HCl), nitrogenoksider (NO_x) og svoveldioksid (SO₂), dioksiner, tungmetallene kvikksølv (Hg), kobber (Cu), kadmium (Cd), bly (Pb), krom (Cr), mangan (Mn), arsen (As) og nikkel (Ni) samt karbondioksid (CO₂) ved forbrenning av avfall innlevert til sluttbehandling ved forbrenningsanlegg. Avgiftsplikten oppstår ved utslipp til luft av avgiftspliktige stoffer ved forbrenning av avfall. CO₂-komponenten i avgiften er imidlertid knyttet til mengden avfall, ikke selve utslippet, og avgiftsplikten oppstår ved innlevering av avfall til forbrenning.

Markedet for avfallsforbrenning

Forbudet mot deponering av nedbrytbart avfall fra 1. juni 2009 innebærer at en betydelig del av det avfallet som ikke lenger kan deponeres, vil gå til forbrenning. Det har derfor vært forventet at deponiforbudet ville føre til knapphet på forbrenningskapasitet i Norge. Avfalls- og fjernvarmebransjen har uttrykt bekymring for forbrenningsanlegg som er under utbygging de nærmeste årene. Disse anleggene opplever økt konkurranse om avfallet fra forbrenningsanlegg i Sverige. Bransjen har vist til at finanskrisen har gitt en betydelig nedgang i avfallsmengdene i Sverige og at det dermed er stor etterpørsel etter avfall fra Norge. Bransjen frykter at de ikke får tilgang til nok avfall til en kostnad som kan gi tilstrekkelig lønnsomhet og ber om at den norske forbrenningsavgiften fjernes, slik Sverige har vedtatt med virkning fra 1. september 2010.

Bransjen oppgir kostnadene ved forbrenning i Norge til 800-1000 kroner per tonn avfall, mens prisene i Sverige oppgis til 300-600 kroner per tonn avfall eksklusiv transportkostnader. Dagens forbrenningsavgift utgjør imidlertid bare om lag 90 kroner per tonn avfall og har derfor begrenset betydning for de store ulikhetene i prisene mellom det norske og svenske avfallsmarkedet.

Det må søkes om eksporttillatelse for transport av avfall over landegrensene. Regelverket administreres av SFT, og det innvilges kun eksporttillatelse for ett år av gangen. Regelverket gir anledning til å begrense eksport av blandet husholdningsavfall ut i fra hensyn til nasjonal behandlingskapasitet.

Etter henvendelser fra fjernvarme- og avfallsforbrenningsbransjen vurderte SFT situasjonen på avfallsmarkedet og muligheten for eksportrestriksjoner i juni 2009. I en redegjørelse fra 22. juni 2009 skiver SFT

«...at det i dag ikke er tilstrekkelig ledig energiutnyttelseskapasitet i Norge til å håndtere alt avfallet som rammes av deponiforbudet mot nedbrytbart avfall fra 1. juli.»

Videre tilføyes:

"...SFT vil følge utviklingen og hvis vår vurdering av avfallsmarkedet tilsier at det vil være nødvendig for å sikre et velfungerende marked, vil det derfor være mulig å innføre eksportrestriksjoner på et senere tidspunkt".

Dette tilsier at vi noen år framover vil ha knapphet på behandlingskapasitet i Norge og at det svenske avfallsmarkedet kan avhjelpe situasjonen på en miljømessig forsvarlig måte. Regjeringen vil imidlertid ha mulighet til å be SFT vurdere eksportforbud dersom situasjonen i avfallsmarkedet tilsier det.

En eventuell avvikling av avgiften vil føre til mer avfall, mindre materialgjenvinning og høyere miljøskadelige utslipp til luft. Dette er særlig problematisk siden mange forbrenningsanlegg er lokalisert i områder med høy befolkningskonsentrasjon for at de bedre skal kunne utnytte spillvarmen til for eksempel fjernvarme. Dagens avgift har positive miljøeffekter.

Avgiftssatsene på utslipp av de enkelte stoffene varierer og er fastsatt ut fra beregnet miljøskade. Det foreslås å prisjustere avgiftssatsene for 2010, se forslag til avgiftsvedtak § 3.

Dispensasjon fra avgiftsplikten

Energianlegg i industrien som kun benytter avfallsbaserte brensler i produksjonen, anses som gjenvinningsanlegg og er fritatt fra avgiften. Dette er i tråd med ønsket om økt gjenvinning. Gjennom fritaket prises imidlertid ikke miljøkostnadene ved bruk av det avfallsbaserte brenselet, og dermed stimuleres det heller ikke til avfallsforebygging, gjenvinning, utsortering av utslippsintensive avfallsfraksjoner eller rensing av utslipp. Sluttbehandlingsavgiften er på denne måten utformet for å ivareta motstridende miljøpolitiske hensyn ved at den både skal prise miljøkostnadene ved forbrenning av avfall, og samtidig stimulere til økt bruk av avfallsbaserte brensler i industrien.

De motstridende hensyn reiser avgifts- og miljøpolitiske utfordringer, og det er behov for at Finansdepartementet og Miljødepartementet i samarbeid foretar en grundig gjennomgang og vurdering av forbrenningsavgiften bl.a. i sammenheng med annen relatert virkemiddelbruk og i forhold til relevante miljøpolitiske mål.

I påvente av resultatet av en slik vurdering, kom departementet i en forvaltningssak som gjaldt Norcem sitt forbrenningsanlegg i Brevik, til at det var uheldig å pålegge sluttbehandlingsavgift for forbrenningsanlegget som etter en konkret vurdering falt utenfor gjeldende fritak. Anlegget ble dermed gitt dispensasjon fra avgiftsplikten. Dispensasjonen er gjort gjeldende for andre lignende tilfeller.

Finansdepartementet legger opp til å foreta en grundig gjennomgang av avgiften på forbrenning av avfall, bl.a. på bakgrunn av det fritaket som er gitt for Norcem.

3.15 Avgift på helse- og miljøskadelige kjemikalier (kap. 5547 post 70 og 71)

Avgiften på de helse- og miljøskadelige kjemikalierne trikloreten (TRI) (post 70) og tetrakloreten (PER) (post 71) ble innført i 2000. Avgiftens formål er å redusere bruken av disse kjemikalierne.

Avgiftsplikten omfatter TRI og PER, herunder gjenvunnet TRI og PER. Videre omfattes TRI og PER som inngår som bestanddel i andre produkter dersom mengden av TRI og PER overstiger henholdsvis 1 pst. og 0,1 pst. av produktets totale vekt. Avgiftsplikten oppstår som hovedregel ved uttak fra godkjent lager eller ved innførsel. Det gis fritak for avgiften bl.a. for TRI og PER som er gjenvunnet til eget bruk.

Avgiftssatsene i 2009 er 60,96 kroner per kg ren TRI eller PER. For varer hvor kun en del av innholdet er TRI eller PER, blir det beregnet en forholdsmessig avgift. Satsene avspeiler innholdet av TRI eller PER i produktene.

Det foreslås å prisjustere avgiftssatsene for 2010, se forslag til avgiftsvedtak § 1.

Miljøverndepartementet har etablert en refusjonsordning for avfall som inneholder TRI og som innleveres til godkjent mottak eller behandlingsanlegg for farlig avfall. Refusjonsordningen administreres av Statens forurensningstilsyn og er nærmere omtalt i Prop. 1 S (2009-2010) Miljøverndepartementet.

3.16 Avgift på visse klimagasser (kap. 5548 post 70)

Avgiften på klimagassene hydrofluorkarboner (HFK) og perfluorkarboner (PFK) ble innført i 2003. Avgiftens formål er å redusere utslippene av HFK og PFK gjennom å stimulere til bruk av alter-

native gasser og til utvikling av ny teknologi som ikke bruker HFK og PFK.

Avgiftsplikten omfatter alle blandinger av HFK og PFK, både innbyrdes blandinger og blandinger med andre stoffer, samt HFK og PFK som inngår som bestanddel i andre varer. Avgiftsplikten oppstår som hovedregel ved uttak fra godkjent lager eller ved innførsel. Det gis fritak for avgiften bl.a. for HFK og PFK som gjenvinnes.

Avgiftssatsene er gradert ut fra gassenes globale oppvarmingspotensiale (GWP) og tilsvarende i 2009 om lag 205 kroner per tonn CO₂-ekvivalenter. Dette innebærer at de ulike HFK- og PFK-forbindelsene har ulike satser avhengig av hvor kraftig klimaefekt de antas å ha. Det foreslås å prisjustere avgiftssatsene for 2010, se forslag til avgiftsvedtak § 2.

Miljøverndepartementet har etablert en refusjonsordning for HFK og PFK som innleveres for destruksjon til godkjent destruksjonsanlegg. Refusjonsordningen administreres av Statens forurensningstilsyn og er nærmere omtalt i Prop. 1 S (2009-2010) Miljøverndepartementet.

3.17 Avgift på sjokolade- og sukkervarer mv. (kap. 5555 post 70)

Avgiften på sjokolade- og sukkervarer ble innført i 1922. Avgiften er først og fremst fiskalt begrunnet, men avgiften har også en helsemessig begrunnelse.

Avgiftsplikten omfatter sukkervarer, herunder hvit sjokolade, tyggegummi, karameller, pastiller, sukkertøy og drops. Avgiftsplikten omfatter også sjokolade og andre næringsmidler som inneholder kakao. Ulike typer kjeks som søte kjeks, småkaker, vafler og vaffelkjeks er avgiftspliktig når de enten er helt overtrukket (eventuelt unntatt bunnen) med sjokolade-, kakao- og/eller sukkerholdig masse, eller er delvis overtrukket og/eller har mellomlag av sjokolade-, kakao- eller sukkermasse, og hvor vekten av massen utgjør mer enn 50 pst. av kjeksens samlede vekt. Avgiftsplikten omfatter også drops, tyggegummi og andre godterier uten innhold av sukker. Avgiftsplikten oppstår som hovedregel ved uttak fra godkjent lager eller ved innførsel. Det gis fritak for avgiften bl.a. for varer som brukes som råstoff mv. ved framstilling av varer.

I 2009 er sjokolade- og sukkervareavgiften 17,29 kroner per kg av varens avgiftspliktige vekt. Det foreslås at avgiftssatsen prisjusteres for 2010, se forslag til avgiftsvedtak § 1.

En generell avgift på sukker

Særavgiftsutvalget (NOU 2007: 8 En vurdering av særavgiftene) anbefalte på prinsipielt grunnlag at avgiften på sjokolade- og sukkervarer, avgiften på alkoholfrie drikkevarer og avgiften på sukker erstattes med en generell sukkeravgift gradert etter tilsatt sukker i mat- og drikkevarer. En gradert avgift betyr at varer med lite sukker avgiftslegges lavere enn varer med mye sukker. Dette kan oppnås ved at produktet avgiftslegges etter antall gram tilsatt sukker.

Utvalget mente imidlertid at det ville være betydelige administrative problemer med en slik avgift. Utvalget fant også at en omlegging kan være problematisk etter EØS-avtalen. Utvalget anbefalte derfor at dagens merkeregler endres før en avgift etter sukkerinnhold i mat- og drikkevarer innføres.

Departementet slutter seg til Særavgiftsutvalgets prinsipielle syn om at avgiften på sjokolade- og sukkervarer, avgiften på alkoholfrie drikkevarer og avgiften på sukker bør erstattes med en generell sukkeravgift. En gradert avgift forutsetter imidlertid at begrepet «sukker» lar seg hensiktsmessig avgrense, og at det kan fastslås og kontrolleres hvor mye sukker som er tilsatt varen. Videre må avgiften utformes i samsvar med EØS-avtalens regler om det frie varebyttet.

Det knytter seg usikkerhet til om disse forutsetningene kan oppfylles. Det skyldes bl.a. at begrepet «sukker» ikke er entydig. For eksempel kan ulike konsentrater av frukt og bær tilsettes som søtning. Det vil være vanskelig å skille mellom sukker som er tilsatt og sukker som forekommer naturlig i varen. Ikke minst vil det ved kontroll av varen være vanskelig å fastslå mengden tilsatt sukker. Administrative konsekvenser av å innføre avgift på alle eller større grupper mat- og drikkevarer tilsatt sukker vil være betydelige.

I dag er det ingen krav til å merke mengde sukkerinnhold i mat- og drikkevarer. Departementet mener at administrative og avgiftstekniske hensyn forutsetter endringer i merkeregelverket før det eventuelt er aktuelt å innføre en gradert sukkeravgift. Dagens merkeregelverk er basert på harmoniserte EU-direktiver. Det er dermed ikke rom for at det fastsettes nasjonale regler på området.

Helse- og omsorgsdepartementet arbeider for å påvirke EUs arbeid med nytt merkeregelverk slik at det kan danne grunnlag for en ny, gradert sukkeravgift. Det anses som overveiende sannsynlig at

Kommisjonens forslag¹ til ny matinformasjonsforordning vil inneholde krav til merking av totalt sukkerinnhold, slik at naturlig sukkerinnhold og tilsatt sukker til sammen framgår av merkingen. Matinformasjonsforordningen er til behandling i Rådet og Parlamentet, men det er lite trolig at den blir vedtatt før i 2011. Det ser ikke ut til å bli stilt krav til merking av tilsatt sukker slik som foreslått fra norsk side. Departementet vil derfor i samarbeid med Helse- og omsorgsdepartementet i løpet av 2010 starte å vurdere om nye EU-regler om merking av totalt sukkerinnhold kan danne grunnlag for en ny gradert sukkeravgift.

3.18 Avgift på alkoholfrie drikkevarer (kap. 5556 post 70)

Avgiften på alkoholfrie drikkevarer ble lagt om fra 1. januar 2007. Dagens avgift omfatter drikkevarer som er tilsatt sukker eller søtstoff. Det innebærer at brus, lettbrus, nektar, saft, melkeprodukter mv. avgiftslegges dersom drikkevarene er tilsatt sukker eller søtstoff. Drikkevarer som naturlig inneholder sukker, f.eks. presset fruktjuice, avgiftslegges ikke. Sirup tilsatt sukker eller søtstoff til ervervsmessig framstilling av alkoholfrie drikkevarer i dispensere mv., omfattes også av avgiften. Melkeprodukter som kun er tilsatt en mindre mengde sukker (til og med 15 gram sukker per liter) og varer i pulverform er fritatt for avgiften.

Avgiftsplikten omfatter også alkoholholdige drikkevarer med alkoholstyrke til og med 0,7 volumprosent alkohol. Drikkevarer som f.eks. alkoholfritt øl, avgiftslegges derfor kun dersom de er tilsatt sukker eller kunstig søtstoff. I all hovedsak produseres alkoholfritt øl uten at sukker eller søtstoff tilsettes.

Fra 1. januar 2009 ble avgiften på alkoholfrie drikkevarer økt til samme nivå som avgiften på lettøl (øl med alkoholinnhold mellom 0,7 og 2,7 volumprosent). Varene avgiftslegges med en avgift per liter, og satsen er 2,71 kroner for ferdigvare og 16,53 kroner for konsentrat i 2009. Det foreslås at avgiftssatsene prisjusteres for 2010, se forslag til avgiftsvedtak § 1.

For omtale av Særavgiftsutvalgets (NOU 2007: 8) forslag om en generell avgift på sukker, vises det til avsnitt 3.17.

¹ COM(2008) 40 final – 2008/0028 (COD), Brussel 30. januar 2008

3.19 Avgift på sukker mv. (kap. 5557 post 70)

Avgiften på sukker ble innført i 1981. Avgiften er først og fremst fiskalt begrunnet, men avgiften har også en helsemessig begrunnelse.

Avgiftsplikten omfatter sukker (roe- og rørsukker) samt sirup og sukkeroppløsninger. Avgiftsplikten oppstår som hovedregel ved uttak fra godkjent lager eller ved innførsel. Det gis fritak for avgiften bl.a. for sukker som nyttes til ervervsmessig framstilling av varer.

I 2009 er avgiften på sukker 6,70 kroner per kg. Det foreslås at avgiftssatsen prisjusteres for 2010, se forslag til avgiftsvedtak § 1.

For omtale av Særagiftsutvalgets (NOU 2007: 8) forslag om en generell avgift på sukker, vises det til avsnitt 3.17.

3.20 Avgift på drikkevareemballasje (kap. 5559 post 70-74)

Grunnavgiften på engangsemballasje for drikkevarer (post 70)

Drikkevareemballasje som ikke kan brukes om igjen i sin opprinnelige form (engangsemballasje) blir ilagt en grunnavgift. Grunnavgiften på engangsemballasje for drikkevarer ble innført 1. januar 1994. I 2009 er avgiftssatsen 1,00 kroner per enhet.

EFTAs overvåkningsorgan (ESA) åpnet 13. juni 2007 formell sak mot Norge om at grunnavgiften på engangsemballasje er i strid med EØS-avtalen artikkel 14. Bestemmelsen forbyr diskriminerende avgiftsbehandling mellom innenlandske og utenlandske produkter. Det vises til nærmere omtale i St. prp. nr. 1 (2008-2009) Skatte-, avgifts- og tollvedtak.

ESA besluttet 15. juli 2009 å frafalle saken. ESA finner ikke grunnlag for å hevde at avgiften er diskriminerende for øl og kullsyrefritt vann. ESA viser i den forbindelse til at en større andel av øl og kullsyrefritt vann produsert i Norge er tappet på engangsemballasje og også må betale grunnavgift.

Det foreslås at avgiftssatsen prisjusteres for 2010, se forslag til avgiftsvedtak § 3.

Miljøavgift på drikkevareemballasje (post 71-74)

Miljøavgiften på drikkevareemballasje skal prise kostnadene ved at drikkevareemballasje havner som søppel i naturen. Avgiften er utformet slik at emballasje av henholdsvis glass, metall og plast/

kartong har ulike avgiftssatser. Differensieringen er begrunnet med at ulik type emballasje gir ulik miljøskade i naturen. Miljøavgiften er også gradert etter returandel, slik at emballasje som inngår i godkjente retursystemer får redusert miljøavgiftssats etter returandelen. Ved returandel på 95 pst. eller høyere faller avgiften bort. Det er Statens forurensningstilsyn (SFT) som godkjenner retursystemer og fastsetter returandelen.

Det foreslås at avgiftssatsene prisjusteres for 2010, se forslag til avgiftsvedtak § 2.

3.21 Dokumentavgift (kap. 5565 post 70)

Dokumentavgiften avløste stempelavgiften i 1976. Avgiften er fiskalt begrunnet og har til hensikt å skaffe staten inntekter. Størrelsen på avgiften er derfor ikke ment å dekke statens kostnader ved tinglysning. Disse kostnadene dekkes av tinglysningsgebyret.

Avgiftsplikten inntreffer ved tinglysning av dokument som overfører hjemmel til fast eiendom, herunder bygning på fremmed grunn og tilhørende festerett til tomta. Avgiften utgjør 2,5 pst. av eiendommens salgsverdi, og minst 250 kroner. Ved tinglysning av førstegangs overføring av hjemmel til eierseksjon eller til fysisk del av eiendom i forbindelse med oppløsning av borettslag og boligaksjeselskaper, betales en fast avgift på 1 000 kroner per hjemmelsoverføring.

Det foreslås ingen satsendringer i avgiften for 2010, se forslag til avgiftsvedtak § 1.

3.22 Avgifter i telesektoren (kap. 5583 post 70)

Frekvensavgifter

Prising av frekvenser for mobiltelefoni ble foreslått i St.prp. nr. 70 (1995-1996) Om avvikling av resterende eneretter i telesektoren, og fikk sin tilslutning i Stortinget, jf. Innst. S. nr. 284 (1995-1996). Samferdselsdepartementet stilte krav om en årlig frekvensavgift for første gang i 1998 ved tildeling av frekvenser i 1800 MHz-båndet (DCS/GSM 1800). Det er senere blitt stilt vilkår om årlig frekvensavgift ved nye tillatelser på mobilområdet.

For disponering av frekvenser i 450, 900 og 1800 MHz-båndene bestemmes frekvensavgiften av tildelt frekvensmengde. For disponering av frekvenser i 900 og 1800 MHz-båndene ble avgiften fastsatt til 200 000 kroner per duplex-kanal (2x200

kHz) da den ble tildelt for første gang i 1998. For disponering av frekvenser i 450 MHz-båndet ble avgiften fastsatt til 1 mill. kroner per MHz (duplex) da den ble fastsatt for første gang i 2005.

For disponering av frekvenser til etablering og drift av tredje generasjons mobilsystemer (3G) ble det i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2000 bestemt å stille vilkår om betaling av en årlig frekvensavgift på 20 mill. kroner per konsesjon fra 2001. Opprinnelig ble det tildelt fire konsesjoner for 3G i Norge, men to av konsesjonene er senere levert tilbake til staten. I forbindelse med ny utlysning av de to ledige konsesjonene sluttet Stortinget seg til forslaget om at frekvensavgiften på 20 mill. kroner årlig per konsesjon skulle videreføres i nye konsesjoner, jf. St.meld. nr. 32 (2001-2002), St.meld. nr. 18 (2002-2003) og Innst. S. nr. 192 (2002-2003). Alle de fire konsesjonene for 3G i Norge er nå tildelt.

Frekvensavgiftene for mobiltelefoni var til og med 2007 nominelt videreført fra tidligere år, noe som førte til en reell reduksjon i avgiftssatsene. Andre særavgifter prisjusteres normalt årlig i forbindelse med budsjettene, med anslått utvikling i konsumprisindeksen. For 2008 ble det vedtatt at frekvensavgiftene skulle oppjusteres på grunnlag av historisk og anslått konsumprisutvikling fra det tidspunkt avgiften ble fastsatt første gang, jf. Budsjett-innst. S. nr. 1 (2007-2008) avsnitt 4.8.25. Det ble videre vedtatt at frekvensavgiftene skulle prisjusteres årlig på linje med andre særavgifter, og at avgiftssatsene skal fastsettes i plenarvedtaket.

På dette grunnlag foreslås det at frekvensavgiftene økes med anslått prisutvikling i 2010. Gjeldende satser for frekvensavgiftene og forslag for 2010 framgår av tabell 3.4. Det vises til forslag om vedtak om avgift på frekvenser.

Nummeravgifter

Fra 1999 har Post- og teletilsynet lagt ut femsifrede telefonnummer for salg direkte til sluttbrukere. En sluttbruker som får tildelt et femsifret nummer, skal betale en årlig avgift for retten til å inneha og bruke nummeret. De femsifrede numrene er delt

inn i forskjellige priskategorier. Avgift per nummer varierer mellom 2 000 kroner og 125 000 kroner per år. Det vises til forslag til vedtak om avgift på frekvenser.

3.23 Inntekter ved tildeling av konsesjoner (kap. 5309 post 29)

Staten kan kreve betaling ved tildeling av eksklusive rettigheter til en ressurs, eksempelvis frekvenstillatelser og tillatelser til oppdrett av laks og ørret. Betalingen kan være fastsatt på forhånd eller bestemmes gjennom bruk av auksjon. Når tildelingen skjer ved auksjon, vil størrelsen på disse inntektene variere avhengig av selskapenes betalingsvilje for de tillatelser som utlyses.

Post- og teletilsynet gjennomførte i 2008 fire auksjoner for å tildele konsesjoner og frekvenser. Det ble utlyst auksjoner i båndene 2680-2690 MHz, 10 GHz, 23 GHz og 1790-1800 MHz. Samlet beløp inntekter fra auksjoner i 2008 seg til 5,4 mill. kroner. Samferdselsdepartementet har fullmakt fra Stortinget til å innhente inntekter for 2009 ved tildeling av konsesjoner for frekvenser. Det er hittil ikke gjennomført auksjoner i 2009, og det budsjetteres ikke med inntekter fra auksjoner i 2009.

På samferdselsområdet legges det i 2010 opp til å tildele ved auksjon frekvensressurser som blir tilgjengelig etter overgang til digitalt fjernsyn (digital dividende). Auksjonen vil omfatte frekvensbåndet 790-862 MHz som utgjør den øvre delen av den digitale dividenden. På det nåværende tidspunkt er det uklart om inntektene vil kunne bokføres i 2010. Det er derfor ikke foreslått bevilgning på denne posten til dette formålet. Det kan videre oppstå flere situasjoner der det er hensiktsmessig å tildele enkelte andre frekvenstillatelser mot betaling. Det foreslås derfor at vedtaket om inntekter ved tildeling av konsesjoner for frekvenser under Samferdselsdepartementet videreføres for 2010.

Det ble tildelt 65 nye oppdrettstillatelser i 2009, hvorav 5 var øremerket til økologisk produksjon. Det ble tildelt 30 tillatelser i de tre nordligste fylkene. Vederlaget ved tildeling av konsesjon var fast-

Tabell 3.4 Frekvensavgifter 2009 og forslag 2010. Kroner

	2009	Forslag 2010	
900 og 1 800 MHz-båndene	247 000	251 000	per duplex-kanal
450 MHz båndet	1 082 000	1 101 000	per MHz (duplex)
3G-mobiltelefoni	22 660 000	23 068 000	per konsesjon

Kilde: Finansdepartementet.

satt til 8 mill. kroner med unntak av Finnmark der vederlaget var 3 mill. kroner. Samlede inntekter fra tildeling av oppdrettstillatelsene i 2009 var 485 mill. kroner. Fylkeskommunene fikk tilskudd på 3 mill. kroner per tildelte oppdrettstillatelse, samlet 195 mill. kroner. I tillegg ble det bevilget 20 mill. kroner til tiltak for villaksen over Miljøverndepartementets budsjett. Det var stor interesse for de utlyste oppdrettstillatelsene, og det kom inn om lag 280 søknader. Ved tildeling ble det lagt vekt på om søker var en mindre aktør og om søker ville legge til rette for økt bearbeiding, jf. forskrift av 12. mars 2009 om tildeling av løyve til havbruk med laks, aure og regnbogeaure.

Etablering av oppdrettsanlegg er konsesjonsregulert, og det betales vederlag ved tildeling av nye lakse- og ørretstillatelser. Regjeringen vil ikke tildele nye tillatelser for oppdrett i 2010, men vil tilby fem pst. økt kapasitet for eksisterende oppdrettstillatelser mot vederlag, jf. omtale i Prop. 1 S (2009-2010) for Fiskeri- og kystdepartementet og forslag til bevilgning på kap. 4030 post 13. Siden Regjeringen ikke vil tildele nye oppdrettstillatelser i 2010 foreslås det ikke å videreføre fullmakten om inntekter ved tildeling av konsesjoner under Fiskeri- og kystdepartementet.

3.24 Avgifter i matforvaltningen (kap. 5576 post 70)

Ved etablering av Mattilsynet ble det innført et tredelt system for finansiering ved hjelp av gebyr og avgifter. Systemet består av gebyr for særskilte ytelser som tilsynet utfører overfor individuelle brukere, gebyr for enkelte tilsyns- og kontrolloppgaver der disse entydig over tid retter seg mot individuelle brukere og avgifter for tilsyn og kontroll som ikke entydig retter seg mot individuelle brukere. Med virkning fra 2007 ble det opprettet et skille mellom inntekter fra gebyr og avgifter under Mattilsynet. Inntekter fra gebyr bevilges på kap. 4115 post 01, mens avgifter i matforvaltningen ble skilt ut i nytt kap. 5576 post 70.

Disse avgiftene er en form for skattlegging som følger prosedyrene i Grunnloven § 75 bokstav a, dvs. at de vedtas av Stortinget for ett år av gangen. I plenarvedtaket er det inntatt hva som avgiftslegges og for de fleste avgiftene også avgiftssatsene. Avgiftene oppkreves av Landbruks- og matdepartementet med hjemmel i særlovgivningen.

Matproduksjonsavgiftene dekker tilsyn og kontroll i hele matproduksjonskjeden. Ordningene dekker også tilsyn og kontroll med dyrevelferd, dy-

rehelsepersonell og avl knyttet til dyr som inngår i produksjon av næringsmidler.

Matproduksjonsavgiftene er inndelt i 11 ulike avgifter. Avgiftsnivået avhenger av om det er norsk eller importert vare. For de norskproduserte varene avhenger avgiftsnivået av om varene er animalia (varer fra dyreriket) eller vegetabilia (varer fra planteriket). For animalia avhenger avgiftsnivået i tillegg av om det er landbaserte varer eller fisk/sjømat. Satsene i forslaget til avgiftsvedtak er i prosent av verdi, med unntak for kjøtt, melk og fisk. Disse har avgiftssatser basert på vekt/volum. For importerte varer skiller avgiftene mellom råvarer og halvfabrikata/ferdigvarer.

Det innkreves i tillegg egne avgifter for tilsyn og kontroll med drikkevann (vannverk), kosmetikk, fôr til dyr utenom matproduksjon og planter som ikke er mat.

Stortingets vedtak gir Landbruks- og matdepartementet myndighet til å oppkreve matproduksjonsavgift opp til et maksimalt nivå. Avgiftssatsene i matforvaltningen fastsettes med sikte på å nå budsjetterte inntektskrav. Det blir ikke lagt opp til endringer i avgiftsnivået i 2010.

For nærmere omtale av avgiftene vises det til Prop. 1 S (2009-2010) for Landbruks- og matdepartementet.

3.25 Omgjøring av sektoravgifter

Avgift knyttet til andre undersjøiske naturforekomster enn petroleum

Under Nærings- og handelsdepartementets område kreves det inn en sektoravgift på utforskning og undersøkelse etter og utnyttelse av andre undersjøiske naturforekomster enn petroleumforekomster. Inntekten føres på kap. 5574, men den har ingen motpost på statsbudsjettets utgiftsside. Avgiften oppfyller dermed ikke de kriterier som følger av Finansdepartementets rundskriv R-112/2006 av 16. juni 2006 for å kunne defineres som sektoravgift. På bakgrunn av dette foreslås sektoravgiften omdefinert til en ordinær særavgift fra og med 2010. Det foreslås at avgiften budsjetteres på kap. 5551, post 70, og fastsettes i et eget avgiftsvedtak.

Avgiften er utelukkende knyttet til tildeling av konsesjoner med hjemmel i lov 21. juni 1963 nr. 12 om vitenskapelig utforskning og undersøkelse etter og utnyttelse av andre undersjøiske naturforekomster enn petroleumforekomster. Avgiften omfatter ikke bergverksressurser på land.

Konsesjonene blir tildelt av Nærings- og handelsdepartementet. Det er kun gitt to konsesjoner etter loven, en til Norcem AS og en til Hammerfall

Dolomitt AS. I konsesjonene er det fastsatt vilkår for beregning og innbetaling av avgiften som beregnes på grunnlag av en avgift per tonn uttatt masse. Det er Direktoratet for mineralforvaltning som står for innkrevningen. Inntektene for 2010 anslås, som i 2008 og 2009, til om lag 1 200 000 kroner.

Avgift på plantevernmidler

Under Landbruks- og matdepartementets område kreves det inn en sektoravgift på plantevernmidler. Avgiften oppfyller ikke de kriterier som følger av Finansdepartementets rundskriv R-112/2006 av 16. juni 2006 for å kunne defineres som sektoravgift. Avgiften foreslås på denne bakgrunn omdefinert til en ordinær særavgift fra og med 2010. Det foreslås at avgiften budsjetteres på kap. 5550 post 70, og fastsettes i et eget avgiftsvedtak.

Avgiften er en miljøavgift som er hjemlet i lov 19. desember 2003 om matproduksjon og mattrygghet mv. § 21 tredje ledd. Nærmere regler om bereg-

ning av avgiften er fastsatt i forskrift 26. juli 2004 nr. 1138 om plantevernmidler § 30.

Miljøavgiften er et av flere virkemidler for å nå nasjonale og internasjonale miljømål. Gjennomføringen av tiltakene er dokumentert i systemet med resultatkontroll i jordbruket. Plantevernmidler blir plassert i sju avgiftsklasser i forhold til helse- og miljørisiko. Avgiften er arealbasert og differensiert etter midlenes risiko for helse- og miljøskader. En femårig handlingsplan for redusert risiko ved bruk av plantevernmidler ble avsluttet i 2008, og en ny handlingsplan for perioden 2010-2014 vil bli vedtatt høsten 2009. Ifølge Landbruks- og matdepartementet viser omsetningstallene at det brukes plantevernmidler med lavere miljø- og helserisiko etter at avgiftssystemet ble lagt om i 1999. Den nye handlingsplanen slår fast at Mattilsynet skal gjennomgå avgiftssystemet, med tanke på å foreslå forbedringer. Inntektene for 2010 anslås, som i 2009, til 65 millioner kroner.

4 Toll

4.1 Innledning

Ved innførsel av varer skal det betales toll etter tolltariffens ordinære satser vedtatt av Stortinget, med mindre det er tollfrihet i henhold til preferanseavtaler eller -ordninger eller fritak med hjemmel i stortingsvedtak. Tolltariffen angir, i tillegg til de ordinære tollsatsene, også preferansetollsats i henhold til inngåtte handelsavtaler. Preferansetollbehandling forutsetter at krav til varens opprinnelse er oppfylt og dokumentert. Det samme gjelder for den ensidige preferanseordningen overfor utviklingsland.

Toll som beskytter norske produsenter fra utenlandsk konkurranse på det norske markedet har ulike virkninger. Importtoll fører normalt til økte produksjonskostnader for det øvrige næringslivet og dyrere varer for forbrukerne. Videre vil toll redusere omfanget av handel og bidra til at ulike lands relative fortrinn i produksjon av varer og tjenester ikke blir utnyttet fullt ut. Gjennom handel med industrivarer og tjenester har Norges konkurransemessige fortrinn blitt best mulig utnyttet til høy verdiskaping og velferd.

Tollbeskyttelsen er en viktig del av den samlede støtten til norsk jordbruk. I tillegg kommer tollbeskyttelsen av den landbruksbaserte næringsmiddelindustrien. Av industrivarene er for tiden bare enkelte klær og tekstiler pålagt toll. Tollsatsene for landbruksvarer varierer sterkt, avhengig av beskyttelsesbehovet.

4.1.1 Om toll og tollsats

Tollbeskyttelse på landbruksvarer står sentralt i norsk landbrukspolitik. Importvernet bidrar til å sikre omsetning av norske landbruksvarer til priser fastsatt i jordbruksavtalen. Tollbeskyttelsen er en viktig del av den samlede støtten til norsk jordbruk, og utgjør en overveiende del av skjermingsstøtten,

som ifølge OECDs beregninger for 2008 er på om lag 9,3 mrd. kroner.

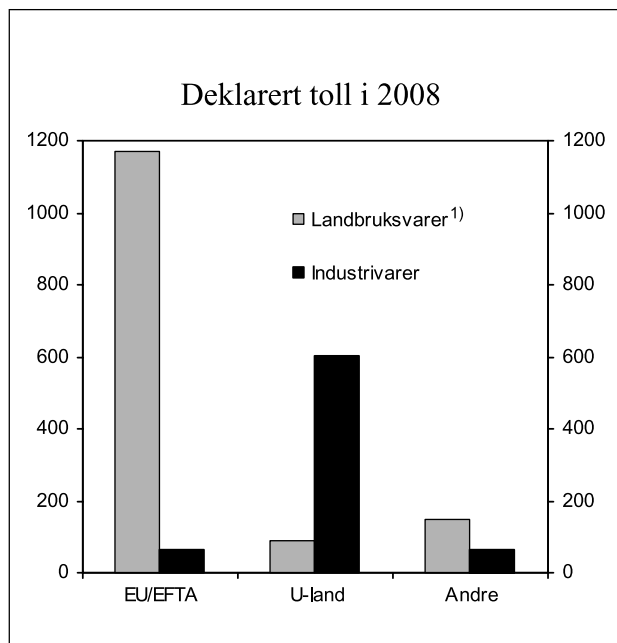
Tollsatsene er dels spesifikke, dels verdibaserte. De høyeste tollsatsene er på viktige landbruksvarer som også produseres i Norge, f.eks. storfekjøtt og melkeprodukter. For bearbejdede landbruksvarer, som f.eks. pizza, bakervarer og sjokolade er tollnivået moderat, mens det er tollfrihet for landbruksvarer som ikke produseres i Norge, eksempelvis sitrusfrukter, bananer, kaffe og ris.

For enkelte landbruksvarer kan tolltariffens ordinære satser i perioder reduseres etter vedtak i Statens landbruksforvaltning. Mange anvendte tollsats er derfor i praksis betydelig lavere enn de tollsatsene som følger av tolltariffen.

Det er fastsatt maksimale tollsats gjennom internasjonale avtaler. Gjennom flere forhandlingsrunder i GATT/WTO har Norge forpliktet seg til å redusere tollsatsene, sist ved WTO-avtalen i 1994. Foruten en viss nedtrapping av toll på industrivarer, medførte WTO-avtalen forpliktelser med hensyn til markedsadgang, internstøtte og eksportstøtte for landbruksvarer. De multilaterale forhandlingene i regi av WTO omtales under avsnitt 4.2.

4.1.2 Tollinntekter

Tollinntektene bestemmes av de anvendte tollsatsene og mengden varer som importeres. Samlede tollinntekter var i 2008 nærmere 2,1 mrd. kroner. Dette betyr at tollinntektene utgjør en relativt liten andel av statens samlede inntekter. Tollinntektene fra import av landbruksvarer og råvarer utgjorde om lag 1,4 mrd. kroner. Figur 4.1 viser deklarerert toll for landbruksvarer mv. og industrivarer i 2008. Figuren skiller mellom EU/EFTA, utviklingsland og øvrige land. Det framgår at det er importen fra utviklingslandene som står for en stor del av toll på industrivarer. Det meste av toll på landbruksvarer er knyttet til import fra EU.



Figur 4.1 Deklarert toll i 2008 fordelt på landbruksvarer, industrivarer og region. Mill. kroner

1) Inkludert råvarer.

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Finansdepartementet.

4.2 Multilaterale forhandlinger i WTO

4.2.1 Doha-runden

I St.prp. nr. 1 (2008-2009) Skatte-, avgifts- og tollvedtak avsnitt 4.2.1 ble det gitt en beskrivelse av den pågående forhandlingsrunden i Verdens handelsorganisasjon (WTO), hvor Norge deltar aktivt. Det har vært svært vanskelig å komme til enighet om hovedelementene i en avtale, og tidsskjemaet er endret flere ganger. Etter at et uformelt ministermøte i juli 2008 ikke førte til resultater, ble det lagt fram nye avtaleutkast i desember 2008. Det har vært liten framdrift i forhandlingene etter dette, men målet er å få avsluttet forhandlingene i løpet av 2010. En ordinær ministerkonferanse i WTO skal avholdes i desember 2009.

4.3 Tollpreferansesystemet for utviklingslandene – GSP

I likhet med andre industriland gir Norge tollpreferanser til utviklingsland gjennom GSP-ordningen (Generalized System of Preferences). Ordningen går ut på at de enkelte industriland gir utviklingslandene bedre markedsadgang på sine varer. GSP er en unilateral (ensidig) ordning, og kan i prinsippet ensidig trekkes tilbake eller endres. GSP-ord-

ninger kan være ulikt utformet fra de enkelte industrilandenes side.

EU, Sveits og Norge har samordnet opprinnelsesreglene i sine respektive GSP-ordninger. Dette åpner for at produsenter i utviklingslandene kan anvende materialer med opprinnelse i EU, Sveits eller Norge i sin produksjon, og deretter eksportere ferdigvaren til Europa uten at varen mister GSP-status. Innsatsvarer fra EU, Sveits eller Norge teller dermed på lik linje med utviklingslandets egne produkter når det gjelder tollpreferanser.

Den norske GSP-ordningen ble etablert i 1971 og er siden endret flere ganger. Siden 2002 er det gitt toll- og kvotefri innførsel for alle varer fra de minst utviklede landene (MUL), mens øvrige utviklingsland innrømmes nedsatt toll for de industri- og landbruksvarene som ellers er tollbelagt, med unntak for en del tekstilvarer og klær. Fra 1. januar 2008 ble ordningen utvidet slik at 64 land nå har tollfri markedsadgang til Norge.

4.3.1 Opprinnelsesreglene i GSP – endringer i EU

Kommisjonen sendte i juli 2009 ut et forslag til nye og enklere opprinnelsesregler i EUs GSP-ordning. De foreslåtte endringene innebærer at eksportører og importører i større grad blir ansvarlige for å sikre overholdelse av regelverket om bl.a. opprinnelsesbevis og direkte transport, og at dette blir avgjørende for å oppnå preferansetollbehandling. Etter Kommisjonens forslag vil tollmyndighetene i eksportlandet ha ansvaret for å verifisere opprinnelseserklæringene. Ansvarsforholdet blir dermed klare, og i samsvar med EUs generelle omlegging av ansvar og bevisbyrde i tollsaker. Norge og øvrige EFTA-land har fulgt arbeidet med de nye GSP-opp- rinnelsesreglene i EU og gitt enkelte tekniske innspill til Kommisjonen. For at utviklingslandene skal kunne benytte de ulike GSP-ordningene i Europa effektivt, vil det være behov for en viss samordning mellom EFTA og EU. Tilsvarende vil endringer i den norske GSP-ordningen bli vurdert i løpet av 2010.

4.4 EØS-avtalen og de øvrige handelsavtalene

4.4.1 Nye handelsavtaler

EFTAs handelsavtaler er et viktig supplement til Norges medlemskap i WTO. Avtalene bidrar til å sikre norske bedrifter markedsadgang og motvirker diskriminering av norsk eksport i de landene som det inngås slike avtaler med.

EFTA har inngått 18 handelsavtaler med 27 tredjeland. Handelsavtalen med Canada trådte i kraft 1. juli 2009. EFTA og Samarbeidsrådet for Gulfen (GCC) bestående av Bahrain, De forente arabiske emirater, Kuwait, Oman, Qatar og Saudi-Arabia, undertegnet en handelsavtale på EFTAs ministermøte på Hamar 22. juni. Det tas sikte på å ratifisere handelsavtalen med Colombia i løpet av 2009. Norge er gjennom EFTA også i forhandlinger med Albania, Algerie, India, Peru, Serbia og Ukraina. Det ligger an til at forhandlingene med Albania, Peru og Serbia kan slutføres i løpet av 2009. Det er stillstand i EFTAs forhandlinger med Thailand.

Norge og Kina har gjennomført fem forhandlingsrunder. Handelen mellom Norge og Kina har økt kraftig og den har fått et betydelig omfang. Kina er nå vår tredje viktigste handelspartner, etter EU og Nord-Amerika. Forhandlingene med Kina gis høy prioritet. EFTA og Russland tar sikte på å innlede forhandlinger i løpet av 2009. Forhandlingene med India, Russland og Ukraina anses som de viktigste pågående forhandlinger gjennom EFTA.

EFTA besluttet å innlede forhandlinger med Hong Kong under EFTAs ministermøte på Hamar 22. juni 2009. Det ble videre foreslått at Vietnam inviteres til å gjennomføre en felles forstudie med sikte på framtidige forhandlinger.

Asia er et satsingsområde for EFTA og Norge, og det arbeides med sikte på forhandlinger med Indonesia og Malaysia.

I tilfelle iverksettingstidspunktet for nye handelsavtaler faller i budsjettperioden, foreslås det at departementet gis fullmakt til å iverksette de tollmessige sider ved disse avtalene. Det vises til forslag til vedtak § 2 annet ledd.

4.4.2 Forhandlinger med EU på landbruksområdet

Etter EØS-avtalen artikkel 19 skal avtalepartene med to års mellomrom gjennomgå vilkårene for handelen med basis landbruksvarer (melk, kjøtt, grønnsaker mv.) med sikte på en gradvis gjensidig liberalisering innenfor rammen av partenes respektive nasjonale landbrukspolitikk. Forrige avtale etter artikkel 19 ble iverksatt 1. juli 2003. En ny runde med artikkel 19-forhandlinger mellom Norge og EU ble startet i mai 2006, og det er hittil avholdt sju formelle forhandlingsmøter med Kommisjonen. Forhandlingene vil fortsette utover høsten 2009.

4.4.3 EUs forslag om forhåndsvarsling ved inn- og utførsel av varer

Som et ledd i kampen mot helse- og miljøfarer og terrorisme, ble EUs felles tollregelverk endret i 2006 for å sikre forsvarlige risikoanalyser ved inn- og utførsel av varer over EUs yttergrenser. Endringene er i samsvar med anbefalinger fra Verdens tollorganisasjon (World Customs Organization, WCO) om et rammeverk for å sikre en trygg og effektiv global handel (WCO SAFE Framework of Standards). De viktigste endringene innebærer:

- krav om forhåndsvarsling av varer før disse kan passere EUs yttergrenser
- etablering av et system med autoriserte økonomiske operatører (Authorized Economic Operators, AEO), som bl.a. kan gis visse lettelser fra varslingsplikt/kontroll
- samordning av de kriterier som skal legges til grunn for risikovurdering

Autorisering av økonomiske operatører ble iverksatt i EU 1. januar 2008. Forhåndsvarsling av varer ble iverksatt 1. juli 2009, men det er etablert en overgangsordning som innebærer at forhåndsvarsling ikke vil bli obligatorisk før etter 31. desember 2010.

I dialog med tollmyndighetene har norsk næringsliv uttrykt bekymring for at forhåndsvarsling av varer mellom Norge og EU kan bli en teknisk handelshindring. Aktørene fryktet forsinkelser ved grensepassering mellom Norge og EU. I møter med Kommisjonen argumenterte derfor Norge for viktigheten av å søke praktiske løsninger for å hindre at kravet om forhåndsvarsel ble en barriere i samhandelen mellom EU og Norge. Etter flere forhandlingsmøter åpnet Kommisjonen i 2008 for at Norge på visse vilkår kan unntas kravet om forhåndsvarsling. Kommisjonens hovedvilkår var at Norge innførte forhåndsvarsling av varer mellom Norge og andre land enn EU-land. Kommisjonen stilte også vilkår om en ordning med autoriserte økonomiske operatører etter EUs retningslinjer og samordning av kriteriene som skal legges til grunn for risikovurderingen.

Unntaket fra forhåndsvarsling ved vareførsel mellom Norge og EU ble nedfelt i EØS-avtalens Protokoll 10 om forenkling av kontroll og formaliteter i forbindelse med godstransport. En EØS-komitebeslutning om endring av EØS-avtalens protokoll 10 ble vedtatt 30. juni 2009 og trådte i kraft påfølgende dag, 1. juli 2009. Det vises for øvrig til omtale i St.prp. nr. 71 (2008-2009).

4.4.4 EUs forbud mot omsetning av selprodukter

EU vedtok 27. juli 2009 forbud mot omsetning av selprodukter. Forbudet rammer all norsk eksport av selprodukter til EU fra 2010. Norge anser at forbudet er i strid med WTO-regelverket, og vil anmode om tvisteløsningskonsultasjoner i WTO. Canada forventes å gjøre det samme.

4.4.5 Revisjon av opprinnelsesreglene i Europa

Opprinnelsesreglene avgjør om en gitt handelsvare kan anses å ha rett til preferansetollbehandling innen et frihandelsområde, og bestemmer i hvilken grad det kan anvendes innsatsvarer fra et tredjeland i en produksjon. Betegnelsen kumulasjon benyttes når virksomheter i flere land kan samarbeide ved framstillingen av en frihandelsvare. Etablering av et kumulasjonsområde innebærer følgelig at produkter og arbeidsinnsats fra flere land kan benyttes, og det legges dermed til rette for økt internasjonal arbeidsdeling og samhandel.

I prosessen med å etablere en regional konvensjon for opprinnelsesreglene i alle frihandelsavtalene i EuroMed-området¹ har Kommisjonen nå presentert et utkast til konvensjonstekst. Konvensjonen vil erstatte opprinnelsesreglene i den enkelte frihandelsavtale inngått mellom landene i dette området. Det er forventet at etableringen av denne opprinnelseskonvensjonen vil bli besluttet av de berørte landenes ministre i oktober 2009. En slik konvensjon vil gjøre eventuelle endringer av opprinnelsesreglene enklere for administrasjonene, samtidig som reglene blir mer oversiktlige og forutsigbare for brukerne.

EFTA-statene har gitt tekniske innspill til konvensjonsutkastet, og det blir herunder vurdert om det skal gjøres visse unntak fra de opprinnelsesregler som er inntatt i de bilaterale avtalene om landbruksråvarer. Etter at det politisk er besluttet at en slik konvensjon skal iverksettes, vil de formelle vedtaksprosedyrene igangsettes. Det vil i den kommende perioden bli sett på mulighetene til å forenkle regelverket på en del områder før den endelige versjon av konvensjonen vedtas. En iverksetting av en slik felles regional konvensjon for opprinnelsesregler vil kreve teknisk endring av alle frihandelsavtaler som EFTA-landene har inngått i EuroMed området.

¹ EU, EFTA, Færøyene, Tyrkia og alle Middelhavslandene som er en del av Barcelona-prosessen, dvs. Algerie, Egypt, Israel, Jordan, Marokko, Syria, Tunisia og Vestbredden/Gaza-stripen.

4.5 Forvaltning av tollregimet for landbruksvarer

Statens landbruksforvaltning forvalter importvernet for landbruksvarer med hjemmel i lov om toll og vareførsel.

Totalt ble det importert landbruksvarer for 33,7 mrd. kroner i 2008. Dette er en verdiøkning på om lag 16 pst. fra 2007, noe som bl.a. skyldes høye priser i verdensmarkedet for landbruksvarer i 2008. Tollsats for RÅK-varer² er underlagt et eget handelsregime der tollsatsene i utgangspunktet skal utjevne forskjeller i prisene på råvarer som inngår i de bearbejdede varene. Av total import av landbruksvarer sto RÅK-varer for om lag 7 mrd. kroner.

4.5.1 Administrative tollnedsettelse

Tolltariffens satser vil kunne nedsettes der Statens landbruksforvaltning er gitt fullmakt til dette ved stortingsvedtak og lovhjemmel. Forskrift 22. desember 2005 nr. 1723 om administrative tollnedsettelse for landbruksvarer fastsetter hvordan tollnedsettelsene skal beregnes.

Generelle tollnedsettelse, jf. tolloven § 9-2, gis i hovedsak på varer innenfor målprissystemet i jordbruksavtalen, og gjøres gjeldende for alle aktører som importerer i perioden med tollnedsettelse. Informasjon om de generelle tollnedsettelsene blir kunngjort på nettstedet til Statens landbruksforvaltning. Interessenter kan abonnere på slike nyheter. I 2008 ble det gitt over 300 generelle tollnedsettelse.

Individuelle tollnedsettelse kan gis til bedrifter eller personer etter søknad, jf. tolloven § 9-3. Adgang til å gi tollnedsettelse er regulert i ulike forskrifter, se vedlegg 2 for oversikt over tollnedsettelsene som er gitt med hjemmel i de ulike forskriftene. Tollnedsettelsene gis for en bestemt vare i en gitt periode. Nivået på den nedsatte toll avhenger bl.a. av produkt og prisnivåer innenlands og utenlands. Statens landbruksforvaltning innvilget om lag 3 000 individuelle tollnedsettelse i 2008.

4.5.2 Fordeling av tollkvoter

Statens landbruksforvaltning forvalter en rekke tollkvoter for landbruksvarer. Disse er dels fastsatt i internasjonale avtaler, dels hører de under tollpre-

² Bearbejdede jordbruksvarer med frihandelsstatus eller såkalt råvarepriskompensasjonsvarer, bl.a. bakverk, sjokolade og sukkervarer.

feranseordningen for utviklingsland (GSP) og dels andre ensidige fastsatte kvoter. Det vises til tollloven § 9-4 om tildeling av tollkvoteandeler for landbruksvarer. Kvotene er hjemlet i ulike forskrifter under Landbruks- og matdepartementet. Toll- og avgiftsdirektoratet forvalter fem tollkvoter for tollfri innførsel fra EU hvor importmengden er fastsatt i verdi. Disse tollkvotene fordeles fortløpende etter søknadstidspunkt ved tolldeklarering i TVINN-systemet.

Kvotene som fordeles av Statens landbruksforvaltning er enten tollfrie eller har en redusert tollsats i forhold til de ordinære tollsatsene. De fleste tollkvotene fordeles ved auksjon. Prisen som betales for en kvote ved auksjonering, kommer i tillegg til en eventuell tollsats på kvoten og vil variere avhengig av etterspørselen i markedet. De tollkvotene som ikke auksjoneres, fordeles i hovedsak ut fra historisk import eller søknadstidspunkt.

Auksjon som fordelingsmetode for importkvoter tilfredsstiller kravet om lik og god informasjon til alle. Auksjonene gjennomføres via nettet og resultatene blir umiddelbart tilgjengelig for alle. Metoden sikrer dermed en åpen prosess der alle markedsaktører får lik tilgang. Inntektene fra auksjon av tollkvoter utgjorde 53 mill. kroner i 2008. Auksjonsprovenyet tilfaller statskassen. Budgivere som får tilslag ved auksjonen, må innbetale auksjonsbeløpet før de kan benytte importrettigheten (kvoteandelen). De enkelte aktørers andel av kvoten er omsettelig. Den faktiske utnyttelse av de enkelte kvotene varierer imidlertid sterkt og avspeiler markedsituasjonen for produktet i det enkelte år, se tabell 2.2 i vedlegg 2. Statens landbruksforvaltning innvilget om lag 1 400 importtillatelser i 2008 under disse ordningene.

4.5.3 Fastsettelse av tollsatter for bearbeidede jordbruksvarer

For bearbeidede jordbruksvarer hvor det gjennom inngåtte frihandelsavtaler ikke er satt en spesifikk tollsats, verditollsats eller tollsats på grunnlag av standardresept, fastsetter Statens landbruksforvaltning etter søknad nedsatt tollsats på grunnlag av råvareinnhold. Tollsatsen beregnes ut fra råvareinnholdet i den enkelte vare, og er basert på innmeldte råvaredeklarasjoner fra importører. I 2008 ble det fastsatt 8 500 slike tollsatter.

Tollsatsene har i hovedsak gyldighet i tre år. Det var registrert 49 000 slike tollfastsettelser i databasen ved utgangen av 2008, noe som er en økning på i overkant av 10 pst. fra året før.

4.5.4 Tollvernet for korn

Forvaltningen av tollvernet for korn, mel og kraftfôr består både av administrering av tollkvoter (matkorn, oljefrø og karbohydratråvarer til kraftfôr) og administrering av generelle tollnedsettelse (matmel, proteinråvarer og fett til kraftfôr).

Det kan fastsettes tollkvoter i henhold til bestemmelsene i forskrift 22. desember 2005 nr. 1723 om administrative tollnedsettelse for landbruksvarer. Kvotene skal supplere den norske avlingen og fastsettes slik at markedsbalanse kan oppnås. En markedsmessig balanse oppnås ved at forbruket av mat- og fôrkorn tilsvare summen av norsk produksjon og supplerende import, og at omsetningen kan skje til de priser som er avtalt i jordbruksavtalen.

Kvotenes størrelse fastsettes på bakgrunn av årlige prognoser for norsk produksjon og forbruk, samtidig som det tas hensyn til forventet tollfri import fra lavinntektsland (land som Norge unilateralt har gitt tollfrihet ved eksport til Norge). Norske Felleskjøp har som markedsregulator ansvaret for løpende å utarbeide prognoser. Kvotene fordeles ved auksjon.

De siste årene har det i perioder vært tollfri import av matkorn og de fleste kornvarer til bruk i kraftfôr. Dette skyldes høye priser på importert korn.

4.6 Omsetning av proviant til fartøy som driver fiske og fangst i fjerne farvann

Det vises til forslag til lovendringer i Prop. 1 L (2009-2010) Skatte- og avgiftsopplegget 2010 mv. – lovendringer, kap. 13. Lovendringene innebærer at gjeldende kompensasjonsordning for toll, særavgifter og merverdiavgift på proviant forbrukt om bord på fartøyer som driver fiske og fangst i fjerne farvann endres til direkte fritak. Provenytapet ved omleggingen er anslått til om lag 3 mill. kroner.

4.7 Endringer i tolltariffen

Forslaget til tollvedtak § 5 annet ledd gir departementet fullmakt til å innarbeide nye tariffoppdeling eller endre gjeldende oppdelinger. Nye vareslag og produktutvikling kan gjøre det nødvendig å endre oppdelingene, for eksempel slik at nye varelinjer innarbeides. Endringsbehov kan også oppstå der det oppdages feil som må rettes opp, eller ord og uttrykk bør endres for å gjøre tolltariffen mer korrekt og entydig i forhold til den engelske og

franske originalteksten. Felles for de fleste endringene er at de ikke – eller bare i ubetydelig grad – vil innvirke på tollbelastningen for den enkelte vare-sending.

Det har vært tradisjon for å omtale departementets praktisering av fullmakten i budsjettproposisjonene. Omtalen er ofte svært detaljert og lite tilgjengelig. I tråd med bestemmelsene i den nye tolloven som trådte i kraft 1. januar 2009, vil forslag til endringer i tariffoppdelinger nå bli håndtert i samsvar med reglene om høring og kunngjort på egnet måte, se tolloven § 1-6 og Ot.prp. nr. 58 (2006–2007) s. 159. Dette vil sikre en grundigere saksbehandling der ulike hensyn blir vurdert, og at endringene be-

grunnes og gjøres offentlig kjent. Departementet legger til grunn at det ikke er behov for en detaljert redegjørelse av slike tariffendringer i forbindelse med statsbudsjettet, men at bare de endringer som har betydning for statens inntekter eller har nærings- eller handelspolitiske konsekvenser blir omtalt i proposisjonen. Av samme grunn vil det normalt heller ikke være nødvendig å presentere gjennomførte eller planlagte endringer i tariffoppdelingen som proposisjonsvedlegg. Under henvisning til § 1 i tollvedtaket, vil det etter dette hovedsakelig bare være forslag til satsendringer som inntas som vedlegg til proposisjonen.

5 Fordelingsvirkninger av skattesystemet

5.1 Innledning

I dette kapitlet gis en oversikt over fordelingsegenskapene til det gjeldende skatte- og avgiftssystemet samt fordelingsvirkningene av Regjeringens forslag til skattendringer for 2010. I tillegg vises fordelingsvirkningene av skatteendringene i den foregående stortingsperioden sett under ett.

Skatt er ett av flere virkemidler for å utjevne inntektsforskjeller og bedre situasjonen for dem med lave inntekter. Bruken av skattesystemet i fordelingspolitikken må ses i sammenheng med innsatsen på andre områder. Direkte støtteordninger er ofte mer målrettede enn skattesystemet for å tilgodese bestemte vanskeligstilte grupper (lavinntektsgrupper, uføre, enslige forsørgere mv.) eller husholdninger som befinner seg i bestemte livsfaser (småbarnsfamilier, studenter, pensjonister mv.). Regjeringen har økt en rekke overføringer til vanskeligstilte grupper. Blant annet er bostøtten utvidet og minstepensjonen økt. Rehabiliterings- og attføringspenger og overgangsstøtten for enslige forsørgere mv. er også økt.

Den progressive skattleggingen av arbeids- og pensjonsinntekter gjennom toppskatt og bunnfradrag bidrar til å omfordele inntekt. I kapitalbeskatningen av personer er det lagt vekt på at alle netto kapitalinntekter skal være skattepliktige uten spesielle fradrag. Kapitalbeskatningen har likevel et vesentlig progressivt element gjennom formuesskatten.

En effektiv omfordeling av inntekt via skattesystemet forutsetter at alle inntekter skattlegges. Dersom skattepliktig inntekt ikke samsvarer med faktisk inntekt, svekkes den reelle omfordelingen av inntekt mellom personer på ulike inntektsnivåer. Svakt begrunnede fradragordninger og særregler vil i mange tilfeller begunstige grupper med høye inntekter.

Skatteunndragelser bidrar også til at skattepliktig inntekt ikke samsvarer med faktisk inntekt. Til-

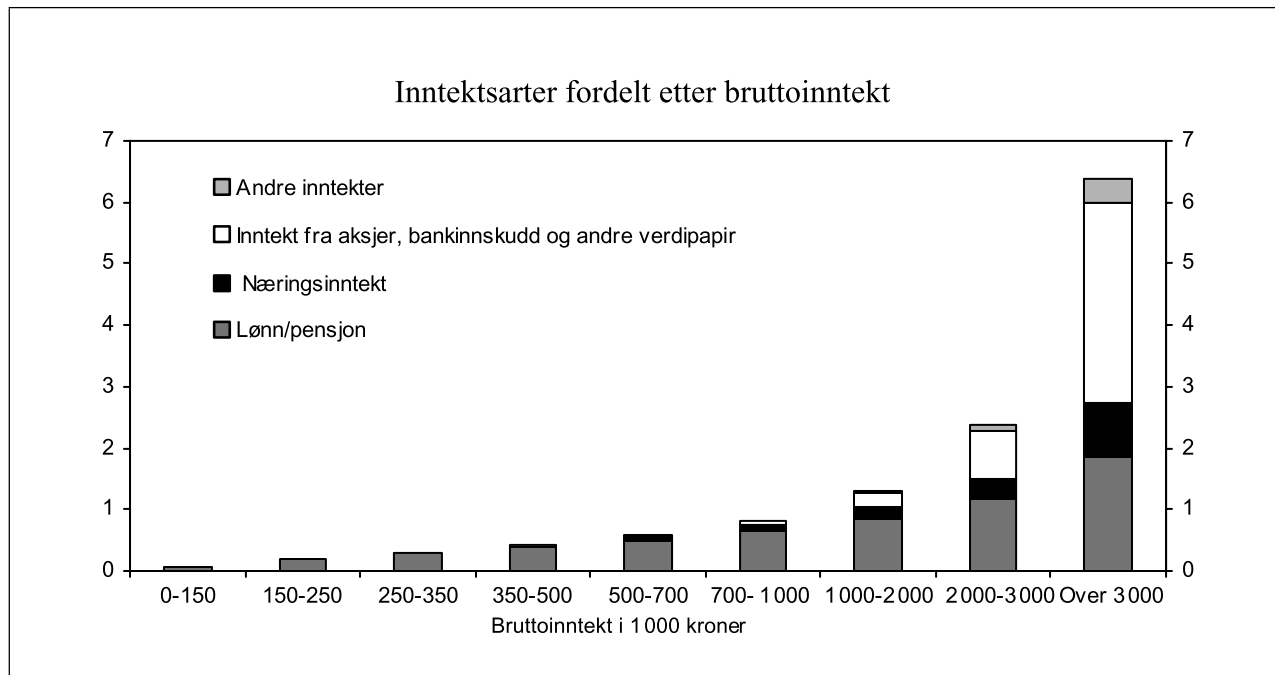
tak mot skatteunndragelser er et viktig ledd i arbeidet for en mer rettferdig fordeling. I budsjettet for 2010 foreslår Regjeringen flere tiltak for å redusere omfanget av skatte- og avgiftsunndragelse, jf. avsnitt 2.5.

Fordelingspolitikk gjennom avgiftssystemet er normalt mindre treffsikkert enn gjennom bruk av direkte skatter. Det er vanligvis mer effektivt å rette fordelingspolitikken direkte mot forskjeller i inntekt enn mot forbruk av spesielle varer og tjenester. Avgiftssystemet har derfor en mindre sentral rolle i fordelingspolitikken enn de direkte skattene.

5.2 Innteks- og formuesfordelingen og skattesystemets progressivitet

Forskjellige inntektsarter og formuesobjekter skattlegges ulikt. Sammensetningen av inntekt og formue i befolkningen har derfor betydning for hvordan endringer i skattesystemet påvirker fordelingen.

Figur 5.1 viser hvordan ulike inntektsarter i gjennomsnitt fordeler seg etter nivået på bruttoinntekten. Tallene er basert på selvangivelsesstatistikken for 2007. Sammensetningen av inntekt er vesentlig annerledes for personene med høyest bruttoinntekt enn for personer med lavere inntekter. Mens personer med lavere inntekter først og fremst har lønns- og pensjonsinntekt, er nærings- og kapitalinntekter, særlig aksjeinntekter, konsentrert blant dem med høy inntekt. Selv om aksjeinntektene er betydelig redusert sammenlignet med 2005, da tilpasninger til utbytteskatten resulterte i svært høye utbytter, utgjør aksjeinntektene nesten 20 pst. av de samlede inntektene for dem med inntekt over 3 mill. kroner. For en nærmere beskrivelse av hvordan aksjeeiere tilpasset seg skattereformen 2006, vises det til kapittel 6 i St.prp. nr. 1 (2008-2009) Skatte-, avgifts- og tollvedtak.

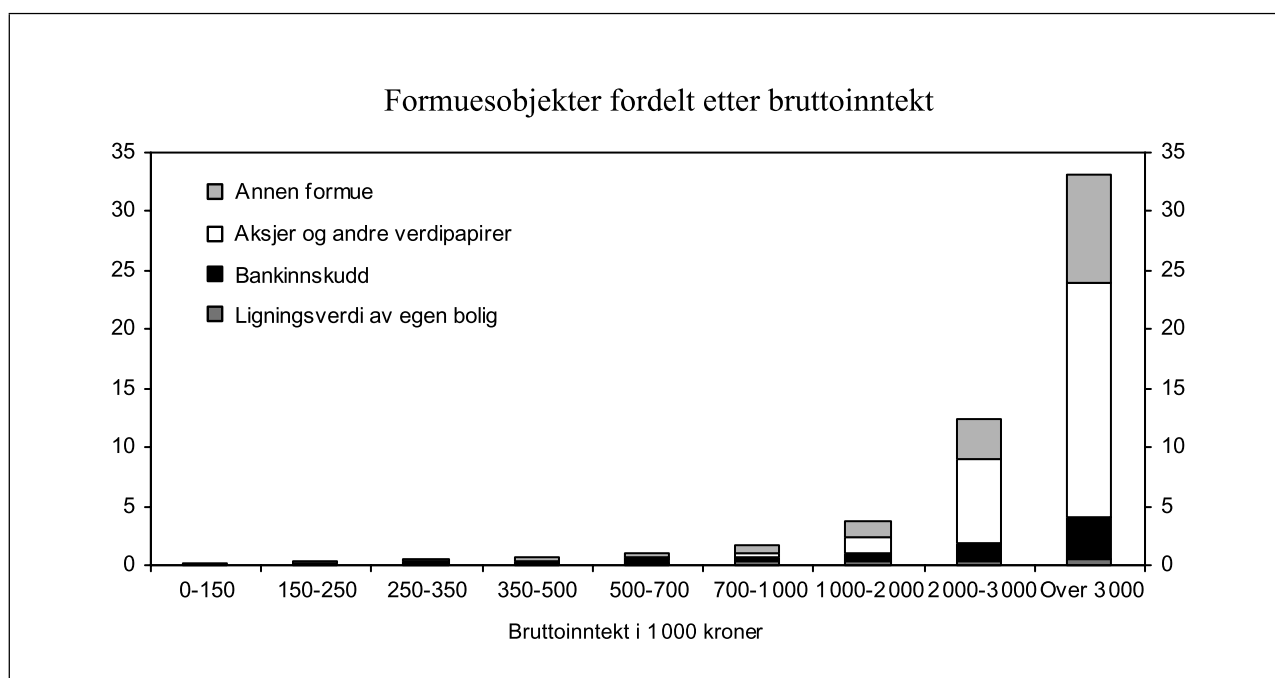


Figur 5.1 Inntektsarter fordelt etter bruttoinntekt. 2007. Mill. kroner

Kilder: Statistisk sentralbyrå (selvangivelsesstatistikken 2007) og Finansdepartementet.

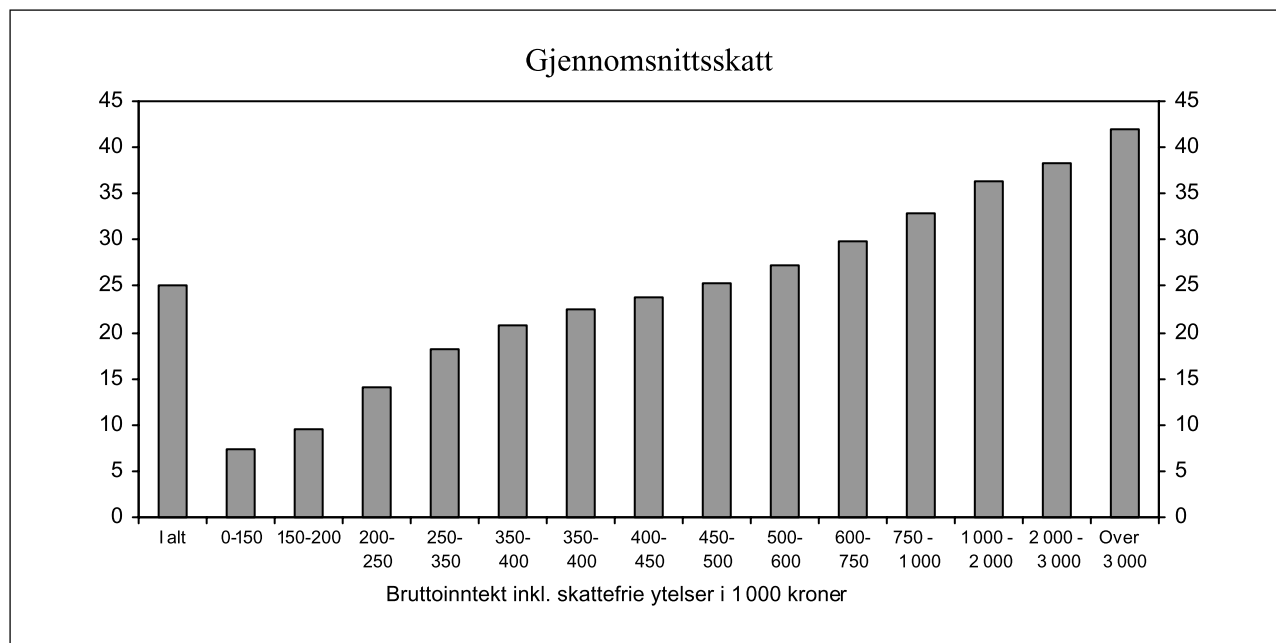
Figur 5.2 viser hvordan ligningsverdien av ulike formueskomponenter fordeler seg etter bruttoinntekt. Figuren viser at det er sterk samvariasjon mellom skattemessig bruttoformue og bruttoinntekt. Bruken av skattemessige verdier gjør imidlertid at formuen undervurderes, ettersom enkelte formuesobjekter verdsettes vesentlig lavere enn reelle verdier. Særlig er ligningsverdiene av bolig og annen fast eiendom fastsatt langt lavere enn omsetnings-

verdiene, og avviket mellom ligningsverdi og omsetningsverdi er i gjennomsnitt størst for boliger med høye omsetningsverdier, jf. avsnitt 2.3. I 2007 var det dessuten fortsatt en rabatt på 20 pst. i verdsettingen av aksjer mv. Figur 5.2 viser at aksjer og andre verdipapirer utgjør den største formueskomponenten for de aller rikeste. Denne skjevfordelingen er en viktig del av forklaringen på de store årlige inntektsforskjellene. Fjerningen av aksjerabat-



Figur 5.2 Gjennomsnittlig bruttoformue (ligningsverdier) fordelt etter bruttoinntekt. 2007. Mill. kroner

Kilder: Statistisk sentralbyrå (selvangivelsesstatistikken 2007) og Finansdepartementet.



Figur 5.3 Skatt som andel av bruttoinntekt inkludert skattefrie ytelser, lønnsjusterte 2009-regler. Prosent

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Finansdepartementet.

ten har bidratt til at den reelle formuen til dem med de største formuene skattlegges i langt større grad enn tidligere. Lave ligningsverdier av næringsseidom innebærer imidlertid at mange ikke-børsnoterte aksjer verdsettes langt lavere enn den reelle verdien.

Figur 5.3 gir et bilde på hvordan skattebyrden (skatt som andel av bruttoinntekt inkludert skattefrie ytelser) er fordelt mellom personer på ulike inntektsnivå. Figuren viser at skattesystemet er progressivt, dvs. at gjennomsnittsskatten øker med inntekten. Progressivitet i skattesystemet er et sentralt virkemiddel for å nå fordelingspolitiske mål.

5.3 Fordelingsvirkninger av skatteopplegget 2010

I budsjettet for 2010 foreslår Regjeringen endringer i formuesskatten mv. som samlet innebærer en netto lettelse på 760 mill. kroner. Det innføres nye og mer treffsikre regler for å fastsette ligningsverdier av boligeiendom og ikke-utleid næringsseidom, og bunnfradraget økes kraftig, til 700 000 kroner (1,4 mill. kroner for ektepar). Samtidig fjernes egen bolig (primærboligen) fra formuestillegget for pensjonister mv. som skattlegges etter skattebegrensningsregelen. Ligningsverdiene av fritidseiendommer økes med 10 pst., og ligningsverdien av sekundærboliger økes til 40 pst. av anslått omsetningsverdi. Det vises til nærmere omtale av endringene i formuesskatten i avsnitt 2.3.

Det høye nivået på bunnfradraget betyr at et ektepar med minst like stor gjeld som formue utenom bolig kan ha en bolig til en verdi av minst 4,7 mill. kroner (2,3 mill. kroner for en enslig) uten å måtte betale formuesskatt. Forslaget innebærer at antall personer som betaler formuesskatt, reduseres med 120 000, til 625 000. Fjerning av primærbolig fra formuestillegget i skattebegrensningsregelen vil gi redusert inntektsskatt til alle minstepensjonister mv. som får skattebegrensning, har egen bolig og en nettoformue over 200 000 kroner.

Utover endringene i formuesskatten foreslår ikke Regjeringen større endringer i personbeskatningen. Innslagspunktene i toppskatten og øvre grenser i personfradraget og minstefradraget oppjusteres med om lag lønnsveksten. Det betyr at en lønnsinntaker med lønnsvekst tilsvarende anslått lønnsvekst fra 2009 til 2010 og som ikke har særskilte fradrag, vil få om lag uendret gjennomsnittsskatt.

Tabell 5.1 viser gjennomsnittlig endring i skatt som følge av forslaget til skatteopplegg for 2010, fordelt etter bruttoinntekt. Alle inntektsgrupper unntatt de med de høyeste inntektene, får lettelse i gjennomsnitt. Det vises til avsnitt 2.3 for nærmere omtale av fordelingsvirkningene av endringene i formuesskatten. Beregningene er utført på Statistisk sentralbyrås skattemodell, LOTTE, jf. boks 5.1 for en nærmere beskrivelse av LOTTE og referansesystemet.

Tabell 5.1 Gjennomsnittlig endring i skatt i ulike intervaller for bruttoinntekt.¹ Skatteopplegget for 2010 sammenlignet med lønnsjusterte 2009-regler (referansesystemet). Alle personer 17 år og eldre. Kroner

Bruttoinntekt (tusen kroner)	Antall personer	Gjennom- snittlig skatt i referanse- systemet for 2010	Gjennom- snittlig endring i skatt med forslaget	Herav endring i formuesskatt ²	Gjennom- snittlig skatt med forslaget. Prosent
0 - 150	618 200	5 800	-100	-100	7,3
150 - 200	373 600	16 900	-500	-200	9,4
200 - 250	362 800	31 500	-500	-200	13,8
250 - 300	350 400	49 700	-400	-200	17,9
300 - 350	363 600	67 700	-200	-200	20,7
350 - 400	366 400	84 700	-200	-200	22,6
400 - 450	322 200	101 300	-100	-200	23,8
450 - 500	254 500	119 700	-100	-200	25,2
500 - 600	307 800	148 600	-200	-200	27,3
600 - 750	210 000	198 800	-200	-300	29,9
750 - 1 000	131 600	280 000	-200	-300	32,8
1 000 - 2 000	88 900	467 000	-300	-300	36,4
2 000 - 3 000	9 400	914 700	-200	-300	38,4
Over 3 000	7 200	2 742 500	400	300	41,9

¹ Omfatter ikke avgiftsendringer. Avrundet til nærmeste 100 kroner.

² For ektefeller, som lignedes for felles formue og får dobbelt bunnfradrag, blir formuesskatteendringen fordelt etter ektefellens andel av samlet formue.

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Finansdepartementet.

5.4 Fordelingsvirkninger av skatteopplegget i perioden 2006-2009

Regjeringen har i hele stortingsperioden lagt stor vekt på omfordeling gjennom skattesystemet. I løpet av perioden er skattene økt betydelig for dem med høye formuer og høy inntekt. Følgende endringer i skattereglene i perioden har hatt mye å si for å styrke omfordelingen gjennom skattesystemet:

- I tråd med Skatteutvalgets og Bondevik II-regjeringens forslag ble det innført en utbytteskatt fra 2006.
- Minstefradraget er økt fra 57 400 kroner til 70 350 kroner, noe som har bidratt til å redusere gjennomsnittsskattesatsen mest på de laveste inntektsnivåene.
- Formuesbeskatningen av aksjer er økt ved at aksjerabatten er fjernet.
- 80-prosentregelen, som ga nedsatt skatt for skattytere med høy skattepliktig formue relativt til alminnelig inntekt, er fjernet.
- Ligningsverdien er økt med 66 pst. for bolig og med 140 pst. for næringsseiendom.
- Bunnfradraget i formuesskatten er økt fra 151 000 kroner til 470 000 kroner i perioden.

Disse endringene har bidratt til et mer effektivt og rettferdig skattesystem ved at skattepliktige inntekter og formue i større grad gjenspeiler reelle verdier. Personer med høye formuer har fått økt skatt, mens økte bunnfradrag har sikret lettelse eller uendret skatt for dem med små formuer. Formuesverdsetting mer i tråd med reelle verdier bidrar dessuten til bedre ressursbruk og høyere avkastning for samfunnet, jf. avsnitt 2.3.

Tabell 5.2 og 5.3 viser fordelingsvirkninger av skatteendringene i perioden 2006-2009. Beregningene er gjennomført med skattemodellen LOTTE, jf. boks 5.1. Tabell 5.2 viser gjennomsnittlig endring i skatt fra 2005 til 2009 i ulike intervaller for bruttoinntekt, mens tabell 5.3 viser gjennomsnittlig endring i skatt i ulike intervaller for nettoformue. Tabellene er utarbeidet ved å ta utgangspunkt i skatten med 2009-regler og deretter beregne hvor mye skatten endrer seg dersom 2009-reglene erstattes med skattereglene som gjaldt i 2005 (lønns- og prisjustert). Skattereformen i 2006 kompliserer en slik beregning i skattemodellen LOTTE. Det har derfor vært nødvendig å gjøre visse forutsetninger, særlig knyttet til fjerningen av delingsmodellen. Tabell 5.2 illustrerer fordelingsvirkninger når en ser bort fra fjerningen av 80-prosentregelen. Virkningen av å fjerne 80-prosentregelen har det kun vært mulig å

innarbeide i beregningene av skatteøkninger fordelt etter nettoformue, jf. tabell 5.3. Beregningene bygger på data om sammensetningen av inntekt og formue i befolkningen i 2007, som er sjablonmessig framskrevet til 2009. Det understrekes at beregningene er usikre og må tolkes med særlig forsiktighet

het nå etter omslaget i økonomien, spesielt fordi formuesverdier av bl.a. børsnoterte aksjer er betydelig redusert. Dette påvirker ikke minst formuesskatten, og berører særlig høyinntektsgruppene, som eier mesteparten av aksjene.

Boks 5.1 Skattemodellene LOTTE og LOTTE-Konsum

Statistisk sentralbyrås skattemodell, LOTTE, består av et referansesystem for skatteregler og et datagrunnlag. Ved å endre skattereglene sammenlignet med referansesystemet kan LOTTE beregne virkninger på proveny og fordeling for ulike grupper i befolkningen, inndelt etter inntekt eller formue.

Referansesystemet i LOTTE for 2010 består av skatteregler for 2009 som er framført til 2010. Referansesystemet for 2010 kobles i skattemodellen LOTTE med skattegrunnlag (inntekter og formue) som er framskrevet fra 2007 til 2010. Datagrunnlaget for 2007 tar utgangspunkt i et representativt utvalg selvangivelser for personlige skattytere fra Statistisk sentralbyrås inntektsstatistikk for husholdninger for 2007 (IF-07). I inntektsstatistikken for husholdninger inngår opplysninger om skattefrie inntekter som stipend, bostøtte og sosialhjelp. I tillegg foreligger det opplysninger om husholdningssammensetning. En husholdning omfatter her alle personer som bor og spiser minst ett måltid om dagen sammen (kosthusholdning).

Hovedregelen ved framføring av skattereglene har vært at grenser og fradrag oppjusteres med anslått lønnsvekst for et normalårsverk. Det legges nå opp til enkelte endringer etter at departementet i samråd med Statistisk sentralbyrå har vurdert mulige forbedringer av referansesystemet. Fradrag og grenser som inngår i den generelle satsstrukturen i personbeskatningen, for eksempel personfradrag, minstefradrag, innslagspunkt i toppskatt m.m., lønnsjusteres fortsatt. Det sikrer at en lønnstaker uten andre inntekter (f.eks. renteinntekter, aksjeinntekter mv.) og med gjennomsnittlig lønnsvekst får samme gjennomsnittsskatt (skatt i prosent av inntekten) i referansesystemet som i året før. Fra 2010 justeres imidlertid fradrag i skattesystemet som ikke er knyttet til den generelle satsstrukturen i personbeskatningen, med utviklingen i konsumprisene i stedet for lønnsveksten. Det gjelder særskilt fradrag i Finnmark og Nord-Troms, sjømanns-, fisker- og jordbruksfradragene, fradraget for reiser mellom hjem og arbeidssted, de maksimale fradragene for gaver til frivillige organisasjoner og fagforeningskontingent, maksimalt årlig og samlet sparebeløp i BSU-ordningen og foreldrefradraget for utgifter til pass og stell av barn.

Videre justeres bunnfradraget i formuesskatten i referansesystemet slik at en person med en formuessammensetning lik gjennomsnittet vil få samme formuesskatt i referansesystemet som året før, målt som andel av formuen. Innslagspunktene i arveavgiften, som til nå har vært videreført nominelt i referansesystemet, justeres fra og med 2010-budsjettet på samme måte som bunnfradraget i formuesskatten.

Ved hjelp av LOTTE-Konsum kan en beregne hvordan husholdningenes forbruksutgifter til ulike varegrupper varierer mellom inntektsgrupper. Ved å knytte forbruksavgifter til varegruppene kan en beregne hvordan betalte avgifter, eller endringer i avgifter, fordeles mellom inntektsgruppene. Dette gjelder både merverdiavgift og andre avgifter som husholdningene betaler. Slike beregninger knyttes bare til avgifter på varer og tjenester som belastes husholdningene direkte, men ikke avgifter som belastes andre sektorer, selv om også disse i sin tur berører husholdningene gjennom forbrukerpriser. Referansealternativet for avgifter i 2010 består av anslått bokført proveny for hver enkelt avgift i 2008 framført med pris- og volumvekst til 2010.

Beregningene i LOTTE og LOTTE-Konsum er usikre, bl.a. som følge av at de bygger på et utvalg og på usikre beregninger av prisvirkninger. I tillegg er datamaterialet skjønnsmessig framskrevet til 2010. Modellene er statiske, dvs. at de ikke tar hensyn til eventuelle tilpasninger over tid som følge av forslagene til regelendringer. Videre fanges ikke alle inntekter og andre kilder til forbruk opp av selvangivelsene som ligger til grunn for beregningene. Det kan derfor være avvik mellom en persons faktiske forbruksmuligheter og det statistikken gir uttrykk for.

Tabell 5.2 viser at personer med over 3 mill. kroner i inntekt i gjennomsnitt har fått en skatteskjerpelse på om lag 530 000 kroner under denne regjeringen. Endringene i formuesskatten (utenom fjerningen av 80-prosentregelen) står for om lag 40 pst. av denne skjerpelsen, noe som illustrerer hvor viktig formuesskatten er som fordelingspolitisk instrument. I tillegg er fjerningen av 80-prosentrege-

len alene anslått å øke skatten med over 800 000 kroner for de aller mest formuende, dvs. personer med over 100 mill. kroner i formue, jf. tabell 5.3. Velstående bidrar med andre ord vesentlig mer til fellesskapet enn tidligere. De mest formuende personene har fått en gjennomsnittlig skatteskjerpelse på drøyt 3,3 mill. kroner de siste fire årene (utenom virkningen av 80-prosentregelen).

Tabell 5.2 Gjennomsnittlig endring i skatt fra 2005 til 2009 i ulike intervaller for bruttoinntekt.¹ 2009-kroner. Alle personer 17 år og eldre. Negative tall betyr lettelser

Bruttoinntekt inkl. skattefrie ytelser. Tusen kroner	Antall personer	Skatt i referanse-systemet 2009	Endring i skatt 2005-2009	Herav endring i formues-skatt ²	Endring i skatt over perioden. Pst.
0 - 150	668 500	5 900	-500	-200	-7,8
150 - 200	384 100	18 000	-2 000	-500	-10,0
200 - 250	372 900	33 300	-2 000	-500	-5,7
250 - 300	365 000	51 700	-800	-500	-1,5
300 - 350	381 300	69 600	-600	-400	-0,9
350 - 400	371 100	86 700	-600	-300	-0,7
400 - 450	315 000	103 400	-500	-200	-0,5
450 - 500	235 600	122 600	500	-200	0,4
500 - 600	278 300	152 100	-300	-100	-0,2
600 - 750	188 800	202 300	-2 300	300	-1,1
750 - 1 000	119 700	284 500	-1 900	1 000	-0,7
1 000 - 2 000	79 000	471 100	6 800	4 700	1,5
2 000 - 3 000	8 600	913 700	59 400	22 200	7,0
Over 3 000	6 700	2 728 700	532 300	208 300	24,2
I alt	3 774 500	90 200	300	300	0,3

¹ Omfatter ikke avgiftsendringer. Avrundet til nærmeste 100 kroner.

² Inkluderer ikke endringer i 80-prosentregelen.

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Finansdepartementet.

Tabell 5.3 Gjennomsnittlig endring i skatt fra 2005 til 2009 i ulike intervaller for nettoformue.¹ 2009-kroner. Alle personer 17 år og eldre. Negative tall betyr lettelser

Nettoformue 2009	Antall personer	Nettoformue i 2009	Skatt i referanse-systemet 2009	Endring i skatt 2005-2009	Virkning av 80-prosent-regelen ²
Negativ nettoformue	1 558 400	-712 700	96 100	-1 200	0
0 - 500 000	1 482 900	161 900	56 500	-1 200	0
500 000 - 1 mill.	382 600	707 500	91 100	-2 400	0
1 mill. - 5 mill.	319 000	1 845 800	149 900	400	0
5 mill. - 10 mill.	19 400	6 771 100	395 800	36 900	0
10 mill. - 50 mill.	10 200	18 929 000	849 200	157 200	0
50 mill. - 100 mill.	1 200	68 155 400	1 992 900	713 600	40 000
Over 100 mill.	700	372 680 000	7 391 600	3 349 000	800 000
I alt	3 774 500	175 800	90 200	300	0

¹ Omfatter ikke avgiftsendringer. Avrundet til nærmeste 100 kroner.

² Virkningen av å fjerne 80-prosentregelen er beregnet på siden av LOTTE i forbindelse med Nasjonalbudsjettet 2009, og kommer i tillegg til skatteendringene som for øvrig er gjengitt i tabellen.

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Finansdepartementet.

Samlet sett har endringene i perioden 2006-2009 ført til at om lag 950 000 personer har fått netto lettelser i formuesskatten. Bunnfradraget er mer enn tredoblet for enslige og mer enn femdoblet for ektepar. Omtrent 400 000 færre personer vil betale formuesskatt i 2009 sammenlignet med 2005-reglene.

5.5 Betydningen av skatte- og avgiftssystemet for husholdningenes velferd

I dette avsnittet presenteres beregninger som viser fordelingsvirkningene av skatte- og avgiftssystemet når det også tas hensyn til størrelsen på den samlede husholdningsinntekten og størrelsen på husholdningen. Det er i boks 5.2 gjort nærmere rede for hvordan inntekten for den enkelte personen i husholdningen beregnes.

Boks 5.2 Forbruksmuligheter og ekvivalentinntekt

En persons forbruksmuligheter bestemmes av hvilke ressurser den enkelte har til rådighet. Disse ressursene inkluderer bl.a. inntekt etter skatt, nettoformue, verdi av offentlige varer og tjenester og hjemmeproduksjon. Ideelt sett burde en sett på samlede forbruksmuligheter i analyser av hvordan ressursene er fordelt i befolkningen. På grunn av målevanskeligheter er det imidlertid mest vanlig å basere fordelingsanalyser på inntekt.

I beregningsmetoden som er brukt i avsnitt 5.3 og 5.4, benyttes skattepliktig bruttoinntekt som inntektsbegrep og grunnlag for inndeling i inntektsgrupper. Det gir ikke et fullstendig uttrykk for hvordan skatteendringene slår ut i endrede forbruksmuligheter og velferd. En persons forbruksmuligheter har sammenheng med den husholdningen personen tilhører. Personer som bor sammen kan dele på faste kostnader, f.eks. til bolig, bil og strøm (stordriftsfordeler), og personer uten egen inntekt kan likevel ha forbruksmuligheter hvis de tilhører en husholdning hvor andre har inntekter (forsørgeransvar). Beregningene i avsnitt 5.5 tar hensyn til dette.

For å ta hensyn til stordriftsfordeler og forsørgeransvar tilordnes hvert medlem av husholdningen en justert inntekt («ekvivalentinntekt») som er større enn husholdningens faktiske inntekt per person. Den justerte inntekten skal i prinsippet uttrykke inntekten et husholdningsmedlem måtte hatt som enslig for å ha samme forbruksmuligheter som vedkommende har som del av den større husholdningen.

Det finnes ulike skalaer for å justere inntekten til personer som inngår i en større husholdning. I beregningene i dette kapitlet benyttes den såkalte kvadratrotskalaen, som bl.a. har vært brukt i en rekke offentlige utredninger. Kvadratrotskalaen innebærer at det enkelte husholdningsmedlems inntekt fastsettes som samlet husholdningsinntekt dividert med kvadratrotten av antall personer i husholdningen. Det vil f.eks. si at en husholdning på fire personer bare trenger dobbel så høy inntekt som en én-personshusholdning for å ha like forbruksmuligheter.

Eksemplene i tabell 5.4 viser beregningen av justert inntekt for en husholdning på fire og en husholdning på to.

Tabell 5.4 Eksempler på beregnet ekvivalentinntekt for en husholdning på fire og to

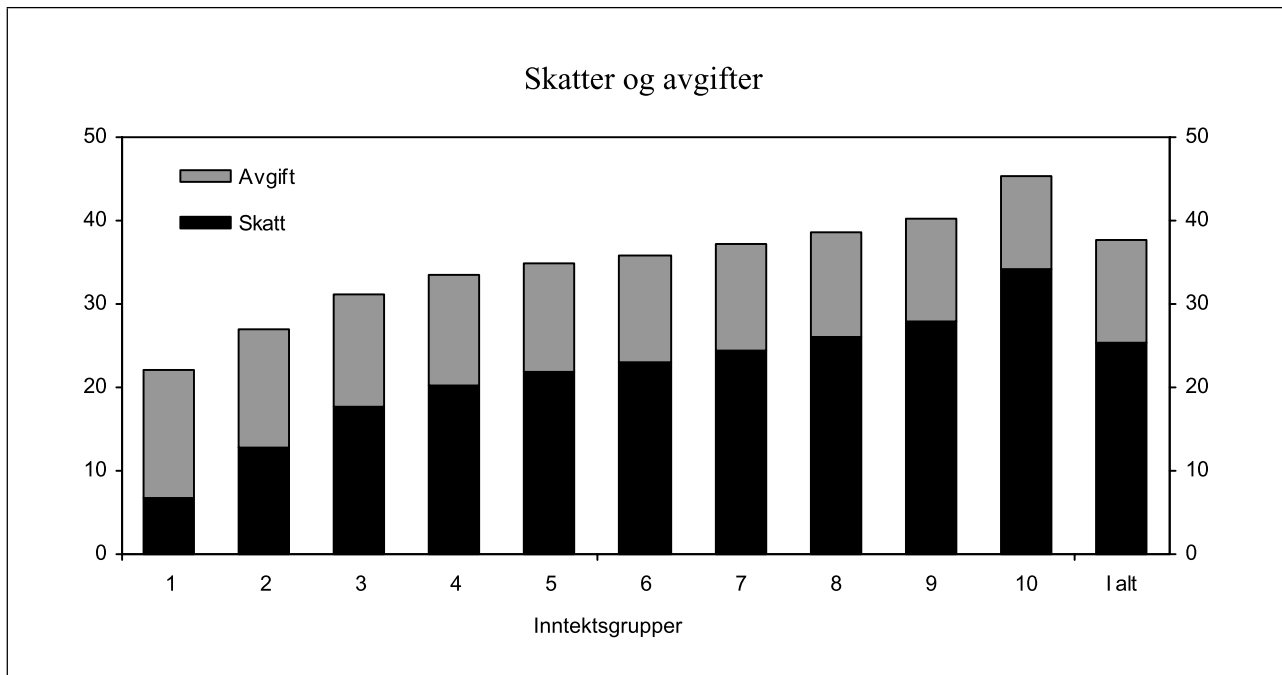
Eksempel 1: Par med to barn

	Inntekt (kroner)
Voksen med inntekt	450 000
Voksen med inntekt	350 000
Barn	0
Barn	0
Sum	800 000
Justert inntekt per person ($800\,000/\sqrt{4}$)	400 000

Eksempel 2: Par uten barn

	Inntekt (kroner)
Voksen med inntekt	450 000
Voksen med inntekt	350 000
Sum	800 000
Justert inntekt per person ($800\,000/\sqrt{2}$)	565 685

Kilde: Finansdepartementet.



Figur 5.4 Skatt og avgift per person i prosent av justert inntekt. Lønns- og prisjusterte 2009-regler. Prosent

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Finansdepartementet.

Figur 5.4 viser det samlede nivået på skatter og avgifter per person med dagens regler, målt i pst. av den justerte inntekten og fordelt på ulike inntektsgrupper. Befolkningen er rangert etter stigende inntekt i ti like store grupper (inntektsdesiler). Husholdningsmedlemmene i eksempel 1 i boks 5.2 vil f.eks. havne i inntektsgruppe 8, og husholdningsmedlemmene i eksempel 2 vil havne i inntektsgruppe 9. Figuren viser at personer med lave forbruksmuligheter (lav justert inntekt) også har lavere skatte- og avgiftsbelastning enn personer med høye forbruksmuligheter. Mens figur 5.3 illustrerer progressiviteten i skattesystemet som skatt i pst. av skattbar bruttoinntekt, illustrerer figur 5.4 skatt og avgift i forhold til den justerte inntekten, som altså i større grad er ment å gi et bilde av en persons forbruksmuligheter.

Som det framgår av figur 5.4, bidrar avgiftene til å svekke progressiviteten i skatte- og avgiftssystemet. Dette skyldes delvis at bruttoinntekt benyttes som inntektsbegrep i beregningene. Personer med høy bruttoinntekt betaler en større andel av bruttoinntekten i skatt enn personer med lav bruttoinntekt, og har dermed en mindre andel disponibelt til forbruk. Det er inntekten etter skatt (og sparing) som kan forbrukes, og dermed belastes med avgifter. For en person med høy bruttoinntekt vil dermed avgiftene utgjøre en mindre andel av brut-

toinntekten enn for en person med lav bruttoinntekt. Dersom beregningene var basert på inntekt etter skatt (disponibel inntekt), ville avgiftsbelastningen fordelt seg forholdsvis likt i de ulike inntektsgruppene, som andel av inntekten.

Beregningene er statiske og fanger dermed ikke opp utviklingen over tid. Studier viser at livsinntekten er mye jevnere fordelt enn årsinntekten, og at antall personer med særlig lav inntekt et enkelt år er langt høyere enn antall personer med særlig lav inntekt over flere år.

Den justerte inntekten er ment å gi uttrykk for en persons forbruksmuligheter. En person kan eksempelvis ha lav justert inntekt fordi hennes egen bruttoinntekt er lav, eller fordi hun har forsørgeransvar for andre medlemmer av husholdningen som ikke har inntekt.

Finansdepartementet

t i l r å r:

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om skatte-, avgifts- og tollvedtak.

Vi HARALD, Norges Konge,

s t a d f e s t e r:

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak om skatte-, avgifts- og tollvedtak i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til stortingsvedtak om skatt av inntekt og formue mv. for inntektsåret 2010 (Stortingets skattevedtak)

Kapittel 1 – Generelt

§ 1-1 Vedtakets anvendelsesområde

Dette vedtaket gjelder endelig utskriving av skatt på inntekt og formue for inntektsåret 2010. Vedtaket legges også til grunn for utskriving av forskudd på skatt for 2010.

Sammen med bestemmelsene om forskudd på skatt i skattebetalingsloven, gjelder dette vedtaket også når skatteplikt utelukkende følger av lov om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster mv., og skattyteren ikke skal svare terminskatt etter samme lov § 7.

§ 1-2 Forholdet til skattelovgivningen

Så langt dette vedtak ikke bestemmer noe annet, legges lovgivningen om skatt på formue og inntekt til grunn ved anvendelsen av vedtaket.

Kapittel 2 – Formuesskatt til staten og kommunene

§ 2-1 Formuesskatt til staten – personlig skattyter og dødsbo

Personlig skattyter og dødsbo svarer formuesskatt til staten av den delen av skattyterens samlede antatte formue som overstiger 700 000 kroner. Satsen skal være 0,4 pst.

Ektefeller som lignedes under ett for begge formue, jf. skatteloven § 2-10, svarer formuesskatt til staten av den delen av ektefellenes samlede antatte formue som overstiger 1 400 000 kroner. Satsen skal være 0,4 pst.

§ 2-2 Formuesskatt til staten – upersonlig skattyter

Selskaper og innretninger som nevnt i skatteloven § 2-36 annet ledd, og som ikke er fritatt for formuesskatteplikt etter skatteloven kapittel 2, svarer formuesskatt til staten med 0,3 pst. Formue under 10 000 kroner er skattefri.

§ 2-3 Formuesskatt til kommunene

Det svares formuesskatt til kommunen dersom skattyter ikke er fritatt for slik skatteplikt etter skatteloven kapittel 2. Skattyter som har krav på personfradrag etter skatteloven § 15-4, skal ha et fradrag i formuen på 700 000 kroner. For ektefeller som lignedes under ett for begge formue, jf. skatteloven § 2-10, skal fradraget være 1 400 000 kroner. Når skattyter har formue i flere kommuner, fordeles fradraget etter reglene i skatteloven § 4-30 første og annet ledd. Satsen for formuesskatt til kommunene må ikke være høyere enn 0,7 pst. Maksimumssatsen gjelder når ikke lavere sats er vedtatt av kommunen.

Kapittel 3 – Inntektsskatt til staten, kommunene og fylkeskommunene

§ 3-1 Toppskatt

Personlig skattyter skal av personinntekt fastsatt etter skatteloven kapittel 12, svare toppskatt til staten med 9 pst. for den delen av inntekten som overstiger 456 400 kroner, og med 12 pst. for den delen av inntekten som overstiger 741 700 kroner i klasse 0, 1 og 2.

Personlig skattyter i en kommune i Finnmark, eller i kommunene Karlsøy, Kvæningen, Kåfjord, Lyngen, Nordreisa, Skjervøy og Storfjord i Troms fylke, skal likevel bare svare toppskatt til staten av inntekt som nevnt i første ledd med 7 pst. av den inntekten som overstiger 456 400 kroner, og med 12 pst. for den delen av inntekten som overstiger 741 700 kroner i klasse 0, 1 og 2.

Dersom skattyter er bosatt i riket bare en del av året, nedsettes beløpene i første og annet ledd forholdsmessig under hensyn til det antall hele eller påbegynte måneder av året han har vært bosatt her. Tilsvarende gjelder for skattyter som ikke er bosatt i riket, men som plikter å svare skatt etter skatteloven § 2-3 første og annet ledd, eller lov om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster mv.

§ 3-2 Fellesskatt

Enhver som plikter å betale inntektsskatt til kommunen etter skatteloven, skal betale fellesskatt til staten. Fellesskatten skal beregnes på samme grunnlag som inntektsskatten til kommunene.

Satsen for fellesskatt skal være:

- For personlig skattepliktig og dødsbo i Finnmark og kommunene Karlsøy, Kvæningen, Kåfjord, Lyngen, Nordreisa, Skjervøy og Storfjord i Troms fylke: 9,05 pst.
- For personlig skattepliktig og dødsbo ellers: 12,55 pst.

§ 3-3 Skatt til staten

Selskaper og innretninger som nevnt i skatteloven § 2-36 annet ledd, svarer skatt til staten med 28 pst.

§ 3-4 Skatt på grunnrenteinntekt i kraftforetak

Av grunnrenteinntekt i vannkraftverk fastsatt i medhold av skatteloven § 18-3 svares grunnrenteskatt til staten med 30 pst.

§ 3-5 Skatt til staten for person bosatt og selskap hjemmehørende i utlandet

Skattyter som nevnt i skatteloven § 2-3 første ledd bokstav h, skal i tillegg til å svare skatt etter bestemmelsene foran i dette vedtaket, svare skatt til staten med 28 pst. av inntekten.

Person som ikke har bopel i riket, men som mottar lønn av den norske stat, skal av denne inntekt svare fellesskatt til staten etter satsen for personlig skattyter og dødsbo i dette vedtaket § 3-2 an-

net ledd annet strekpunkt, samt toppskatt som nevnt i § 3-1 første ledd. Bestemmelsene i skatteloven § 16-20 til § 16-29 gjelder tilsvarende for skattytere som nevnt i dette ledd.

Av aksjeutbytte som utdeles til aksjonær som er hjemmehørende i utlandet, svares skatt til staten med 25 pst. eller i tilfelle den sats som følger av skatteavtale med fremmed stat. Det samme gjelder renter på grunnfondsbevis som utdeles til skattyter hjemmehørende i utlandet.

Person som nevnt i skatteloven § 2-3 fjerde ledd, skal av personinntekt fastsatt etter skatteloven kapittel 12 svare skatt til staten med 15 pst. av inntekten. Dersom vedkommende gis fradrag etter skatteloven § 6-71, svares skatt til staten etter skattesatsene som følger av §§ 3-1, 3-2 og 3-8.

§ 3-6 Skatt til staten på honorar til utenlandske artister mv.

Skattepliktig etter lov om skatt på honorar til utenlandske artister mv., skal svare skatt til staten med 15 pst. av inntekten.

§ 3-7 Skattesats for utbetalinger fra individuell pensjonsavtale til bo

Skattesatsen for utbetaling fra individuell pensjonsavtale og etter innskuddspensjonsloven til bo, som omhandlet i skatteloven § 5-40 fjerde ledd, skal være 45 pst.

§ 3-8 Inntektsskatt til kommunene og fylkeskommunene

Den fylkeskommunale inntektsskattøren for personlige skattytere og dødsbo skal være maksimum 2,65 pst. Den kommunale inntektsskattøren for personlige skattytere og dødsbo skal være maksimum 12,80 pst.

Maksimumssatsene skal gjelde med mindre fylkestinget eller kommunestyret vedtar lavere satser.

Kapittel 4 – Skatt etter lov om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster mv.

§ 4-1 Ordinære skatter

Skattyter som har formue knyttet til eller inntekt vunnet ved petroleumsutvinning og rørledningstransport, jf. § 2 annet ledd i lov om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster mv., skal av slik formue og inntekt, i tillegg til de skatter som følger av bestemmelsene foran, svare skatt til staten etter reglene og satsene nedenfor. Det sam-

me gjelder når skatteplikten utelukkende følger av nevnte lov.

Av formue som tilhører andre skattytere enn selskaper, svares skatt med 0,7 pst.

Av inntekt svares skatt med 28 pst., med mindre det skal svares skatt på inntekten etter dette vedtaket § 3-3. Skatten blir å utligne i samsvar med bestemmelsene i lov om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster mv.

§ 4-2 Særskatt

Av inntekt vunnet ved petroleumsutvinning, behandling og rørledningstransport som nevnt i lov om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster mv. § 5, skal det svares særskatt med 50 pst.

§ 4-3 Terminskatt

Terminskatt for inntektsåret 2010 skrives ut og betales i samsvar med lov om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster mv. § 7. Ved utskrivningen av terminskatt benyttes satsene ovenfor.

§ 4-4 Utbytte utdelt til utenlandsk eierselskap

Det svares ikke skatt av aksjeutbytte som utdeles fra i riket hjemmehørende aksjeselskap og allmennaksjeselskap som er skattepliktig etter lov om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster mv. § 5, til selskap hjemmehørende i utlandet som direkte eier minst 25 pst. av kapitalen i det utdelende selskap. Dersom det i riket hjemmehørende selskap også har inntekt som ikke er skattepliktig etter lov om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster mv. § 5, svares skatt til staten etter de alminnelige regler for aksjeutbytte som fordeles til slik inntekt. Aksjeutbytte fordeles mellom særskattepliktig inntekt og annen inntekt på grunnlag av alminnelig inntekt fratrukket skatter for henholdsvis særskattepliktig inntekt og annen inntekt.

Kapittel 5 – Tonnasjesskatt

§ 5-1 Tonnasjesskatt

Aksjeselskap og allmennaksjeselskap som nevnt i skatteloven § 8-10, skal svare tonnasjesskatt, jf. skatteloven § 8-16, etter følgende satser:

- 0 kroner for de første 1 000 nettotonn, deretter
- 18 kroner per dag per 1 000 nettotonn opp til 10 000 nettotonn, deretter

- 12 kroner per dag per 1 000 nettotonn opp til 25 000 nettotonn, deretter
- 6 kroner per dag per 1 000 nettotonn.

Satsene i første ledd kan reduseres etter nærmere bestemmelser fastsatt av departementet, jf. skatteloven § 8-16 første ledd.

Kapittel 6 – Særlige bestemmelser om skattegrunnlag, beløpsgrenser og satser mv.

§ 6-1 Minstefradrag

Minstefradrag i lønnsinntekt mv. etter skatteloven § 6-32 første ledd bokstav a skal ikke settes lavere enn 31 800 kroner, og ikke høyere enn 72 800 kroner.

Minstefradrag i pensjonsinntekt etter skatteloven § 6-32 første ledd bokstav b skal ikke settes lavere enn 4 000 kroner, og ikke høyere enn 60 950 kroner.

§ 6-2 Foreldrefradrag

Fradrag beregnet etter skatteloven § 6-48 skal ikke settes høyere enn 25 000 kroner for ett barn. Fradragsgrensen økes med inntil 15 000 kroner for hvert ytterligere barn.

§ 6-3 Personfradrag

Fradrag etter skatteloven § 15-4 er 42 210 kroner i klasse 1 og 84 420 kroner i klasse 2.

§ 6-4 Skattebegrensning ved lav alminnelig inntekt

Beløpsgrensene som nevnt i skatteloven § 17-1 første ledd skal være 113 700 kroner for enslige og 206 700 kroner for ektepar og samboere som går inn under skatteloven § 2-16.

Kapittel 7 – Forskriftskompetanse mv.

§ 7-1 Avrundingsregler og utfyllende regler

Departementet kan gi forskrift til gjennomføring og utfylling av bestemmelsene i dette vedtak, herunder regler om avrunding av inntekts-, fradrag- og formuesposter.

§ 7-2 Adgang til å fravike reglene i vedtaket

Reglene i dette vedtaket kan fravikes på vilkår som nevnt i skattebetalingsloven § 4-8.

Forslag

til stortingsvedtak om avgift til statskassen på arv og gaver for budsjetterminen 2010

§ 1 Fra 1. januar 2010 skal det i henhold til lov 19. juni 1964 nr. 14 om avgift på arv og visse gaver (arveavgiftsloven) svares avgift til statskassen etter bestemmelsene i dette vedtaket.

§ 2 Fradrag etter arveavgiftsloven § 15 annet ledd for begravellesomkostninger, skifteomkostninger og utgifter til gravsted settes til et halvt grunnbeløp i folketrygden (G) ved årets inngang, dvs. 36 441 kroner, hvis ikke høyere utgifter er legitimert.

Utgifter til dokumentavgift og tinglysing kommer særskilt til fradrag.

Fradrag etter arveavgiftsloven § 17 for avgiftspliktig som ikke har fylt 21 år settes til et grunnbeløp i folketrygden (G) ved årets inngang, dvs. 72 881 kroner pr. år.

§ 3 Avgiftsgrunnlaget rundes nedover til nærmeste tall som kan deles med 1 000.

§ 4 Av arv og gaver til arvelaterens/giverens barn, fosterbarn – herunder stebarn som har vært oppfostret hos arvelateren/giveren – og foreldre, svares:

Av de første 470 000 kroner	intet
Av de neste 330 000 kroner	6 pst.
Av overskytende beløp	10 pst.

§ 5 Av arv og gaver som ikke går inn under § 4, svares:

Av de første 470 000 kroner	intet
Av de neste 330 000 kroner	8 pst.
Av overskytende beløp	15 pst.

Forslag

til stortingsvedtak om fastsetting av avgifter mv. til folketrygden for 2010

For inntektsåret 2010 svares folketrygdavgifter etter følgende regler og satser, jf. lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) kapittel 23:

Arbeidsgiveravgift

§ 1 Soneplassering

Arbeidsgiveravgift beregnes etter satsen som gjelder i den sonen hvor arbeidsgiver anses å drive virksomhet.

Et foretak som er arbeidsgiver, anses å drive virksomhet i den kommunen hvor foretaket er registrert. En privatperson som er arbeidsgiver, anses å drive virksomhet i den kommunen hvor vedkommende er bosatt ifølge folkeregisteret.

Har foretaket registrerte underenheter, jf. forskrift 9. februar 1995 nr. 114 om registrering av juridiske personer m.m. i Enhetsregisteret § 10, anses

hver underenhet som egen beregningsenhet for arbeidsgiveravgift.

Utføres hoveddelen av arbeidstakerens arbeid i en annen sone enn der virksomheten er registrert, og enhetsregisterreglene på grunn av virksomhetens art ikke påbyr at underenhet registreres i sonen hvor arbeidet utføres, benyttes likevel satsen i sonen hvor arbeidet utføres på den del av lønnskostnadene som knytter seg til dette arbeidet. Det samme gjelder ved arbeidsutleie, dersom arbeidstakeren utfører hoveddelen av sitt arbeid i en annen sone enn i den sonen virksomheten er registrert. Med hoveddelen av arbeidet menes her mer enn halvparten av antall arbeidsdager arbeidstakeren har gjennomført for arbeidsgiveren i løpet av avgiftsterminen.

Flytter arbeidsgiveren eller underenheten fra en sone til en annen, legges satsen i tilflyttingssonen til grunn fra og med påfølgende avgiftstermin etter registrert flyttedato.

§ 2 Soner for arbeidsgiveravgift

Sone I omfatter de områder som ikke er nevnt nedenfor. Arbeidsgivere beregner avgiften etter satsen som gjelder for sone I, hvis ikke annet følger av dette vedtaket.

Sone Ia omfatter:

- kommunene Frosta og Leksvik i Nord-Trøndelag fylke,
- kommunene Agdenes, Bjugn, Meldal, Midtre Gauldal, Rissa, Selbu og Ørland i Sør-Trøndelag fylke,
- kommunene Aukra, Eide, Gjemnes, Haram, Herøy, Midsund, Nesset, Sande, Stordal, Vanylven i Møre og Romsdal fylke,
- kommunene Flora, Førde og Sogndal i Sogn og Fjordane fylke,
- kommunene Etne, Tysnes, Kvinnherad, Jondal, Kvam, Modalen og Bømlo i Hordaland fylke,
- kommunene Sauda, Vindafjord og Finnøy i Rogaland fylke,
- kommunene Audnedal, Åseral, Hægebostad og Sirdal i Vest-Agder fylke,
- kommunene Gjerstad, Vegårshei, Åmli og Iveland i Aust-Agder fylke,
- kommunene Drangedal, Nome og Hjartdal i Telemark fylke,
- kommunene Sigdal og Rollag i Buskerud fylke,
- kommunene Gausdal, Søndre Land og Nordre Land i Oppland fylke,
- kommunene Nord-Odal, Eidskog, Grue, Våler, Åsnes og Åmot i Hedmark fylke.

Sone II omfatter:

- kommunene Meråker, Mosvik og Verran i Nord-Trøndelag fylke,
- kommunene Norddal, Stranda, Rauma, Tingvoll, Sunndal og Sandøy i Møre og Romsdal fylke,
- Sogn og Fjordane fylke med unntak av kommunene Flora, Førde og Sogndal,
- kommunene Odda, Ullensvang, Eidfjord, Ulvik, Granvin, Masfjorden og Fedje i Hordaland fylke,
- kommunene Hjelmeland, Suldal, Utsira og Kvitsøy i Rogaland fylke,
- kommunene Evje og Hornnes, Bygland, Valle og Bykle i Aust-Agder fylke,
- kommunene Tinn, Seljord, Kviteseid, Nissedal, Fyresdal, Tokke og Vinje i Telemark fylke,
- kommunene Flå, Nes, Gol, Hemsedal, Ål, Hol og Nore og Uvdal i Buskerud fylke,
- kommunene Nord-Fron, Sør-Fron og Ringebu i Oppland fylke,
- kommunen Trysil i Hedmark fylke.

Sone III omfatter:

- kommunen Snåsa i Nord-Trøndelag fylke,
- kommunene Hemne, Snillfjord, Oppdal, Rennebu, Røros, Holtålen og Tydal i Sør-Trøndelag fylke,
- kommunene Surnadal, Rindal, Aure og Halså i Møre og Romsdal fylke,
- kommunene Dovre, Lesja, Skjåk, Lom, Vågå, Sel, Sør-Aurdal, Etnedal, Nord-Aurdal, Vestre Slidre, Øystre Slidre og Vang i Oppland fylke,
- kommunene Stor-Elvdal, Rendalen, Engerdal, Tolga, Tynset, Alvdal, Follidal og Os i Hedmark fylke.

Sone IV omfatter:

- Troms fylke, med unntak av kommunene Karlsøy, Lyngen, Storfjord, Kåfjord, Skjervøy, Nordreisa, Kvænangen og Tromsø,
- Nordland fylke, med unntak av kommunen Bodø,
- kommunene Namdalseid, Lierne, Røyrvik, Namsskogan, Grong, Høylandet, Flatanger, Vikna, Nærøy, Leka, Fosnes, Overhalla og Namsos i Nord-Trøndelag fylke,
- kommunene Frøya, Hitra, Åfjord, Roan og Osen i Sør-Trøndelag fylke,
- kommunen Smøla i Møre og Romsdal fylke.

Sone IVa omfatter:

- kommunen Tromsø i Troms fylke,
- kommunen Bodø i Nordland fylke.

Sone V omfatter:

- Finnmark fylke,
- kommunene Karlsøy, Lyngen, Storfjord, Kåfjord, Skjervøy, Nordreisa og Kvænangen i Troms fylke.

§ 3 Satser for arbeidsgiveravgift etter sone

Satsen for arbeidsgiveravgift for inntektsåret 2010 er:

- 14,1 pst. i sone I.
- 14,1 pst. i sone Ia, men likevel 10,6 pst. så lenge differansen mellom den avgift som ville følge av satser på henholdsvis 14,1 pst. og 10,6 pst. ikke overstiger 530 000 kroner for foretaket i 2010. For veitransportforetak er satsen 10,6 pst. inntil nevnte differanse overstiger 265 000 kroner for foretaket i 2010. Med veitransportforetak menes foretak som driver innen næringskodene 49.3 Annen landtransport med passasjerer og 49.4 Godstransport på vei, herunder flyttetransport, med unntak av 49.312 (Transport med sporveis- og forstadsbane) og 49.393 (Transport med taubaner, kabelbaner og skiheiser). Bestemmelsene om reduserte avgiftssatser i sone Ia gjelder ikke foretak som er omfattet av helseforetaksloven, statsforvaltningen som omfattes

av reglene i folketrygdloven § 24-5 tredje ledd, eller foretak som har krav på støtte etter kapittel 16 i ESAs retningslinjer om statsstøtte til foretak i vanskeligheter. Når et foretak i sone Ia beregner avgift etter redusert sats, kan den samlede fordelingen av bagatellmessig støtte i form av redusert avgift og annen bagatellmessig støtte til foretaket ikke overstige 530 000 kroner i 2010, jf. forordning (EF) nr. 1998/2006 om bagatellmessig støtte inntatt i EØS-avtalen ved EØS-komiteens beslutning nr. 29/2007. For foretak som driver innen veitransport må slik samlet støtte ikke overstige 265 000 kroner i 2010.

- 10,6 pst. i sone II.
- 6,4 pst. i sone III.
- 7,9 pst. i sone IVa.
- 5,1 pst. i sone IV.
- 0 pst. i sone V og for avgift som svares av foretak hjemmehørende på Svalbard, og når andre foretak utbetaler lønn og annen godtgjørelse som blir skattlagt etter lov 29. november 1996 nr. 68 om skatt til Svalbard.

§ 4 Særregler om avgiftssats for stålproduksjon og skipsverft

Avgift skal beregnes med 14,1 pst., uansett hvor foretaket er hjemmehørende, når foretaket er beskjeftiget med produksjon av stålprodukter opplistet i Annex I til kapittel 25B om regionalstøtte i ESAs retningslinjer for statsstøtte. Det samme gjelder dersom foretaket bygger eller reparerer selvdrevet, sjøgående kommersielt fartøy som er på minst 100 BRT for transport av passasjerer eller gods, eller som er på minst 100 BRT til særlige formål, eller som er et slepefartøy på minst 365 kW, eller som er et flytende og flyttbart uferdig skrog av slike fartøy. Regelen i første punktum gjelder også foretak som foretar vesentlig ombygging av slike fartøy over 1 000 BRT.

Inntil differansen overstiger 530 000 kroner mellom den avgift som ville følge av en sats på 14,1 pst. for foretaket i 2010 og den avgift som følger av satsen for sonen hvor foretaket drives etter reglene foran, er satsen likevel 10,6 pst. i sone II og Ia, 6,4 pst. i sone III, 7,9 pst. i sone IVa, 5,1 pst. i sone IV og 0 pst. i sone V. Dette gjelder likevel ikke for foretak som har krav på støtte med hjemmel i kapittel 16 i ESAs retningslinjer om statsstøtte til foretak i vanskeligheter.

For foretak med blandet virksomhet og et klart regnskapsmessig skille mellom virksomhet omfattet av første ledd og annen type virksomhet, kan avgiften kreves beregnet etter satsene i § 3, eventuelt

i § 5, for den del av virksomheten som ikke er omfattet av første ledd.

Bestemmelsen i § 3 annet strekpunkt femte punktum om begrensningene for samlet bagatellmessig støtte gjelder tilsvarende for virksomheter som anvender reduserte satser etter denne bestemmelse.

§ 5 Særregel om avgiftssats for produkter som ikke omfattes av EØS-avtalen

For virksomhet som bare driver med produksjon, foredling og engroshandelen av produkter som ikke omfattes av EØS-avtalen, jf. avtalens § 8, beregnes arbeidsgiveravgift med 5,1 pst. når virksomheten drives i sone IVa, og med 10,6 pst. når den drives i sone Ia. Dette gjelder følgende næringskoder:

01.1 – 01.3	Dyrking av ettårige vekster, flerårige vekster og planteformering
01.4	Husdyrhold
01.5	Kombinert husdyrhold og planteproduksjon
01.	Tjenester tilknyttet jordbruk og etterbehandling av vekster etter innhøsting
01.7	Jakt, viltstell og tjenester tilknyttet jakt og viltstell
02.1 – 02.3	Skogskjøtsel og andre skogbruksaktiviteter, avvirkning og innsamling av viltvoksende produkter av annet enn tre og del av 16.10 (produksjon av pæler)
02.40	Tjenester tilknyttet skogbruk (med unntak av tømmermåling)
03.11 – 03.12	Hav- og kystfiske og fangst og ferskvannsfiske
03.21 – 03.22	Hav- og kystbasert akvakultur og ferskvannsbasert akvakultur
10.11 – 10.13	Bearbeiding og konservering av kjøtt og fjørfekjøtt og produksjon av kjøtt- og fjørfeverer
10.20	Bearbeiding og konservering av fisk, skalldyr og bløtdyr
10.3	Bearbeiding og konservering av frukt og grønnsaker
10.4	Produksjon av vegetabiliske og animalske oljer og fettstoffer
10.5	Produksjon av meierivarer og iskrem
10.6	Produksjon av kornvarer, stivelse og stivelsesprodukter, samt del av 10.89 (produksjon av kunstig honning og karamell)
10.85	Produksjon av ferdigmat

10.9	Produksjon av fôrvarer
46.2	Engroshandel med jordbruksråvarer og levende dyr
46.31	Engroshandel med frukt og grønnsaker, samt del av 10-39 (produksjon av skrellede grønnsaker og blandede salater)
46.32	Engroshandel med kjøtt og kjøttvarer
46.33	Engroshandel med meierivarer, egg, matolje og -fett
46.381	Engroshandel med fisk, skalldyr og bløtdyr
50.202	Innenriks sjøtransport med gods, men bare for så vidt gjelder drift av brønnbåter
52.10	Lagring, men bare for så vidt gjelder drift av kornsiloer.

For foretak med blandet virksomhet og et klart regnskapsmessig skille mellom virksomhet omfattet av denne bestemmelsen og annen type virksomhet, kan arbeidsgiver kreve at avgiften beregnes etter satsene her for den del av virksomheten som omfattes av denne bestemmelsen.

Trygdeavgift

§ 6 Trygdeavgift av pensjon mv.

Av pensjon i og utenfor arbeidsforhold, føderåd, livrente som ledd i pensjonsordning i arbeidsforhold, engangsutbetaling fra pensjonsordning etter innskuddspensjonsloven, engangsutbetaling fra individuell pensjonsavtale som er i samsvar med regler gitt av departementet, engangsutbetaling fra pensjonsavtale etter lov om individuell pensjonsordning og personinntekt for skattyter under 17 år

og over 69 år, som nevnt i folketrygdloven § 23-3 annet ledd nr. 1, beregnes trygdeavgift med 3 pst.

§ 7 Trygdeavgift av lønnsinntekt mv.

Av lønnsinntekt og annen personinntekt som nevnt i folketrygdloven § 23-3 annet ledd nr. 2, beregnes trygdeavgift med 7,8 pst.

§ 8 Trygdeavgift av næringsinntekt mv.

Av næringsinntekt og annen personinntekt som nevnt i folketrygdloven § 23-3 annet ledd nr. 3, beregnes trygdeavgift med 11 pst.

Avgift av næringsinntekt (annen ervervsinntekt) i jord- og skogbruk samt reindrift, som overstiger 7,8 pst. av inntekten, skal dekkes med tilskudd knyttet til næringsavtalene i landbruket. Næringsinntekt i jordbruk er i denne sammenhengen inntekt som nevnt i Finansdepartementets forskrift til skatteloven § 8-1-11. Inntekt av skogbruk og reindrift i denne sammenheng omfatter også inntekter som nevnt i forskriften § 8-1-11 nr. 1 annet ledd og nr. 2.

Andre bestemmelser

§ 9 Forskriftsfullmakt mv.

Kongen gir regler om grunnlag og satser for avgifter og tilskudd etter folketrygdloven § 23-4 for visse grupper av medlemmer i trygden. Satsen på 14,1 pst. skal legges til grunn for arbeidsgiveravgift fastsatt etter denne bestemmelsen.

Departementet kan gi regler til utfylling og gjennomføring av bestemmelsene i §§ 1 til 5.

Forslag til stortingsvedtak om CO₂-avgift i petroleumsvirksomheten på kontinentalsokkelen for budsjetterminen 2010

Fra 1. januar 2010 skal det i henhold til lov 21. desember 1990 nr. 72 om avgift på utslipp av CO₂ i petroleumsvirksomhet på kontinentalsokkelen betales CO₂-avgift til statskassen etter følgende satser:

- a) for gass 47 øre per standardkubikkmeter
- b) for olje eller kondensat 47 øre per liter.

Forslag

til stortingsvedtak om produktavgift til folketrygden for fiskeri-, hval- og selfangstnæringen for 2010

Med hjemmel i folketrygdloven § 23-5 annet ledd fastsettes:

I

I 2010 skal følgende avgifter til folketrygden dekkes ved en produktavgift på omsetning av fisk, hval og sel, og produkter av disse, fra fartøy som har drevet egen fangstvirksomhet innenfor det aktuelle kalenderår:

1. Trygdeavgift over 7,8 pst. av pensjonsgivende inntekt fra fiske, hval- og selfangst i inntektsåret.
2. Arbeidsgiveravgift på hyre til mannskapet på fiske-, hvalfangst- og selfangstfartøy.
3. Premie til kollektiv yrkesskadetrygd for fiskere, hval- og selfangere.
4. Avgift til dekning av de utgiftene folketrygden

har med stønad til arbeidsløse fiskere, hval- og selfangere.

5. Avgift til dekning av de utgiftene folketrygden har i forbindelse med ordningen med frivillig tilleggstrygd for sykepenges til manntallsførte fiskere, hval- og selfangere.

II

Produktavgiften skal være 2,9 pst. for 2010.

Avgift på omsetning av råfisk, råfiskprodukter, hval og hvalprodukter innkreves av godkjente salgslag, jf. lov 14. desember 1951 nr. 3 om omsetning av råfisk § 3. Ved fiske på fjerne farvann der omsetningen foregår utenom salgslag og ved omsetning av sel og produkter av sel, skal den avgiftspliktige innbetale produktavgiften til Fiskeridirektoratet.

Forslag

til stortingsvedtak om merverdiavgift for budsjetterminen 2010 (kap. 5521 post 70)

§ 1 Saklig virkeområde og forholdet til merverdiavgiftsloven

Fra 1. januar 2010 svares merverdiavgift etter satsene i dette vedtaket og i samsvar med lov 19. juni 2009 nr. 58 om merverdiavgift (merverdiavgiftsloven).

§ 2 Alminnelig sats

Merverdiavgift svares med 25 pst. av avgiftspliktig omsetning uttak og innførsel når ikke redusert sats skal anvendes etter bestemmelsene nedenfor.

§ 3 Redusert sats med 14 pst.

Merverdiavgift svares med 14 pst. av omsetning, uttak og innførsel av næringsmidler som nevnt i merverdiavgiftsloven § 5-2.

§ 4 Redusert sats med 8 pst.

Merverdiavgift svares med 8 pst. av omsetning og uttak av tjenester som gjelder

- a) persontransport mv. som nevnt i merverdiavgiftsloven § 5-3,
- b) transport av kjøretøy på ferge som nevnt i merverdiavgiftsloven § 5-4,
- c) utleie av rom i hotellvirksomhet mv. som nevnt i merverdiavgiftsloven § 5-5,
- d) rett til å overvære kinoforestillinger som nevnt i merverdiavgiftsloven § 5-6,
- e) kringkastingstjenester som nevnt i merverdiavgiftsloven § 5-7.

§ 5 Redusert sats med 11,11 pst.

Merverdiavgift svares med 11,11 pst. av omsetning mv. av råfisk som nevnt i merverdiavgiftsloven § 5-8.

Forslag

til stortingsvedtak om særavgifter til statskassen for budsjetterminen 2010

Om avgift på alkohol (kap. 5526 post 70)

§ 1 Fra 1. januar 2010 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen ved innførsel og innenlandsk produksjon av følgende varer med følgende beløp:

Alkoholholdig drikk	Volumprosent alkohol	Kr
	t.o.m. 0,7	avgiftslegges etter reglene for alkoholfrie drikkevarer
Brennevinsbasert	over 0,7	6,18 per volumprosent og liter
Annen	over 0,7 t.o.m. 2,7	2,76 per liter
	over 2,7 t.o.m. 3,7	10,41 per liter
	over 3,7 t.o.m. 4,7	18,04 per liter
	over 4,7 t.o.m. 22	4,03 per volumprosent og liter
Etanol til teknisk bruk	over 0,7	sats som for alkoholholdig drikk

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten og om grunnlaget for avgiften. Departementet kan videre gi forskrift om at det skal betales avgift på alkohol også i varer som ikke er avgiftspliktige etter første og annet ledd, samt om forenklet avgiftsberegning for varer som reisende innfører til personlig bruk utover avgiftsfri kvote, jf. tolloven § 4-20.

§ 2 Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på varer som

- a) fra produsents eller importørs lager
 1. utføres til utlandet,
 2. leveres direkte eller via tollager til proviant etter tolloven § 4-23,
 3. leveres til toll- og avgiftsfritt utsalg på lufthavn etter tolloven § 4-30,
- b) innføres
 1. som reisegods etter tolloven § 5-1,
 2. til bruk i transportmidler i ervervsmessig virksomhet etter tolloven § 5-2,
- c) etter tolloven § 5-3 fra produsents eller importørs lager leveres til eller innføres av
 1. diplomater,
 2. NATO og styrker fra land som deltar i Partnerskap for fred,

3. Den nordiske investeringsbank,
- d) kommer i retur til produsents eller importørs lager,
- e) leveres til teknisk, vitenskapelig eller medisinsk bruk og som er gjort utjenlig til drikk (denaturert) eller på annen måte finnes garantert mot å bli brukt til drikk,
- f) brukes som råstoff mv. ved framstilling av varer,
- g) framstilles ved ikke ervervsmessig produksjon. Fritaket omfatter ikke brennevinsbasert drikk og gjelder kun framstilling til eget bruk. Departementet kan gi forskrift om avgrensing av og vilkår for fritak.

§ 3 Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 4 Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

Om avgift på tobakkvarer (kap. 5531 post 70)

§ 1 Fra 1. januar 2010 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen ved innførsel og innenlandsk produksjon av følgende varer med følgende beløp:

Produkt	Kr	
Sigarer	2,12	per gram av pakningens nettovekt
Sigaretter	2,12	per stk.
Røyketobakk, karvet skråtobakk, råtobakk i forbrukerpakning	2,12	per gram av pakningens nettovekt
Skråtobakk	0,82	per gram av pakningens nettovekt
Snus	0,82	per gram av pakningens nettovekt
Sigarettpapir og sigarettfylser	0,0323	per stk.

Med en sigarett menes en sigarett som har en lengde til og med 90 mm, som to regnes sigaretten dersom den har en lengde på over 90 mm, men maks 180 mm osv. Filter og munnstykke tas ikke med ved beregningen av lengden.

Vekten av fastmunnstykke skal tas med i den nettovekt som danner grunnlaget for beregning av avgiften.

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten og om grunnlaget for avgiften. Departementet kan videre gi forskrift om forenklet avgiftsberegning for varer som reisende innfører til personlig bruk utover avgiftsfri kvote, jf. tolloven § 4-20.

§ 2 Departementet kan gi forskrift eller fatte enkeltvedtak om at varer som er ment eller er egnet som erstatning for varer som nevnt i § 1, er avgiftspliktige. Dersom avgiftsplikt blir pålagt, skal det betales avgift med samme beløp som for tilsvarende tobakkvare.

§ 3 Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på varer som

- a) fra produsents eller importørs lager
 1. utføres til utlandet,
 2. leveres direkte eller via tollager til proviant etter tolloven § 4-23,

3. leveres til toll- og avgiftsfritt utsalg på lufthavn etter tolloven § 4-30,

- b) innføres
 1. som reisegods etter tolloven § 5-1,
 2. til bruk i transportmidler i ervervsmessig virksomhet etter tolloven § 5-2,

c) etter tolloven § 5-3 fra produsents eller importørs lager leveres til eller innføres av

1. diplomater,
2. NATO og styrker fra land som deltar i Partnerskap for fred,
3. Den nordiske investeringsbank,

d) kommer i retur til produsents eller importørs lager,

e) kvalitetsprøves og forbrukes på fabrikk eller lager.

Departementet kan gi forskrift om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 4 Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 5 Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

Om avgift på motorvogner mv. (kap. 5536)

I. Engangsavgift på motorvogner mv. (kap. 5536 post 71)

§ 1 Fra 1. januar 2010 skal det i henhold til lov 19. juni 1959 nr. 2 om avgifter vedrørende motorkjøretøyer og båter betales avgift til statskassen ved første gangs registrering av motorvogner i det sentrale motorvognregisteret. Videre skal det betales avgift når

a) betingelsene for avgiftsfrihet eller avgiftsnedsettelse ved første gangs registrering ikke lenger er oppfylt,

b) motorvogn som ikke tidligere er registrert her i landet urettmessig tas i bruk uten registrering, c) oppbygd motorvogn tas i bruk før ny registrering.

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten og om grunnlaget for avgiften.

§ 2 Avgift skal betales med følgende beløp:

Avgiftsgrupper	Egenvekt (kg)	Motoreffekt (kW)	CO ₂ -utslipp (g/km)	Slagvolum (cm ³)	Sats	Vrakpant-avgift
Avgiftsgruppe A						kr 1 300
Personbiler, varebiler klasse 1, busser under 6 m med inntil 17 seteplasser						
	0-1150				kr 35,67	
	1151-1400				kr 77,74	
	1401-1500				kr 155,51	
	over 1500				kr 180,85	
		0-65			kr 55,10	
		66-90			kr 481,00	
		91-130			kr 1 297,33	
		over 130			kr 2 702,77	
Motorvogn med plikt til å dokumentere drivstofforbruk og CO ₂ -utslipp, og med						
– utslipp 120 g/km og over						
			0-120		kr 0	
			121-140		kr 725,00	
			141-180		kr 731,00	
			181-250		kr 1 704,00	
			over 250		kr 2 735,00	
– CO ₂ -utslipp under 120 g/km gjøres følgende fradrag per g/km for den del av utslippet som ligger under 120						
					kr - 609	
Motorvogn uten plikt til å dokumentere drivstofforbruk og CO ₂ -utslipp						
– bensindrevne						
			0-1 200		kr 13,85	
			1 201-1 800		kr 46,14	
			1 801-2 200		kr 108,30	
			over 2 200		kr 116,82	

Avgiftsgrupper	Egenvekt (kg)	Motoreffekt (kW)	CO ₂ -utslipp (g/km)	Slagvolum (cm ³)	Sats	Vrakpant- avgift
– ikke bensindrevne				0-1 200	kr 10,62	
				1 201-1 800	kr 37,68	
				1 801-2 200	kr 88,40	
				over 2 200	kr 91,95	
Avgiftsgruppe B						kr 1 300
Varebiler klasse 2, lastebiler med tillatt totalvekt mindre enn 7 501 kg og godsrom med lengde under 300 cm og bredde under 190 cm	22 pst. av A	22 pst. av A	22 pst. av A	22 pst. av A		
Avgiftsgruppe C						kr 1 300
Campingbiler	22 pst. av A	22 pst. av A	22 pst. av A	22 pst. av A		
Avgiftsgruppe D (opphevet)						
Avgiftsgruppe E						kr 0
Beltebiler					36 pst. av verdiavgiftsgrunnlaget	
Avgiftsgruppe F						kr 0
Motorsykler					kr 10 283 per stk.	
		0-11			kr 0	
		over 11			kr 457,60	
				0-125	kr 0	
				126-900	kr 35,31	
				over 900	kr 77,45	
Avgiftsgruppe G						kr 1 300
Beltemotorsykler (snøscootere)	0-100				kr 14,49	
	101-200				kr 28,99	
	over 200				kr 57,95	
		0-20			kr 38,65	
		21-40			kr 77,27	
		over 40			kr 154,53	
				0-200	kr 3,03	
				201-400	kr 6,04	
				over 400	kr 12,07	

Avgiftsgrupper	Egenvekt (kg)	Motoreffekt (kW)	CO ₂ -utslipp (g/km)	Slagvolum (cm ³)	Sats	Vrakpant- avgift
Avgiftsgruppe H						kr 1 300
Motorvogn i avgiftsgruppe A, som ved første gangs registrering her i landet blir registrert på løyveinnehaver til bruk som ordinær drosje (ikke reserve- eller erstatningsdrosje) eller for transport av funksjonshemmede	40 pst. av A	40 pst. av A	100 pst. av A	100 pst. av A		
Avgiftsgruppe I						kr 1 300
Avgiftspliktige motorvogner som er 30 år eller eldre					3 386 per stk.	
Avgiftsgruppe J						kr 1 300
Busser under 6 m med inntil 17 seteplasser, hvorav minst 10 er fastmontert i fartsretningen	40 pst. av A	40 pst. av A	40 pst. av A	40 pst. av A		

Engangsavgift for motorvogn med CO₂-utslipp under 120 g/km, vrakpantavgift ikke medregnet, kan ikke settes lavere enn den avgift som skal svares for motorvogn i avgiftsgruppe I.

Vrakpantavgiften inngår ikke i beregningsgrunnlaget for merverdiavgiften.

Departementet kan gi forskrift om refusjon av vrakpantavgift for motorvogner som utføres til utlandet.

Departementet kan gi forskrift om tilbakebetaling og tilleggsberegning av særavgift og merverdiavgift. Departementet kan videre gi forskrift om hvilken avgiftsgruppe en motorvogn skal avgiftsberegnes etter. Oppstår det tvil om hvilken avgiftsgruppe en motorvogn skal avgiftsberegnes etter, avgjøres dette av departementet med bindende virkning.

§ 3 Ved beregning av avgift basert på egenvekt, CO₂-utslipp, slagvolum og motoreffekt benyttes de tekniske data som fastsettes i forbindelse med motorvognens godkjenning etter veimyndighetenes regelverk.

Hvilke motorvogner som har plikt til å dokumentere drivstofforbruk og CO₂-utslipp følger av veimyndighetenes regelverk. Avgiftsberegningen for kjøretøy som ikke omfattes av vegmyndighetenes regelverk om dokumentasjon av drivstoffor-

bruk og CO₂-utslipp, skal baseres på CO₂-utslipp når utslippet på annen måte er dokumentert overfor veimyndighetene og lagt til grunn ved registreringen.

Ved innenlandsk tilvirkning er verdiavgiftsgrunnlaget prisen fra produsent. Ved innførsel er verdiavgiftsgrunnlaget tollverdien.

§ 4 For motorvogner som benytter stempeldrevet forbrenningsmotor i kombinasjon med elektrisk motor til framdrift (hybridbiler), inngår verken effekten knyttet til den elektriske motoren eller vekten av elektromotor og batteripakke i avgiftsgrunnlaget.

For motorvogner som har vært registrert i utlandet før registrering her i landet gjøres fradrag i den engangsavgift som beregnes etter § 2.

Departementet kan gi forskrift om beregning av engangsavgiften for motorvogner som nevnt i første og annet ledd.

§ 5 Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for engangsavgift på

- a) motorvogner som registreres på kjennemerker med gule tegn på blå reflekterende bunn,
- b) motorvogner registrert på Den nordiske investeringsbank og som er nødvendig for bankens offisielle virksomhet,

- c) motorvogner som registreres på NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra land som deltar i Partnerskap for fred,
- d) lett pansrete motorvogner til offentlig bruk,
- e) motorvogner til bruk utelukkende som banekjøretøy og i rally, samt motorsykler til bruk utelukkende i trial- og endurukonkurranseskjøring,
- f) ambulanser,
- g) begravelseskjøretøy,
- h) beltemotorsykler som ved første gangs registrering her i landet blir registrert på humanitær institusjon som skal benytte kjøretøyet i ambulansetjeneste,
- i) motorvogner som bare bruker elektrisitet til framdrift, herunder motorvogner hvor elektrisiteten er produsert i brenselceller. Fritaket omfatter ikke tilfeller hvor batteri under kjøring tilføres strøm ved bruk av en ekstern stempeldrevet forbrenningsmotor,
- j) busser som ved første gangs registrering her i landet blir registrert på
 1. innehaver av løyve etter §§ 6 eller 9 i lov 21. juni 2002 nr. 45 om yrkestransport med motorvogn og fartøy, eller som er utleid på kontrakt med varighet på ett år eller mer mellom innehaver av slikt løyve og selskap i samme konsern. Fritaket gjelder også busser som utfører rutetransport basert på kontrakt med varighet på ett år eller mer inngått med myndighet eller selskap som har slikt ruteløyve,
 2. institusjon eller organisasjon som tilbyr transport av funksjonshemmede mv.,
- k) motorvogner som innføres som arvegods etter tolloven § 5-1 første ledd bokstav e,
- l) motorvogner som innføres til midlertidig bruk etter tolloven § 6-1 annet ledd,
- m) beltevogner til Forsvaret,
- n) spesialutrustede kjøretøy til bruk for brannvesenet,
- o) motorvogner som til framdrift benytter stempeldrevet forbrenningsmotor som kun kan benytte hydrogen som drivstoff. Dette gjelder også kjøretøy som til framdrift benytter slik motor i kombinasjon med elektrisk motor (hybridbiler).

For motorvogner som kan benytte etanol som drivstoff gjøres fradrag i avgiften etter § 2 på 10 000 kr. Med etanol menes i denne sammenheng konsentrasjoner på minst 85 pst. etanol.

Motorvogner som nevnt i første ledd bokstav a til c er fritatt også for vrakpantavgift.

Departementet kan gi forskrift om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 6 Departementet kan gi forskrift om betaling av avgifter ved endring av en motorvogns avgiftsmessige status og om hva som skal anses som slik endring.

Departementet kan gi forskrift om betaling av avgifter dersom det foretas endringer av en motorvogn som har betydning for grunnlaget for beregning av avgiften, og om hva som skal anses som en slik endring.

§ 7 Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 8 Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning eller også ellers en klart urimelig virkning.

II. Årsavgift (kap. 5536 post 72)

§ 1 For 2010 skal det i henhold til lov 19. juni 1959 nr. 2 om avgifter vedrørende motorvogner og båter betales årsavgift til statskassen for innenlandsregistrerte kjøretøy med tillatt totalvekt mindre enn 7 500 kg med følgende beløp:

- a) kr 2 790 for personbiler, varebiler, campingbiler, busser, kombinerte biler, lastebiler, samt trekkbiler med tillatt totalvekt fra og med 3 500 kg,
- b) kr 3 245 for dieseldrevne motorvogner som nevnt i bokstav a som ikke har fabrikkmontert partikkelfilter,
- c) kr 2 790 for årsprøvekjennermerker for motorvogner,
- d) kr 1 045 for campingtilhengere med egenvekt over 350 kg,
- e) kr 1 705 for motorsykler; trehjuls, lette, mellomtunge og tunge,
- f) kr 395 for

1. motorvogn som er registrert på innehaver av løyve etter § 9 i lov 21. juni 2002 nr. 45 om yrkestransport med motorvogn eller fartøy som drosje (ikke reserve- eller erstatningsdrosje) eller for transport av funksjonshemmede,

2. motorvogn som er registrert på innehaver av løyve etter § 6 i lov 21. juni 2002 nr. 45 om yrkestransport med motorvogn eller fartøy, eller som er utleid på kontrakt med varighet på ett år eller mer mellom innehaver

av slikt løyve og selskap i samme konsern. Dette gjelder også motorvogn som utfører rutetransport basert på kontrakt med varighet på ett år eller mer inngått med myndighet eller selskap som har slikt ruteløyve,

3. motorvogner som er godkjent og registrert som ambulanse eller som er registrert som begraveleskjøretøy på begravellesbyrå og lignende,
4. motorvogner som er registrert på kjennermerker med lysegule tegn på sort bunn,
5. motorvogner som bare bruker elektrisitet til framdrift, herunder motorvogner hvor elektrisiteten er produsert i brenselceller,
6. motorredskap,
7. beltekjøretøy,
8. trekkbiler som ikke omfattes av bokstav a eller b,
9. mopeder,
10. traktorer,
11. motorvogner som er 30 år eller eldre.

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten og om grunnlaget for avgiften.

§ 2 Unntatt fra avgiftsplikt er

- a) motorvogner som er registrert på kjennemerker med gule tegn på blå reflekterende bunn,
- b) motorvogner som er registrert på Den nordiske investeringsbank og som er nødvendig for bankens offisielle virksomhet,
- c) motorvogner som er registrert på NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra land som deltar i Partnerskap for fred,
- d) motorvogner registrert til bruk på Svalbard,
- e) campingtilhengere som er 30 år eller eldre,
- f) motorvogn som er stjålet i løpet av avgiftsåret.

Departementet kan gi forskrift om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3 Det skal betales full avgift for kjøretøy som er registrert per 1. januar eller som blir registrert i første halvår og for årsprøvekjennermerker som er tildelt per 1. januar eller som blir tildelt i første halvår.

Det skal ikke betales avgift for motorvogner som innen avgiftens forfall leveres til godkjent oppsamlingsplass for bilvrak eller til bilopphuggeri for vraking/hugging.

Det skal betales halv avgift på kjøretøy som

- a) leveres til godkjent oppsamlingsplass for bil-

vrak eller til bilopphuggeri for vraking/hugging i første halvår, men etter avgiftens forfall,

- b) registreres eller tildeles årsprøvekjennermerker i annet halvår.

Departementet kan gi forskrift om avgrensning av og vilkår for å betale halv avgift.

§ 4 Avgift som ikke er betalt innen forfall, forhøyes med kr 250. For kjøretøy som nevnt i § 1 bokstav f forhøyes avgiften med kr 50. Departementet kan gi forskrift om innkreving av tilleggsavgiften.

§ 5 Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 6 Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

III. Vektårsavgift (kap. 5536 post 73)

§ 1 Fra 1. januar 2010 skal det i henhold til lov 19. juni 1959 nr. 2 om avgifter vedrørende motorkjøretøyer og båter betales vektgradert årsavgift til statskassen på innenlandsregistrerte kjøretøy på minst 7 500 kg. For dieseldrevne kjøretøy skal det i tillegg betales miljødifferensiert årsavgift.

1. Vektgradert årsavgift

Motorkjøretøy

Avgiftsgruppe	Luft- fjæring	Annet fjærings- system
<i>2 eller flere aksler</i>		
7 500 – 11 999 kg	399	399
<i>2 aksler</i>		
12 000 – 12 999 kg	399	714
13 000 – 13 999 kg	714	1 275
14 000 – 14 999 kg	1 275	1 630
15 000 kg og over	1 630	3 188
<i>3 aksler</i>		
12 000 – 14 999 kg	399	399
15 000 – 16 999 kg.....	714	949
17 000 – 18 999 kg	949	1 529
19 000 – 20 999 kg	1 529	1 864
21 000 – 22 999 kg	1 864	2 657
23 000 kg og over	2 657	3 910

<i>Minst 4 aksler</i>			28 000 – 28 999 kg	2 119	2 475
12 000 – 24 999 kg	1 864	1 884	29 000 – 30 999 kg	2 475	3 809
25 000 – 26 999 kg	1 884	2 720	31 000 – 32 999 kg	3 809	5 131
27 000 – 28 999 kg	2 720	4 082	33 000 kg og over	5 131	7 583
29 000 kg og over	4 082	5 863	<i>2 + minst 3 aksler</i>		
<hr/>			16 000 – 37 999 kg	4 163	5 640
<i>Kombinasjoner av kjøretøy – vogntog</i>			38 000 – 40 000 kg	5 640	7 523
			over 40 000 kg	7 523	10 076
			<i>Minst 3 + 1 aksler</i>		
Avgiftsgruppe	Luft- fjæring	Annet fjæringssystem	16 000 – 24 999 kg	704	1 109
<i>2 + 1 aksler</i>			25 000 – 25 999 kg	1 109	1 569
7 500 – 13 999 kg	399	399	26 000 – 27 999 kg	1 569	2 119
14 000 – 15 999 kg	399	399	28 000 – 28 999 kg	2 119	2 475
16 000 – 17 999 kg	399	540	29 000 – 30 999 kg	2 475	3 809
18 000 – 19 999 kg	540	723	31 000 – 32 999 kg	3 809	5 131
20 000 – 21 999 kg	723	1 161	33 000 kg og over	5 131	7 583
22 000 – 22 999 kg	1 161	1 385	<i>Minst 3 + 2 aksler</i>		
23 000 – 24 999 kg	1 385	2 180	16 000 – 37 999 kg	3 727	5 020
25 000 – 27 999 kg	2 180	3 521	38 000 – 40 000 kg	5 020	6 790
28 000 kg og over	3 521	5 879	over 40 000 kg	6 790	9 853
<i>2 + 2 aksler</i>			<i>Minst 3 + minst 3 aksler</i>		
16 000 – 24 999 kg	704	1 109	16 000 – 37 999 kg	2 292	2 690
25 000 – 25 999 kg	1 109	1 569	38 000 – 40 000 kg	2 690	3 818
26 000 – 27 999 kg	1 569	2 119	over 40 000 kg	3 818	5 845

2. Miljødifferensiert årsavgift for dieseldrevne kjøretøy

Vektklasser	Avgasskravnivå						0-utslipp
	Ikke EURO	EURO I	EURO II	EURO III	EURO IV	EURO V	
7 500 – 11 999 kg	4 084	2 269	1 588	968	510	318	0
12 000 – 19 999 kg	6 701	3 724	2 605	1 588	838	520	0
20 000 kg og over	11 916	6 826	4 841	2 910	1 536	954	0

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten.

§ 2 Departementet kan gi forskrift om hvilke fjæringssystemer som kan likestilles med luftfjæring og om fastsettelse av avgasskravnivå, herunder krav til dokumentasjon for registreringsår og avgasskravnivå.

Departementet kan også gi forskrift om etterberegning av avgift dersom det viser seg at et kjøretøy ikke oppfyller de krav til avgassutslipp som lå til grunn for beregning av avgiften.

§ 3 Departementet kan gi forskrift om betaling av avgift for utenlandsregistrerte kjøretøy etter antall døgn de befinner seg i Norge (døgnavgift), herunder

der fastsette høyere døgnavgift for kjøretøy som er registrert i et land som krever høyere bruksavgifter av norske kjøretøy enn av dette lands kjøretøy, samt treffe gjensidige avtaler med andre land om fritak for eller nedsettelse av døgnavgiften.

§ 4 Avgiftsgrunnlaget er den vekt som er oppgitt som tillatt totalvekt i motorvognregisteret. For semitrailere er avgiftsgrunnlaget den del av totalvekten som faller på semitrailerens aksler. Hvis kjøretøyets totalvekt ikke går fram av vognkortet, settes totalvekten til summen av kjøretøyets egenvekt og tillatt (registrert) lasteevne.

Departementet kan gi forskrift om grunnlaget for avgiften, herunder at avgiftsgrunnlaget skal settes lavere enn kjøretøyets tillatte totalvekt.

§ 5 Følgende kjøretøy er fritatt for vektgradert og miljødifferensiert årsavgift:

- a) traktorer,
- b) kjøretøy registrert på kjennemerker med lysegule typer på sort bunn,
- c) motorredskaper,
- d) kjøretøy som er 30 år eller eldre, unntatt tilhengere,
- e) kjøretøy som i forbindelse med transport av gods fraktes på jernbane (kombinert godstransport),
- f) kjøretøy som er registrert på NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra land som deltar i Partnerskap for fred.

Departementet kan gi forskrift om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 6 Departementet kan gi forskrift om utskrivning av avgiften i flere terminer og om forholdsmessig be-

regning av avgiften ved avregistrering, vraking og omregistrering.

Departementet kan gi forskrift om betaling av avgift basert på en dagsats på to pst. av full vektårsavgift med et fastsatt minstebeløp.

§ 7 Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 8 Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

IV. Omregistreringsavgift (kap. 5536 post 75)

§ 1 Fra 1. januar 2010 skal det i henhold til lov 19. juni 1959 nr. 2 om avgifter vedrørende motorkjøretøyer og båter betales avgift til statskassen ved omregistrering av nedenfor nevnte, tidligere her i landet registrerte motorvogner og tilhengere med følgende beløp:

	Registreringsår				
	2010 og 2009 kr	2008 kr	2007 kr	2006 til 1999 kr	1998 og eldre kr
a. Mopeder. Motorsykler. Beltemotorsykler.					
1. Mopeder	626	626	626	626	626
2. Motorsykler og beltemotorsykler med motor til og med 250 cm ³ slagvolum, samt elektrisk drevne motorsykler	1 788	1 788	1 788	1 788	1 557
3. Motorsykler og beltemotorsykler med motor over 250 cm ³ slagvolum	2 979	2 979	2 979	2 979	1 557
b. Personbiler. Busser.					
Egenvekt (typegodkjent):					
1. t.o.m. 800 kg	8 749	6 628	4 996	3 340	1 557
2. over 800 kg t.o.m. 1 200 kg	11 947	9 290	6 877	4 767	1 557
3. over 1 200 kg t.o.m. 1 600 kg	17 180	13 344	9 754	6 628	1 557
4. over 1 600 kg	22 248	17 180	12 560	8 574	1 557
c. Lastebiler. Trekkbiler. Varebiler. Kombinerte biler. Campingbiler. Beltebiler.					
Egenvekt (typegodkjent):					
1. t.o.m. 1 000 kg	7 106	5 468	4 293	2 731	1 557
2. over 1 000 kg t.o.m. 2 000 kg	10 847	8 812	6 560	4 529	1 557
3. over 2 000 kg t.o.m. 3 000 kg	14 289	11 428	8 484	5 804	1 557
4. over 3 000 kg t.o.m. 4 000 kg	19 671	15 729	11 797	7 923	7 923
5. over 4 000 kg t.o.m. 5 000 kg	25 291	20 176	15 167	10 113	10 113
6. over 5 000 kg	30 534	24 476	18 293	12 304	12 304

	Registreringsår				
	2010 og 2009 kr	2008 kr	2007 kr	2006 til 1999 kr	1998 og eldre kr
d. Biltilhengere, herunder semitrailere og campingtilhengere, med egenvekt over 350 kg.					
Egenvekt (typegodkjent):					
1. over 350 kg t.o.m. 1 000 kg	7 099	5 467	4 289	2 731	1 557
2. over 1 000 kg t.o.m. 2 000 kg	8 198	6 560	4 996	3 203	1 557
3. over 2 000 kg t.o.m. 3 000 kg	9 930	7 990	5 992	3 997	1 557
4. over 3 000 kg t.o.m. 4 000 kg	13 205	10 487	8 073	5 247	5 247
5. over 4 000 kg t.o.m. 5 000 kg	18 613	14 983	11 241	7 433	7 433
6. over 5 000 kg	24 571	19 293	14 429	9 616	9 616

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten og om grunnlaget for avgiften.

§ 2 Det gis fritak eller refusjon av avgift ved omregistrering av kjøretøy

- a) ved ren navneendring,
- b) på ektefelle,
- c) mellom foreldre og barn som arv (fullt skifte),
- d) som er 30 år eller eldre,
- e) som utloddes og som tidligere har vært registrert på utlodderen,
- f) som skal registreres på kjennemerker med gule tegn på blå reflekterende bunn,
- g) på NATO eller NATOs hovedkvarter i Norge, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra land som deltar i Partnerskap for fred,
- h) som registreres på Den nordiske investeringsbank og som er nødvendig for bankens offisielle virksomhet,
- i) som har vært registrert på samme eier i to måneder eller mindre (samlet påskiltings-/ registreringstid),
- j) som tas tilbake av selger som følge av hevet kjøp etter kjøpslovens bestemmelser,
- k) ved fusjon mellom aksjeselskaper,
- l) ved omdannelse av virksomheter når tidligere og ny eier er identisk,
- m) ved sletting av registrert eier eller medeier i motorvognregisteret.

Departementet kan gi forskrift om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3 Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 4 Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

V. Avgift på bensin (kap. 5536 post 76)

§ 1 Fra 1. januar 2010 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen ved innførsel og innenlandsk produksjon av bensin med følgende beløp per liter:

- a) svovelfri bensin (under 10 ppm svovel): kr 4,54,
- b) lavsvovlet bensin (under 50 ppm svovel): kr 4,58,
- c) annen bensin: kr 4,58.

Avgiften kommer i tillegg til avgift som skal betales etter Stortingets vedtak om CO₂-avgift på mineraliske produkter.

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten og om grunnlaget for avgiften. Departementet kan videre gi forskrift om at det skal betales avgift av annet flytende brennstoff som anses anvendelig som motordrivstoff. Departementet avgjør hva som er anvendelig som motordrivstoff.

§ 2 Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på bensin som

- a) utføres til utlandet,
- b) legges inn på tollager når varene er bestemt til utførsel,

- c) innføres
 1. som reisegods etter tolloven § 5-1,
 2. til bruk i transportmidler i ervervsmessig virksomhet etter tolloven § 5-2,
 3. etter tolloven § 5-9 og er av mindre verdi,
- d) etter tolloven § 5-3 leveres til eller innføres av
 1. diplomater,
 2. NATO og styrker fra land som deltar i Partnerskap for fred,
 3. Den nordiske investeringsbank,
- e) kommer i retur til registrert virksomhets lager,
- f) benyttes i fly, unntatt Forsvarets fly,
- g) benyttes til teknisk og medisinsk formål,
- h) benyttes i anlegg eller innretninger som har tilknytning til utnyttelse av naturforekomster i havområder utenfor norsk territorialgrense, til transport mellom land og slike anlegg eller innretninger, og for spesialskip som har oppdrag i slik virksomhet,
- i) benyttes i båter og snøscootere i veiløse strøk,
- j) benyttes i motorsager og andre arbeidsredskaper med 2-taktsmotor der den benyttede bensin har særlige helse- og miljømessige egenskaper,
- k) er gjenvunnet i VRU-anlegg (Vapour Recovery Unit).

Departementet kan gi forskrift om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3 Departementet kan ved overtredelse nekte fritak, nedsettelse eller tilskudd for kortere eller lengre tid.

§ 4 Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 5 Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

VI. Avgift på olje til framdrift av motorvogn (autodieselavgift) (kap. 5536 post 77)

§ 1 Fra 1. januar 2010 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen ved innførsel og innenlandsk produksjon av olje til framdrift av motorvogn med følgende beløp per liter:

- a) svovelfri mineralolje (under 10 ppm svovel): kr 3,56,
- b) lavsvovlet mineralolje (under 50 ppm svovel): kr 3,61,
- c) annen mineralolje: kr 3,61,
- d) biodiesel: kr 1,78.

Avgiften kommer i tillegg til avgift som skal betales etter Stortingets vedtak om CO₂- og svovlavgift på mineralske produkter.

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten og om grunnlaget for avgiften.

§ 2 Olje som er merket i samsvar med forskrift fastsatt av departementet, skal ikke ilegges avgift etter § 1 første ledd.

Departementet kan bestemme at

- a) fritak for avgiftsplikten kan skje på annen måte enn bruk av merket olje,
- b) avgift skal betales ved bruk av merket olje.

§ 3 På vilkår fastsatt av departementet kan det benyttes merket olje

- a) i følgende motorvogner:
 1. traktorer,
 2. motorvogn registrert på kjennemerker med lysegule tegn på sort bunn,
 3. motorredskaper,
 4. tilhørende Den nordiske investeringsbank og som er nødvendig for bankens offisielle virksomhet,
 5. tilhørende NATO eller NATOs hovedkvarter i Norge, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra land som deltar i Partnerskap for fred.
- b) til annen bruk enn framdrift av motorvogn.

§ 4 Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på olje som

- a) innføres
 1. som reisegods etter tolloven § 5-1,
 2. til bruk i transportmidler i ervervsmessig virksomhet etter tolloven § 5-2,
 3. etter tolloven § 5-9 og er av mindre verdi,
- b) brukes i motorvogn
 1. tilhørende fremmede lands diplomatiske tjenestemenn som er tilsatt her og er offisielt anmeldt,
 2. som benyttes av utsendt generalkonsul, konsul og visekonsul i den utstrekning tilsvarende norske tjenestemenn nyter samme fordel i vedkommende fremmede land,
 3. tilhørende NATO eller NATOs hovedkvarter i Norge, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra land som deltar i Partnerskap for fred.

Departementet kan gi forskrift om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 5 Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 6 Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

Om avgift på båtmotorer (kap. 5537 post 71)

§ 1 Fra 1. januar 2010 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen ved innførsel og innenlandsk produksjon av båtmotorer (framdriftsmotorer) på minst 9 hk med kr 150,50 per hk. Avgiftsplikten omfatter også motorblokker til båtmotorer, men ikke elektriske motorer.

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten og om grunnlaget for avgiften.

§ 2 Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på båtmotorer som

- a) fra produsents, importørs eller forhandlers lager
 1. utføres til utlandet,
 2. legges inn på tollager når varene er bestemt til utførsel,
- b) innføres som reisegods, flyttegods eller arvegods etter tolloven § 5-1,
- c) etter tolloven § 5-3 leveres til eller innføres av
 1. diplomater,
 2. NATO og styrker fra land som deltar i Partnerskap for fred,
 3. Den nordiske investeringsbank,

- d) kommer i retur til produsents, importørs eller forhandlers lager,
- e) skal gjenutføres etter reglene i tolloven kapittel 6,
- f) fra produsents, importørs eller forhandlers lager leveres til bruk i fartøy som er registrert i registeret over merkepliktige norske fiskefarkoster, unntatt utenbordsmotorer og hekkagregater,
- g) fra produsents, importørs eller forhandlers lager leveres til bruk i fartøy mv. som er registrert i skipsregisteret, unntatt fritidsbåter,
- h) benyttes i Forsvarets marinefartøy.

Departementet kan gi forskrift om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3 Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 4 Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

Om forbruksavgift på elektrisk kraft (kap. 5541 post 70)

§ 1 Fra 1. januar 2010 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen med 11,01 øre per kWh på elektrisk kraft som leveres her i landet.

Det skal betales avgift med 0,45 øre per kWh for kraft som leveres

- a) til industri, bergverk, produksjon av fjernvarme og arbeidsmarkedsbedrifter som utøver industriproduksjon. Den reduserte satsen omfatter elektrisk kraft som benyttes i forbindelse med selve produksjonsprosessen, og
- b) i Finnmark og følgende kommuner i Nord-

Troms: Karlsøy, Kvæningen, Kåfjord, Lyngen, Nordreisa, Skjervøy og Storfjord.

Det skal også betales avgift ved uttak av elektrisk kraft til eget bruk.

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten og om grunnlaget for avgiften.

§ 2 Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på kraft som

- a) er produsert ved energigjenvinningsanlegg og leveres direkte til sluttbruker,

- b) er produsert i aggregat med generator som har merkeytelse mindre enn 100 kVA og leveres direkte til sluttbruker,
 - c) er produsert i nødstrømsaggregat i tilfeller hvor den normale elektrisitetsforsyning har sviktet,
 - d) er produsert i mottrykksanlegg,
 - e) leveres til NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra land som deltar i Partnerskap for fred,
 - f) leveres til Den nordiske investeringsbanks offisielle virksomhet,
 - g) brukes til kjemisk reduksjon eller elektrolyse, metallurgiske og mineralogiske prosesser,
 - h) leveres energiintensive foretak i treforedlingsindustrien som deltar i godkjent energieffektiviseringsprogram. Fritaket gjelder kun kraft som benyttes i forbindelse med selve produksjonsprosessen,
 - i) leveres til veksthusnæringen,
 - j) leveres til bruk i driften av verneverdige fartøy, museumsjernbaner eller tekniske anlegg og kulturelle kulturminner på museumssektoren,
 - k) leveres til husholdninger og offentlig forvaltning i Finnmark og følgende kommuner i Nord-Troms: Karlsøy, Kvæningen, Kåfjord, Lyngen, Nordreisa, Skjervøy og Storfjord,
 - l) leveres i direkte sammenheng med produksjon av elektrisk kraft,
 - m) leveres til bruk til framdrift av tog eller annet skinnegående transportmiddel, herunder oppvarming av og belysning i transportmiddelet. Fritaket omfatter også trolleybuss.
- Departementet kan gi forskrift om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3 Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 4 Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

Om grunnavgift på fyringsolje mv. (kap. 5542 post 70)

§ 1 Fra 1. januar 2010 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen ved innførsel og innenlandsk produksjon av mineralolje med kr 0,886 per liter. For mineralolje til treforedlingsindustrien og produsenter av fargestoffer og pigmenter skal det betales avgift med kr 0,126 per liter.

- Avgiftsplikten omfatter ikke
- a) flyparafin (jetparafin) som leveres til bruk om bord i fly,
 - b) olje som pålegges avgift etter Stortingets vedtak om avgift på olje til framdrift av motorvogn (autodieselavgift).

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten og om grunnlaget for avgiften.

§ 2 Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på mineralolje som

- a) utføres til utlandet,
- b) legges inn på tollager når varene er bestemt til utførsel,
- c) innføres
 1. som reisegods etter tolloven § 5-1,

2. til bruk i transportmidler i ervervsmessig virksomhet etter tolloven § 5-2,
 3. etter tolloven § 5-9 og er av mindre verdi,
- d) etter tolloven § 5-3 leveres til eller innføres av
 1. NATO og styrker fra land som deltar i Partnerskap for fred,
 2. Den nordiske investeringsbank,
 - e) kommer i retur til registrert virksomhets lager,
 - f) benyttes til skip i utenriks fart,
 - g) benyttes til gods- og passasjertransport i innenriks sjøfart,
 - h) benyttes til fiske og fangst i nære farvann,
 - i) benyttes til fiske og fangst i fjerne farvann,
 - j) benyttes i anlegg eller innretninger som har tilknytning til utnyttelse av naturforekomster i havområder utenfor norsk territorialgrense, til transport mellom land og slike anlegg eller innretninger og for spesialskip som har oppdrag i slik virksomhet,
 - k) benyttes som råstoff i industriell virksomhet dersom mineraloljen i sin helhet inngår og forblir i det ferdige produkt,
 - l) benyttes i verneverdige fartøy, museumsjernbaner eller tekniske anlegg og kulturelle kulturminner på museumssektoren,

- m) benyttes i sildemel- og fiskemelindustrien,
- n) benyttes til framdrift av tog eller annet skinne-
gående transportmiddel, herunder oppvarming
av og belysning i transportmiddelet.

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift for andel av biodiesel i mineraloljen.

Departementet kan gi forskrift om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3 Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 4 Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

Om energiavgift på naturgass og LPG (kap. 5542 post 72)

§ 1 Fra den tid departementet bestemmer skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen ved innførsel og innenlandsk produksjon av følgende produkter med følgende beløp:

- a) Naturgass til oppvarming: kr 0,05 per standardkubikkmeter.
- b) gass til annet enn oppvarming:
 1. Naturgass: kr 0,10 per standardkubikkmeter.
 2. LPG: kr 0,37 per kg.

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten og om grunnlaget for avgiften.

§ 2 Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på naturgass og LPG som

- a) utføres til utlandet,
- b) legges inn på tollager når varene er bestemt til utførsel,
- c) innføres
 1. som reisegods etter tolloven § 5-1,
 2. til bruk i transportmidler i ervervsmessig virksomhet etter tolloven § 5-2,
 3. etter tolloven § 5-9 og er av mindre verdi,

- d) etter tolloven § 5-3 leveres til eller innføres av
 1. NATO og styrker fra land som deltar i Partnerskap for fred,
 2. Den nordiske investeringsbank,
- e) kommer i retur til registrert virksomhets lager,
- f) benyttes i jordbruksvirksomhet, herunder veksthusnæringen,
- g) benyttes til kjemisk reduksjon eller elektrolyse, metallurgiske og mineralogiske prosesser,
- h) benyttes i anlegg eller innretninger som har tilknytning til utnyttelse av naturforekomster i havområder utenfor norsk territorialgrense, til transport mellom land og slike anlegg eller innretninger og for spesialskip som har oppdrag i slik virksomhet.

Departementet kan gi forskrift om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3 Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 4 Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

Om miljøavgifter på mineralske produkter mv.

A. CO₂-avgift på mineralske produkter (kap. 5543 post 70)

I

§ 1 Fra 1. januar 2010 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales CO₂-avgift til statskassen ved innførsel og innenlandsk produksjon av følgende mineralske produkter med følgende beløp:

- a) Mineralolje: kr 0,58 per liter. For mineralolje til innenriks luftfart skal det betales avgift med kr 0,68 per liter. For mineralolje til treforedlingsindustrien, sildemel- og fiskemelindustrien skal det betales avgift med kr 0,30 per liter.
- b) Bensin: kr 0,86 per liter.
Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten og om grunnlaget for avgiften.

§ 2 Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for CO₂-avgift på mineralske produkter som

- a) utføres til utlandet,
- b) legges inn på tollager når varene er bestemt til utførsel,
- c) innføres
 1. som reisegods etter tolloven § 5-1,
 2. til bruk i transportmidler i ervervsmessig virksomhet etter tolloven § 5-2,
 3. etter tolloven § 5-9 og er av mindre verdi,
- d) etter tolloven § 5-3 leveres til eller innføres av
 1. NATO og styrker fra land som deltar i Partnerskap for fred,
 2. Den nordiske investeringsbank,
- e) kommer i retur til registrert virksomhets lager,
- f) benyttes som råstoff i industriell virksomhet på en slik måte at det ikke oppstår utslipp av karbon til luft eller utslippet er vesentlig lavere enn det mengden råstoff skulle tilsi,
- g) leveres til bruk som gir kvotepliktige utslipp etter klimakvoteloven.

§ 3 Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for CO₂-avgift på mineralolje til bruk i

- a) motorvogner tilhørende diplomater mv.,
- b) skip i utenriks fart,
- c) fiske og fangst i fjerne farvann,
- d) fiske og fangst i nære farvann,
- e) verneverdige fartøy, museumsjernbaner eller tekniske anlegg og kulturelle kulturminner på museumssektoren,
- f) fly i utenriks fart.

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift for andel biodiesel i mineralolje.

§ 4 Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for CO₂-avgift på bensin

- a) til bruk i motorvogner tilhørende diplomater mv.,
- b) til tekniske og medisinske formål,
- c) til bruk i motorsager og andre arbeidsredskaper med 2-taktsmotor der den benyttede bensin har særlige helse- og miljømessige egenskaper,
- d) til bruk i fly i utenriks fart,
- e) som er gjenvunnet i VRU-anlegg (Vapour Recovery Unit).

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift for andel bioetanol i bensin.

§ 5 Departementet kan gi forskrift om avgrensing av og vilkår for fritak.

Departementet kan ved overtredelse av §§ 2-4 nekte fritak, nedsettelse eller tilskudd for kortere eller lengre tid.

§ 6 Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 7 Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

II

Fra den tid departementet bestemmer gjøres følgende endringer i Stortingets vedtak om CO₂-avgift på mineralske produkter for budsjetterminen 2010:

A

- § 1 første ledd nye bokstaver c og d skal lyde:
- c) Naturgass: kr 0,51 per standardkubikkmeter.
 - d) LPG: kr 0,65 per kg.

B

§ 5 skal lyde:

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for CO₂-avgift på gass til

- a) annen bruk enn oppvarming av bygg mv.,
- b) veksthusnæringen.

C

Gjeldende §§ 5, 6 og 7 blir nye §§ 6, 7 og 8.

B. Svovelavgift (kap. 5543 post 71)

§ 1 Fra 1. januar 2010 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales svovelavgift til statskassen ved innførsel og innenlandsk produksjon av mineralolje som inneholder over 0,05 pst. vektandel svovel med 7,5 øre per liter for hver påbegynt 0,25 pst. vektandel svovel.

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten og om grunnlaget for avgiften.

§ 2 Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for svovelavgift på mineralolje som

- a) utføres til utlandet,
- b) legges inn på tollager og varene er bestemt til utførsel,
- c) innføres
 1. som reisegods etter tolloven § 5-1,
 2. til bruk i transportmidler i ervervsmessig virksomhet etter tolloven § 5-2,
 3. etter tolloven § 5-9 og er av mindre verdi,
- d) etter tolloven § 5-3 leveres til eller innføres av

1. NATO og styrker fra land som deltar i Partnerskap for fred,
 2. Den nordiske investeringsbank,
 - e) kommer i retur til registrert virksomhets lager,
 - f) benyttes i skip i utenriks fart,
 - g) benyttes i fly i utenriks fart,
 - h) benyttes i fiske og fangst i fjerne farvann,
 - i) benyttes i verneverdige fartøy, museumsjernbaner eller tekniske anlegg og kulturelle kulturminner på museumssektoren,
 - j) gir utslipp av svovel til atmosfæren mindre enn det svovelinnholdet i mineralolje skulle tilsi.
- Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift for andel av biodiesel i mineralolje.
- Departementet kan gi forskrift om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3 Departementet kan ved overtredelse av § 2 nekte fritak, nedsettelse eller tilskudd for kortere eller lengre tid.

§ 4 Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 5 Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

C. Avgift på smøreolje mv. (kap. 5542 post 71)

§ 1 Fra 1. januar 2010 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen ved innførsel og innlandsk produksjon av smøreolje mv. med kr 1,80 per liter.

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten og om grunnlaget for avgiften.

§ 2 Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på smøreolje mv. som

- a) utføres til utlandet,
- b) legges inn på tollager når varene er bestemt til utførsel,

- c) innføres
 1. som reisegods etter tolloven § 5-1,
 2. til bruk i transportmidler i ervervsmessig virksomhet etter tolloven § 5-2,
 3. etter tolloven § 5-9 og er av mindre verdi,
 - d) etter tolloven § 5-3 leveres til eller innføres av NATO og styrker fra land som deltar i Partnerskap for fred,
 - e) kommer i retur til registrert virksomhets lager,
 - f) benyttes i utenriks fart,
 - g) benyttes i fiske og fangst i fjerne farvann,
 - h) benyttes i anlegg eller innretninger som har tilknytning til utnyttelse av naturforekomster i havområder utenfor norsk territorialgrense, til transport mellom land og slike anlegg eller innretninger og for spesialskip som har oppdrag i slik virksomhet,
 - i) benyttes i fly, unntatt olje til Forsvarets fly,
 - j) benyttes i verneverdige fartøy, museumsjernbaner eller tekniske anlegg og kulturelle kulturminner på museumssektoren,
 - k) benyttes som råstoff i industriell virksomhet dersom smøreoljen i sin helhet inngår og forblir i det ferdige produkt,
 - l) omsettes i forbrukerpakninger med innhold mindre enn 0,15 liter,
 - m) er påfylt kjøretøy, maskiner o.l. ved inn- eller utførsel.
- Departementet kan gi forskrift om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3 Departementet kan ved overtredelse av § 2 nekte fritak, nedsettelse eller tilskudd for kortere eller lengre tid.

§ 4 Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 5 Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

Om avgift på sluttbehandling av avfall (kap. 5546 post 70)

§ 1 Fra 1. januar 2010 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen for sluttbehandling av avfall.

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten og om grunnlaget for avgiften.

§ 2 Ved innlevering av avfall til deponi skal det betales avgift med følgende beløp per tonn:

Støv	HF	HCl	NO _x	SO ₂	Hg	Cd
kr 0,669	kr 23,65	kr 0,118	kr 0,0174	kr 0,0197	kr 32,00	kr 61,56
Pb	Cr	Cu	Mn	As ₂	Ni	dioksiner
kr 73,50	kr 43,11	kr 0,356	kr 110,14	kr 11,26	kr 10,78	kr 2 724 500

For utslipp av CO₂ skal det betales avgift med kr 63,47 per tonn innlevert avfall.

§ 4 Ved innlevering av avfall til sluttbehandling på deponi gis det fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på avfall som

- a) innleveres til særskilt behandling etter avfallsforskriften kapittel 11,
- b) innleveres til anlegg for ombruk, gjenvinning eller sortering for gjenvinning,
- c) består av uorganisk materiale og som legges på særskilt opplagsplass,
- d) er restavfall fra utnyttelse av returfiber i treforedlingsindustrien,
- e) består av forurensede jord- og løsmasser, herunder avfall fra nedlagte avfallsdeponi.

- a) kr 455 for biologisk nedbrytbart avfall som deponeres etter dispensasjon gitt fra forurensingsmyndighetene,
- b) kr 275 for annet avfall.

§ 3 Ved forbrenning av avfall skal det betales avgift ved utslipp av følgende stoffer med følgende beløp per gram:

Ved forbrenning av avfall som nevnt i første ledd gis det fritak, refusjon eller ytes tilskudd for

- a) hele avgiften dersom avfallet forbrennes særskilt,
- b) avgift knyttet til utslipp av CO₂ dersom avfallet forbrennes sammen med annet avfall.

Departementet kan gi forskrift om avgrensing av og vilkår for fritak.

§ 5 Oppstår det tvil om avgiftsplikten avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 6 Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

Om avgift på trikloreten (TRI) og tetrakloreten (PER) (kap. 5547 post 70 og 71)

§ 1 Fra 1. januar 2010 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen ved innførsel og innenlandsk produksjon av trikloreten (TRI) og tetrakloreten (PER), herunder gjenvunnet TRI og PER.

Avgiftsplikten omfatter også TRI og PER som inngår som bestanddel i andre produkter. Avgift betales bare dersom andelen TRI er over 1 vektprosent av produktets totale vekt eller andelen PER er over 0,1 vektprosent av produktets totale vekt.

Avgift skal betales med følgende beløp:

Innhold TRI/PER Pst.	kr per kg	
	TRI	PER
over 0,1 t.o.m. 1		0,62
over 1 t.o.m. 5	3,10	3,10
over 5 t.o.m. 10	6,21	6,21
over 10 t.o.m. 30	18,62	18,62
over 30 t.o.m. 60	37,24	37,24
over 60 t.o.m. 100	62,06	62,06

Ved beregning av avgift benyttes den høyeste av enten faktisk eller oppgitt andel TRI eller PER.

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten og om grunnlaget for avgiften.

§ 2 Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på varer som

- a) utføres til utlandet,
 - b) legges inn på tollager når varene er bestemt til utførsel,
 - c) innføres
 1. som reisegods etter tolloven § 5-1,
 2. til bruk i transportmidler i ervervsmessig virksomhet etter tolloven § 5-2,
 3. etter tolloven § 5-9 og er av mindre verdi,
 - d) etter tolloven § 5-3 leveres til eller innføres av NATO og styrker fra land som deltar i Partnerskap for fred,
 - e) kommer i retur til produsents eller importørs lager,
 - f) gjenvinnes til eget bruk.
- Departementet kan gi forskrift om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3 Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 4 Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

Om avgift på hydrofluorkarboner (HFK) og perfluorkarboner (PFK) (kap. 5548 post 70)

§ 1 Fra 1. januar 2010 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen ved innførsel eller innenlands produksjon av hydrofluorkarboner (HFK) og perfluorkarboner (PFK), herunder gjenvunnet HFK og PFK.

Avgiftsplikten omfatter også HFK og PFK som inngår som bestanddel i andre varer. Departementet kan gi forskrift om at avgift på HFK og PFK som inngår som bestanddel i andre varer, fastsettes på annen måte enn etter vekt og at avgiften i slike tilfeller skal betales etter sjablonsatser.

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten og om grunnlaget for avgiften.

§ 2 Avgift skal betales med følgende beløp:

Produkttyper	Kjemisk formel	Avgiftssats (kr/kg)
<i>HFK</i>		
HFK-23	CHF ₃	2 442
HFK-32	CH ₂ F ₂	136
HFK-41	CH ₃ F	31
HFK-43-10mee	C ₅ H ₂ F ₁₀	271
HFK-125	C ₂ HF ₅	584
HFK-134	C ₂ H ₂ F ₄	209
HFK-134a	CH ₂ FCF ₃	271
HFK-152a	C ₂ H ₄ F ₂	29
HFK-143	C ₂ H ₃ F ₃	63
HFK-143a	C ₂ H ₃ F ₃	793
HFK-227ea	C ₃ HF ₇	605
HFK-236fa	C ₃ H ₂ F ₆	1 315
HFK-245ca	C ₃ H ₃ F ₅	117

PFK

Perfluormetan	CF ₄	1 356
Perfluoretan	C ₂ F ₆	1 920
Perfluorpropan	C ₃ F ₈	1 461
Perfluorbutan	C ₄ F ₁₀	1 461
Perfluorcyklobutan	c-C ₄ F ₈	1 816
Perfluorpentan	C ₅ F ₁₂	1 565
Perfluorheksan	C ₆ F ₁₄	1 544

Er produkttypen ukjent, skal avgift beregnes etter den høyeste avgiftssats av de produkttyper det kan være. For gassblandinger skal avgift beregnes for hver produkttype i blandingen. Er blandingsforholdet ukjent, benyttes satsen for produkttypen med den høyeste satsen for hele vekten.

§ 3 Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på varer som

- a) utføres til utlandet,
- b) legges inn på tollager når varene er bestemt til utførsel,
- c) innføres
 1. som reisegods etter tolloven § 5-1,

2. til bruk i transportmidler i ervervsmessig virksomhet etter tolloven § 5-2,
 3. etter tolloven § 5-9 og er av mindre verdi,
 4. for midlertidig bruk etter tolloven § 6-1 annet ledd,
- d) etter tolloven § 5-3 leveres til eller innføres av
1. diplomater,
 2. NATO og styrker fra land som deltar i Partnerskap for fred,
 3. Den nordiske investeringsbank,
- e) kommer i retur til registrert virksomhets lager,
- f) gjenvinnes.
- Departementet kan gi forskrift om avgrensing av og vilkår for fritak.

§ 4 Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 5 Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

Om avgift på utslipp av NO_x (kap. 5509 post 70 og kap. 5549 post 70)

§ 1 Fra 1. januar 2010 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen med kr 16,14 per kg utslipp av nitrogenoksider (NO_x) ved energiproduksjon fra følgende kilder:

- a) framdriftsmaskineri med samlet installert motoreffekt på mer enn 750 kW,
- b) motorer, kjeler og turbiner med samlet installert innfyrt effekt på mer enn 10 MW,
- c) fakler på offshoreinstallasjoner og anlegg på land.

For NO_x-utslipp ved avgiftspliktig forbrenning av avfall skal det betales avgift etter Stortingets vedtak om avgift på sluttbehandling av avfall.

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten og om grunnlaget for avgiften.

§ 2 Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på utslipp av NO_x fra

- a) fartøy som går i fart mellom norsk og utenlandsk havn,

- b) fartøy som brukes til fiske og fangst i fjerne farvann,
 - c) luftfartøy som går i fart mellom norsk og utenlandsk lufthavn,
 - d) verneverdige fartøyer, museumsjernbaner eller tekniske anlegg og kulturelle kulturminner på museumssektoren,
 - e) utslippskilder omfattet av miljøavtale med staten om gjennomføring av NO_x-reduserende tiltak i samsvar med et fastsatt miljømål.
- Departementet kan gi forskrift om avgrensing av og vilkår for fritak.

§ 3 Oppstår det tvil om avgiftsplikten avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 4 Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

Om avgift på sjokolade- og sukkervarer mv. (kap. 5555 post 70)

§ 1 Fra 1. januar 2010 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen ved innførsel og innenlandsk produksjon av sjokolade- og sukkervarer mv. med kr 17,60 per kg av varens avgiftspliktige vekt.

Avgiftsplikten omfatter også sjokolade- og sukkervarer som ikke er tilsatt sukker eller søtningsmiddel.

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten og om grunnlaget for avgiften.

§ 2 Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på varer som

- a) fra produsents eller importørs lager
 - 1. utføres til utlandet,
 - 2. leveres direkte eller via tollager til proviant etter tolloven § 4-23,
 - 3. leveres til toll- og avgiftsfritt utvalg på lufthavn etter tolloven § 4-30,
- b) innføres
 - 1. som reisegods etter tolloven § 5-1,
 - 2. til bruk i transportmidler i ervervsmessig virksomhet etter tolloven § 5-2,

- 3. etter tolloven § 5-9 og er av mindre verdi,
- c) etter tolloven § 5-3 fra produsents eller importørs lager leveres til eller innføres av
 - 1. diplomater,
 - 2. NATO og styrker fra land som deltar i Partnerskap for fred,
 - 3. Den nordiske investeringsbank,
- d) kommer i retur til produsents eller importørs lager,
- e) brukes som råstoff mv. ved framstilling av varer.

Departementet kan gi forskrift om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3 Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 4 Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

Om avgift på alkoholfrie drikkevarer mv. (kap. 5556 post 70)

§ 1 Fra 1. januar 2010 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen ved innførsel og innenlandsk produksjon av følgende varer med følgende beløp per liter:

- a) alkoholfrie drikkevarer som er tilsatt sukker eller kunstig søtstoff: kr 2,76,
- b) sirup som er tilsatt sukker eller kunstig søtstoff som nyttes til ervervsmessig framstilling av alkoholfrie drikkevarer i dispensere, fontener o.l.: kr 16,83.

Med alkoholfrie drikkevarer likestilles drikk med alkoholstyrke til og med 0,7 volumprosent alkohol.

Avgiftsplikten omfatter ikke varer i pulverform.

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten og om grunnlaget for avgiften.

§ 2 Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på varer som

- a) fra produsents og importørs lager
 - 1. utføres til utlandet,

- 2. leveres direkte eller via tollager til proviant etter tolloven § 4-23,
- 3. leveres til toll- og avgiftsfritt utvalg på lufthavn etter tolloven § 4-30,
- b) innføres
 - 1. som reisegods etter tolloven § 5-1,
 - 2. til bruk i transportmidler i ervervsmessig virksomhet etter tolloven § 5-2,
 - 3. etter tolloven § 5-9 og er av mindre verdi,
- c) etter tolloven § 5-3 fra produsents eller importørs lager leveres til eller innføres av
 - 1. diplomater,
 - 2. NATO og styrker fra land som deltar i Partnerskap for fred,
 - 3. Den nordiske investeringsbank,
- d) kommer i retur til produsents eller importørs lager,
- e) benyttes til ervervsmessig framstilling av annet enn drikkevarer.

Departementet kan gi forskrift om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3 Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 4 Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner

som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

Om avgift på sukker mv. (kap. 5557 post 70)

§ 1 Fra 1. januar 2010 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen på sukker mv. med kr 6,82 per kg av varens avgiftspliktige vekt.

Avgiftsplikten omfatter

- a) sukker (roe-/bete- og rørsukker),
- b) sirup og sukkeroppløsning av nevnte varer.

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten og om grunnlaget for avgiften.

§ 2 Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på sukker som

- a) fra produsents og importørs lager
 - 1. utføres til utlandet,
 - 2. leveres direkte eller via tollager til proviant etter tolloven § 4-23,
 - 3. leveres til toll- og avgiftsfritt utsalg på lufthavn etter tolloven § 4-30,
- b) innføres
 - 1. som reisegods etter tolloven § 5-1,
 - 2. til bruk i transportmidler i ervervsmessig virksomhet etter tolloven § 5-2,
 - 3. etter tolloven § 5-9 og er av mindre verdi,

- c) etter tolloven § 5-3 fra produsents eller importørs lager leveres til eller innføres av
 - 1. diplomater,
 - 2. NATO og styrker fra land som deltar i Partnerskap for fred,
 - 3. Den nordiske investeringsbank,
- d) kommer i retur til produsents eller importørs lager,
- e) benyttes til ervervsmessig framstilling av varer,
- f) benyttes til biavl.

Departementet kan gi forskrift om avgrensing av og vilkår for fritak, herunder hvilken ervervsmessig framstilling av varer som omfattes av første ledd bokstav e.

§ 3 Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 4 Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

Om avgifter på drikkevareemballasje (kap. 5559 post 70-74)

§ 1 Fra 1. januar 2010 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales miljøavgift og grunnavgift til statskassen ved innførsel og innenlandsk produksjon av drikkevareemballasje.

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten og om grunnlaget for avgiften.

§ 2 Det skal betales miljøavgift av drikkevareemballasje med følgende beløp per emballasjeeinheit:

- a) Glass og metall: kr 4,97
- b) Plast: kr 3,00
- c) Kartong og papp: kr 1,24

Departementet kan gi forskrift om fritak, reduksjon eller refusjon av miljøavgiften dersom emballa-

sjen inngår i et retursystem, herunder fastsette vilkår for fritak.

§ 3 Det skal betales grunnavgift på engangsemballasje med kr 1,02 per emballasjeeinheit.

Som engangsemballasje anses emballasje som ikke kan gjenbrukes i sin opprinnelige form.

§ 4 Emballasje som inneholder følgende drikkevarer er fritatt for grunnavgift:

- a) melk og melkeprodukter,
- b) drikkevarer framstilt av kakao og sjokolade og konsentrater av dette,
- c) varer i pulverform,

d) korn- og soyabaserte melkeerstatningsprodukter,

e) morsmelkeerstatning.

Drikkevarer som nevnt i første ledd bokstav c og e er fritatt også for miljøavgift.

Departementet kan gi forskrift om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 5 Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for miljø- og grunnavgift på drikkevareemballasje som

- a) fra registrert virksomhets og importørs lager
 1. utføres til utlandet,
 2. leveres direkte eller via tollager til proviant etter tolloven § 4-23,
 3. leveres til toll- og avgiftsfritt utsalg på lufthavn etter tolloven § 4-30,
- b) innføres
 1. som reisegods etter tolloven § 5-1,
 2. til bruk i transportmidler i ervervsmessig virksomhet etter tolloven § 5-2,
 3. etter tolloven § 5-9 og er av mindre verdi,

c) etter tolloven § 5-3 fra registrert virksomhets eller importørs lager leveres til eller innføres av

1. diplomater,
2. NATO og styrker fra land som deltar i Partnerskap for fred,
3. Den nordiske investeringsbank,

- d) kommer i retur til produsents eller importørs lager,
 - e) har rominnhold på minst fire liter.
- Departementet kan gi forskrift om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 6 Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 7 Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

Dokumentavgift (kap. 5565 post 70)

§ 1 Fra 1. januar 2010 skal det i henhold til lov 12. desember 1975 nr. 59 om dokumentavgift betales avgift til statskassen ved tinglysing av dokument som overfører hjemmel til fast eiendom, herunder bygning på fremmed grunn og tilhørende festerett til tomte. Avgift skal betales med 2,5 pst. av avgiftsgrunnlaget, men minst kr 250.

Ved tinglysing av første gangs overføring av hjemmel til eierseksjon eller til fysisk del av eiendom i forbindelse med oppløsning av borettslag og boligaksjeselskaper betales avgift med kr 1 000 per hjemmelsoverføring.

§ 2 Fritatt for avgift er

- a) gaveandel i dokument som inneholder gave og lignende til det offentlige eller til stiftelser og legater med allmennyttige formål, eller til foreninger med allmennyttige formål som har styrese her i landet,
- b) dokument som overfører rettigheter til fast eiendom til utenlandske diplomatiske og konsulære misjoner,
- c) overføring av hjemmel til fast eiendom til Den nordiske investeringsbank og som er nødvendig for bankens offisielle virksomhet,
- d) egen sameieandel ved overtagelse av fast eiendom ved oppløsning av sameie,
- e) overføring av hjemmel til fast eiendom mellom ektefeller,

f) ideell arveandel etter loven i den enkelte eiendom ved overtagelse av fast eiendom på skifte eller fra uskiftet bo. Forskudd på arv regnes ikke som arveandel og heller ikke testamentsarv i den utstrekning den overstiger lovens arveandel,

g) overføring av hjemmel til fast eiendom til forrige hjemmelshaver eller dennes ektefelle, i forbindelse med salg etter reglene om tvangssalg,

h) overføring av hjemmel til fast eiendom til NATO eller NATOs hovedkvarter i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av,

i) overføring av hjemmel til fast eiendom mellom den krets av kongefamilien som har arve- og gaveavgiftsfritak, jf. lov 19. juni 1964 nr. 14 om avgift på arv og visse gaver § 1 femte ledd.

Departementet kan gi forskrift om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3 Ved førstegangsoverføring av en selvstendig og i sin helhet nyoppført bygning som ikke er tatt i bruk, og overføring av bygg under arbeid betales avgift bare av salgsverdien av tomte dersom det blir tinglyst hjemmelsoverføring til denne.

§ 4 Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

Andre avgiftsvedtak

Avgift på frekvenser (kap. 5583 post 70)

§ 1 Fra 1. januar 2010 skal det betales avgift til statskassen for bruk av frekvenser til drift av annen og tredje generasjons system for mobilkommunikasjon med følgende beløp:

- UMTS 23 068 000 kroner per tildelt konsesjon,
- GSM 1800 251 000 kroner per disponert dupleks kanal (2 x 200 kHz),
- GSM 900 251 000 kroner per disponert dupleks kanal (2 x 200 kHz),
- CDMA 450 1 101 000 kroner per MHz (dupleks) disponert båndbredde.

Samferdselsdepartementet kan dersom det er nødvendig av hensyn til effektiv utnyttelse av frekvensene endre avgiftsnivået for tildelte frekvenser.

Samferdselsdepartementet fastsetter nærmere bestemmelser om beregning og oppkreving av avgiften.

§ 2 Stortinget samtykker i at Samferdselsdepartementet i 2010 kan forestå salg av 5-sifrede telefonnummer. Prisene fastsettes av Samferdselsdepartementet.

Inntekter ved tildeling av konsesjoner (kap. 5309 post 29)

§ 1 For 2010 kan Samferdselsdepartementet innhente inntekter ved tildeling av konsesjoner.

§ 2 Inntektene innhentes ved tildeling av konsesjoner. Beløpet skal innbetales til statskassen.

§ 3 Samferdselsdepartementet kan gi forskrift om innbetaling og oppkreving av beløpet.

Avgifter i matforvaltningen (kap. 5576 post 70)

§ 1 Stortinget samtykker i at Landbruks- og matdepartementet i 2010 kan:

- a) oppkreve matproduksjonsavgifter begrenset oppad til følgende satser:
 1. Avgift på norsk produsert kjøtt med en sats på kr 0,49 per kg.
 2. Avgift på norsk produsert melk med en sats på kr 0,0634 per liter.

3. Avgift på andre norsk produserte animalia med en sats på 1,92 pst.
 4. Avgift på norsk produserte vegetabilier med en sats på 0,80 pst.
 5. Avgift på fisk landet fra EØS-fartøy med en sats på kr 14,60 per mottatt tonn råstoff.
 6. Avgift på fisk landet fra tredjelandsfartøy med en sats på kr 14,60 per mottatt tonn.
 7. Avgift på fisk tatt om bord på norsk fabrikkfartøy eller omlastet til utenlandsk fartøy med en sats på kr 14,60 per mottatt tonn.
 8. Avgift på produksjon av oppdrettsfisk med en sats på kr 14,60 per mottatt tonn fisk til slaktning.
 9. Avgift på importert fisk og fiskevarer med en sats på kr 14,60 per tonn.
 10. Avgift på importerte råvarer, unntatt fisk og fiskevarer, med en sats på 1,14 pst.
 11. Avgift på importerte ferdigvarer og halvfabrikata, unntatt fisk og fiskevarer, med en sats på 0,71 pst.
- b) oppkreve avgifter for tilsyn og kontroll med drikkevann (vannverk), kosmetikk, fôr til dyr utenom matproduksjon og planter som ikke er mat.

§ 2 Avgiftene skal dekke kostnader ved tilsyn og kontroll. Avgiftene oppkreves i henhold til lov 19. desember 2003 nr. 124 om matproduksjon og mattrygghet mv. (matloven) § 21, lov 20. desember 1974 nr. 73 om dyrevern § 30a, lov 4. desember 1992 nr. 130 om husdyravl § 6a, lov 15. juni 2001 nr. 75 om veterinærer og annet dyrehelsepersonell § 37 a og lov 21. desember 2005 nr. 26 om kosmetikk og kroppspfleieprodukter (kosmetikklova) § 18.

Avgift knyttet til andre undersjøiske naturforekomster enn petroleum (kap. 5551 post 70)

§ 1 For 2010 kan Nærings- og handelsdepartementet innhente inntekter ved tildeling av konsesjoner for utforskning og undersøkelser etter og utnyttelse av andre undersjøiske naturforekomster enn petroleumforekomster.

§ 2 Inntektene innhentes ved tildeling av konsesjoner. Beløpet skal innbetales til statskassen.

§ 3 Nærings- og handelsdepartementet kan fastsette nærmere bestemmelser om beregning, innbetaling og oppkreving av avgiften.

Avgift på plantevernmidler (kap. 5550 post 70)

§ 1 For 2010 kan Landbruks- og matdepartementet pålegge produsenter og importører en miljøavgift

på plantevernmidler. Avgiften betales til statskassen.

§ 2 Landbruks- og matdepartementet kan i forskrifter fastsette nærmere bestemmelser om beregning og oppkreving av avgiften.

Forslag

til stortingsvedtak om toll for budsjetterminen 2010 (kap. 5511 post 70 og 71)

§ 1 Plikten til å svare toll

Fra 1. januar 2010 skal det svares toll ved innførsel av varer etter bestemmelsene i lov 21. desember 2007 nr. 119 om toll og vareførsel (tolloven) og etter de satser som følger av annet ledd.

De ordinære tollsatsene for 2009 skal fortsatt gjelde fra 1. januar 2010.

§ 2 Preferansetoll

Vareførsel som er omfattet av handelsavtale inngått med fremmed stat eller gruppe av stater, skal innenfor rammen av slike avtaler innrømmes preferansetoll. Tilsvarende gjelder for vareførsel som er omfattet av bilateral eller unilateral erklæring i tilknytning til slik avtale og vareførsel som er omfattet av det generelle system for preferansetoll for utviklingsland (GSP). Preferansetollbehandling er betinget av at krav til opprinnelse mv., slik som fastsatt i opprinnelsesreglene til vedkommende handelsavtale eller preferansesystem, samt vilkår fastsatt i tolloven, er oppfylt.

Departementet gis fullmakt til å iverksette de tollreduksjoner og andre tollmessige forhold som følger av handelsavtale framforhandlet med annen stat.

§ 3 Nedsettelse av ordinære tollsats

Departementet kan sette ned den fastsatte tollsats på enkelte vareslag, slik som bestemt i tolloven §§ 9–1 til 9–5.

§ 4 Tollmessige handels- eller beskyttelsestiltak

Kongen kan, innenfor de rammer som følger av avtale med fremmed stat eller organisasjon, iverksette tollmessige handels- eller beskyttelsestiltak i form av økning av den ordinære tollsatsen på enkelte vareslag, dersom det foreligger slike omstendigheter som framgår av tolloven §§ 10–1 til 10–7.

§ 5 Kunngjøring mv.

Dette stortingsvedtaket med de satser som skal gjelde for budsjettåret 2010, skal departementet kunngjøre slik som bestemt i tolloven § 1–6.

Departementet gis fullmakt til å innarbeide nye tariffoppdelinger eller endre gjeldende oppdelinger. Departementet skal kunngjøre nye og endrede oppdelinger slik som bestemt i første ledd.

Vedlegg 1**Skattestatistikk for 2007**

I dette vedlegget redegjøres det for skattestatistikk for personer (forskuddspliktige) og selskap (etter-skuddspliktige) for inntektsåret 2007. Statistikken inneholder tall over skattegrunnlagene og utlignede skatter, samt tall for de fleste skattepliktige inntekter, inntektsfradrag og skattepliktig nettoformue.

Tabell 1.1 gir en oversikt over skatteligningen for 2007. Statistikken bygger på oppgaver fra den ordinære skatteligningen for personer og selskap. For personer omfatter inntektsskatt til staten hovedsakelig toppskatt og fellesskatt.

Utlignet formues- og inntektsskatt til kommune, fylke og stat og trygdeavgift til folketrygden utgjorde i alt 569 mrd. kroner i 2007. Av dette ble 308 mrd. kroner utlignet på personer, mens 261 ble utlignet på selskap. Utlignet skatt i 2006 utgjorde 557 mrd. kroner.

Kommune- og fylkesskatten beløp seg til 118 mrd. kroner, mens statsskatten og trygdeavgiften var henholdsvis 402 og 77 mrd. kroner. Fra 2006 til 2007 var det en samlet økning i utlignet skatt på 2 pst. Kommune- og fylkesskatten økte med 3 pst., mens statsskatten økte med 8 pst. Medlemsavgiften til folketrygden økte med 8 pst. fra året før.

Skattestatistikk for personer

Alminnelig inntekt ved kommune- og fylkesskatteligningen utgjorde i alt 893 mrd. kroner for personer. Dette var en økning på 10 pst. fra året før. Sammenlignet med 2006 økte utlignede skatter for personer med 32 mrd. kroner.

Fra og med inntektsåret 2006 ble det innført nye skatteregler. Blant annet ble aksjeutbytte utover skjerming skattepliktig fra 2006. I 2005, da utbytte var skattefritt for mottaker, utgjorde mottatt utbytte 99 mrd. kroner, mens det i 2006 var på 7 mrd. kroner inklusiv skjerming (skattefritt beløp). I 2007 utgjorde mottatt aksjeutbytte vel 17 mrd. kroner. Mottatt aksjeutbytte utover skjerming inngår i alminnelig inntekt.

Tabell 1.2 viser oversikt over skatteligningen for personer, fordelt etter fylke.

Tabell 1.3 viser gjennomsnittstall for personer fordelt fylkesvis. Alminnelig inntekt per innbygger

var 187 800 kroner i 2007. Sammenlignet med alminnelig inntekt per innbygger i 2006 var dette en økning på 9 pst. Oslo hadde høyest inntekt per innbygger med 237 400 kroner, mens inntekten var lavest i Nord-Trøndelag med 152 800 kroner.

Tabell 1.4 viser fordelingen av antall personer etter størrelse på skattepliktig nettoformue og alminnelig inntekt etter særfradrag. Av bosatte personer 17 år og eldre hadde 28 pst. alminnelig inntekt under 100 000 kroner, 26 pst. en inntekt mellom 100 000 og 200 000 kroner, 22 pst. en inntekt mellom 200 000 og 300 000 kroner, og 23 pst. hadde en inntekt på 300 000 kroner eller mer. En gruppering etter størrelsen på skattepliktig nettoformue viser at 70 pst. av personene hadde en nettoformue under 220 000 kroner, 5 pst. en formue mellom 220 000 og 300 000 kroner og 8 pst. en formue mellom 300 000 kroner og 500 000 kroner. 17 pst. av personene ble lignet for en formue på 500 000 kroner eller mer.

Tabellene 1.5 - 1.8 viser gjennomsnittstall for bosatte personer 17 år og eldre fra skattestatistikken for 2007. Mens tabellene 1.2 og 1.3 hovedsakelig redegjør for utlignet skatt i 2007, viser tabellene 1.5-1.8 tall for gjennomsnittlige inntekter og inntektsfradrag for personer 17 år og eldre.

I tabell 1.5 er det gjengitt en del hovedtall for de sosioøkonomiske gruppene lønnstakere, trygdede (og pensjonister) og selvstendig næringsdrivende. Tabellen viser at lønnstakere utgjør den største gruppen med vel 2 mill. personer. Trygdede og pensjonister utgjør 1 059 000 personer, mens selvstendig næringsdrivende utgjør 133 000 personer. Gjennomsnittlig bruttoinntekt for lønnstakere var 421 800 kroner i 2007. Trygdede og pensjonister hadde en gjennomsnittlig bruttoinntekt på 223 000 kroner, mens tilsvarende tall for selvstendig næringsdrivende var 580 000 kroner.

For trygdede og pensjonister utgjorde kapitalinntektene om lag 4 pst. av bruttoinntekten. For lønnstakere og selvstendig næringsdrivende er andelen hhv. 5 pst. og 8 pst.

Tabell 1.5 viser også at samlet inntektsfradrag som andel av bruttoinntekt er 27 pst. både for lønnstakere, trygdede og pensjonister og 22 pst. for selvstendig næringsdrivende. For selvstendig næ-

ringsdrivende utgjør gjeldsrenter den største fradragsposten, mens minstefradraget er det største fradraget for lønnstakere. Det største fradraget for trygdede og pensjonister er minstefradrag.

For trygdede og pensjonister utgjør utlignet skatt i gjennomsnitt 17 pst. av bruttoinntekt. Tilsvarende for lønnstakere er 27 pst. For selvstendig næringsdrivende utgjør utlignet skatt i gjennomsnitt 33 pst. av bruttoinntekt.

Tabell 1.6 viser sammensetning av inntekter og inntektsfradrag for bosatte 17 år og eldre etter ulike inntektsnivåer. Tabellen viser at for personer med en bruttoinntekt under 100 000 kroner utgjør personinntekt lønn i gjennomsnitt 85 pst., tjenstepensjoner og trygdeytelser om lag 8 pst. og aksjeutbytte og gevinst om lag 1 pst. av bruttoinntekten. For personer med en bruttoinntekt over 1 mill. kroner utgjør personinntekt lønn om lag 50 pst., tjenstepensjoner og trygdeytelser 2 pst. og aksjeutbytte og gevinst om lag 20 pst. av bruttoinntekten i 2007.

Tabell 1.7 viser sammensetningen av inntekter og inntektsfradrag for personer etter størrelse på skattepliktig nettoformue. Tabellen viser at personer med høy skattepliktig nettoformue i gjennomsnitt også har relativt høy bruttoinntekt. For personer med en skattepliktig nettoformue på over 3 mill. kroner utgjør lønnsinntekter i gjennomsnitt om lag 30 pst. av bruttoinntekten i 2007. Tilsvarende utgjør tjenstepensjoner og trygdeytelser vel 8 pst. og aksjeutbytte og gevinst om lag 30 pst. av bruttoinntekten.

Tabell 1.8 gjengir gjennomsnittlige inntekter og inntektsfradrag etter alder. Tabellen viser at gjennomsnittlig bruttoinntekt øker med alderen opp til aldersgruppen 45 – 54 år, for så å falle for de neste aldersgruppene. Tabellen viser at for personer mellom 67 og 79 år utgjør tjenstepensjon og trygdeytelser i gjennomsnitt om lag 79 pst. av bruttoinntekten.

Skattestatistikk for selskap

Tabell 1.1 viser at skattbar inntekt ved statsskatteligningen for selskap utgjorde 281 mrd. kroner i 2007. Utlignet skatt for selskap gikk ned med 20 mrd. kroner sammenlignet med 2006.

Samlet utlignet skatt til staten, eksklusiv selskap skattlagt med hjemmel i petroleumsskatteloven, utgjorde i alt 68 mrd. kroner i 2007. Av dette var 65 mrd. kroner fellesskatt og 316 mill. kroner formuesskatt. Skatt på grunnrenteinntekt var på 2,6 mrd. kroner i 2007, mens tonnasjeskatten utgjorde 24 mill. kroner samme år.

Utlignet skatt til staten er etter godtgjørelsesfradrag, fradrag for naturressursskatt, kreditfradrag (fradrag for skatt betalt i utlandet) og etter fradrag for kostnader til forsknings- og utviklingsprosjekt. Fradrag for godtgjørelse i fellesskatt utgjorde 406 mill. kroner, fradrag for naturressursskatt utgjorde 1,1 mrd. kroner, kreditfradrag utgjorde 11,6 mrd. kroner, mens forsknings- og utviklingsfradrag utgjorde 894 mill. kroner. Fra og med 2004 ble det innført skattefritak for inntekter fra aksjer og andre eierandeler for selskap. Dette førte til at godtgjørelsesfradraget falt bort, med unntak for ubenyttet godtgjørelsesfradrag fra tidligere år.

Tabell 1.9 viser selskap etter størrelsen på skattbar inntekt. Av en skattbar inntekt (positiv alminnelig inntekt og korreksjonsinntekt) på 281 mrd. kroner, var 93 pst. (261 mrd. kroner) opptjent av selskap med en skattbar inntekt på 1 mill. kroner eller mer (24,9 pst. av selskapene).

Tabell 1.10 viser at 80 pst. av den utlignede skatten (ekskl. sokkelselskap) ved statsskatteligningen på 68 mrd. kroner er utlignet på skattytergruppen aksjeselskap, 9 pst. på kraftselskap, 4 pst. på sparebanker og gjensidige livs- og skadeforsikringsselskap, 2 pst. på rederier skattlagt etter Sktl. §§8-10 til 8-19, 0,6 pst. på forbruksforeninger, innkjøps- og salgslag/samvirkelag, andelsmeierier og boligbyggelag, 4 pst. på utenlandske aksjeselskap/forsikringsselskap, 0,3 pst. på institusjoner/foreninger og pensjonsfond og 0,6 pst. på verdipapirfond.

Tabell 1.11 viser at statsskatten fra oljevirksomheten beløp seg til 192 mrd. kroner. Beløpet utgjør 74 pst. av selskapsskatten til staten.

Tabell 1.1 Oversikt over skatteligningen. Hele landet. 2007. Mill. kroner

	I alt	Selskap ¹	Personer
<i>Kommuneskatteligningen</i>			
Antall ²	3 863 333	856	3 862 477
Nettoformue	1 358 303	–	1 358 303
Alminnelig inntekt	892 577	–	892 577
Særfradrag	16 367	–	16 367
Formuesskatt	7 828	–	7 828
Inntektsskatt	89 121	–	89 121
Naturressursskatt	1 268	1 268	–
<i>Fylkesskatteligningen</i>			
Inntektsskatt	19 678	–	19 678
Naturressursskatt	231	231	–
<i>Statsskatteligningen</i>			
Antall med fellesskatt	3 537 226	101 411	3 435 815
Antall med toppskatt	877 609	–	877 609
Toppskattegrunnlag	1 123 556	–	1 123 556
Nettoinntekt ³	2 295	–	2 295
Skattbar inntekt	281 098	281 098	–
Nettoformue	1 465 931	105 395	1 360 536
Nettoinntekt sokkel	256 963	256 963	–
Beregningsgrunnlag for særskatt sokkel	240 083	240 083	–
Toppskatt	15 814	–	15 814
Fellesskatt	159 716	64 603	95 113
Formuesskatt	3 233	316	2 917
Inntektsskatt sokkel (inkl. særskatt)	191 991	191 991	–
Skatt på grunnrenteinntekt for kraftanlegg	2 635	2 635	–
Tonnasjeskatt	24	24	–
<i>Utligning til folketrygden</i>			
Beregningsgrunnlag for trygdeavgift i alt	1 119 040	–	1 119 040
Personinntekt pensjoner	194 986	–	194 986
Personinntekt annen næring	50 752	–	50 752
Personinntekt primærnæring	11 274	–	11 274
Personinntekt lønn	862 028	–	862 028
Samlet trygdeavgift	77 476	–	77 476
<i>Utlignet skatt</i>			
I alt	569 016	261 068	307 948
<i>Fradrag, nedsettelse og korreksjoner i skatt</i>			
I alt ⁴	22 378	14 061	8 317
Finnmarksfradrag ⁵	685	–	685
Fradrag for boligsparing ⁵	480	–	480
Skattefradrag for etterbetalt pensjon ⁶	-72	–	-72
Nedsettelse av formuesskatt ⁷	1 024	–	1 024
Skattebegrensning ⁸	4 830	–	4 830
Fradrag for utenlandsskatt (kreditfradrag) ⁹	12 883	11 636	1 247
Godtgjørelsesfradrag ¹⁰	515	406	109
Fradrag for naturressursskatt ¹¹	1 126	1 126	–
Forsknings- og utviklingsfradrag	898	894	4

¹ Omfatter også utenlandske selskap på kontinentalsokkelen.² Antall personer og selskap med utlignet inntektsskatt og/eller formuesskatt til kommune. Omfatter også personer på Svalbard.³ Nettoinntekt er grunnlag for ordinær inntektsskatt til staten for visse grupper, hovedsakelig personer bosatt i utlandet.⁴ Forsørgerfradraget falt bort fra og med inntektsåret 2001. AMS-fradraget falt bort fra og med inntektsåret 2000. Skattetillegg for brutt sparekontrakt AMS opphørte fra og med 2002.⁵ Beløpet er belastet inntektsskatt stat.⁶ Tillegg/fradrag for etterbetalt pensjon.⁷ Beløpet er belastet formuesskatt stat.⁸ Beløpet er belastet inntektsskatt kommune og fylke med henholdsvis 1 531 mill. kroner og 312 mill. kroner. Inntektsskatt stat med 228 mill. kroner, fellesskatt med 1 503 mill. kroner og avgift til folketrygden med 1 255 mill. kroner.⁹ Beløpet for personer er belastet inntektsskatt stat med 114 mill. kroner, fellesskatt med 506 mill. kroner, inntektsskatt kommune med 521 mill. kroner og fylkesskatt med 105 mill. kroner. For selskap er beløpet belastet fellesskatten.¹⁰ Godtgjørelsesfradraget for selskap belastes i sin helhet fellesskatt. For personer er godtgjørelsesfradraget belastet inntektsskatt kommune med 48 mill. kroner, fylkesskatt med 11 mill. kroner og fellesskatt med 51 mill. kroner.¹¹ Beløpet er belastet fellesskatt.

Tabell 1.2 Oversikt over skatteligningen for personer, etter fylke. 2007. Mill. kroner

	Hele landet ¹	Østfold	Akershus	Oslo	Hedmark	Oppland	Buskerud
<i>Kommuneskatteligningen</i>							
Antall personer	3 862 477	215 541	386 197	430 692	170 933	181 902	227 257
Nettoformue	1 358 303	60 559	166 035	278 354	44 879	49 953	81 099
Alminnelig inntekt	892 577	44 613	111 909	135 161	30 027	29 722	46 458
Særfradrag	16 367	1 041	1 531	1 698	821	738	867
Formuesskatt	7 828	330	974	1 782	234	268	471
Inntektsskatt	89 121	4 294	11 618	14 105	2 826	2 821	4 620
<i>Fylkesskatteligningen</i>							
Inntektsskatt	19 678	948	2 564	3 115	624	623	1 020
<i>Statsskatteligningen</i>							
Antall personer med felleskatt	3 435 815	193 723	363 136	414 688	141 008	138 110	184 301
Antall personer med toppskatt	877 609	39 640	120 519	136 869	23 861	23 653	45 002
Beregningsgrunnlag for toppskatt	1 123 556	58 161	136 703	155 220	39 946	39 174	58 808
Nettoformue	1 360 536	60 104	171 484	284 275	43 533	46 150	79 012
Toppkatt ²	15 814	563	2 837	3 300	288	284	751
Fellesskatt	95 113	4 580	12 604	14 795	3 018	3 011	4 922
Formuesskatt	2 917	139	414	512	97	110	155
Medlemsavgift til folketrygden	77 476	3 909	9 693	11 112	2 625	2 621	4 072
<i>Utlignet skatt</i>	<i>307 948</i>	<i>14 763</i>	<i>40 706</i>	<i>48 722</i>	<i>9 712</i>	<i>9 738</i>	<i>16 012</i>
<i>Fradrag, nedsettelse og korreksjoner i skatt</i>							
I alt	8 317	433	684	1 283	311	284	393
Finnmarksfradrag	685	–	–	–	–	–	–
Fradrag for boligsparing ..	480	18	41	75	13	15	21
Skattefradrag for etterbetalt pensjon	-72	-4	-6	-4	-2	-3	-7
Nedsettelse av formuesskatt	1 024	19	98	469	7	4	75
Skattebegrensning	4 830	351	316	423	279	253	256
Nedsettelse for utenlandsskatt	1 247	43	214	287	12	9	44
Godtgjørelsesfradrag	109	6	21	32	1	5	4

Tabell 1.2 forts.

	Vestfold	Telemark	Aust-Agder	Vest-Agder	Rogaland	Hordaland	Sogn og Fjordane
<i>Kommuneskatteligningen</i>							
Antall personer	183 505	147 429	95 779	136 532	314 964	366 124	92 241
Nettoformue	60 939	39 074	27 211	45 379	112 127	129 076	30 193
Alminnelig inntekt	40 038	28 544	18 139	28 918	86 288	86 332	17 620
Særfradrag	857	676	398	609	1 171	1 443	376
Formuesskatt	345	211	151	257	649	746	161
Inntektsskatt	3 921	2 761	1 764	2 840	8 855	8 683	1 712
<i>Fylkesskatteligningen</i>							
Inntektsskatt	866	610	390	627	1 955	1 917	378
<i>Statsskatteligningen</i>							
Antall personer med felleskatt	164 334	122 125	75 593	116 663	288 535	326 985	78 285
Antall personer med toppskatt	37 631	26 853	16 102	27 808	89 339	88 834	15 964
Beregningsgrunnlag for toppskatt	51 444	37 140	22 873	36 361	102 705	108 723	22 888
Nettoformue	60 456	37 743	25 915	45 048	113 569	129 772	29 864
Toppskatt ²	616	394	243	421	1 987	1 560	191
Fellesskatt	4 198	2 938	1 869	3 020	9 327	9 239	1 822
Formuesskatt	144	88	60	89	257	260	68
Medlemsavgift til folketrygden	3 484	2 484	1 542	2 486	7 255	7 583	1 559
<i>Utlignet skatt</i>	13 574	9 486	6 020	9 739	30 285	29 988	5 891
<i>Fradrag, nedsettelse og korreksjoner i skatt</i>							
I alt	348	257	171	280	709	695	143
Finnmarksfradrag	–	–	–	–	–	–	–
Fradrag for boligsparing ..	17	12	9	22	68	58	11
Skattefradrag for etterbetalt pensjon	-5	-3	-2	-3	-7	-11	0
Nedsettelse av formuesskatt	25	8	10	37	75	119	7
Skattebegrensning	249	209	126	170	311	420	117
Nedsettelse for utenlandsskatt	58	29	27	52	252	104	7
Godtgjørelsesfradrag	3	2	2	3	10	6	1

Tabell 1.2 forts.

	Møre og Romsdal	Sør- Trøndelag	Nord- Trøndelag	Nordland	Troms Romssa	Finnmark Finnmárkku
<i>Kommuneskatteligningen</i>						
Antall personer	203 441	226 830	102 608	195 331	124 094	60 850
Nettoformue	71 607	58 146	23 203	41 468	27 971	10 746
Alminnelig inntekt	44 157	49 183	19 860	37 686	25 601	12 280
Særfradrag	878	944	482	984	581	273
Formuesskatt	401	317	118	210	146	54
Inntektsskatt	4 340	4 856	1 880	3 577	2 472	1 174
<i>Fylkesskatteligningen</i>						
Inntektsskatt	958	1 072	415	790	546	259
<i>Statsskatteligningen</i>						
Antall personer med fellesskatt	180 519	201 493	92 383	171 840	112 189	54 674
Antall personer med toppskatt	42 361	47 370	16 670	33 807	24 981	11 531
Beregningsgrunnlag for toppskatt	55 908	63 838	26 613	50 623	34 426	16 248
Nettoformue	71 719	58 483	23 131	41 334	28 055	10 779
Toppskatt ²	620	726	193	391	198	-402
Fellesskatt	4 609	5 173	2 004	3 801	2 636	1 221
Formuesskatt	161	135	51	92	61	24
Medlemsavgift til folketrygden	3 833	4 394	1 774	3 351	2 341	1 093
<i>Utlignet skatt</i>	14 922	16 671	6 436	12 212	8 400	3 422
<i>Fradrag, nedsettelse og korreksjoner i skatt</i>						
I alt	386	373	197	360	344	649
Finnmarksfradrag	–	–	–	–	122	549
Fradrag for boligsparing	23	30	10	18	13	6
Skattefradrag for etterbetalt pensjon ..	-3	-3	-3	-3	-1	-1
Nedsettelse av formuesskatt	37	19	3	4	8	1
Skattebegrensning	279	295	174	326	184	91
Nedsettelse for utenlandsskatt	44	29	11	12	12	2
Godtgjørelsesfradrag	7	2	1	2	3	0

¹ Omfatter også personer på Svalbard og kontinentalsokkelen.

² Toppskatten inkluderer også ordinær inntektsskatt til staten for visse grupper, hovedsakelig personer bosatt i utlandet. Denne skatten er i likhet med de øvrige skattene i tabellen oppgitt etter at fradrag og nedsettelse i skatt er trukket fra. For Finnmark sin del framkommer et negativt tall siden fradragene overstiger skatten, hovedsakelig på grunn av finnmarksfradraget.

Kilde: Statistisk sentralbyrås skattestatistikk 2007.

Tabell 1.3 Gjennomsnittstall¹ per innbygger, etter fylke. 2007. Kroner

Fylke	Alminnelig inntekt per innbygger	Netto formue per innbygger	Utlignet skatt per innbygger
Hele landet	187 800	286 700	64 700
Østfold	167 900	226 100	55 600
Akershus	219 100	329 900	79 000
Oslo	237 400	506 500	86 400
Hedmark	158 600	229 900	51 300
Oppland	161 700	251 200	52 900
Buskerud	184 600	314 000	63 600
Vestfold	177 300	266 600	60 000
Telemark	170 800	225 800	56 800
Aust-Agder	169 700	244 200	56 500
Vest-Agder	173 600	270 900	58 600
Rogaland	206 600	274 600	73 100
Hordaland	186 100	279 900	64 800
Sogn og Fjordane	165 400	280 700	55 400
Møre og Romsdal	177 900	290 300	60 400
Sør-Trøndelag	173 500	205 800	58 900
Nord-Trøndelag	152 800	177 800	49 500
Nordland	159 800	175 500	51 900
Troms Romssa	165 500	181 000	54 300
Finnmark Finnmarkku	165 500	148 600	46 800

¹ Gjennomsnittstallene er basert på innbyggertallet per 1. januar 2008 (alle innbyggere)

Kilde: Statistisk sentralbyrås skattestatistikk 2007.

Tabell 1.4 Antall bosatte personer 17 år og over, etter størrelse på skattepliktig nettoformue og alminnelig inntekt etter særfradrag. 2007

Alminnelig inntekt etter særfradrag. Kroner	Skattepliktig nettoformue. Kroner								
	I alt	0 eller negativ	1 219 999	220 000- 299 999	300 000- 499 999	500 000- 699 999	700 000- 949 999	1 000 000- 2 999 999	3 000 000 og over
I alt	3 702 232	1 584 212	1 014 095	177 594	303 911	218 577	124 099	227 197	52 547
0 eller negativ	118 980	79 021	28 716	2 104	2 943	1 777	924	2 113	1 382
1 – 24 999	247 686	80 215	151 716	4 628	5 446	2 763	1 126	1 456	336
25 000 – 49 999	113 479	59 033	43 438	2 589	3 226	1 928	1 147	1 815	303
50 000 – 74 999	262 920	98 739	121 807	14 624	17 008	6 070	1 818	2 502	352
75 000 – 99 999	303 948	105 202	113 104	19 802	33 350	19 534	7 317	5 217	422
100 000 – 149 999	512 288	176 477	158 967	33 230	58 690	40 799	20 578	22 489	1 058
150 000 – 199 999	468 456	201 163	116 275	25 451	43 958	32 679	18 876	28 372	1 682
200 000 – 249 999	48 099	213 498	98 531	22 809	38 181	28 137	16 531	28 073	2 339
250 000 – 299 999	358 152	174 530	69 740	17 766	31 094	23 083	13 750	25 379	2 810
300 000 – 349 999	254 035	119 556	44 938	12 705	23 348	17 886	10 923	21 630	3 049
350 000 – 399 999	164 430	77 055	24 444	7 400	14 740	12 421	7 903	17 306	3 161
400 000 – 449 999	108 197	50 735	13 845	4 430	9 169	8 192	5 456	13 302	3 068
450 000 – 499 999	74 157	35 064	8 285	2 866	5 877	5 665	3 793	9 811	2 796
500 000 – 999 999	217 197	97 631	18 190	6 387	15 054	15 484	11 871	36 901	15 679
1 000 000 og over	50 208	16 293	2 099	803	1 827	2 159	2 086	10 831	14 110

Kilde: Statistisk sentralbyrås skattestatistikk 2007.

Tabell 1.5 Hovedposter fra ligningen for bosatte personer 17 år og eldre, etter sosioøkonomisk status¹. 2007. Gjennomsnitt i kroner

	Lønnstakere	Trygdede	Selvstendig næringsdrivende
Bruttoinntekt ²	421 800	223 000	580 000
Av dette:			
Personinntekt lønn	388 500	29 800	39 800
Ytelser fra folketrygden	2 300	128 600	5 000
Tjenestepensjon	2 400	41 200	3 400
Næringsinntekt i alt	3 100	1 400	472 200
Renteinntekter	6 300	10 200	15 400
Aksjeutbytte	6 200	2 300	7 900
Gevinst ved salg av verdipapirer	7 000	4 400	16 700
Andelseiers andel og utleie av fast eiendom	1 100	900	3 300
Andre inntekter av fast eiendom	1 200	1 500	4 000
Mottatte bidrag	800	1 300	2 200
Inntektsfradrag	113 400	60 800	126 800
Av dette:			
Minstefradrag	63 000	46 400	16 000
Netto reiseutgifter	2 500	100	400
Pensjonspremie	2 600	0	500
Foreldrefradrag	2 700	400	1 700
Fagforeningskontingent	1 400	100	300
Årets underskudd i næring	800	400	10 300
Tidligere års underskudd	1 500	1 400	7 500
Renteutgifter	34 200	9 900	59 800
Tap ved salg av verdipapirer	1 600	900	3 600
Alminnelig inntekt etter særfradrag	309 000	149 400	472 200
Bruttoskatt	115 800	42 600	191 800
Frdrag i skatt	1 300	4 200	2 200
Utlignet skatt	114 500	38 400	189 700
Antall bosatte 17 år og eldre	2 027 502	1 059 211	133 293

¹ I grupperingen av sosioøkonomisk status er attføring, rehabilitering og uførestønad regnet som folketrygd.

² Fra 2006 er skattefritt aksjeutbytte lagt til bruttoinntekten. Renteinntekter som ekstrabeskattes, og uttak fra deltakerlignet selskap er fratrukket bruttoinntekten.

Kilde: Statistisk sentralbyrås skattestatistikk 2007.

Tabell 1.6 Hovedposter fra ligningen for bosatte personer 17 år og eldre, etter størrelse på bruttoinntekt. 2007. Gjennomsnitt i kroner

	Bruttoinntekt										1 mill. og over
	I alt	0–99 999	100 000– 199 999	200 000– 299 999	300 000– 399 999	400 000– 499 999	500 000– 749 999	750 000– 999 999			
Bruttoinntekt ¹	322 500	35 500	149 500	250 700	347 400	443 300	594 100	852 600	1 820 600		
Av dette:											
Personinntekt lønn	227 500	30 000	57 400	152 700	284 200	378 100	485 300	646 500	905 200		
Ytelser fra folketrygden	38 200	2 000	76 300	62 000	26 100	14 900	12 500	11 100	15 500		
Tjenestepensjon	13 200	700	7 700	21 200	16 000	13 300	14 600	16 300	26 300		
Næringsinntekt i alt	19 300	1 200	3 500	7 500	12 000	22 400	47 300	91 000	257 300		
Renteinntekter	7 300	1 300	3 500	5 000	5 300	7 100	12 500	24 000	84 500		
Aksjeutbytte	4 600	100	100	300	600	1 400	5 500	18 800	159 300		
Gevinst ved salg av verdipapirer	6 100	200	300	600	1 100	2 200	6 500	18 100	213 000		
Andelseiers andel og utleie av fast eiendom	1 000	100	200	400	600	1 200	2 700	5 500	12 200		
Andre inntekter av fast eiendom	1 300	0	0	100	100	300	1 400	5 600	48 300		
Mottatte bidrag	1 000	100	200	400	500	900	1 900	4 300	16 500		
Inntektsfradrag	87 700	23 400	52 400	82 200	103 000	118 400	137 600	161 700	265 800		
Av dette:											
Minstefradrag	50 900	17 800	42 300	58 600	61 100	60 900	59 700	58 400	56 200		
Netto reiseutgifter	1 400	100	200	900	2 000	2 800	3 400	3 200	2 600		
Pensjonspremie	1 400	100	200	1 100	2 400	2 900	2 700	2 500	1 900		
Foreldrefradrag	1 700	300	800	1 800	2 200	2 200	2 700	3 200	2 900		
Fagforeningskontingent	800	0	200	700	1 300	1 500	1 300	1 100	900		
Årets underskudd i næring	1 000	600	400	600	800	1 100	1 700	2 600	8 500		
Tidligere års underskudd	1 700	500	300	500	700	1 000	2 300	4 400	42 200		
Renteutgifter	24 300	3 300	6 600	15 500	28 700	39 800	53 700	70 900	111 300		
Tap ved salg av verdipapirer	1 400	200	200	500	700	1 200	2 800	6 200	23 800		
Alminnelig inntekt etter særfradrag	232 500	15 700	88 000	162 800	242 600	324 400	456 700	692 400	1 589 700		
Bruttoskatt	83 700	3 400	22 600	51 400	83 200	117 900	179 500	289 400	670 800		
Fradrag i skatt	2 100	400	4 700	1 500	700	600	1 000	2 300	18 200		
Utlignet skatt	81 600	3 000	17 800	49 900	82 500	117 200	178 400	287 000	652 600		
Antall bosatte 17 år og eldre	3 702 232	462 634	782 460	789 485	735 491	425 417	337 427	93 051	76 267		

¹ Fra 2006 er skattefritt aksjeutbytte lagt til bruttoinntekten. Renteinntekter som ekstrabeskattes, og uttak fra deltakerligning selskap er fratrukket bruttoinntekten.

Kilde: Statistisk sentralbyrås skattestatistikk 2007.

Tabell 1.7 Hovedposter fra ligningen for bosatte personer 17 år og eldre, etter størrelse på skattepliktig nettoformue, 2007. Gjennomsnitt i kroner

	Skattepliktig nettoformue									
	I alt	0 eller negativ	1–199 999	200 000–299 999	300 000–499 999	500 000–749 999	750 000–999 999	1 000 000–2 999 999	3 000 000 og over	
Bruttoinntekt ¹	322 500	343 400	208 600	281 500	301 100	332 400	369 800	479 400	1 324 200	
Av dette:										
Personinntekt lønn	227 500	290 900	152 300	190 300	188 700	187 000	192 600	221 000	397 600	
Ytelser fra folketrygden	38 200	17 200	36 300	54 300	64 700	75 600	80 700	80 600	62 800	
Tjenestepensjon	13 200	5 300	8 700	15 400	20 400	28 700	34 900	42 600	47 100	
Næringsinntekt i alt	19 300	19 700	6 900	12 300	14 300	19 500	27 200	49 800	150 300	
Renteinntekter	7 300	2 300	1 700	3 900	5 900	10 100	15 800	33 100	145 200	
Aksjeutbytte	4 600	2 000	400	900	1 500	2 700	4 500	14 300	164 300	
Gevinst ved salg av verdipapirer	6 100	1 900	700	1 600	2 300	3 900	6 400	18 600	227 900	
Andelseiers andel og utleie av fast eiendom	1 000	1 000	200	400	600	900	1 300	3 200	13 900	
Andre inntekter av fast eiendom	1 300	800	200	500	600	1 100	2 000	5 200	30 800	
Mottatte bidrag	1 000	300	200	400	600	1 000	1 600	4 500	23 200	
Inntektsfradrag	87 700	112 900	57 000	68 200	69 200	70 800	74 000	84 800	206 800	
Av dette:										
Minstefradrag	50 900	53 700	45 000	52 000	52 200	52 300	52 400	52 100	52 600	
Netto reiseutgifter	1 400	2 100	900	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	900	
Pensjonspremie	1 400	1 700	1 100	1 600	1 600	1 400	1 300	1 200	900	
Foreldrefradrag	1 700	2 200	1 300	1 900	1 400	900	700	700	1 200	
Fagforeningskontingent	800	900	600	900	800	800	700	600	400	
Årets underskudd i næring	1 000	1 000	300	500	600	1 000	1 300	2 200	10 600	
Tidligere års underskudd	1 700	1 700	300	300	500	600	1 200	2 200	42 800	
Renteutgifter	24 300	45 700	5 300	7 600	7 900	8 300	9 200	13 200	50 100	
Tap ved salg av verdipapirer	1 400	1 100	200	400	600	1 200	1 400	3 500	29 500	
Alminnelig inntekt etter særfradrag	232 500	231 100	147 000	206 800	224 900	254 100	288 800	389 900	1 152 500	
Bruttoskatt	83 700	85 200	47 200	68 400	75 300	87 100	101 900	145 800	514 400	
Fradrag i skatt	2 100	1 600	2 100	2 500	2 400	1 800	1 300	1 200	22 800	
Utlignet skatt	81 600	83 700	45 100	65 900	72 900	85 300	100 600	144 600	491 600	
Antall bosatte 17 år og eldre	3 702 232	1 584 212	1 014 095	1 177 594	303 911	218 577	124 099	227 197	52 547	

¹ Fra 2006 er skattefritt aksjeutbytte lagt til bruttoinntekten. Renteinntekter som ekstrabeskattes, og uttak fra deltakerlignet selskap er fratrukket bruttoinntekten.
Kilde: Statistisk sentralbyrås skattestatistikk 2007.

Tabell 1.8 Hovedposter fra ligningen for bosatte personer 17 år og eldre, etter alder. 2007.
Gjennomsnitt i kroner

	I alt	Alder						
		17–24	25–34	35–44	45–54	55–66	67–79	80–
Bruttoinntekt ¹	322 500	117 800	308 000	400 900	427 900	374 400	258 300	206 200
Av dette:								
Personinntekt lønn	227 500	109 800	278 600	340 800	339 500	235 500	16 200	700
Ytelser fra folketrygden ..	38 200	2 300	4 400	7 400	15 300	43 800	157 600	146 500
Tjenestepensjon	13 200	500	700	1 600	3 700	28 700	46 800	35 200
Næringsinntekt i alt	19 300	2 200	14 500	28 500	33 900	26 900	5 200	1 000
Renteinntekter	7 300	1 300	2 800	4 700	8 000	12 100	14 100	13 200
Aksjeutbytte	4 600	400	1 900	5 500	8 200	7 000	4 100	2 200
Gevinst ved salg av verdipapirer	6 100	500	2 000	6 100	10 400	10 100	7 100	3 700
Andelseiers andel og utleie av fast eiendom	1 000	100	500	1 000	1 500	1 800	1 100	700
Andre inntekter av fast eiendom	1 300	100	700	1 300	1 700	2 200	2 200	1 100
Mottatte bidrag	1 000	300	300	600	1 300	1 900	1 700	800
Inntektsfradrag	87 700	44 000	98 600	113 700	108 500	89 700	61 300	47 300
Av dette:								
Minstefradrag	50 900	36 000	54 100	56 500	56 200	53 000	46 400	41 800
Netto reiseutgifter	1 400	700	1 900	2 300	2 000	1 200	0	0
Pensjonspremie	1 400	300	1 500	2 100	2 400	1 900	100	0
Foreldrefradrag	1 700	200	3 700	4 600	800	0	0	0
Fagforeningskontingent .	800	200	900	1 100	1 300	1 000	100	0
Årets underskudd i næring	1 000	100	700	1 300	1 600	1 400	600	200
Tidligere års underskudd	1 700	0	500	1 600	3 300	2 500	2 400	500
Renteutgifter	24 300	5 100	32 000	39 000	34 000	22 200	8 700	3 300
Tap ved salg av verdipapirer	1 400	100	600	1 600	2 400	2 200	1 200	400
Alminnelig inntekt etter særfradrag	232 500	73 800	209 500	288 100	320 900	282 300	184 000	142 400
Bruttoskatt	83 700	23 200	76 000	108 500	121 800	102 700	54 900	40 100
Fradrag i skatt	2 100	900	1 400	1 400	2 000	2 400	3 500	6 100
Utlignet skatt	81 600	22 300	74 600	107 000	119 800	100 300	51 400	34 000
Antall bosatte 17 år og eldre	3 702 232	472 582	618 005	713 274	635 186	649 457	395 134	218 594

¹ Fra 2006 er skattefritt aksjeutbytte lagt til bruttoinntekten. Renteinntekter som ekstrabeskattes, og uttak fra deltakerlignet selskap er fratrukket bruttoinntekten.

Kilde: Statistisk sentralbyrås skattestatistikk 2007.

Tabell 1.9 Selskap etter skattbar inntekt¹. Inntektsskatt² på skattbar inntekt ved statsskatteligningen. Eksklusiv sokkelselskap³. 2007

Skattbar inntekt Kroner	Selskap		Skattbar inntekt		Inntektsskatt	
	Antall	Pst.	Mill. kr	Pst.	Mill. kr	Pst.
I alt	101 411	100	281 098	100	78 665	100
1 – 4 999	5 354	5	7	0	2	0
5 000 – 9 999	1 950	2	14	0	4	0
10 000 – 19 999	3 408	3	50	0	14	0
20 000 – 49 999	7 788	8	267	0	75	0
50 000 – 99 999	9 781	10	704	0	197	0
100 000 – 199 999	12 894	13	1 864	1	522	1
200 000 – 499 999	20 409	20	6 748	2	1 888	2
500 000 – 999 999	14 583	14	10 422	4	2 916	4
1 000 000 – 1 999 999	11 131	11	15 750	6	4 408	6
2 000 000 – 4 999 999	8 357	8	25 922	9	7 254	9
5 000 000 og over	5 756	6	219 350	78	61 385	78

¹ Skattbar inntekt omfatter positiv alminnelig inntekt og korreksjonsinntekt.

² Omfatter utlignet inntektsskatt på alminnelig inntekt og utlignet inntektsskatt på korreksjonsinntekt før godtgjørelsesfradrag, kreditfradrag, fradrag for naturressursskatt og forsknings- og utviklingsfradrag er trukket fra.

³ Selskap skattlagt med hjemmel i petroleumsskatteloven.

Kilde: Statistisk sentralbyrås skattestatistikk 2007.

Tabell 1.10 Selskap. Ansettelse og skatter ved statsskatteligningen etter skattytergruppe¹, eksklusiv selskapskap². 2007. Mill. kroner

	Antall selskap i skatteposisjon ³	Nettoformue	Skattbar inntekt ⁴	Formues- skatt	Inntekts- skatt ⁵	Skatter og fradrag			Sum skatt til staten
						Tonnasje- skatt	Grunnrenteskatt	Fradrag i skatt ⁶	
I alt	103 719	105 395	281 098	316	78 665	24	2 635	14 061	67 578
Aksjeselskap ⁷	97 681	1 198	239 253	4	66 990	-	-	12 792	54 201
Rederier skattelagt etter skatteloven §§8-10 til 8-19	394	-	5 706	-	1 598	24	-	15	1 606
Selskap hjemmehørende på Svalbard	93	38	234	0	23	-	-	-	24
Verdipapirfond	70	-	1 505	-	421	-	-	9	413
Sparebanker og gjensidige livs- og skadeforsikringselskap	132	53 891	8 270	162	2 316	-	-	108	2 370
Forbruksforeninger, innkjøps og salgslag, andelsmeierier og boligbyggelag	962	29 708	1 028	89	288	-	-	5	372
Kraftforetak	252	1 027	15 447	3	4 325	-	2 635	1 128	5 835
Institusjoner, foreninger og pensjonsfond	1 055	19 040	476	57	133	-	-	3	187
Utenlandske aksjeselskap og forsikringselskap	3 080	492	9 178	1	2 570	-	-	1	2 570

¹ Skattytergruppe refererer til skatteregel som selskapene skattlegges etter.

² Selskap skattlagt med hjemmel i petroleumsskatteloven.

³ Selskap som har fått beregnet skatt av inntekt og/eller formue eller har fradrag i skatt.

⁴ Omfatter positiv alminnelig inntekt og korreksjonsinntekt.

⁵ Inneholder også utlignet inntektsskatt på korreksjonsinntekt.

⁶ Godtgjørelsesfradrag (406 mill. kroner), fradrag for naturressursskatt (1 126 mill. kroner), kreditfradrag (11 636 mill. kroner) og forsknings- og utviklingsfradrag (894 mill. kroner).

⁷ Omfatter aksjeselskap, aksjebanker og forsikringselskap registrert i Norge.

Kilde: Statistisk sentralbyrås skattestatistikk 2007.

Tabell 1.11 Selskap skattlagt med hjemmel i petroleumsskatteloven. Ansettelse og skatter. 2007. Mill. kroner

	Antall	I alt	Oljeutvinnings- og rørlednings- selskap	Utenlandske selskap
Nettoinntekt sokkel	158	256 963	255 807	1 156
Inntektsskatt sokkel	158	71 950	71 626	324
Særskatteinntekt	23	240 083	240 083	–
Særskatt sokkel	23	120 041	120 041	–
Sum skatt sokkel	158	191 991	191 667	324

Kilde: Statistisk sentralbyrås skattestatistikk 2007.

Vedlegg 2**Toll**

Tabell 2.1 Antall administrative tollnedsettelse for landbruksvarer 2008

Kap.Vareslag	FAT ¹		Tollkvote forskriften	Konserves forskriften		RÅK- import	Innenlands bear- beiding	Utenlands bear- beiding
	Gene- relle	Indivi- duelle	Kvote	Indivi- duelle	Kvote	Indivi- duelle	Indivi- duelle	Indivi- duelle
1 Levende dyr		35	123					
2 Kjøtt og spiselig slakte- avfall	67	33	248				1	27
4 Melk og meieriprodukter		28	273					33
5 Produkter av animalsk opprinnelse ikke nevnt eller innbefattet annet sted		11	3					
6 Levende trær og andre planter	7	1						
7 Grønnsaker, røtter og knoller	58	87	30	66				2
8 Spiselige frukter og nøt- ter	10	75	43	69	99			1
10 Korn		48	204				9	
11 Mølleprodukter	60	12	7					4
12 Oljeholdige frø og fruk- ter	1	219	161					
13 Skjellakk og lignende							1	
15 Animalske og vegetabil- ske oljer og fettstoffer	12	114	1					1
16 Produkter av kjøtt, fleusk, mv.		7	62					32
17 Sukker og sukkervarer ..		32	30					3
18 Kakao og varer derav								19
19 Produkter av korn, mel, stivelse eller melk		2				2		7
20 Produkter av grønnsa- ker, frukter, nøtter og andre plantedeler	1	2062	11	195	80		8	7
21 Forskjellige tilberedte næringsmidler						7		18
22 Drikkevarer, etylalkohol og eddik		5						
23 Reststoffer og avfall fra næringsmiddelindustri- en, tilberedt dyrefôr	66	161	43					10

Kap.Vareslag	FAT ¹		Tollkvote forskriften	Konserves forskriften		RÅK- import	Innenlands bear- beiding	Utenlands bear- beiding
	Gene- relle	Indivi- duelle	Kvote	Indivi- duelle	Kvote	Indivi- duelle	Indivi- duelle	Indivi- duelle
35 Proteiner; modifisert stivelse						1	5	1
38 Diverse kjemiske pro- dukter	24							
Import av RÅK-varer på kap. 1-24						8444		
Sum	306	2 902	1 239	330	179	8 454	24	165

Kilde: Landbruks- og matdepartementet.

Tabell 2.2 Oversikt over tollkvoter, kvotenes størrelse, utnyttelse, auksjonsbeløp og SSB import

Varenummer	Produkt	Kvote	Impor- tert 2008 ¹	Utnyttelse		Auksjonsbeløp ²		SSB ³ Import 2008
				2008	2007	2008	2007	
		tonn	tonn	%	%	kr/kg	kr/kg	Tonn
01.01.1010/ 9011/9019	Islandshest (stk)	200	91	46	45	-	-	125
01.06.1910, 02.08.9021	Levende rein og reinsdyrkjøtt	0	-	-	-	-	-	0
kap. 2	Utenlands bearbeiding, Kjøtt	1080	189	18	-	0,01	-	
kap. 2 og kap. 16	Kjøtt til messer	35	6	17	14	-	-	
02.01/02.02	Storfekjøtt (BW/ NA)	500	472	94	-	0,01	-	3 187
02.02	Storfekjøtt	1 084	988	91	88	50,74	45,80	4 817
02.03.2110	Svinekjøtt	1 381	755	55	88	1,02	0,02	755
02.04.1000/2100/ 2200/3000/4100/ 4200/4300/ 5000	Saue- og geitekjøtt	206	199	96	98	26,52	7,11	4 651
02.04	Sauekjøtt (IS)	600	394	66	44	-	-	410
02.06.4100	Lever av svin (EU)	250	0	0	0	0,01	0,01	0
02.07.1200	Hønekjøtt	221	114	51	20	1,10	0,61	117
02.07.2500	Kalkunkjøtt	221	0	0	0	0,02	0,01	1
02.07.3300	Ender, gjess med mer.	221	62	28	26	0,13	0,04	63
02.08.1000/9099	Annet vilt (bearbeiding)	10	2	19	29	-	-	185
02.08.1000/9030/ 9099, 02.03	Annet vilt (skogsfugl)	250	143	57	87	56,19 4,76	4,00 8,18	222
02.08.9030	Skogsfugl/ryper (bearbeiding)	10	1	9	7	-	-	29
02.08.9043	Elg (bearbeiding)	80	35	43	44	-	-	35
02.08.9043/44/45	Elgkjøtt	60	52	87	97	37,00	22,05	92

Tabell 2.2 forts.

Varenummer	Produkt	Kvote tonn	Impor- tert 2008 ¹ tonn	Utnyttelse		Auksjonsbeløp ²		SSB ³ Import 2008
				2008 %	2007 %	2008 kr/kg	2007 kr/kg	Tonn
02.08.9046	Hjort (bearbeiding)	10	5	50	30	-	-	4
02.08.9046/47/48	Hjortekjøtt	20	20	100	93	70,00	47,11	52
02.10.1100	Skinke av svin (EU)	200	170	85	96	44,53	21,32	266
Kap. 4 UB	Meieri	3 120	1350	43	-	0,01	-	
04.05.1000	Smør	575	376	65	44	0,01	0,01	359
Ex. 04.06	Ost (EU)	4 500	4 463	99	99	-	-	8 400
Ex. 04.06	Ost (EFTA)	90	29	32	52	1,65	20,0	30
04.07.0011/0019	Hønseegg (EU)	290	249	86	26	1,10	1,47	1 600
04.07.0019	Hønseegg (WTO)	1 295	1 141	88	99	0,01	0,65	2 435
04.09.0000	Honning (GSP)	192	187	97	99	6,47	6,27	187
05.11.9911/9921	Blodpulver (EU)	300	220	73	83	0,01	0,01	226
07.01.9029	Matpotet (EG)	1 310	0	0	-	0,01	-	13
07.04.9013/9020	Hvitkål	134	42	31	32	0,01	0,01	1 519
07.04.9040	Rødkål	134	3	2	22	0,01	0,01	102
07.05.1112/1122	Issalat (EU)	600	525	87	87	-	-	5 611
07.08.1000	Erter (EG)	60	0	0	-	-	-	0
07.12.9011	Tørkede poteter (EU)	300	206	69	50	0,02	0,03	208
08.08.1011	Epler (EU)	2 000	1 820	91	95	0,01	0,01	10 701
08.08.1011	Epler (WTO)	8 000	7 601	95	92	0,55	0,55	23 389
08.08.2021	Pærer	250	240	96	99	3,96	3,83	6 679
08.10.1023/1024	Jordbær (EU)	300	245	82	92	4,58	5,02	527
08.11.1001/1009	Jordbær	1 300	1 200	1 269	100	-	-	
08.11.2001/2005	Bringebær	1 000	904	90	96	-	-	
08.11.2001/2006,								
20.09.8010/8020	Solbær/-konsentrat	1 300	1 270	98	74	-	-	
08.12.1000	Kirsebær (EU)	100	0	0	0	0,01	0,01	0
10.01.1000/9000,								
10.02.0000,								
10.08.9000	Matkorn	76 000	74 815	98	89	0,01	0,01	
10.01.9000,								
10.03.0000,								
10.04.0000,								
10.05.9010,								
10.07.0010,								
11.03.1310,								
17.03.1010/9010,								
23.02.1010/2010/ 3000/4000,								
23.03.2010	Kraftfôrråvarer	499 000	494 478	99	98	0,01	0,01	
12.05.1010/9010	Oljefrø	16 000	15 998	100	54	0,01	0,01	
12.09.2300	Svingelfrø (EU)	75	53	71	89	0,01	0,02	758
12.09.2300	Svingelfrø til plen (EU)	55	37	67	31	0,01	0,81	
12.09.2400	Engrappfrø (EU)	50	24	48	90	0,01	0,03	206
12.09.2400	Engrappfrø til plen (EU)	100	64	64	91	0,01	0,70	
12.09.2500	Raigrasfrø (EU)	700	682	97	98	0,01	0,01	883

Tabell 2.2 forts.

Varenummer	Produkt	Kvote tonn	Impor- tert 2008 ¹ tonn	Utnyttelse		Auksjonsbeløp ²		SSB ³ Import 2008 Tonn
				2008 %	2007 %	2008 kr/kg	2007 kr/kg	
12.14.9091	Høy (EU)	35 000	14 909	43	58	-	-	15 122
12.14.9091	Høy (andre land)	500	-	0	0	-	-	1
kap. 16 UB	Kjøtt	5 520	1 543	28	-	0,19	-	
16.01.0000	Pølser (EU)	200	176	88	86	49,94	39,54	1 071
16.02.3101	Kalkunrull	20	7	37	0	0,01	0,01	7
ex 16.02.4100	Herm. skinke (GSP)	100	0	0	0	0,15	0,01	0
16.02.4910	Bacon crisp (EU)	250	116	47	47	0,02	0,01	117
16.02.5001	Kjøttboller (EU)	150	114	76	98	11,30	8,59	115
ex 16.02.5009	Herm. tunge (GSP)	50	0	0	0	0,01	0,01	69
ex 16.02.5009	Corned beef (GSP)	55	52	95	33	0,01	0,06	
	Corned beef	145	7	5	0	0,01	0,03	
20.05.4001/4009	Herm. erter (GSP)	200	0	0	0	0,01	0,01	0
20.05.5901	Herm. snittebønner (GSP)	100	84	84	63	0,02	0,04	127
20.05.5901	Herm. brekkbønner (GSP)	50	34	67	63	0,07	0,04	
ex 20.05.9909	Grønnsaksblanding (GSP)	150	8	5	8	0,01	0,06	467
20.07.9903/9908, 20.08.9901, 20.09.7100/7900	Eplesaft/- konsentrat	8 300	7 957	78	95	-	-	
23.09.1012	Kattemat (EU)	1 000	473	47	82	0,01	0,37	11 090

¹ Registrert import innenfor kvoten.

² For varer der det ikke er auksjonsbeløp er varen enten ikke fordelt eller fordeles etter søknad.

³ Tallene er hentet fra SSB-statistikken og justert for omregningsfaktorer. For de kvotene som ikke er globale, er import hentet for det landområdet som er nevnt i produktkolonnen.

Kilde: Landbruks- og matdepartementet.

Offentlige institusjoner kan bestille flere
eksemplarer fra:
Departementenes servicesenter
Post og distribusjon
E-post: publikasjonsbestilling@dss.dep.no
Faks: 22 24 27 86

Opplysninger om abonnement, løssalg og
pris får man hos:
Fagbokforlaget
Postboks 6050, Postterminalen
5892 Bergen
E-post: offpub@fagbokforlaget.no
Telefon: 55 38 66 00
Faks: 55 38 66 01
www.fagbokforlaget.no/offpub

Publikasjonen er også tilgjengelig på
www.regjeringen.no

Trykk: OFA - 10/2009

